

MK projekt, d. o. o.
Rogaška cesta 25
3240 Šmarje pri Jelšah

**Pregled uresničevanja
strateških ciljev visokega
šolstva v RS, ki so podlaga
za načrtovanje in
izvajanje ukrepov v OP
2014 – 2020 s področja
visokega šolstva**

KONČNO POROČILO

Ljubljana, 26. 11. 2015

Naročnik:

REPUBLIKA SLOVENIJA, Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, Kotnikova 5, 1000 Ljubljana

Izvajalec:

MK projekt, družba za svetovanje in vodenje projektov, d. o. o.
Rogaška cesta 25
3240 Šmarje pri Jelšah

Številka pogodbe:

C1541-15M800035

Vsebina:

Končno poročilo

Nosilci priprave:

mag. Karin Žvokelj Jazbinšek, dr. Danijel Rebolj, dr. Dušan Lesjak, mag. Bojan Radej, mag. Barbara Brečko, dr. Barbara Vogrinec Švigelj, prof. Bruna Zolin, Metod Dolinšek

KAZALO

1. UVOD	II
1.1 Vsebinska izhodišča študije	II
2. METODOLOGIJA DELA IN VIRI PODATKOV	12
2.1 Metode in tehnike dela	13
2.2 Uporabljeni viri podatkov	15
2.3 Časovni načrt dela	15
2.4 Omejitve dela	15
3 URESNIČEVANJE CILJEV NACIONALNEGA PROGRAMA VISokega ŠOLSTVA	17
3.1 Ocena doseganja ciljev in meril NPVŠ	20
3.2 Ocena uresničevanja ukrepov NPVŠ	24
3.2.1 Visokošolski sistem ter Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij	24
3.2.2 Financiranje	37
3.2.3 Kakovost in odgovornost	43
3.2.4 Internacionalizacija	56
4 VREDNOTENJE OPERACIJ NA PODROČJU VISokega ŠOLSTVA V OPERATIVNEM PROGRAMU RAZVOJA ČLOVEŠKIH VIROV 2007-2013	88
4.1. Vsebinska izvedba operacij	88
4.1.1 Umestitev predmeta vrednotenja v OP RČV 2007-2013	89
4.1.2 Analiza izvedbe predmeta vrednotenja	91
4.2 Uspešnost operacij	100
4.2.1 Ocena uspešnosti operacij po doseženih kazalnikih	100
4.2.2 Ocena uspešnosti operacij v pogledu uporabnikov	107
5. PRISPEVEK NAČRTOVANIH INSTRUMENTOV VISokega ŠOLSTVA K CILJEM NPVŠ	118
5.1 Povzetki ugotovitev analize ukrepov na raven razsežnosti NPVŠ	118
5.1.1 Visokošolski sistem ter Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij	118
5.1.2 Financiranje	120
5.1.3 Kakovost in odgovornost	121
5.1.4 Internacionalizacija	122
5.2 Povzetki ugotovitev analize instrumentov OP RČV	125
5.2.1 Bolonjski proces	126
5.2.2 Karierni centri v visokem šolstvu	126
5.2.3 Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva	127
5.2.4 Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih	127
5.2.5 Po kreativni poti do praktičnega znanja	127
5.2.6 Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija	128
5.3 Ocena vpliva realizacije instrumentov OP na realizacijo ukrepov NPVŠ	128
6. PREDLOGI IZBOLJŠAV ZA NAČRTOVANJE IN IZVEDBO NPVŠ TER INSTRUMENTOV V PROGRAMSKEM OBDOBJU 2014-2020	132
6.1 Predlogi za izboljšanje NPVŠ	132
6.1.1 Visokošolski sistem ter Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij	132
6.1.2 Financiranje	133
6.1.3 Kakovost in odgovornost	133
6.1.4 Internacionalizacija	134
6.2 Predlogi za izboljšanje izvajanja instrumentov, ki jih zdaj pokriva OP RČV	136
6.2.1 Bolonjski proces	136
6.2.2 Po kreativni poti do praktičnega znanja	136
6.2.3 Karierni centri v visokem šolstvu	137
6.2.4 Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva	137
6.2.5 Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih	138
7. VIRI IN LITERATURA	139
8. PRILOGE	143

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Seznam sestankov z naročnikom.....	13
Tabela 2: Časovni načrt aktivnosti	15
Tabela 3: Povzetek ključnih rezultatov ankete	21
Tabela 4: Pregled doseganja meril analiziranih razsežnosti NPVŠ.....	23
Tabela 5: Število raziskovalcev z doktoratom z VŠZ, ki imajo delovno razmerje po pogodbi tudi na JRZ.....	28
Tabela 6: Število raziskovalce na JRZ, ki imajo delovno razmerje po pogodbi še na VŠZ	28
Tabela 7: Sodelovanje zaposlenih na JRZ v izobraževanju na VŠZ in obratno.....	28
Tabela 8: Število projektov/programov, ki jih soizvajajo VŠZ in JRZ in število vseh projektov/programov..	29
Tabela 9: Število projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja.....	32
Tabela 10: Vrednost (v mio EUR) in delež prihodkov (v %) univerz iz trga od vseh prihodkov	32
Tabela 11: Sodelujoči strokovnjaki iz gospodarstva in negospodarstva v izobraževanju	33
Tabela 12: Štipendije za magistrski oziroma doktorski študij tujcev oziroma državljanov držav.....	63
Tabela 13: Visokošolski učitelji in sodelavci na izmenjavi v tujini.....	69
Tabela 14: Število in odstotek slovenskih VŠ učiteljev, ki odhajajo v tujino preko programov ERASMUS in CEEPUS	70
Tabela 15: Visokošolski učitelji in, ki so bili v tujini.....	70
Tabela 16: Število tujih strokovnjakov, ki so bili vključeni v izobraževanje.....	72
Tabela 17: Število in odstotek tujih visokošolskih učiteljev, ki prihaja v Slovenijo	72
Tabela 18: Proračunska sredstva, namenjena EMUNIju.....	76
Tabela 19: OECD in partnerske države, ki ponujajo svoje študijske programe v angleščini (2012)	77
Tabela 20: Število študijskih programov in predmetov, ki se izvajajo v tujem jeziku.....	79
Tabela 21: Poučevanje v tujih jezikih na domačih instituciji	79
Tabela 22: Delež sredstev za RRD v visokošolskem in državnem sektorju v Sloveniji	81
Tabela 23: Delež sredstev za RRD v VŠ sektorju v državah EU-27 in nekaterih drugih državah EU.....	81
Tabela 24: Število in delež mednarodnih raziskovalnih projektov	82
Tabela 25: Prihodki iz tujine (proračun EU) za RRD in njihov delež v prihodkih za RRD in v prihodkih VŠZ	82
Tabela 26: mednarodna znanstveno raziskovalna dejavnost VŠ učiteljev.....	83
Tabela 27: Analiza Instrumentov in javnih razpisov	88
Tabela 28: Analiza instrumentov glede na namen	90
Tabela 29: BP1 – Postopek izvajanja instrumenta	92
Tabela 30: BP2 – Kazalniki izvajanja instrumentov	93
Tabela 31: KC1 – Postopek izvajanja instrumenta	94
Tabela 32: KC2 - Kazalniki izvajanja instrumenta, v %	94
Tabela 33: INT1 – Postopek izvajanja instrumenta	95
Tabela 34: INT2 - Kazalniki izvajanja instrumenta, v %.....	95
Tabela 35: SK – Postopek izvajanja instrumenta.....	96
Tabela 36: SK - Kazalniki izvajanja instrumenta, v %	96
Tabela 37: PKP – Postopek izvajanja instrumenta	97
Tabela 38: PKP – Kazalniki izvajanja instrumenta, v %	97
Tabela 39: IS – Postopek izvajanja instrumenta, 2011.....	98
Tabela 40: IS – Postopek izvajanja instrumenta, 2012	99
Tabela 41: IS – Kazalniki izvajanja instrumenta 2011 v %	99
Tabela 42: IS – Kazalniki izvajanja instrumenta 2012 v %	99
Tabela 43: BP1 – Kazalniki uspešnosti	100
Tabela 44: BP2 – Kazalniki uspešnosti	101
Tabela 45: KC – Kazalniki uspešnosti (1. razpis).....	102
Tabela 46: KC – Kazalniki uspešnosti (2. razpis).....	103
Tabela 47: INT – Kazalniki uspešnosti.....	103
Tabela 48: SK – Kazalniki uspešnosti	104
Tabela 49: PKP – Kazalniki uspešnosti, 2013.....	105
Tabela 50: Kazalniki uspešnosti, 2104	105
Tabela 51: IS – Podatki za uspešnost, 2011	106
Tabela 52: IS – Podatki za uspešnost, 2012	106
Tabela 53: IS – Kazalniki uspešnosti 2011 v %	107
Tabela 54: IS – Kazalniki uspešnosti 2012 v %	107
Tabela 55: Povzetek ugotovitev analize Uresničevanja in Ustreznosti ukrepov NPVŠ: Razsežnost: »VISOKOŠOLSKI SISTEM ter STRUKTURA ŠTUDIJA IN VISOKOŠOLSKIH KVALIFIKACIJ«.....	119

Tabela 56: Povzetek ugotovitev analize Uresničevanja in Ustreznosti ukrepov NPVŠ: Razsežnost: »FINANCIRANJE«.....	120
Tabela 57: Povzetek ugotovitev analize Uresničevanja in Ustreznosti ukrepov NPVŠ: Razsežnost: »KAKOVOST IN ODGOVORNOST«	122
Tabela 58: Povzetek ugotovitev analize Uresničevanja in Ustreznosti ukrepov NPVŠ: Razsežnost: »INTERNACIONALIZACIJA«	123
Tabela 59: Odvisnost stopnje realizacije ukrepov NPVŠ od prekrivanja ukrepov z instrumenti OP RČV...	129
Tabela 60: Prispevek instrumentov OP 2013 in 2020 k realizaciji ukrepov NPVŠ.....	129
Tabela 61: Predlogi sprememb v razsežnosti NPVŠ: »VŠ SISTEM ter »STRUKTURA ŠTUDIJA IN VISOKOŠOLSКИH KVALIFIKACIJ«	132
Tabela 62: Predlogi sprememb v razsežnosti NPVŠ: »FINANCIRANJE«	133
Tabela 63: Predlogi sprememb v razsežnosti NPVŠ: »KAKOVOST IN ODGOVORNOST«	133
Tabela 64: Predlogi sprememb v razsežnosti NPVŠ: »INTERNACIONALIZACIJA«.....	134

SEZNAM SLIK

Slika 1: Razmerje med prvič vpisanimi študenti in diplomanti.....	47
Slika 2: Število razpisanih študijskih programov terciarnega izobraževanja.....	50
Slika 3: Število akreditiranih skupnih študijskih programov po letih	52
Slika 4: Delež študentov, ki v večini poslušajo predavanja v tujem jeziku, po državah.....	78
Slika 5: PKP – Ocena doseženih ciljev projekta.....	113

SEZNAM KRATIC

AACSB	Association to Advance Collegiate Schools of Business
ARRS	Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS
BiH	Bosna in Hercegovina
BP	Instrumenti Bolonjskega procesa
BRIK	Države Brazilija, Rusija, Indija in Kitajska
CEEPUS	Central European Exchange Program for University Studies
ČG	Črna gora
CMEPIUS	Center Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja
CRPi	Ciljni raziskovalni programi
DU	Državne ustanove
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System
EMFD	European Foundation for Management Development
EMUNI	Evro-sredozemska univerza
EQUIS	EFMD profesionalna akreditacija
EU	Evropska unija
EURAXESS	Raziskovalci v gibanju
ICPE	International center for promotion of enterprises
INT	Instrument internacionalizacija
IS	Instrument Inovativna shema
IUS	Innovation Union Scoreboard
IZ	Izobraževalne ustanove
JRZ	Javni raziskovalni zavod(i)
JSRKŠ	Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje
KC	Instrument karierni centri
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
MF	Ministrstvo za finance
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MK	Ministrstvo za kulturo
MK	Makedonija
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
NAKVIS	Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu
NPVŠ	Nacionalni program visokega šolstva 2011–2020
OP 2014–2020	Operativni program 2014–2020
OP RČV 2007–2013	Operativni program razvoja človeških virov 2007–2013
OZN	Organizacija združenih narodov
PI	Podporne ustanove
PKP	Instrument po kreativni poti do praktičnega znanja
ReNPVŠII-20	Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020
RK	Republika Kosovo
RKRS	Rektorska konferenca RS
RS	Republika Slovenija
RRD	Razvojno-raziskovalna dejavnost
SICRIS	Informacijski sistem o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji
SK	Instrument za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih
ŠOK	Študentske organizacije in klubi
SP	Socialni partnerji
SR	Srbija
SURS	Statistični urad RS
SVŠ	Svet RS za visoko šolstvo
TS	Tehnična specifikacija javnega naročila
UL	Univerza v Ljubljani

UM	Univerza v Mariboru
UNDP	United nations development programmes
UNG	Univerza v Novi Gorici
UNIDO	United nations industrial development organizations
UP	Univerza na Primorskem
VI	Visokošolske institucije
VŠ	Visoko šolstvo
VŠZ	Visokošolski zavod(i)
ZRC SAZU	Znanstveno raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti
ZViS	Zakon o visokem šolstvu

IZVRŠNI POVZETEK

Namen pričujočega dokumenta je ovrednotiti uresničevanje strateških ciljev visokega šolstva v Sloveniji, ki so podlaga za načrtovanje in izvajanje ukrepov v Operativnem programu za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP 2014–2020) s področja visokega šolstva.

Predmet vrednotenja so:

- Uresničevanje ciljev Nacionalnega programa visokega šolstva 2011–2020 (NPVŠ) na razsežnostih: Visokošolski sistem ter struktura študija in visokošolskih kvalifikacij, Kakovost in odgovornost, Financiranje in Internacionalizacija. Ocena temelji na analizi 24 ali dobre polovice vseh ukrepov NPVŠ (46). Program obravnava tudi povezovanje z gospodarstvom, znanostjo ter znanstveno in kulturno politiko.
- Vrednotenje osmih instrumentov na področju visokega šolstva v OP RČV 2007–2013 (13 javnih razpisov): Bolonjski proces (ki združuje tri instrumente), Karierni centri v VŠ, Internacionalizacija VŠ, Sistem zagotavljanja kakovosti v VŠ, Po kreativni poti do praktičnega znanja, Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija, ki nadgrajuje rezultate vrednotenja instrumentov inovacijske politike [MK Projekt 2012].
- Prispevek realiziranih instrumentov OP RČV k uresničevanju ukrepov NPVŠ.

Na podlagi pridobljenih ugotovitev analize uresničevanja in mnenj ključnih deležnikov (državne ustanove, VŠ zavodi, zasebni in javni, socialni partnerji, študentske organizacije, podporne ustanove) pričujoči dokument oblikuje tudi splošna priporočila za vrednotenje ukrepov NPVŠ in instrumentov OP za povečanje uspešnosti v programskem obdobju 2014–2020 (Priloga 10) in predlaga izboljšave za načrtovanje in izvedbo instrumentov na področju VŠ v obdobju 2014–2020.

Pri vrednotenju so bile uporabljene standardne metode: pregled in analiza literature, dokumentov, statističnih virov in podatkov iz sistema spremljanja izvajanja, vprašalniki, intervjuji. Celoten proces vrednotenja se je pričel 4. 9. 2015. Osnutek končnega poročila je bil oddan 9. 11. 2015, končno poročilo pa 26. 11. 2015.

Zastavljeni **fizični kazalniki** realizacije ukrepov NPVŠ na sredini njegovega obdobja veljavnosti kažejo, da je program solidno na svoji poti uresničitve. Proučenih je bilo 24 ukrepov, od tega so 4 ukrepi že uresničeni (5, 15, 20, 38; eden z zamudo), 11 ukrepov je uresničenih delno (4, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 30, 34, 35), neuresničenih je 9 ukrepov (1, 10, 14, 31, 33, 36, 37, 32, 28), od tega za zadnja dva še ni nastopil rok realizacije. Med proučenimi razsežnostmi NPVŠ je najdlje prišla realizacija ukrepov na področju »Kakovosti in odgovornosti«, kjer noben ukrep ni izostal. Področje »Financiranje« je realizirano polovično (ključnih ukrepov nismo ovrednotili), na področju »Visokošolski sistem« je uresničen en ukrep, eden ni uresničen in eden delno oz. neuresničen (vsi ukrepi niso bili ovrednoteni). Na področju »Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij« smo vrednotili le en ukrep, ki ni bil uresničen. Na področju internacionalizacije sta uresničena dva ukrepa, dva delno, šest pa ni uresničenih (za dva rok še ni potekel).

Sklepne ugotovitve o uresničevanju ukrepov NPVŠ močno odstopajo od ocen o uresničevanju ciljev NPVŠ, ki so pridobljene z anketo in v intervjujih. Prevladuje mnenje, da doseganje kazalnikov zelo slabo prispeva k izpolnjevanju ključnih ciljev NPVŠ (na meji negativne ocene), kar pod vprašaj postavlja tako učinkovitost izvajanja kot njegovo uspešnost za končne uporabnike. Posebej kritični so anketirani do dela državnih ustanov (zajete ustanove so: Vlada, MIZS, MDDSZ, DURS/FURS). Zgovorno je tudi to, da je ocena dela državnih organov tem slabša, čim bolj je anketirani poznal vsebino NPVŠ.

Od 10 ovrednotenih meril NPVŠ sta 2 merili že doseženi, 5 meril je v doseganju, vendar 2 le zaradi pobud od spodaj navzgor (internationalizacija VŠZ, kljub zamujanju sprejema strategije internacionalizacije VŠ), 5 meril pa ni doseženih. Za 4 merila se predlaga omilitev, za eno pa dopolnitev. Merila so določena za razsežnosti NPVŠ torej na višji ravni – raven rezultatov, uporabnikov, medtem ko so ukrepi in fizični kazalnik določeni na nižji ravni. To nakazuje zakaj se

je pojavil razkorak med oceno ukrepov NPVŠ s fizičnimi kazalniki (analiza izvajanja ukrepov) z mnenji ključnih deležnikov (anketa).

Razkorak med ocenami poznavalcev in 'fizičnimi' kazalniki realizacije je znak težav v prehodu od strateške na izvedbeno raven NPVŠ, kar je pogosto povezano s slabostmi implementacijske logike – torej slabe konsistence programskega dokumenta glede ocene problema, definicije strateških in izvedbenih ciljev, izbire učinkovitih ukrepov, ki bodo reševali začetno opredeljeni problem in to tudi izmerili s kazalniki rezultatov za uporabnike ter kazalniki širših vplivov na družbo, ki rešujejo začetno opredeljeni programski izziv.

Vrednotenje kaže, da sedanja implementacijska logika NPVŠ (necelovitost in neusklajenost ciljev, ukrepov in kazalnikov) ni dovolj zanesljiva podlaga reševanju kompleksnega izziva. Nedvomno je NPVŠ celovito domišljen razvojni dokument z večinoma ustreznimi ukrepi in kazalniki, kar so večinoma potrdili tudi uporabniki [Anketa NPVŠ 2015]. NPVŠ skuša strateške cilje VŠ sistema uresničiti prek 7 razsežnosti oziroma 46 ukrepov, ki se uresničujejo bolj ali manj posamično, večkrat tudi formalno in še pogosteje visoko formalizirano. Zato se fizično zabeleženi dosežki na polovici obdobja veljavnosti NPVŠ večkrat težje pretvarjajo v koristne rezultate za uporabnike.

Ključne prepreke za uspešnejše uresničevanje NPVŠ so predvsem sistemske narave: niso izpolnjeni ambiciozni finančni načrti NPVŠ; izpolnjevanje ukrepov je pogosto le formalno, ki je včasih pomembnejše od vsebinskih kriterijev. Ni zakonskih podlag za spremembe, ki bi bile potrebne ali pa so odgovornosti nezadostne in preveč razpršene. Nekateri ukrepi so zasnovani necelovito, nejasno ali nekonsistentno oziroma se razumevanje potrebnih sprememb med nosilci ukrepov in izvajalci včasih preveč razlikuje. S ključnimi cilji in z ustreznostjo ukrepov NPVŠ se poznavalci sicer večinoma strinjajo [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015].

Ocenjeni **instrumenti OP RČV (2007–2013)** so v veliko večji meri dosegli ne samo fizične kazalnike ampak tudi kazalnike rezultatov za uporabnike, zato so bili pri uporabnikih pozitivno ocenjeni kot koristni in jih je smiselno v prilagojeni obliki v večji meri nadaljevati. Pozitivno so bili sprejeti dodatni naporil nosilcev za zaokroževanje instrumentov, za bolj celosten pristop, za poenostavljanje, ki so bili mestoma uveljavljeni v času izvajanja instrumentov. Najbolj zaviralno na uresničevanje ciljev proučenih instrumentov OP RČV vpliva njihova administrativna zahtevnost. Zgovoren primer je instrument Inovacijska shema. Gre za relativno neuspešen instrument zaradi ostrih administrativnih pogojev, kratkih rokov določenih s pogodbo, težkega izpolnjevanja pogodbenih obveznosti, ker je to pogosto odvisno od zunanjih dejavnikov, in neprijaznosti instrumenta samega – pozne objave razpisov in dolge dobe do povračila stroškov.

Uresničevanje NPVŠ se je odvijalo vzporedno z izvajanjem instrumentov OP RČV, ki je imel na realizacijo NPVŠ koristen, čeprav večinoma bolj posreden vpliv na cilje razsežnosti NPVŠ, saj ni jasne korelacije, ki bi kazala, da bi bila uspešnost uresničevanja ukrepov NPVŠ večja v primerih, ko so se ti bolj prekrivali z instrumenti OP RČV. Rezultati primerjav nakazujejo sklep, da so povezave ne samo šibke, ampak precej šibkejše, kot je v svojih ocenah navedlo MIZŠ. 5 ukrepov NPVŠ ni doseženih kljub precejšnjem prekrivanju z instrumenti OP RČV in 7 ukrepov je v celoti ali vsaj delno uresničenih, čeprav se ne prekrivajo z instrumenti OP RČV. OP 2014–2020 po naših ocenah prinaša več učinkovitega prekrivanja z ukrepi NPVŠ kot so ga doslej zagotavljali instrumenti OP RČV 2007–2013, kar pomeni zaostritev pogojev uresničevanja NPVŠ v drugi polovici njegovega obdobja veljavnosti, po izteku veljavnosti OP RČV. Vrednotenje opozarja na večje težave realizacije vladnih ukrepov, ki niso vezani na črpanje evropskih sredstev, to pa je indikacija slabosti nacionalnega sistema javnega upravljanja na področju razvoja, ne samo nizkega deleža proračunskega financiranja razvoja, ampak slabosti celotnega sistema načrtovanja, financiranja in upravljanja razvojnih sprememb v družbi nasploh in v VŠ podsistemu družbe posebej.

Vrednotenje učinkov je osnovno orodje za strokovno utemeljeno in od deležnikov neodvisno oblikovanje ugotovitev in priporočil glede programov in projektov. Vključiti ga je potrebno v vse faze projektnega cikla od začetka priprave do implementacije in za podajanje zaključnih ocen glede uspešnosti, učinkovitosti, smotrnosti, trajnosti in sinergije izvajanja razvojne kohezijske politike

EU in nacionalne politike razvoja področja visokega šolstva z javnimi sredstvi je, kot predvideva in priporoča tudi Evropska Komisija.

Rezultati analize 24 ukrepov NPVŠ kažejo, da bi bilo treba 21 ukrepov ohraniti tudi v prihodnje, čeprav nekatere s temeljito preureditvijo. Tri ukrepe je smiselno opustiti. Samo pri štirih ukrepih niso potrebne spremembe (uresničeni). Devet ukrepov zahteva le manjše dopolnitve (roke, kazalnike, cilje ali merila), medtem ko je pri sedmih ukrepih potrebna dodelava na vsebinski ravni. Največje spremembe so potrebne v razsežnostih Visokošolski sistem in Kakovost in odgovornost. Ti dve področji bosta pri osvežitvi NPVŠ zahtevali temeljit premislek v celoti. Med ključnimi potrebnimi vsebinskimi spremembami prevladujejo predlogi za dodelavo sistemskih in izvedbenih podlag razvoja VŠ sistema in predlogi za poenostavitev ukrepov na bolj homogene sklope in osamosvajanje podukrepov v samostojne ukrepe.

Priporočila glede dodelave instrumentov OP RČV v naslednjem programskem obdobju je mogoče prevesti na skupni imenovalec zavzemanj za povečanje prijaznosti instrumentov za uporabnike. Uskladiti je treba dinamiko njihovega izvajanja z dinamiko delovanja uporabnikov (Bolonjski proces). Birokratske zahteve bi bilo nujno treba poenostaviti v vseh proučenih instrumentih. Pri vrednotenju uspešnosti instrumentov je treba preiti od količinskih ciljev h kakovostnim, od administrativnih k vsebinskim presojam. Financiranje naj postane bolj stimulatивно in manj represivno, zlasti ko je dokazana uspešnost operacij (na pobudo nosilcev operacij, z zunanjimi revizijami ali neodvisnimi evalvacijami). Instrumenti bi lahko predvideli nadaljevanje dokazano uspešnih operacij, če je to pomembno za doseganje bolj dolgoročnih učinkov.

Programska dodelanost in upravljanje instrumentov, ki so vezani na črpanje evropskih sredstev, ni brez težav, vendar lahko glede na dosežene rezultate služi kot vodilo nosilcem ukrepov NPVŠ, kako pristopiti k pripravi, izvajanju in vrednotenju uresničevanja programa. Sistemski dejavniki so danes v mnogo ozirih še prepreka ambicioznemu razvoju VŠ sistema, torej so glavni vzvodi sprememb v rokah tistih, ki morajo te spremembe doseči (sprememba zakona, dodelitev sredstev, administrativne poenostavitve, neformalistično izpolnjevanje ukrepov ...). Ključni dejavnik uspeha razvoja VŠ sistema v prihodnje so endogeni, zato so možni tudi veliki premiki na bolje, vsaj načelno. Pri izvajanju javnih politik je zdaj opazen oportunitizem črpanja javnih sredstev in formalizem pri doseganju ciljev. Zato bi moral NPVŠ **spremeniti svojo implementacijsko logiko** iz linearne v mrežno in posledično poleg vertikalnega pristopa uveljaviti tudi horizontalno izvajanje politik (namesto fizičnih in formalnih dosežkov v prvo vrsto postaviti koristi za končne uporabnike).

Horizontalna logika programiranja je uveljavljena v novem OP 2014–2020 [MK Projekt 2014] s prevzemanjem evropskega koncepta 'pametnega', torej medsektorsko presečnega modela rasti, ki integralno zasleduje zelo raznorodne namene, ki so bili doslej največkrat obravnavani sektorsko (vertikalno).

V **horizontalni smeri naj NPVŠ in OP v prihodnje zagotovita** administrativne poenostavitve in znižanje finančnih ovir (ne nujno golih omejitev financiranja!) in togosti v prid uspešnejšem doseganju ciljev. Izboljšati je treba zaznavanje potreb ključnih uporabnikov, vključevanje izvajalcev v načrtovanje instrumentov, in uveljavljanje odgovornosti pristojnih ne le za formalno realizacijo kvantitativnih kazalnikov ampak odgovornosti za rezultate za končne uporabnike – večjo odgovornost pri izvajanju aktivnosti za koristi uporabnikov pa mora posledično spremljati večja avtonomija izvajalcev pri določanju načina delovanja.

I UVOD

I.1 Vsebinska izhodišča študije

Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko je za Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport izvedla javno naročilo po postopku oddaje javnega naročila male vrednosti (objava na Portalu JN pod št. NMV3571/2015 z dne 15.6.2015) za pregled uresničevanja strateških ciljev visokega šolstva v RS, ki so podlaga za načrtovanje in izvajanje ukrepov v Operativnem programu za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP 2014–2020) s področja visokega šolstva.

Na podlagi ponudbe št. 33/2015 z dne 26. 6. 2015 je bilo naročilo oddano podjetju MK projekt, družba za svetovanje in vodenje projektov, d. o. o., s podizvajalcem Greta Associati (Odločitev o oddaji javnega naročila št. 4301-21/2015-16 z dne 20. 7. 2015).

Namen študije je strateško vrednotenje uresničevanja določenih strateških ciljev visokega šolstva v RS ter določenih instrumentov za njihovo uresničevanje, ki so podlaga za ukrepe na področju visokega šolstva v OP 2014–2020. Rezultati vrednotenja bodo uporabljeni pri načrtovanju in izvedbi ukrepov s ciljem prispevati k doseganju zastavljenih ciljev OP 2014–2020.

Ukrepi, ki jih Republika Slovenija, z izvajanjem prihodnjih aktivnosti na področju visokega šolstva v OP 2014–2020 in s pomočjo evropskih sredstev zasleduje, predstavljajo pomembni, celo strateški del javnih vzvodov za uresničevanje ciljev ReNPVŠ¹ in morajo hkrati biti tudi nadgradnja preteklih operacij ki so bile izvajane v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov 2007–2013 (OP RČV 2007–2013). Vrednotenje tako obsega:

- vrednotenje uresničevanja ciljev in meril NPVŠ ter določenih ukrepov na razsežnostih: visokošolski sistem ter struktura študija in visokošolskih kvalifikacij, financiranje, kakovost in odgovornost in internacionalizacija visokega šolstva,
- vrednotenje operacij na področju visokega šolstva v OP RČV 2007–2013.

¹ V nadaljevanju poročila bomo uporabljali le kratico NPVŠ (Nacionalni program visokega šolstva).

2 METODOLOGIJA DELA IN VIRI PODATKOV

V skladu s tehnično specifikacijo (TS) naročnika in sestanki z MIZŠ, kjer smo bili podrobneje seznanjeni z vsebino in pričakovanji strateškega vrednotenja obsega strateško vrednotenje naslednje aktivnosti, ki jih je mogoče razdeliti v pet glavnih sklopov:

1. Vrednotenje uresničevanja ciljev in meril NPVŠ ter določenih ukrepov glede na razsežnost. Glede na pretekle in bodoče instrumente OP smo dodatno vrednotili 8 ukrepov z dvema dodatnima podukrepoma, ki niso bili predmet TS, vendar smiselno zaokrožujejo predmet vrednotenja. Vrednotenje tako obsega:

- pregled realizacije ukrepa NPVŠ na razsežnosti Visokošolski sistem številka 5a (sodelovanje visokošolskih institucij z gospodarstvom in negospodarstvom), dodatni 1, 4, 5b, 5c;
- pregled realizacije ukrepa NPVŠ na razsežnosti Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij številka 10 kot dodatni ukrep²;
- pregled realizacije ukrepov NPVŠ na razsežnosti Kakovost in odgovornost visokega šolstva, številka 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27;
- pregled realizacije ukrepov NPVŠ na razsežnosti Financiranje visokega šolstva, številka 14 in 15, kot dodatna ukrepa;
- pregled realizacije ukrepov NPVŠ na razsežnosti Internacionalizacija visokega šolstva, številka 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 38, dodatni 35, 36, 37;
- ocena doseganja ciljev in meril NPVŠ, prvenstveno na razsežnostih Visokošolski sistem, Kakovost in odgovornost, Financiranje in Internacionalizacija visokega šolstva;
- ocena ključnih deležnikov o doseganju ciljev in meril NPVŠ na vseh razsežnostih.

2. Vrednotenje operacij na področju visokega šolstva v OP RČV 2007–2013, ki obsega analizo izvedbe in oceno uspešnosti naslednjih operacij³:

- Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009 (Uradni list RS št. 42/08 z dne 30. 4. 2008).
- Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – vključevanje zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2009 in 2010, z dvojnim odpiranjem (Uradni list RS št. 42/09 z dne 5. 6. 2009).
- Javni razpis: Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2011, 2012 in 2013, z dvojnim odpiranjem (Uradni list RS št. 40/11 z dne 27. 5. 2011).
- Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letu 2010 (Uradni list RS št. 102/9 z dne 11. 12. 2009) – dodatni javni razpis.
- Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letih 2011–2013 (Uradni list RS št. 45/2011 z dne 10. 6. 2011) – dodatni javni razpis.
- Javni razpis za sofinanciranje aktivnosti v letih 2013–2015, ki spodbujajo internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva (Uradni list RS št. 77/12 in 83/12 z dne 18. 9. 2012 in 6. 11. 2012).
- Javni razpis za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih v RS v letih 2012–2015 (Uradni list RS št. 77/12 z dne 12. 10. 2012).
- Javni razpis za sofinanciranje projektov Po kreativni poti do praktičnega znanja (Uradni list RS št. 94 z dne 15. 11. 2013).
- 2. Javni razpis za sofinanciranje projektov Po kreativni poti do praktičnega znanja (Uradni list RS št. 81/14 z dne 14. 11. 2014) – dodatni javni razpis.
- Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2011

² Same razsežnosti nismo posebej obravnavali, ker ni bila predmet TS. Znotraj razsežnosti smo obravnavali le ukrep 10, ker obstaja zelo močna povezava med ukrepom 1 in ukrepom 10, saj je ukrep 10 posledica ukrepa 1.

³ Analiza vključuje dodatne tri javne razpise, ki so iz TS izpadle in ki smo jih vključili, da bi bil pregled operacij na področju visokega šolstva v OP RČV 2007–2013 celovitejši.

(http://www.arhiv.mvzt.gov.si/si/delovna_podrocja/visoko_solstvo/dejavnost_visokega_solstva/doktorski_studij/).

- Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2012 (http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_visoko_solstvo/sektor_za_visoko_solstvo/dejavnost_visokega_solstva/doktorski_studij/#c19759).
- Javni razpis za sofinanciranje razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu 2010–2013 (Uradni list RS št. 53/10 z dne 2. 7. 2010).
- Javni razpis za sofinanciranje nadaljnega razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu v letih 2013–2015 (Uradni list RS št. 16/13 z dne 22. 2. 2013).

3. Prispevek načrtovanih instrumentov visokega šolstva k ciljem NPVŠ.

4. Predlogi izboljšav za načrtovanje in izvedbo NPVŠ in Instrumentov v obdobju 2014–2020.

Glede na posamezna poglavja smo opredelili metodo dela in vir podatkov.

Kot **odatek k poročilu** smo na željo MIZŠ v **prilogi 10** pripravili tudi **splošna priporočila za bodoča vrednotenja ukrepov NPVŠ in instrumentov OP, s ciljem doseganja večje uspešnosti v programskem obdobju 2014–2020.**

2.1 Metode in tehnike dela

Načrt dela, kjer so predstavljene metode in tehnike dela po poglavjih študije vrednotenja, je bil predstavljen in ustno potrjen s predstavniki MIZŠ ter posredovan SVRK v uradno potrditev dne 18. 9. 2015. Poleg uporabe anketnega vprašalnika za pridobitev ocene ključnih deležnikov o doseganju ciljev NPVŠ, ki jo je določil naročnik, smo za izvedbo strateškega vrednotenja uporabili tiste metode dela, ki so ob danih podatkih/informacijah in časovnih okvirih največ prispevale h končnemu rezultatu študije.

Uporabljene metode so natančneje predstavljene v nadaljevanju.

Pregled in analiza literature, dokumentov in podatkovnih virov

Pregledani in analizirani so bili različni programski dokumenti, evropski in nacionalni dokumenti, razpisi, poročila, statistični viri, podatkovni viri iz sistema eVŠ itd. Seznam virov in literature je naveden v poglavju 8. Namen pregleda je bil strukturiranje in podrobnejše razumevanje vsebine predmeta vrednotenja ter analiza področja vrednotenja. Rezultati analiz so bili uporabljeni za potrebe sintez ugotovitev.

Delovni sestanki z naročnikom

Do predstavitve vmesnega poročila so bili izvedeni štirje delovni sestanki z naročnikom in vsebinskim koordinatorjem MIZŠ. Po predstavitvi vmesnega poročila smo izvedli še en pojasnjevalni sestanek na temo usklajevanja komentarjev naročnika in odgovorov s strani izvajalca. Namen tega sestanka je bil razjasniti vse dileme na vmesno poročilo za pripravo končnega poročila.

Tabela 1: Seznam sestankov z naročnikom

Organizacija	Namen sestanka	Datum sestanka
SVRK, MIZŠ	Uvodni sestanek: Podrobnejša predstavitev ciljev obeh vrednotenj	4. 9. 2015
MIZŠ	Podrobnejša predstavitev ciljev in pričakovanj vrednotenja za NPVŠ	7. 9. 2015
MIZŠ	Podrobnejša predstavitev ciljev in pričakovanj vrednotenja za instrumente OP 2007-2013	8. 9. 2015

MIZŠ	Predstavitve in potrditev metodologije dela in terminski načrt	16. 9. 2015
SVRK, MIZŠ	Predstavitve rezultatov vmesnega poročila	20. 10. 2015
SVRK, MIZŠ	Pojasnjevalni sestanek na vmesno poročilo	28. 10. 2015
SVRK, MIZŠ	Pojasnjevalni sestanek na osnutek končnega poročila	19. 11. 2015

Vir: MK projekt, november 2015.

Vprašalniki

Za izvedbo vrednotenja so bili izvedeni trije anketni vprašalniki, in sicer⁴:

- vprašalnik za ključne deležnike v visokem šolstvu v okviru NPVŠ;
- dva vprašalnika v okviru operacij OP 2007–2013.

Uporaba vprašalnika za ključne deležnike v visokem šolstvu je bila določena s strani naročnika, ki je predložil tudi adremo deležnikov za vprašalnik. Adremo deležnikov smo sami smiselno dopolnili (Priloga 3). Namen anketnega vprašalnika je bil pridobiti oceno deležnikov o doseganju ciljev in meril NPVŠ predvsem na področjih kakovosti in internacionalizacije visokega šolstva, na področju sodelovanja visokošolskih institucij z organizacijami iz gospodarstva in negospodarstva ter z raziskovalnimi zavodi in na področju financiranja visokega šolstva. Celoten vprašalnik smo smiselno uporabili za vse predmetne ukrepe vrednotenja. Podrobnejša analiza rezultatov vprašalnika je predstavljena v poglavju 3.1.

Poleg tega sta bila pripravljena anketna vprašalnika za upravičence pri operacijah na področju visokega šolstva v OP RČV 2007–2013, v primeru katerih gre za instrumenta Inovativna shema in Po kreativni poti do praktičnega znanja. Namen vprašalnikov je bil pridobiti oceno uporabnikov o uspešnosti izvedbe operacij. Za pridobitev ocene uporabnikov ostalih operacij oz. instrumentov (Bolonjski proces, Karierni centri v visokem šolstvu, Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva, Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih) o uspešnosti izvedbe operacij so bili zaradi manjšega vzorca upravičencev izvedeni številni intervjuji. Podrobnejša kvalitativna analiza vprašalnikov je predstavljena v poglavju 4.2.2.

Intervjuji

Za izvedbo čimbolj kakovostne analize obeh vrednotenj smo izvedli več delno strukturiranih intervjujev⁵.

Za vrednotenje NPVŠ so bili izvedeni intervjuji z nekaterimi ključnimi deležniki v visokem šolstvu, z namenom podrobnejše razjasnitve ocene deležnikov o doseganju ciljev in meril ter doseganju posameznih ukrepov, ki so bili predmet našega vrednotenja.

Za vrednotenje operacij na področju visokega šolstva v OP 2007–2013 smo izvedli intervjuje z uporabniki instrumentov Bolonjski proces, Karierni centri, Internacionalizacija in Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih z namenom pridobiti oceno uporabnikov o uspešnosti izvedbe instrumentov.

Poleg tega so bili izvedeni tudi intervjuji s skrbniki pogodb in nosilci instrumentov. Namen intervjujev je bil podrobnejša razjasnitev namena ter učinkov in rezultatov instrumentov, pa tudi pridobitev podatkov za analizo izvedbe posameznega instrumenta.

⁴ Podrobnejša analiza vseh vprašalnikov se nahaja v Prilogi 3.

⁵ Seznam delno strukturiranih intervjujev se nahaja v Prilogi 1. Okvirna vsebina vprašanj intervjujev se nahaja v Prilogi 2.

2.2 Uporabljeni viri podatkov

Uporabljeni so bili javno dostopni podatki ter dodatni podatki, za katere se je po potrebi zaprosilo naročnika oz. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, in druge deležnike. Osnovne vire podatkov predstavljajo dokumenti in literatura, ki so navedeni v poglavju 8 (Viri in literatura).

2.3 Časovni načrt dela

Celoten proces izvedbe strateškega vrednotenja se je pričel z uvodnim sestankom z naročnikom dne 4. 9. 2015. Po predstavitvi vmesnega poročila dne 20. 10. 2015 je do 9. 11. 2015 oddan osnutek končnega poročila. Po prejetju in smiselnemu upoštevanju vseh komentarjev s strani naročnika, bo izdelano do konca novembra 2015 končno poročilo.

Tabela 2: Časovni načrt aktivnosti

Aktivnost	Časovni načrt
Podpis pogodbe z naročnikom	11. 8. 2015
Uvodni sestanek, kjer smo skupaj z naročnikom določili komunikacijsko strategijo ter predaja potrebne dokumentacije s strani naročnika izvajalcu vrednotenja	4. 9. 2015; (podrobnejša vsebina: 7.9; 8.9)
Pregled in analiza dokumentov in literature	1. 9.–16. 10. 2015
Izvedba vprašalnikov	22. 9.–29. 9. 2015
• Za NPVŠ • Za Inovativno shemo • Za po kreativni poti do praktičnega znanja	1. 10.–7. 10. 2015 29. 9.–6. 10. 2015
Izvedba intervjujev	22. 9.–15. 10. 2015
Obdelava zbranih podatkov	21. 9.–16. 10. 2015
Oddaja vmesnega poročila	19. 10. 2015
Oddaja osnutka končnega poročila	9. 11. 2015
Oddaja končnega poročila	27. 11. 2015

Vir: MK projekt, november 2015.

2.4 Omejitve dela

Glavne omejitve dela so bile naslednje:

1. Časovna omejitev obsega dela

Glede na kompleksnost in zahtevnost strateškega vrednotenja izpostavljamo prekratek čas izvedbe študije. Menimo, da bi moralo tovrstno vrednotenje za celovito obravnavo tako kompleksne naloge, obsegati vsaj leto dni dela.

2. Ni poglobljene analize pri posameznih vrednotenih vidikih

Tehnična specifikacija je bila pri nekaterih vidikih, glede na uvodni sestanek, kjer nam je bil predstavljen obseg dela, pomanjkljiva. Šele po sestankih z vsebinskim koordinatorskim MIZŠ smo ugotovili ključna pričakovanja. Na področju vrednotenja NPVŠ smo dodali analizo še 8 dodatnih ukrepov in 2 podukrepov, pri katerih nismo šli v podrobnejšo analizo, le osvetlili rezultate ukrepov. Na področju operacij OP RČV 2007–2010 smo dodali tri javne razpise, ki so iz tehnične specifikacije izpadle. Dva od teh – Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letu 2010 in njegovega naslednika za leta 2011–2013 – smo že vrednotili v študiji iz leta 2012 [MK Projekt 2014]. Vrednotenje teh dveh operacij v pričujoči študiji je tako nadaljevanje njunega vrednotenja v študiji iz leta 2012.

3. Ni celovite slike doseganja ciljev ReNPVŠII-20

Zaradi omejenega okvirja vrednotenja ukrepov NPVŠ bodo rezultati vrednotenja le delno prispevali k pregledu realizacije ukrepov NPVŠ. V prihodnje menimo, da bi bilo potrebno analizo realizacije izvesti za celoten NPVŠ in ne le parcialno, saj s tem ni zagotovljena celovita slika uresničevanja ciljev.

4. Uporaba zahtevanih metod iz strani naročnika

Uporaba vprašalnika za ključne deležnike v visokem šolstvu, ki je bil določen s strani naročnika, se nam na tem mestu ni zdela primerna in nasprotuje standardni evalvacijski praksi. Sami smo bili že od vsega začetka skeptični o njeni uporabi, vendar smo jo uporabili, ker je bila to zahteva naročnika. V prihodnje menimo, da je bolje vse metode uskladiti na sestankih z naročnikom, na predlog izvajalca.

5. Uporaba podatkov posameznih univerz za analizo posameznih ukrepov NPVŠ

Pri analizi ukrepov NPVŠ smo kot vir podatkov v večini primerih vključevali tri največje univerze (Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru, Univerza na Primorskem), ki skupaj predstavljajo 90 % celotnega visokošolskega sistema. Tudi če bi vključili vse ostale univerze in vse druge VŠZ, ugotovitev na ravni ukrepov ne bi spremenilo.

3 URESNIČEVANJE CILJEV NACIONALNEGA PROGRAMA VIŠKEGA ŠOLSTVA

Nacionalni program visokega šolstva je strateški dokument prednostnega razvoja visokega šolstva v Sloveniji. V obliki resolucije ga je za desetletno obdobje veljavnosti 2011–2020 sprejel Državni zbor (na seji dne 24. V. 2011; [Ur. l. RS, št. 92/07]). NPVŠ temelji na Strategiji razvoja Slovenije in dokumentu Evropa 2020. Ukrepe za nadaljnji razvoj VŠ prostora so del dolgoročne perspektive skupaj s strategijo s področja raziskovalne in inovativne dejavnosti in Resolucijo o Nacionalnem programu za kulturo. NPVŠ se smiselno navezuje na celotno področje terciarnega izobraževanja, ki ga poleg visokošolskih institucij tvorijo tudi višje strokovne šole. Program obravnava tudi povezovanje z gospodarstvom, znanostjo ter znanstveno in kulturno politiko.

NPVŠ je bil **pripravljen** participativno. MIZŠ je že od januarja 2010 vodilo javno razpravo o razvoju slovenskega visokega šolstva, na katero so se odzvali Rektorska konferenca RS, Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru, Univerza na Primorskem, Študentska organizacija Slovenije in zveza študentskih klubov, nekateri samostojni visokošolski zavodi, socialni partnerji ter podporne ustanove VŠ sistema (v nadaljevanju so kot »podporne ustanove« zajeti SAZU, NAKVIS, CPEPIUS, Svet za VŠ, Javni sklad, Računsko sodišče). O razvoju visokega šolstva in znanosti so razpravljali Svet RS za visoko šolstvo, Svet Vlade RS za študentska vprašanja, Svet za znanost in tehnologijo RS, Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU), ter Inženirska akademija Slovenije.

Znanje je javno dobro, visoko šolstvo pa javna odgovornost [ReNPVŠII-20]. Temeljni vlogi visokošolskega izobraževanja v družbi sta krepitev in opolnomočenje državljanov za osebni razvoj, poklicno kariero in aktivno državljanstvo ter za duhovni, socialni, umetniški in kulturni ter ekonomski razvoj skupnosti. Zato je visoko šolstvo in z njim povezano znanstveno raziskovanje postavljeno v jedro razvojnih ambicij Slovenije [ReNPVŠII-20].

Znanje je eden od treh stebrov **trikotnika znanja** [Radej et al. 2015, IUS, 2011], ki ga sestavljata še steber Raziskav in Inovacij. Rezultati evalvacije inovacijske politike (2007-2011; [MK Projekt 2012]) so pokazali, da je v Sloveniji Znanje najmočnejši steber trikotnika [MK Projekt 2012]. Ugotovitev je skladna s spoznanji drugih študij za Slovenijo [IMD, 2011; EO, 2011; OECD, 2012]. V Sloveniji so sicer očitne negativne posledice systemske ločenosti in nizke usklajenosti visokošolskega, znanstvenoraziskovalnega, tehnološko-razvojnega in gospodarskega razvoja – čeprav se razmere v zadnjih letih vendarle izboljšujejo, vendar pa to ni dovolj, glede na slabo izhodišče [MK Projekt 2012].

Osnovni cilji slovenskega visokošolskega prostora v letu 2020 so kakovost in odličnost, raznovrstnost ter dostopnost s podpornimi instrumenti internacionalizacije, diverzifikacije, študijske strukture in financiranja visokega šolstva. Kakovost bo vsem omogočala mednarodno primerljivo in priznano visokošolsko izobrazbo, zaposljivost in mobilnost v evropskem prostoru ter širše; socialna razsežnost bo omogočala pravičen dostop do visokega šolstva in neovirano dokončanje študija; raznovrstnost prinaša raznolikost vrst in poslanstev institucij ter študijskih programov za doseganje vseh osnovnih ciljev visokega šolstva [ReNPVŠII-20].

NPVŠ je oblikovan kot **nabor 46 ukrepov**, ki so združeni v **sedem razsežnosti**: VŠ sistem, Struktura študija in VŠ kvalifikacij, Financiranje, Raznolikost in različnost, Kakovost in odgovornost, Internacionalizacija in Socialna razsežnost. Vsaka razsežnost ima določene posebne področne cilje in merila. Vsak ukrep ima svoj vodilni kazalnik realizacije ali celo kazalnik rezultatov. Vsem zapisanim ciljem so določeni ukrepi, merila in odgovorni akterji.

Strateški cilji NPVŠ odsevajo ugotovitve analize stanja, ki ga na kratko povzemamo po NPVŠ, v dopolnilu z novejšimi viri [OECD, 2012, 2015; Global Creativity Index 2015; IUS 2011, 2015].

V zadnjih 20 letih smo pričali velikim spremembam na področju visokega šolstva. Tako v slovenskem kot v mednarodnem visokošolskem prostoru je število študentov hitro naraščalo (v Sloveniji skoraj podvojilo v l. 2009 glede na 1991). **Število študentov** v Sloveniji je v zadnjih

desetletjih stalno naraščalo, zadnje čase pa se je že začel odražati generacijski upad [ReNPVŠII-20, EHEA, Slika 1.4]. Število študentov terciarnega izobraževanja se je zmanjšalo tudi v zadnjih letih z 114.391 (2008; [SURS 2015]) na 107.134 oseb (2010; [SURS 2015]) oz. na 83.688 (2014; [SURS]) ali za 22 % v referenčnem obdobju NPVŠ. Število doktorskih študentov tudi upada (na primer: Univerza v Ljubljani – trend vpisa doktorskih študentov: 2011/12: 2.210 doktorskih študentov; 2012/13: 2.220 doktorskih študentov; 2013/14: 1.970 doktorskih študentov; 2014/15: 1.649 doktorskih študentov; [UL 2015]).

V Sloveniji je število visoko izobraženih ljudi naraščalo (leta 1991 je bilo 11,7% odraslih, starih od 25 do 64 let, z višješolsko in visokošolsko izobrazbo, leta 2008 pa 22,6%, [ReNPVŠII-20]). Vendar izobraženost slovenske populacije na terciarni ravni ne zadošča ambicioznim projekcijam potreb naše družbe (po podatkih CEDEFOP bo leta 2020 potreba po visoko izobraženih kadrih 31,1 % med delovno aktivnim prebivalstvom), prav tako ni primerljiva z najboljšimi državami v Evropski uniji. Poleg tega demografski trendi za Slovenijo kažejo pomemben upad prebivalstva do leta 2060. Že leta 2020 se bo število devetnajstletnikov, torej generacije, ki se vpisuje na visokošolske institucije, zmanjšalo za 20 odstotkov glede na leto 2010. Tudi pri najbolj izobraženih zaostajamo, saj imamo v primerjavi z razvitimi državami EU majhen delež doktorjev znanosti na število prebivalcev. Prav tako imamo tudi bistveno manj zaposlenih doktorjev znanosti v gospodarstvu kot v drugih državah EU [ReNPVŠII-20], relativno gledano manj zaposlenih s terciarno izobrazbo [EHEA, Slika 6.14], četudi njihova nezaposlenost pretežno ni daljša od 3 let [EHEA, Slika 6.17].

Vključenost »tipične generacije« v visoko šolstvo je visoka (npr. vključenost devetnajstletnikov v visoko šolstvo je 50,3 % v letu 2008, [ReNPVŠII-20]) in v primerjavi z drugimi državami Evrope nadpovprečna. To potrjujejo tudi novejšje analize [ZRRS, 2013]. Po zadnji oceni študije Global creativity index 2015 (do primerljivih ugotovitev pride tudi [EHEA, Slika 4.5]), ki analizira stanje v 139 državah, je Slovenija po vključenosti v post-sekundarne oblike izobraževanja med vodilnimi državami na svetu (87 % vseh, ki so dokončali sekundarno raven izobraževanja pred največ petimi leti), takoj za Južno Korejo (100 % vključenost), ZDA in Finsko. Obenem pa je visok tudi delež študentov, ki študija ne zaključijo (podatki OECD kažejo, da 35% vpisanih študentov ne zaključijo študija), daljše je tudi povprečno trajanje študija (sedem let; [OECD 2011]) v primerjavi z drugimi evropskimi državami. Delež študentov, ki ne diplomira se v zadnjih letih sicer spreminja s trendom upadanja 2 % letno (gl. Ukrep 20, pogl. 3.4). **Učinkovitost** slovenskega visokega šolstva je primerjalno nižja še zlasti glede na velike socialne transferje študentom. Destimulacija odlaganja dokončanja študija je v Sloveniji finančna, in to negativna, ni pa pozitivnih spodbud [EHEA, Slika 6.10].

Primerjave za novejšje obdobje kažejo trend izboljšanja razmerja med številom diplomantov in študentov na terciarni ravni z 18 % na 22 % (2010–2014; [SURS 2015]), četudi delno v povezavi s statističnim vplivom nižjega vpisa in ne v celoti izboljšanja učinkovitosti študija [EHEA, Slika 6.10], Slovenija osipa in stopenj dokončanja študija ne spremlja sistematično [EHEA, Sliki 6.11, 6.12] niti ne vključuje rezultatov spremljanja študentov v načrtovanje [EHEA, Slika 6.33].

Nizka učinkovitost VŠ sistema je posebej problematična za kakovost sistema v povezavi s **sredstvi**, namenjenimi visokemu šolstvu, merjenimi s stroški na študenta, ki so nizka tako po mednarodnih primerjavah kakor relativno glede na druge ravni izobraževanja v Sloveniji; Slovenija je edina država v OECD, kjer so stroški na študenta na terciarni ravni nižji kot na nižjih ravneh izobraževalnega sistema [OECD 2015]. Zaradi hitro spreminjajoče se tehnologije in mednarodnih konkurenčnih pritiskov je nujno, da Slovenija izboljša rezultate terciarnega izobraževanja in zagotovi ustrezna sredstva za sistem visokega šolstva. Razmerje med študenti in visokošolskimi učitelji v letu 2009/10 je bilo 20,1, upoštevajoč visokošolske sodelavce in znanstvene delavce pa 12, kar zaostaja za povprečjem držav OECD [OECD 2011] (okoli 15 med študenti in visokošolskimi učitelji).

Medtem, ko število pedagoškega osebja na VŠ zavodih stagnira (2014/2010), se število študentov VŠ študija na univerzah in samostojnih VŠ zavodih v istem obdobju znižuje (za 21%), tako da se je razmerje med številom osebja in študentov v istem obdobju znižalo [SURS 2015], kar nakazuje odpravljanje nesorazmerja, a le statistično.

V Sloveniji zaostajamo pri ustvarjanju na znanju temelječih storitev, tako v primerjavi z drugimi državami Evropske unije kot z državami OECD [IUS 2015]. V pomembni meri je to tudi posledica dejstva, da je na univerzah razmeroma nizek delež raziskovalnih dejavnosti, in nizek delež raziskovalnih sredstev v visokošolskem sektorju, ki je v Sloveniji med najmanjšimi v EU [IUS 2012].

Med vsemi sredstvi za slovensko visoko šolstvo Slovenija namenja relativno visok **delež za socialne transferje študentov** (nekoliko več kot 20%), zlasti v primerjavi s povprečjem EU (17%; [ReNPVŠII-20]). Vendar pa ta visok delež prispeva k omogočanju širokega dostopa do terciarnega izobraževanja in študij omogočiti vsem, ki imajo interes in so sposobni študirati, še zlasti, ko gre za skupine s posebnimi potrebami in tiste, ki so podpovprečno zastopane v visokem šolstvu, ter jim zagotoviti pogoje za uspešno dokončanje študija. Možnost študenta s slabšim akademskim zaledjem staršev, da absolvira terciarno izobraževanje, kljub temu ostaja nižje od možnosti študentov z boljšim zaledjem v vseh državah, ki jih je proučila EHEA [Slika 4.7, tam], pri čemer pa Slovenija in Finska izstopata, saj je prikrajšanost akademsko šibkejših primerjalno še najmanjša.

Aprila 2013 je bilo med brezposelnimi v starosti od 25 do 29 let terciarno izobraženih že 26,9 % oseb; **delež brezposelnih mladih s terciarno izobrazbo** se povečuje (z 11,9 % v l. 2008 na 18,6 % v l. 2013; [ZRRS 2013]).

Da zaostreni finančni pogoji delovanja VŠ sistema ne bi onemogočili potrebnega izboljšanja rezultatov terciarnega izobraževanja bi bilo treba prevetriti tudi mehanizme **financiranja** visokega šolstva [OECD 2011], ki bi med drugim lahko bolj destimulirali neučinkovite prakse. Javna sredstva se dodeljujejo visokošolskim ustanovam prek mehanizma, ki ima fiksni delež (oziroma temeljni, po terminologiji NPVŠ), in spremenljivi delež (razvojni, po NPVŠ), ki povezuje financiranje z njihovimi vložki in rezultati. Fiksni delež ima razmeroma veliko težo. Taka ureditev daje prednost velikim ustanovam s tradicijo pred učinkovitostjo, ki pa ne zmorejo ohraniti ustreznih ravni financiranja na študenta v času hitrega razmaha terciarnega izobraževanja. Pomembno bi bilo tudi povezati vprašanje avtonomije institucij z vprašanjem njihove odgovornosti za rezultate.

Stopnja internacionalizacije slovenskega VŠ sistema je primerjalno še zelo nizka (OECD 2011). Slovenija je med državami, ki še niso pripravile strategije internacionalizacije VŠ [EHEA, Slika 7.1], četudi internacionalizacijo že spodbuja z zagotavljanjem namenskih sredstev in drugimi spodbudami [EHEA, Sliki 7.2, 7.3]. Cilje je Slovenija po mnenju EHEA določila le za priliv iz tujine, odliv slovenskih znanstvenikov v tujino pa se nacionalno ne načrtuje [EHEA, Slika 7.40]. Leta 2007 sta bila deleža tujih študentov, ki študirajo v Sloveniji, in slovenskih študentov, ki študirajo v tujini, najnižja v OECD. Nezaдостna v obe smeri je tudi izmenjava na profesorski ravni kot tudi na programski, saj izobraževalnih programov v tujem jeziku v Sloveniji še močno primanjkuje glede na cilje internacionalizacije.

Mobilnost študentov in visokošolskih učiteljev se je sicer močno povečala (število mobilnih slovenskih študentov v programu ERASMUS je bilo 170 (l. 1999), v letu 2008 pa 1.132, število tujih študentov prek programa ERASMUS se je v letih od 1999 do 2008 povečalo z 9 na 991; delež tujih študentov v Sloveniji za čas trajanja celotnega študija se je od leta 1999 do leta 2007 povečal z 0,4 na 0,9%, vendar je še vedno bistveno nižji kot v nekaterih drugih državah EU). V Obdobju 2010–2014 se je število tujih študentov vpisanih v VŠ študij v Sloveniji povečalo za 54 % (od 2.116 na 3.256, [SURS 2015]). Priliv tujih študentov (2 % od vseh študentov v Sloveniji) je večji od odliva slovenskih študentov v tujino (1,3 % vseh študentov v Sloveniji; [EHEA, Sliki 7.18 in 7.20]). NPVŠ postavlja merilo za vrednotenje uspešnosti (Ukrep 28), ki zahteva doseči, da bo leta 2020 vsaj 20 % slovenskih diplomantov mobilnih (kratkoročna mobilnost) in bo delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih visokošolskih institucijah vsaj 10-odstoten. Vseeno je stopnja mobilnosti slovenskih študentov navzven še vedno nizka [EHEA, Slika 6.25].

VŠ sistem je v primerjalnem dvajsetletnem obdobju doživel na eni strani znatno razdrobitev, na drugi povečanje raznovrstnosti izobraževalnih storitev, ki pa zagotavlja mednarodno odličnost le v ozkih segmentih, pogosta pa je kakovost storitev za končne uporabnike slaba [ReNPVŠII-20]. Število visokošolskih zavodov in študijskih programov je v zadnjih letih bistveno naraslo. Nastalo

je število dislociranih enot visokošolskih zavodov. Novi samostojni visokošolski zavodi nudijo predvsem programe družboslovnih smeri. Prav tako se na enakih lokacijah odpirajo novi zavodi ali dislocirane enote, katerih razvoj ni strateško in sistemsko vpet v celovit koncept visokega šolstva v Sloveniji. Trend je, da visokošolski zavodi želijo izvajati čim več vseh vrst študijskih programov, vključno z znanstvenim doktorskim študijem zunaj univerz. Tako pa trčijo univerzitetni in strokovnimi programi in se zabriše binarnost VŠ sistema med teoretsko naravnanimi in strokovnimi programi oziroma institucijami. Danes prva študijska stopnja ni vedno izvedena ali razumljena kot celovita raven izobrazbe, druga študijska stopnja pa je prevečkrat strokovno naravnana in večinoma nudi premalo raziskovalnih kompetenc. Ob dostopnosti in večji diverzifikaciji terciarnega sistema je zato treba bolj jasno in razločno urediti pomen posamezne študijske **stopnje**, ki jo le-ta nudi in oblikovati nacionalno ogrodje visokošolskih **kvalifikacij**.

Trenutni sistem ureditve visokega šolstva in financiranja podpira stanje, v katerem poskušajo biti vse visokošolske institucije več ali manj enake in aktivne na vseh področjih ter izpolnjevati vse cilje oziroma vloge visokega šolstva. Neosredotočeno delovanje ne vodi k odličnosti in konkurenčnosti, temveč k uveljavljanju povprečnosti. Družba znanja in doseganje temeljnih ciljev visokega šolstva potrebujeta **pestro izobraževalno ponudbo na raznolikih** visokošolskih institucijah, a **brez razdrobljenosti študijskih** in raziskovalnih programov, ki se zdaj odraža v njihovem prevelikem številu. VŠ sistem mora po načelih pametne specializacije zagotoviti, da se ključne resurse koncentrira na vsedrjavni ravni, lokalne pa specializira, da najbolje zajamejo lokalne posebnosti.

NPVŠ prepoznava obstoj številnih preprek zagotavljanju **kakovostnega visokošolskega prostora**. Manjkajo tako zunanji kot notranji sistemi zagotavljanja kakovosti z nujno komponento odgovornosti, ki vključujejo tako kadre, kot etiko, opremo, pedagoško odličnost, sodobnost študijskih programov.

3.1 Ocena doseganja ciljev in meril NPVŠ

Za oceno doseganja ciljev in skladnosti razsežnosti NPVŠ je bil pripravljen poseben vprašalnik [Anketa NPVŠ 2015], za ključne akterje VŠ sistema. **Vprašalnik** je bil razdeljen na štiri dele. Prvi del obravnava oceno dela institucij, vključenih v izvajanje NPVŠ (državne ustanove (Vlada, MIZS, MDDSZ, DURS; FURS), izobraževalni (javni in zasebni) zavodi, socialni partnerji in podperne ustanove; Tabela 3 prikazuje, kako so institucije ocenile druga drugo).

Nadalje anketa oceni še:

- doseganje ciljev NPVŠ,
- prispevek instrumentov OP RČV (2007-2013) k uresničevanju ciljev NPVŠ in
- skladnost med usmeritvami OP (2014-2020) k uresničevanju ciljev NPVŠ.

Anketirani so na vprašanja odgovarjali z opredelitvijo svojih ocen na pet-delni lestvici z vrednostmi od 1 (nezadostno) do 5 (odlično).

K izpolnjevanju vprašalnika je pristopilo 41 vprašanih (n=41), od tega 28 iz izobraževalnih zavodov (14 javnih in prav toliko iz zasebnih), sedem podpornih ustanov (SAZU, NAKVIS, CPEPIUS, Svet za VŠ, Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije, Računsko sodišče RS), tri s študentske strani, tri s strani socialnih partnerjev (GZS, SVIZ, OZS – Obrtna zbornica Slovenije). V celoti je vprašalnik izpolnilo 28 vprašanih, 18 vprašalnikov pa je ostalo le delno izpolnjenih. Razlog za osip ni dolžina vprašalnika, saj je bil vprašalnik kratek, smo pa anketirane prosili za komentarje odgovorov, kar je bila realna obremenitev, ki jo je prenesel le del anketiranih. Osip si razlagamo tudi z izrazito formaliziranimi vprašanji, ki so sledila dikciji NPVŠ, kar ni najbolj privlačno za respondente. Analiza odgovorov na anketo [Anketa NPVŠ 2015] pokaže, da je osip naraščal proti koncu ankete, zato so vprašanja o skladnosti OP 2014–2020 z NPVŠ odgovorjena s strani najmanj respondentov, nekaj bolje (manj slabo) je z odgovori na vpliv OP RČV na realizacijo ukrepov NPVŠ. Osip odgovorov je bil relativno velik pri socialnih partnerjih in pri podpornih ustanovah, absolutno največji pa pri izobraževalnih ustanovah, vendar veliko večji pri Javnih IZ kot pri Zasebnih.

Ker smo anketirane povprašali po tem, kako dobro poznajo NPVŠ, smo dobljene odgovore lahko segmentirali po stopnji poznavanja NPVŠ in prikazali ocene 'Odličnih' (n=9) in 'Zelo dobrih' (n=16) poznavalcev ločeno od povprečja ocen vseh anketiranih. S tem smo skušali prispevati k temu, da bi okrepili zanesljivost ugotovitev, pridobljenih iz razmeroma majhnega števila odgovorov. Vseeno poudarjamo, da opravljena anketa ni bila javnomnenjska, da bi zahtevala velik vzorec (n>30), ampak je bila usmerjena na izrecne poznavalce, zato se lažje zadovoljimo z majhnim vzorcem.

Agregirani rezultati anketiranja deležnikov NPVŠ kažejo zelo kritične ocene deležnikov. V anketo so bili zajeti deležniki, ki precej dobro poznajo materijo NPVŠ (povprečna ocena 3,7 od 5 možnih, Tabela 3). Deležniki ocenjujejo kakovost institucij z oceno 2,6, najslabše se odrežejo državne ustanove (2,2). Še veliko slabša od ocene dela institucij je ocena dosedanje realizacije ciljev NPVŠ (2,0), kot najbolj nezadostno je izstopalo področje financiranja VŠ, pri tem da doseganje cilje za nobeno izmed sedmih razsežnosti NPVŠ ne preseže ocene zadostno. Ocena prispevka uresničevanja instrumentov OP RČV k realizaciji ciljev NPVŠ prispevala je 3,0, medtem ko je skladnost med cilji NPVŠ in OP 2014–2020 ocenjena s 3,1. Situacijo na področju razvoja NPVŠ je nekoliko reševalo uresničevanje instrumentov OP RČV. Posledično mora biti učinkovitost neposrednih nosilcev 46 ukrepov NPVŠ v prvi polovici uresničevanja programa v povprečju ocenjena z negativno oceno. Podrobna analiza ukrepov bo v nadaljevanju identificirala razloge za slabe rezultate.

Rezultate moramo interpretirati tem bolj kritično zaradi asimetrične narave vrednotenja učinkov javnih politik. Srednja ocena (3) v resnici ne kaže na srednje dobro stanje, ker nimamo opravka s slučajnostnim pojavom, ki se normalno distribuira v zvončasto simetrični obliki z maksimumom na sredini. Javne politike izvajajo svoje naloge v izrazito ugodnejših pogojih, saj realizacija njihovih ciljev ni podvržena slučajnosti, ampak jo podpirajo strokovnost in pristojnosti nosilcev javnih politik, velika podpora znanja, sredstev in izbranih kadrov. Ker so dani vsi ključni predpogoji za uspešno realizacijo ciljev javnih politik, je treba kot njihove dovolj dobre dosežke interpretirati šele ocene 4 in višje.

Tabela 3: Povzetek ključnih rezultatov ankete

- lestvica od 1 (nezadostno) do 5 (odlično), n=41

	Povprečna ocena vseh anketiranih	Tehtana povprečna ocena 'Odličnih' in 'Zelo dobrih' poznavalcev NPVŠ
Kako dobro bi rekli, da poznate cilje in ukrepe NPVŠ?	3,7	4,4
Ocena dela institucij pri izvajanju NPVŠ v zadnjih 5 letih?:	2,6	2,6
- Ocena dela državnih ustanov	2,2	2,3
- Ocena dela izobraževalnih zavodov	2,9	3,1
- Ocena dela socialnih partnerjev	2,4	2,3
- Ocena dela podpornih institucij	2,8	2,9
V kolikšni meri so bili doseženi cilji NPVŠ? Po razsežnostih:	2,0	2,1
- VŠ sistem	2,1	2,0
- Struktura študija in VŠ kvalifikacij	2,3	2,2
- Financiranje	1,4	2,0
- Raznolikost in različnost	2,0	2,0
- Kakovost in odgovornost	2,1	2,2
- Internacionalizacija	2,0	2,0
- Socialna razsežnost	2,4	2,1
V kolikšni meri so instrumenti OP RČV (2007–2013) vplivali na doseganje ciljev NPVŠ? Po razsežnostih:	3,0	3,0
- VŠ sistem	2,8	2,7
- Struktura študija in VŠ kvalifikacij	2,9	2,8
- Financiranje	3,2	3,1
- Raznolikost in različnost	3,0	3,1
- Kakovost in odgovornost	3,3	3,3

- Internacionalizacija	3,1	3,1
- Socialna razsežnost	2,6	2,9
V kolikšni meri je dosežena skladnost OP (2014–2020) in ciljev razsežnosti NPVŠ? Po razsežnostih:	3,1	3,1
- VŠ sistem	3,0	2,8
- Struktura študija in VŠ kvalifikacij	2,7	2,8
- Financiranje	3,4	2,9
- Raznolikost in različnost	3,0	3,1
- Kakovost in odgovornost	3,4	3,8
- Internacionalizacija	3,1	3,1
- Socialna razsežnost	2,8	3,0

Vir: [Anketa NPVŠ 2015], lastni izračuni.

Legenda:

- Državne ustanove (DU): Vlada, MIZS, MDSDZ, DURS; FURS
- Izobraževalne ustanove (IZ): Univerza, Javni izobraževalni zavodi - JZ, Zasebni izobraževalni zavodi – ZZ)
- Socialni partnerji (SP): GZS, OZS, SVIZ
- Podporne ustanove (PI): SAZU, NAKVIS, CPEPIUS, Svet za VŠ, Javni sklad, Računsko sodišče
- Študentske organizacije in klubi (ŠOK): Študentske Organizacije in Zveza klubov

Zastavljeni **fizični kazalniki** realizacije ukrepov NPVŠ (2011–2015) na sredini njegovega uresničevanja kažejo, da je program solidno na svoji poti uresničitve. Proučenih je bilo 24 ukrepov, od tega so 4 ukrepi že uresničeni, 10 ukrepov je uresničenih delno, neuresničenih je 9 ukrepov. To na sredini obdobja uresničevanja NPVŠ nikakor ne more potrditi negativne ocene realizacije NPVŠ iz ankete. Poraja se dvom, tudi naročnik je opozoril na to, ali Tabela 3 ne priča, da so nevladne ustanove nekritično kritične do dela vladnih ustanov. Možne pristranskosti nevladnih ustanov ne moremo povsem izključiti. Vendar pa Tabela 3 v Prilogi 7 kaže, da razen izobraževalnih ustanov drugi deležniki NPVŠ (PI in SP) svoje delo ocenjujejo slabše kot ocenjujejo delo večine drugih ustanov, razen države. Najslabša ocena državnih ustanov (Vlada, MIZS, MDSDZ, FURS) je tako rekoč enoglasna tako s strani izobraževalnih ustanov, socialnih partnerjev, študentskih organizacij in podpornih ustanov (Statistična Priloga, Tabela 3). Tabela 4 v Prilogi 7 pa kaže, da je ocena državnih organov tem slabša, čim bolj je anketirani poznal vsebino NPVŠ. V omilitev dobljenih slabih ocen iz ankete je treba upoštevati, da vprašani ocenjujejo kot slabo vsako nedoseganje ciljev, tudi takšno, ki še ni načrtovano po sprejeti časovnici NPVŠ.

Razkorak med ugotovitvami analize uresničevanja ukrepov in ocenami anketiranih priča, da doseganje ukrepov NPVŠ slabo prispeva k uresničevanju ključnih ciljev NPVŠ. Program so anketirani [Anketa NPVŠ 2015] ovrednotili s stališča 7 razsežnosti in torej strateško, ne po 46 ukrepih operativno. Razkorak med ocenami najboljših poznavalcev in 'fizičnimi' kazalniki realizacije je indikacija razhajanja med strateško in izvedbeno ravno NPVŠ, kar je pogosto povezano s slabostmi implementacijske logike – torej slabe konsistence NPVŠ glede ocene problema, strateških in izvedbenih ciljev, ukrepov in kazalnikov ter dejanskih rezultatov za uporabnike ter širših vplivov na družbo, ki rešujejo začetno opredeljeni problem NPVŠ (glej v poglavju 7).

Višja ocena prispevka instrumentov OP RČV k izpolnjevanju ciljev NPVŠ (3,0, Tabela 3) kot je ocenjena stopnja realizacije ciljev NPVŠ (2,0) priča, da je imela realizacija instrumentov OP RČV ugodnejši vpliv na realizacijo NPVŠ kot so ga ustvarili nosilci ukrepov NPVŠ. Ta razlika ocenjeno realizacijo NPVŠ osvetli samo še bolj kritično in je po našem mnenju simptomatična za slovenske razmere. Opozarja na večje težave realizacije vladnih ukrepov, ki niso vezani na črpanje evropskih sredstev, to pa je indikacija slabosti nacionalnega sistema javnega upravljanja na področju razvoja, ne samo nizkega deleža proračunskega financiranja razvoja ampak slabosti celotnega sistema upravljanja razvojnih sprememb v družbi nasploh in v VŠ podsystemu družbe posebej.

Težave realizacije NPVŠ dobro odsevajo ugotovitve analize izpolnjevanja **meril razsežnosti NPVŠ**. Merila so kazalniki doseganja ciljev NPVŠ. Analiza pa kaže, da je doseganje meril ne le slabo, ampak je za ažuriranje NPVŠ realno predlagati znižanje pragov, od katerih naj se v prihodnje presoja uspešnost realizacije NPVŠ.

Razlike v izpolnjevanju meril so po razsežnostih NPVŠ opazne. Za razsežnost VŠ sistem je eno merilo doseženo, doseganje drugega je v teku, tretje merilo pa ostaja pretežno nedoseženo (Povečano sodelovanje univerz in javnih raziskovalnih zavodov bosta doseženi do leta 2013, v zvezi s Ukrepom 4). Pri Kakovosti in odgovornosti drugo merilo ne bo doseženo, poleg tega pa se poraja dvom v njegovo primernost. Nobeno merilo Financiranja se ni nanašalo na proučene ukrepe v okviru te razsežnosti, zato v pregledu v Tabeli 4 ni zajeto. Internacionalizacijo pokriva pet meril. Za vse ugotavljamo, da so preveč ambiciozna in predlagamo njihovo ublažitev (20 % slovenskih diplomantov mobilnih; delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih visokošolskih institucijah bo vsaj 10 %; 20 % doktorskih študentov študirala na programih, ki so skupni programi s tujimi univerzami; 10 % tujih državljanov med visokoškolskimi učitelji, sodelavci in raziskovalci; sodelovanju z najboljšimi tujimi institucijami). Štiri merila med njimi so delno uresničena, eno pa ni (sodelovanju z najboljšimi tujimi institucijami).

V celoti torej od 10 ovrednotenih meril NPVŠ sta torej 2 merili že doseženi, 5 meril je v doseganju, vendar dve le zaradi pobud od spodaj navzgor (internacionalizacija VŠZ kljub zamudam pri sprejemu strategije internacionalizacije VŠ), 5 meril pa ni doseženih. Za štiri merila se predlaga omilitev, za eno pa dopolnitev.

Tabela 4: Pregled doseganja meril analiziranih razsežnosti NPVŠ

Razsežnost NPVŠ	Merilo razsežnosti NPVŠ	Ref. Ukrep	Je merilo doseženo?
Visokošolski sistem	Od leta 2013 bo NAKVIS akreditiral študijske programe ločeno po merilih in pogojih za strokovno ali univerzitetno usmeritev (prva akreditacija programov).	1, 10*	Doseženo
	Od leta 2019 bo NAKVIS reakreditiral le prenovljene študijske programe po novi strukturi študija v smislu binarne ureditve (ponovna akreditacija programov).	1, 10*	Na poti doseganja (rok 2019)
	Povečano sodelovanje univerz in javnih raziskovalnih zavodov bosta doseženi do leta 2013	4	Pretežno nedoseženo (glede na rezultate analize realizacije)
Kakovost in odgovornost	NAKVIS se bo do leta 2014 vključil v EQAR, ENQA.	21	Doseženo (pogojno). Vključitev v EQAR, ENQA je pomembna vendar ne zagotavlja dviga kakovosti VŠ.
	Odstotek študentov, ki se vpiše na visokošolske institucije in ne diplomira, bo do leta 2020 nižji za tri četrtine; trenutno znaša 35 %.	-	Ne bo doseženo in je vprašljivo ali sploh predstavlja pozitiven odnos s kakovostjo.
Internacionalizacija	Leta 2020 bo 20 % slovenskih diplomantov mobilnih (kratkoročna mobilnost).	28, 29	Formalno ni doseženo, dejansko se izboljšuje. Merilo je preveč ambiciozno, predlagamo znižanje zahtev merila.
	Do leta 2020 bo delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih visokošolskih institucijah vsaj 10-odstoten.	28, 29, 30, 31, 32, 36	Delno doseženo. Predlagamo zmanjšanje zahtev merila, ker pogoji izpolnitve niso doseženi.
	Do leta 2020 bo najmanj petina doktorskih študentov študirala na programih, ki so skupni programi s tujimi univerzami.	28, 29	Formalno ni doseženo, dejansko se izboljšuje. Merilo je preveč ambiciozno, predlagamo znižanje zahtev merila.
	Med visokoškolskimi učitelji, sodelavci in raziskovalci bo do leta 2020 vsaj 10 % tujih državljanov.	28, 29, 34, 36	Ključni pogoji doseganja niso izpolnjeni. Zaradi obojega bi kazalo to merilo zmanjšati.
	Do konca desetletja se bosta povečala obseg projektne dejavnosti v sodelovanju z najboljšimi tujimi institucijami in delež sredstev, pridobljenih v okviru mednarodnih projektov.	28, 29, 37	Enoznačnega povečanja po podatkih ni mogoče potrditi. Predlagamo izbris besede »najboljšimi« in nadomestitev z »uglednimi«.

Vir: Lastna obdelava. Povzeto po intervjujih z MIZŠ, CMEPIUS, NAKVIS, [Anketa NPVŠ 2015], [ReNPVŠII-20].

Opomba: Ukrep št. 10 spada v razsežnost Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij, katere meril nismo posebej analizirali v skladu z zahtevami TS.

3.2 Ocena uresničevanja ukrepov NPVŠ

V nadaljevanju je prikaz podrobnejše analize določenih ukrepov za posamezne razsežnosti. V prvem delu povzemamo NPVŠ, sledi analiza obstoječega stanja in vrednotenje po naslednjih točkah:

- Stopnja realizacije (realizirano/nerealizirano)
- Opis stanja
- Še vedno primeren z svojim rokom in kazalnikom?
- Ali ga je treba redefinirati glede kazalnika in roka?
- Ali ga bi kazalo opustiti in morebiti uvesti kakega drugega?
- Ali je stopnja realizacije ukrepa posledica instrumentov OP?

3.2.1 Visokošolski sistem ter Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij

Razsežnost Visokošolski sistem zajema vrednotenje naslednjih ukrepov: 1, 4 in 5. Ukrep 10 pa se uvršča v razsežnost Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij. Ker obstaja zelo močna povezava med ukrepom 1 in ukrepom 10, saj je ukrep 10 posledica ukrepa 1 smo ukrep 10 analizirali kar na tem mestu.

V nadaljevanju shematsko prikazujemo njihovo uresničevanje.

Ukrep 1:	Nova opredelitev pogojev za ustanavljanje in delovanje posameznih vrst visokošolskih institucij
Odgovornost:	Vlada RS, visokošolske institucije, NAKVIS
Rok:	Ukrep bo za nove institucije uveljavljen od leta 2012 oziroma od uveljavitve zakona, za spremembo obstoječih institucij pa med reakreditacijo v obdobju 2012–2020
Kazalniki:	Sprememba Zakona o visokem šolstvu v letu 2011
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Na novo opredeliti vrste visokošolskih institucij in pogoje za njihovo ustanavljanje in delovanje.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Od leta 2013 bo NAKVIS akreditiral študijske programe ločeno po merilih in pogojih za strokovno ali univerzitetno usmeritev (prva akreditacija programov). Od leta 2019 bo NAKVIS reakreditiral le prenovljene študijske programe po novi strukturi v binarni ureditvi (ponovna akreditacija programov).
Pojasnilo ukrepa:	Na novo bodo določeni pogoji za ustanavljanje in delovanje univerze ter drugih visokošolskih institucij. Pri tem se razume univerzo kot znanstvenoraziskovalno institucijo s celovito ponudbo, ki dosega kadrovske, raziskovalne, disciplinarno in študentsko kritično maso. Politehnike bodo po drugi strani nudile strokovno visokošolsko izobraževanje v aktivni povezavi z neakademske okoljem, zlasti z gospodarstvom. Sistemsko bodo omogočeni prehodi med obema vrstama izobraževanja, ki jih bosta nudili ti dve vrsti institucij oziroma obe vrsti študijskih programov. Drugi obstoječi samostojni visokošolski zavodi bodo lahko nudili tiste oblike izobraževanja, za katere bodo izpolnjevali pogoje. Za univerzitetni študij bodo morali zagotavljati znanstvenoraziskovalno kritično maso in doseganje kompetenc diplomantov, zahtevanih za univerzitetni študij. Če bodo želeli izvajati tudi strokovni študij, ga bodo izvajali izvedbeno, organizacijsko in vsebinsko ločeno od univerzitetnega ter v povezavi z lokalnim okoljem ter gospodarstvom in negospodarstvom. Za izvajanje visokošolske

	izobraževalne dejavnosti za regulirane poklice EU, izobraževanje za učitelje in poklice, pomembne za življenje in zdravje ljudi, bodo pri akreditaciji in reakreditaciji institucije pridobile soglasje pristojnih ministrstev ali teles za regulacijo. Vse visokošolske institucije bodo študentom in osebju nudile ustrezne podporne centre: karierni centri oziroma karierno in akademsko ter psihološko svetovanje, sodobne visokošolske knjižnice, ki bodo zagotovile dostopnost do literature in virov, športne zmogljivosti in strokovno izvedene športne aktivnosti.
Financiranje ukrepa:	/

Opis stanja

Bolonjsko implementacijsko poročilo iz leta 2012 [Eurydice 2012] navaja, da je razlika med akademsko in strokovno usmerjenimi visokošolskimi institucijami vse manj jasna. V mnogih državah razlikovanje med akademsko in strokovno usmerjenimi visokošolskimi institucijami formalno obstaja, vendar se (deloma tudi zaradi bolonjskega procesa) dejanske razlike med njimi zmanjšujejo ali jih ni več. V nekaterih primerih tako ene kot druge institucije izvajajo akademske in strokovne programe. To pomeni, da kljub formalnim razlikam med institucijami, ni razlik v pridobljeni stopnji izobrazbe. V drugih primerih, kjer se institucije ne razlikujejo, pa lahko obstajajo razlike v usmerjenosti študijskih programov. Zaradi navedenega, bolonjsko poročilo analitsko ne razločuje enih in drugih institucij niti ne podaja mednarodne primerjave institucionalne binarnosti. Ne glede na to, da zakonodaja na tem področju ni bila spremenjena, NAKVIS v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih upošteva razliko med univerzitetnimi in visokošolskimi strokovnimi študijskimi programi, prav tako daje pozornost t. i. »podpornim« centrom [Odg NAKVIS 2015].

Razlikovanje med visokošolskimi strokovnimi in univerzitetnimi programi je deloma razvidno že iz ZViS, predvsem kar zadeva opredelitev študijskih programov za pridobitev izobrazbe (33. člen) ter učitelje (52. člen) [ZViS 2012], pa iz Zakona o strokovnih in znanstvenih naslovih [ZSZN 2015]. Iz Meril za akreditacijo ki jih je v skladu z ZViS določil Svet agencije, je ta razlika razvidna predvsem iz 9. točke 9. člena in 8. točke 24. člena (dogovori o praktičnem izobraževanju študentov) in s tem povezanimi obveznimi prilogami v 32. členu, iz 14. člena (na primer 2., 4. in 7. točka); drugače pa se razlika med študijskimi programi upošteva pri celotni presoji posameznih področij iz meril (na primer: pri vpetosti v okolje). T. i. podporni centri se presojujejo predvsem v postopkih podaljšanja akreditacije; po 25. (7. in 8. točka) in 26. členu (2. in 9. točka) meril [Merila A 2015].

Pri tem se je potrebno zavedati, da gre v akreditacijskih oz. evalvacijskih postopkih za vsebinsko presojo, pri kateri se upoštevajo tako zakonodaja kot merila. Svet NAKVIS npr. v skladu s tem pri presoji visokošolskih strokovnih študijskih programov ne ugotavlja, ali ima zavod oz. nosilci študijskih programov ustrezno znanstveno-raziskovalno delo, temveč strokovno delo [Odg NAKVIS 2015].

NAKVIS že leta opozarja, da ZViS ne daje zadostne podlage za določnejše presojanje študijskih programov in s tem povezanega delovanja zavoda v postopkih akreditacije, da ni popolnoma jasno, kaj se šteje za izpolnjevanje zakonskih pogojev, da navsezadnje (kot je razvidno iz odločitev o pritožbah v zvezi z odločitvami Sveta NAKVIS) merila za akreditacijo ne smejo določati tistega, česar ni določeno v zakonu. Po mnenju NAKVIS gre za »čudno« stanje: zakonodajalec z ZViS NAKVIS sicer daje pristojnost neodvisnega odločanja o akreditacijah, določanja meril ipd., po drugi strani pa opozarja na to, da merila ne smejo »zahtevati«, kar v zakonu ni urejeno [Odg NAKVIS 2015].

Uresničenost:	NE	
Ustreznost:	NE	
	Opustiti	DA: Opustiti celoten ukrep oz. ustanavljanje Politehnik in institucionalne binarnosti, ker bi to bilo potrebno narediti ob uvedbi visokošolskih strokovnih in univerzitetnih študijskih programov.
	Spremeniti	/
	Vsebino:	/
	Roke:	/
	Kazalnike:	/
	Cilje:	/
	Merila:	/
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 4:	Izboljšanje sodelovanja visokošolskih institucij z javnimi raziskovalnimi zavodi: vzajemno prehajanje kadrov med visokošolskimi institucijami in javnimi raziskovalnimi zavodi postopno povezovanje združevanje univerz in manjših javnih raziskovalnih zavodov, ki sredstva za raziskave pridobivajo skoraj izključno iz javnih virov poenotenje plačnega sistema ter pogojev napredovanja in dela za kadre na visokošolskih institucijah in javnih raziskovalnih zavodih
Odgovornost:	visokošolske institucije in javni raziskovalni zavodi, Vlada RS (visoko šolstvo, znanost, javna uprava), NAKVIS
Rok:	od leta 2011 do leta 2016
Kazalniki:	prehod oz. izmenjava kadrov in število skupnih projektov – od leta 2011
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Izboljšati sodelovanje visokošolskih institucij z javnimi raziskovalnimi zavodi
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Povečano sodelovanje univerz in javnih raziskovalnih zavodov bosta doseženi do leta 2013
Pojasnilo ukrepa:	Za kakovostnejše delovanje tako visokošolskih kot raziskovalnih zavodov je treba zagotoviti večje sodelovanje in povezovanje obeh vrst institucij. Ustvarjeno znanje se mora prenašati v obe smeri, omogočiti je treba pretok visokošolskih učiteljev in raziskovalcev pri izobraževalnem in raziskovalnem delu na obeh vrstah institucij. V Sloveniji je premalo vrhunsko izobraženih raziskovalcev, da jim ne bi omogočili vstopa v visokošolski izobraževalni sistem ter obratno – iz visokošolskega sistema omogočiti sodelovanje pri raziskovalnem delu na javnih raziskovalnih zavodih. Raziskovalni zavodi, ki sredstva za delovanje pridobivajo skoraj izključno iz javnih virov, bodo postopoma povezani ali združeni z univerzami na podlagi poglobljene razprave z deležniki. Točka c (poenotiti plačni sistem) pomeni izenačitev pogojev dela, pravic in plačila za zaposlene na visokošolskih institucijah in javnih raziskovalnih zavodih.
Financiranje ukrepa:	Z novim razvojnim delom financiranja in s spremembo financiranja raziskovalne dejavnosti.

Opis stanja

- Vzajemno prehajanje kadrov med VI in JRZ

Kazalnik 1: Izmenjava kadrov

Visokošolski učitelji na VŠZ in raziskovalci z JRZ lahko vzajemno prehajajo med VŠZ in JRZ preko skupnih raziskovalnih projektov ali pa tako, da so vključeni v izobraževanje, formalno prek delnih zaposlitev ali pa pogodbenega dela. Podatkov o tem univerze sistematično ne prikazujejo.

Podatke o raziskovalcih, ki so zaposleni hkrati na VŠZ in JRZ, smo pridobili s strani ARRS [IP ARRS 2015].

Kot lahko vidimo v spodnji tabeli je v letu 2012 prišlo do velikega skoka v številu raziskovalcev z doktoratom, ki so zaposleni na VŠZ in imajo delovno razmerje po pogodbi tudi na JRZ, od leta 2013 pa je rast bolj umirjena, kar ocenjujemo kot spodbudni trend.

Tabela 5: Število raziskovalcev z doktoratom z VŠZ, ki imajo delovno razmerje po pogodbi tudi na JRZ

Univerza	2011	2012	2013	2014
Univerza v Ljubljani	45	92	89	94
Univerza v Mariboru	4	15	14	15
Univerza na Primorskem	3	17	15	14
Univerza v Novi Gorici	5	10	13	13
Skupaj	57	116	131	136

Vir: [IP ARRS 2015].

Podobno kot v Tabeli 5, velja tudi za Tabelo 6, kjer vidimo, da se je v letu 2012 skoraj podvojilo število raziskovalcev z JRZ, ki so imeli tudi delovno razmerje na VŠZ, vendar se je (za razliko od prejšnje tabele) tukaj v naslednjih letih število raziskovalcev ustalilo.

Tabela 6: Število raziskovalce na JRZ, ki imajo delovno razmerje po pogodbi še na VŠZ

Javni raziskovalni zavod	2011	2012	2013	2014
Geološki zavod Slovenije	1	2	3	2
Inštitut Jožef Stefan	47	78	78	83
Inštitut za narodnostna vprašanja	3	2	2	1
Kemijski inštitut	6	10	7	7
Nacionalni inštitut za biologijo	5	10	10	10
Pedagoški inštitut	3	3	3	3
Urbanistični inštitut	1	1	0	0
ZRC SAZU	7	19	20	20
Skupaj	73	125	123	125

Vir: [IP ARRS 2015].

Do sedaj smo prikazovali podatke, ki jih ima ARRS, ki (so)financira raziskovalno dejavnost VŠZjev in JRZjev. V nadaljevanju pa bomo predstavili še podatke o tovrstnem sodelovanju, ki smo jih pridobili iz letnih poročil javnih univerz.

Sodelovanje visokošolskih učiteljev, sodelavcev oz. raziskovalcev iz domačih JRZ, ki so sodelovali v izobraževalnem procesu, smo pridobili iz letnih poročil univerz, vendar žal le Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru, Univerza na Primorskem tega natančno ne navaja, je pa glede nje treba izpostaviti, da sta dve njeni članici raziskovalna instituta in njuni raziskovalci sodelujejo v izobraževalnem procesu drugih članic univerze.

Tabela 7: Sodelovanje zaposlenih na JRZ v izobraževanju na VŠZ in obratno

	2011				2012				2013				2014					
	# JRZ	iz# raz.	učit. VŠZ	% iz JRZ v VŠZ	# JRZ	iz# raz.	učit. VŠZ	% iz JRZ v VŠZ	# JRZ	iz# raz.	učit. VŠZ	% iz JRZ v VŠZ	# JRZ	iz# raz.	učit. VŠZ	% iz JRZ v VŠZ		
UL	451	4.123	10,9		474	3.885	12,2		603	99	3.792	15,9	2,6	451	160	3.593	12,6	4,5
UM	479	1.150	41,6		357	1.081	33,0		294	np	1.071	27,5	/	273	np	1.047	26,6	/
UP	129	589	21,9		131	578	22,7		148	np	557	26,6	/	113	np	559	20,2	/
Skupaj	1.059	5.862	18,1		962	5.544	17,4		1.045	/	5.420	19,3	/	837	/	5.199	16,1	/

Opomba:

iz JRZ = število raziskovalcev, ki so zaposleni na JRZ in sodelujejo v izobraževanju z VŠZ

učit. raz. VŠZ = število vseh učiteljev in raziskovalcev na VŠZ

% iz JRZ v VŠZ = odstotek raziskovalcev, ki so zaposleni na JRZ in sodelujejo v izobraževanju z VŠZ glede na vse zaposlene učitelje in raziskovalce na VŠZ

Vir: [ULLP 2011], [ULLP 2012], [ULLP 2013], [ULLP 2014], [UMLP 2011], [UMLP 2012], [UMLP 2013], [UMLP 2014].

Iz Tabele 7 je vidno, da število raziskovalcev, ki so zaposleni na JRZ in sodelujejo v izobraževanju na univerzah, niha in jih je bilo največje 2011, ko jih je bilo 1.059 in najmanjše 2014, ko jih je bilo 837, vendar se je zmanjševalo tudi število učiteljev in raziskovalcev, zaposlenih na univerzah, saj jih je bilo v opazovanem obdobju najmanj 2014 (5.199). Odstotek raziskovalcev, ki so poučevali na univerzah in prišli iz JRZ glede na zaposlene učitelje in raziskovalce, je prav tako najnižji v letu 2014, ko znaša dobrih 16 %. Zanimivo je tudi, da je takih sodelavcev v deležih na UM vsaj dvakrat več kot na UL. Kot kažejo podatki za UL (za katero so ti podatki na voljo), pa je bistveno manj zaposlenih z univerz (slabih 5 %), ki so zaposleni tudi na JRZ.

Iz primerjave tabel, ki so narejene na osnovi ARRS internih podatkov in podatkov letnih poročil javnih univerz, je vidno, da večina zaposlenih na JRZ sodeluje v izobraževanju na VŠZ, tako da v ta namen niso zaposleni in zaradi tega njihovo število in delež glede na vse zaposlene letno bolj niha.

Kazalnik 2: Skupni projekti

VŠZ in JRZ imajo različne vrste skupnih projektov. Spodaj prikazujemo skupne projekte med VŠZ in JRZ, ki so (so)financirani na ARRS.

Tabela 8: Število projektov/programov, ki jih soizvajajo VŠZ in JRZ in število vseh projektov/programov

Vrsta projekta	2010			2011			2012			2013			2014		
	# S	# V	%	# S	# V	%	# S	# V	%	# S	# V	%	# S	# V	%
Raziskovalni programi	40	288	13,9	40	288	13,9	13	288	4,5	13	289	4,5	13	294	4,4
Temeljni projekti	51	327	15,6	124	441	28,1	23	330	7,0	30	259	11,6	44	307	14,3
Aplikativni projekti	46	207	22,2	83	260	14,8	26	180	14,4	24	128	18,8	25	136	18,4
CRP	51	229	22,3	56	174	32,2	15	136	11,0	6	60	10,0	11	62	17,7
Projekti ESF - ERC	0	3	0	0	13	0	0	16	0	0	18	0	0	21	0
Skupaj	188	1.054	17,8	303	1.176	25,8	77	950	8,1	73	754	9,7	93	820	11,3

Opomba:

S = število projektov, ki jih soizvajajo VŠZ in JRZ

V = število vseh projektov

% = odstotek projektov, ki jih soizvajajo VŠZ in JRZ glede na vse projekte

Vir: [IP ARRS 2015].

Podatki kažejo na začetno rast deleža skupnih projektov iz slabih 18 % v letu 2010 na slabih 26 % v letu 2011, vendar od leta 2012, ko je drastično padel na dobrih 8 %, počasi raste na dobrih 11 % v letu 2014. Glede na vrste projektov je najbolj opazen pade po letu 2012 pri raziskovalnih programih – od slabih 18 % na slabih 5 %, največja nihanja so pri temeljnih projektih, najbolj stabilno sodelovanje pa je pri aplikativnih projektih.

ARRS v letu 2011 ni dodatno financirala vključevanje raziskovalcev iz JRZ v VŠ izobraževanje, zaradi česar menimo, da je prišlo do tako drastičnega padca tovrstnega sodelovanja v letu 2012.

Nikjer tudi ni eksplicitno navedeno, kaj so za to »prehajanje kadrov« in sodelovanjem med VŠZ in JRZ razlogi – odkar ARRS tega več ne spodbuja, to ni posledica ukrepov VŠ in JRZ politike, ampak posledica kadrovskega potreb, sinergije in okrepljenih sodelovanj na strani VŠZ in JRZ tako pri izobraževanju kot pri raziskovanju [OECD 2012].

b. Postopno združevanje univerz in manjših JRZ

Nobenega ukrepa tako na strani VŠZ kot JRZ ni bilo, ki bi spodbujalo postopno združevanje univerz in manjših JRZ, npr. dodatna sredstva za združevanje ali kot so naredili Avstrijci pred leti, ko so napovedali ukinitve javnega financiranja manjših JRZ in jih na ta način prisilili, da so se pričeli združevati z univerzami [Kainz 2012].

c. Poenotenje plačnega sistema ter pogojev napredovanja in dela za kadre na VŠZ in JRZ

Oboji kadri so javni uslužbenci in njihovi nazivi so primerljivi glede na izhodiščne plačne razrede, vendar ker eni napredujejo v nazivih, drugi pa po delovnih mestih, pride do razhajanj v plačnih razredih. Tako je npr. najvišji plačni razred rednega profesorja 55, najvišji plačni razred znanstvenega svetnika pa 57.

Razlike so tudi pri možnosti 120 % zaposlitve pri istem ali več delodajalcih na VŠZ, kar pa ne velja za JRZ, kjer je možna le 100 % zaposlitev na JRZ in dodatnih 20 % pri drugem delodajalcu – VŠZ. Ne glede na to do sedaj ni bilo nobenega poskusa odpravljanja teh razlik.

Uresničenost	Podukrep a: DELNO, Podukrepa b in c: NE	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	NE
	Roke:	DA: podaljšati rok do 2020
	Kazalnike:	DA: podaljšati rok kazalniku
	Cilje:	NE
	Merila:	DA: podaljšati rok merilu
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 5:	Izboljšanje sodelovanja VŠ institucij z gospodarstvom in negospodarstvom: a. sodelovanje VŠ institucij z gospodarstvom in negospodarstvom b. v VŠZ oblikovanje posvetovalnih oblik za dialog z delodajalci pri pripravi študijskih programov c. vključevanje kadrov iz neakademskega sveta, zlasti gospodarstva, pri izvajanju študijskega procesa na strokovnih študijskih programih
Odgovornost:	visokošolske institucije, NAKVIS
Rok:	od leta 2011
Kazalniki:	prehod oz. izmenjava kadrov in število skupnih projektov – od leta 2011
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Izboljšati sodelovanje visokošolskih institucij z gospodarstvom in negospodarstvom
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	/
Pojasnilo ukrepa:	Visokošolske institucije (tako univerze kot politehniko in druge visokošolske institucije) bodo bolje sodelovale z družbenim okoljem in zagotavljale uspešen prenos znanja iz visokošolskih institucij v gospodarstvo in negospodarstvo. Na visokošolskih institucijah bodo spodbujeni raziskovalni in inovativni projekti v sodelovanju z gospodarstvom in negospodarstvom ter podprto prehajanje kadrov. Sodelovanje bo potekalo tudi pri pripravi in izvajanju študijskih programov. Visokošolske institucije morajo avtonomno razvijati kakovostne akademske standarde za študijske programe ter se hkrati odzivati na družbena in gospodarska pričakovanja. Kljub avtonomiji pa morajo visokošolske institucije preučiti družbene potrebe po določenih študijskih programih, poklicnih profilih in ugotoviti, ali so pridobljene kompetence diplomantov primerne za zaposljivost in za razvoj posameznika v smislu aktivnega državljanstva in osebne rasti. Visokošolske institucije morajo pri oblikovanju študijskih programov aktivno sodelovati z delodajalci in upoštevati potrebe iz sveta dela. Pomembno svetovalno vlogo pri oblikovanju in spreminjanju študijskih programov lahko prevzamejo tudi alumni, saj lahko s svojim retrospektivnim pogledom in pridobljenimi izkušnjami po študiju pripomorejo h kakovostnejšim študijskim programom. Pri izvajanju študijskega procesa bodo visokošolske institucije sprostile možnosti in spremenile pogoje za sodelovanje kadrov iz neakademskega sveta, kjer je to smiselno in potrebno ter prispeva k višji kakovosti študijskih programov, pri tem bodo upoštevale izpolnjevanje določenih poklicnih standardov in pedagoške usposobljenosti. Izobraževanje in usposabljanje, zlasti na strokovnih študijskih programih, bosta obogatena z izkušnjo dela v sodelujočih podjetjih.
Financiranje ukrepa:	Z novim razvojnim delom financiranja.

Opis stanja

a. sodelovanje VŠZ institucij z gospodarstvom in negospodarstvom
Sodelovanje VŠZ z gospodarstvom in negospodarstvom najpogosteje poteka v obliki strokovnega, razvojnega in raziskovalnega dela, ki se odvija v okviru krajših ali daljših projektov.

Tabela 9: Število projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja

	2011	2012	2013	2014
UL	700	480	686	756
UM	200	192	146	236
UP	50	52	66	52
Skupaj	950	722	898	1.044

Vir: [ULLP 2011], [ULLP 2012], [ULLP 2013], [ULLP 2014], [UMLP 2011], [UMLP 2012], [UMLP 2013], [UMLP 2014], [UPLP 2011], [UPLP 2012], [UPLP 2013], [UPLP 2014].

Število projektov od leta 2012 narašča, še posebej na UL (Tabela 9). V nadaljevanju so nas zanimali še prihodki univerz, ustvarjeni na trgu.

Tabela 10: Vrednost (v mio EUR) in delež prihodkov (v %) univerz iz trga od vseh prihodkov

	2011		2012		2013		2014	
	vredn ost	% od vseh prihodkov	vredn ost	% od vseh prihodkov	vredn ost	% od vseh prihodkov	vredn ost	% od vseh prihodkov
UL	35	10	37	11	33	10	34,8	11
UM	6,7	6	5,5	7	5,6	7	6,5	7,60
UP	0,7	2	0,76	2,9	0,66	2,6	0,65	2,50

Vir: [ULLP 2011], [ULLP 2012], [ULLP 2013], [ULLP 2014], [UMLP 2011], [UMLP 2012], [UMLP 2013], [UMLP 2014], [UPLP 2011], [UPLP 2012], [UPLP 2013], [UPLP 2014].

Vrednost projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja kot tudi njihov delež v vseh prihodkih je v opazovanem obdobju dokaj stabilen, zanimiva pa je razlika v teh deležih med posameznimi univerzami, saj znaša le-ta za UL 11 %, za UP pa 2,5 % v letu 2014.

V Programu dela za 2015 (str. 15) si je Univerza v Ljubljani zadala, da bo do leta 2020 na področju prenosa znanja v konkretna praktična okolja strateško razvijala partnerstva in skupne razvojne skupine z gospodarskimi organizacijami in javnim sektorjem. Do leta 2020 bo:

- za tretjino povečala število in vrednost projektov za gospodarstvo in javni sektor,
- podvojila število udeležencev v programih vseživljenjskega učenja,
- krepila dejavnosti Kariernega centra in s tem spodbujala sodelovanje z delodajalci, organizacijami in klubi diplomantov

Iz Programa dela 2015 (str. 10) bo Univerza v Mariboru tudi v letu 2015 nadaljevala aktivnosti spodbujanja prenosa znanja in tehnologij v gospodarsko prakso in širše družbeno okolje skozi mehanizme inovacijskega okolja Univerze v Mariboru, združene v konzorciju RAZ:UM (Raziskovalno, razvojno in umetniško središče Univerze v Mariboru). V univerzitetnem podjetniškem inkubatorju je v letu 2014 delovalo 17 projektov skupin, bilo novoustanovljenih 8 start-up podjetij ter 4 odcepljena podjetja, od tega 2 z udeležbo zaposlenih Univerze v Mariboru in 2 z udeležbo študentov Univerze v Mariboru. Število odobrenih patentov je bilo 9, število vloženih patentnih prijav na patentni urad, ki so opravili popoln preizkus patentne prijave 9. Univerza v Mariboru prav tako spodbuja izmenjave raziskovalcev iz tujine, ki prihajajo na izmenjave v Slovenijo in tudi obratno.

V letnem poročilu Univerze na Primorskem za leto 2014 piše, da ostaja nerealiziran cilj sprejema strategije in akcijskega načrta za sodelovanje z gospodarstvom do leta 2020 ter implementacija omenjenih dokumentov.

- b. v VŠZ oblikovanje posvetovalnih oblik za dialog z delodajalci pri pripravi študijskih programov

Univerza v Ljubljani je v Letnem poročilu za leto 2011 zapisala, da z gospodarstvom sodeluje tudi pri oblikovanju študijske dejavnosti ter pri oblikovanju kariernih možnosti študentov in diplomantov (str. 32). V Programu dela za leto 2012 je Univerza v Ljubljani tudi zapisala, da bo

povečala sodelovanje z zaposlovalci pri pripravi in spremembah študijskih programov. V Letnih poročilih univerz v Mariboru in na Primorskem ne zasledimo poročanja o aktivnostih glede uresničitve tega podukrepa [Sorčan 2012].

Univerza na Primorskem ima v 33a. členu statusa opredeljen Svet zaupnikov, ki je rektorjevo posvetovalno telo, ki lahko oblikuje mnenja k letnemu programu dela in letnemu poročilu ter strategijam razvoja univerze. Rektor v Svet zaupnikov imenuje vsakokratne zastopnike pravnih oseb s področja gospodarstva, javnega sektorja ter občin. Svet zaupnikov lahko preko ekspertnih skupin za študijske programe in razvojno raziskovalne dejavnosti oblikuje mnenja k predlogom za nove študijske programe, predlogom za ciljne raziskovalne programe in razvojne raziskovalne grozde oziroma skupne tehnološke podlage [Statut UP 2015].

- c. vključevanje kadrov iz neakademskega sveta, zlasti gospodarstva, pri izvajanju študijskega procesa na strokovnih študijskih programih

Vključevanje kadrov iz neakademskega sveta, zlasti gospodarstva, pa tudi negospodarstva je cilj, ki ga imajo vse tri javne univerze⁶. Tukaj je govor o dveh vrstah vključevanja na različnih stopnjah študija, kajti iz gospodarstva in negospodarstva lahko prihajajo strokovnjaki:

- ki kot gostujoči strokovnjaki predstavijo svoje področje dela, njegove značilnosti, izzive in probleme in na ta način lahko študentom ne le visokošolskih strokovnih študijskih programov predstavijo stroko in prakso, povezano z njihovimi študijskimi programi, ki so strokovno naravnani;
- ki imajo ustrezne pogoje za nosilstvo predmetov oz. samostojno izvedbo enega, več predavanj ali pa celotnega predmeta in to ne le v visokošolsko strokovnih programih, ampak tudi programih drugih stopenj študija.

Pri tem podukrepu so mišljeni predvsem strokovnjaki 1. skupine, čeprav so lahko strokovnjaki 2. skupine bolj pomembni za sodelovanje med VŠ in gospodarstvom ter negospodarstvom.

Sodelovanje strokovnjakov iz gospodarstva in negospodarstva, ki kot gostujoči strokovnjaki sodelujejo v izobraževanju univerz prikazuje spodnja tabela.

Tabela 11: Sodelujoči strokovnjaki iz gospodarstva in negospodarstva v izobraževanju

	2011			2012			2013			2014		
	# g/n	# u/r	%	# g/n	# u/r	%	# g/n	# u/r	%	# g/n	# u/r	%
UL	630	4.123	15,3	503	3.885	12,9	637	3.792	16,8	604	3.593	16,8
UM	148	1.150	12,9	143	1.081	13,2	226	1.071	21,1	199	1.047	19,0
UP	112	589	19,0	99	578	17,1	85	557	15,3	72	559	12,9
Skupaj	890	5.862	15,2	745	5.544	13,4	948	5.420	17,5	865	5.199	16,6

Vir: prav tam.

Legenda:

g/n = število sodelujočih strokovnjakov iz gospodarstva in negospodarstva

u/r = število akademskega osebja na VŠZ

% = delež sodelujočih strokovnjakov iz gospodarstva in negospodarstva glede na akademsko osebje

Število sodelujočih strokovnjakov se giblje na zbirni med 750 in 950, kar predstavlja od 13 do 17 % glede na vse zaposlene visokošolske učitelje in sodelavce (Tabela 11). V zadnjih letih jih je največji delež na UM, najmanjši pa na UP.

⁶ Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru, Univerza na Primorskem.

Uresničenost	Podukrep a in c: DA Podukrep b: DELNO Podukrep b je uresničen delno, ne glede na to pa bi kazalo tovrstno sodelovanje še okrepiti, predvsem glede oblikovanja posvetovalnih oblik za dialog z delodajalci pri pripravi študijskih programov.	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	NE
	Roke:	NE
	Kazalnike:	DA: konkretizirati kazalnik
	Cilje:	DA: konkretizirati cilj
	Merila:	DA: oblikovati merilo
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	DA: naslednji instrumenti OP 2007–2013 so prispevali k uresnitvi podukrepa a: 1) Javni razpis za sofinanciranje projektov po kreativni poti do praktičnega znanja 2) Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov - generacija 2011 in Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2012.	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	DA, to pa so: 1) Projektno delo študentov v sodelovanju visokošolskih zavodov z gospodarstvom in negospodarstvom ter z lokalnim okoljem 2) Javni razpis za sofinanciranje projektov po kreativni poti do praktičnega znanja (posodobljeno)	

V nadaljevanju analiziramo ukrep 10, ki je del razsežnosti Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij.

Ukrep 10:	Ureditev strukture študija
Odgovornost:	Vlada RS, visokošolske institucije, NAKVIS
Rok:	Ukrep bo za nove študijske programe uveljavljen ob prvi akreditaciji, za obstoječe pa ob reakreditaciji do leta 2016
Kazalniki:	Sprememba Zakona o visokem šolstvu v letu 2011
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	/
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	/
Pojasnilo ukrepa:	Dolžino trajanja študijskih programov je zaradi večje integriranosti in transparentnosti sistema treba preoblikovati tako, da bo zagotavljala fleksibilno prehajanje diplomantov med posameznimi stopnjami študija. Prva študijska stopnja v polni obliki traja praviloma 3 do izjemoma 4 leta, druga izjemoma 1 do praviloma 2 leti in tretja stopnja 3 do 4 leta. Izjeme v dolžini prve in druge študijske stopnje bodo dovoljene le za študijske programe, ki izobražujejo za regulirane poklice EU in poklice, za katere poseben zakon zahteva skupaj petletno izobraževanje na izbranem področju oziroma zaključeno 2. stopnjo študija. Torej bo enovit magistrski študij mogoče izvajati samo na področju reguliranih poklicev EU in z zakonom reguliranih poklicev, pri čemer bodo slednji omogočali izstop študenta po treh letih s pridobljeno kvalifikacijo oziroma diplomo o zaključeni prvi študijski stopnji. Pri tem je treba zagotoviti fleksibilne študijske programe in prehajanje študentov med njimi. Visokošolske institucije in NAKVIS pa bodo zagotovile: usklajevanje učnih dosežkov in trajanja študija med vsemi programi, ki se izvajajo v slovenskem visokošolskem prostoru na posameznem področju, prehajanje študentov med posameznimi študijskimi programi in disciplinami ob upoštevanju potrebnih kompetenc posameznika ter fleksibilne študijske programe, ki se z dolžino in vsebino prilagajajo študentom in njihovim predhodno pridobljenim kompetencam in se po dolžini akreditirajo variabilno, vklučevanje študentov v oblike izvajanja študija tako, da zaključijo študij brez dodatnih stroškov prehajanja na drugo študijsko stopnjo glede na predhodno zaključeno prvo študijsko stopnjo (npr. »prehodni« oziroma »dodatni« letnik). Te pogoje morajo visokošolske institucije za obstoječe študijske programe zagotoviti najkasneje v času prve reakreditacije vseh študijskih programov do leta 2016 vključno z enotno dolžino in strukturo vseh programov v slovenskem visokošolskem prostoru iz istega področja. Sicer se struktura študija uredi enotno po modelu 180 + 120 ECTS za prvo in drugo študijsko stopnjo. NAKVIS bo aktivno sodeloval pri oblikovanju enotne strukture študija za posamezna področja in akreditiral ter reakreditiral programe skladno s tem nacionalnim modelom.
Financiranje ukrepa:	/

Opis stanja

NAKVIS nima zakonske podlage za ukrepanje pri večji uveljavljenosti modela 3 + 2. Njihovo mnenje pa je, da se študijskih programov na vseh študijskih področjih ne da uniformirati na tak način. Trajanje študija naj bi bilo predvsem odvisno od vsebine študijskega programa in s tem povezanimi cilji ter učnimi izidi (izjema so seveda t. i. regulirani poklici). Tudi na istem študijskem področju se lahko s tega vidika študijski programi razlikujejo med seboj [Odg NAKVIS 2015].

Po drugi strani pa na NAKVIS razumejo ukrep tako, da bi olajšal vpisovanje študentov na drugo stopnjo. Pri tem poudarjajo, da vpisovanje in prehajanje po ZViS (39. člen) pomeni prehajanje študentov med študijskimi programi iste stopnje (izjema so prehodi iz višješolskih študijskih programov v programe prve stopnje) [Odg NAKVIS 2015].

NAKVIS je prehajanje študentov na isti stopnji, poleg omenjene z ZViS določene izjeme, uredil v posebnih merilih (za prehode). Gre za prenehanje izobraževanja po prvem študijskem programu in nadaljevanje izobraževanja po drugem. V merilih je med drugim določeno priznavanje primerljivih študijskih obveznosti in neformalno pridobljenih primerljivih znanj (8. člen), ki študentu omogočajo uspešno nadaljevanje študija [Merila P 2014]. Priznavanje je v pristojnosti VŠZ, NAKVIS pa ga presoja v postopkih podaljšanja akreditacije [Odg NAKVIS 2015].

Na NAKVIS fleksibilnih študijskih programov, navedenih pod (iii) najbolj ne razumejo, saj med drugim menijo, da je v nasprotju z enotnim modelom 3 + 2 [Odg NAKVIS 2015].

Na NAKVIS menijo, da bi morali ukrepe bolje opredeliti in pojasniti tako glede avtonomije VŠZ kot ciljev in učnih izidov posameznih študijskih programov. Zdi se jim sporno, da bi moralo biti izobraževanje za poklice, ki ni urejeno s sektorskimi direktivami EU in je kljub temu na prvi stopnji daljše od treh let (model 4 + 1), urejeno s posebnimi zakoni oz. uzakonjen enotni model 3 + 2 [Odg NAKVIS 2015].

Uresničenost	NE	
Ustreznost:	NE	
	Opustiti	DA: Ta ukrep je v veliki meri vezan na ukrep 1, s katerim bi uvedli institucionalno binarnost, ki pa ni bil uresničen.
	Spremeniti	DA: Ta ukrep je v veliki meri vezan na ukrep 1, s katerim bi uvedli institucionalno binarnost, ki pa ni bil uresničen.
	Vsebino:	DA: Ta ukrep je v veliki meri vezan na ukrep 1, s katerim bi uvedli institucionalno binarnost, ki pa ni bil uresničen.
	Roke:	DA: Ta ukrep je v veliki meri vezan na ukrep 1, s katerim bi uvedli institucionalno binarnost, ki pa ni bil uresničen.
	Kazalnike:	DA: Ta ukrep je v veliki meri vezan na ukrep 1, s katerim bi uvedli institucionalno binarnost, ki pa ni bil uresničen.
	Cilje:	DA: Ta ukrep je v veliki meri vezan na ukrep 1, s katerim bi uvedli institucionalno binarnost, ki pa ni bil uresničen.
	Merila:	DA: Ta ukrep je v veliki meri vezan na ukrep 1, s katerim bi uvedli institucionalno binarnost, ki pa ni bil uresničen.
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

3.2.2 Financiranje

Ukrep 14:	Vzpostavitev sistema spremljanja učinkovitosti porabe javnih sredstev v visokem šolstvu s spremljanjem doseženih rezultatov in učinkov na nacionalni ravni in ravni visokošolskih institucij: • Priprava enotne metodologije spremljanja rezultatov in učinkov v letu 2011
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo), visokošolske institucije
Rok:	V letu 2011
Kazalniki:	Priprava enotne metodologije spremljanja rezultatov in učinkov v letu 2011 z letnimi delovnimi načrti visokošolskih institucij
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	/
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	/
Pojasnilo ukrepa:	Opredeliti je potrebno kazalnike za merjenje učinkovite porabe javnih sredstev za visoko šolstvo ter za izvajanje nadzora preko poročanja. Tako bodo razviti enotni in vsebinski kazalniki, o katerih bodo visokošolske institucije poročale v letnih delovnih načrtih in drugih mehanizmi.
Financiranje ukrepa:	/

Opis stanja

Finančni mehanizmi, ki naj bi spodbujali VŠZ k večji učinkovitosti porabe javnih sredstev, izhajajo neposredno iz predpisov, so določeni z Uredbo o javnem financiranju VŠZ in drugih zavodov, in sicer [Uredba JFVZ 2011]:

- Sredstva za študijsko dejavnost se za prvo in drugo stopnjo rednega študija določijo kot skupna sredstva (integralno financiranje) za VŠZ t. j. za univerzo oz. samostojni VŠZ. Ocenjeno je namreč bilo, da lahko zavodi, ki bolje poznajo svoje poslovanje in stroške, bolj racionalno in učinkovito razporedijo prejeta proračunska sredstva za posamezne namene (predvsem za stroške dela in izdatke za blago in storitve), kot bi to lahko naredilo ministrstvo.
- Če so stroški za izvajanje študijske dejavnosti v koledarskem letu nižji od sredstev za študijsko dejavnost, ki so bila določena na podlagi te uredbe, in zato nastane presežek prihodkov nad odhodki, se ta presežek, skladno s predpisi, ki urejajo VŠ, porabi za opravljanje in razvoj študijske dejavnosti. Ocenjeno je bilo, da se s tem, ko se ne zahteva vračila neporabljenih sredstev oz. se za ta znesek ne zmanjša nakazil v naslednjem letu, zavodi pri porabi vseh prejetih in tudi teh sredstev obnašajo bolj racionalno.
- VŠZ sam razporeja TSF-Z po pravilih, ki jih sprejme pristojni organ VŠZ, in z njimi MIZŠ le pisno seznanji, s čimer je povečano sodelovanje članic univerze, saj odločitve posameznih članic (npr. o povečanju števila študijskih programov) vplivajo tudi na financiranje drugih članic, kar bi naj prispevalo k večji učinkovitosti VŠZ pri porabi javnih sredstev.

Pri določitvi teh mehanizmov se je izhajalo iz stališča, da večja finančna avtonomija VŠZ omogoča večjo prilagodljivost pri upravljanju s sredstvi (finančnimi in ostalimi), in s tem večjo učinkovitost pri porabi javnih sredstev.

Nabor vsebinskih kazalnikov z definicijami izračuna je bil na MIZŠ pripravljen v letu 2011 in ga javni VŠZ uporabljajo pri pripravi letnih programov dela oz. letnih poročil, nekateri v celoti, nekateri v prirejeni obliki [Odg MIZŠa 2015]. Za uresničevanje 23. člena Uredbe o javnem financiranju visokošolskih zavodov in drugih zavodov, ki določa, da se v pogodbi, s katero so določena sredstva za TSF-Z (študijsko dejavnost), ob upoštevanju nacionalnega programa VŠ, (med drugim) določijo

tudi strateški/dolgoročni cilji in glavni letni cilji VŠZ, ukrepi za njihovo doseganje in ciljne vrednosti, je bil standardiziran obrazec za navedbo strateških in letnih ciljev, ukrepov za njihovo doseganje in kazalcev [Uredba JFVZ 2011]. Vanj so univerze v okviru svojega poslanstva in vizije ter strateških in letnih ciljev vpisale uresničevanje nacionalnih ciljev, določenih v NPVŠ11-20. Obrazec je priloga letne pogodbe o financiranju študijske dejavnosti. Nista pa bila narejena naslednja koraka, to je spremljanje in posodabljanje nabora kazalnikov, pripravljenega v letu 2011, glede na spremembe VŠ prostora, predvsem pa oblikovanje celovite metodologije, kot jo predvideva sam ukrep. V letu 2015 oz. v začetku 2016 so sicer predvidene aktivnosti tudi na tem področju.

Vlada RS je namreč na 48. redni seji dne 30. 7. 2015 (sklep št. 41003-7/2015/15 z dne 30. 7. 2015) s sprejemom izhodišč za pripravo predlogov proračunov Republike Slovenije za leti 2016 in 2017 sprejela tudi seznam ukrepov za leti 2016 in 2017, ki jih morajo ministrstva pravočasno izvesti. Med njimi je tudi priprava predloga sprememb Zakona o visokem šolstvu, in sicer se ukrep glasi [ZViS 2012]: »MIZŠ v letu 2015 pripravi predlog sprememb Zakona o visokem šolstvu, s katero ob ohranjanju akademske svobode in avtonomije ter upoštevanju odgovornosti VŠZ:

- uredi financiranje VŠZ (ustavna odločba), ki bo vezano na doseganje ciljev in rezultatov v skladu delovnimi načrti zavodov (predlog večletnih pogodb),
- ukine podaljšanje akreditacij na ravni študijskih programov (prehod na institucionalno akreditacijo),
- v poglavju o evidencah uredi pravne podlage za:
 - vzpostavitev analitičnega orodja za spremljanje zaposljivosti diplomantov in dogajanja na trgu dela, ki bo v okviru eVŠ dostopno tudi VŠZ in
 - vzpostavitev avtomatske izmenjave podatkov med eVŠ in študentskimi servisi, s čimer se zagotovi pravna podlaga za preverjanje potrdil o statusu študenta.«

Z uvedbo financiranja, ki bo vezano na doseganje ciljev in rezultatov v skladu z delovnimi načrti zavodov, pa bo morala biti pripravljena tudi metodologija spremljanja njihovega doseganja, vključno z naborom kazalnikov.

Priporočila in ukrepi Računskega sodišča⁷ lahko pomagajo k ustrezni pripravi metodologije, kakor tudi k prilagoditvi izvajanju rednih nadzorov MIZŠ, kajti Računsko sodišče je od svojega nastanka izvedlo blizu 30 revizij univerz in njenih članic, v katerih so bila mnenja Računskega sodišča večinoma mnenja s pridržkom ali pa negativna mnenja, kar še posebej velja za pravilnost poslovanja.

Evidenčni in analitski informacijski sistem VŠ v Republiki Sloveniji – eVŠ je orodje, s katerim se bo z ustrezno nadgradnjo po določitvi kazalnikov in metodologije za njihov izračun lahko spremljalo uresničevanje kazalnikov in pripravljalo poročila. Nadgradnja za finančni in analitični modul je načrtovana v obdobju od 2016 do 2018. Podatki o študentih, diplomantih, VŠZ in študijskih programih, ki se že zbirajo v eVŠ, pa bodo oz. so uporabljeni pri določanju vrednosti kazalnikov oz. izdelavi analiz. eVŠ hkrati omogoča izvajanje kontrol spoštovanja določil 66. oz. 70. člena ZViS (npr. t. i. »ZUJF kontrola«) [Odg MIZŠa 2015].

Uresničenost	DELNO	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebinsko:	NE
	Roke:	DA: podaljšati rok na 2016

⁷ V skladu z Zakonom o računskem sodišču je revidiranje poslovanja pridobivanje ustreznih in zadostnih podatkov za izrek mnenja o poslovanju, in sicer revidiranje pravilnosti poslovanja je pridobivanje ustreznih in zadostnih podatkov za izrek mnenja o skladnosti poslovanja s predpisi in usmeritvami, ki jih mora upoštevati uporabnik javnih sredstev pri svojem poslovanju; revidiranje smotnosti poslovanja je pridobivanje ustreznih in zadostnih podatkov za izrek mnenja o gospodarnosti, mnenja o učinkovitosti ali mnenja o uspešnosti poslovanja.

	Kazalnike:	DA: kazalnik časovno prilagoditi podaljšanju roka njegove uresničitve
	Cilje:	DA: ukrep nima cilja, zato bi ga kazalo opredeliti
	Merila:	DA: ukrep nima merila, zato bi ga kazalo opredeliti
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 15:	Vzpostavitev evidenčnega in analitskega informacijskega sistema za visoko šolstvo v Republiki Sloveniji (informacijski sistem eVŠ)
Odgovornost:	Vlada RS (ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo)
Rok:	Vzpostavitev eVŠ v letu 2012
Kazalniki:	• Spremembe Zakona o visokem šolstvu v poglavju evidence v letu 2011 in • sprememba Pravilnika o razvidu visokošolskih zavodov v letu 2011.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	
Pojasnilo ukrepa:	Vzpostavljena bo podatkovna zbirka z evidencami o študentih in diplomantih, izvajalcih dejavnosti v visokem šolstvu ter z razvidom visokošolskih zavodov. Prav tako bo oblikovan javni portal o visokem šolstvu z informacijami o možnostih študija v Sloveniji tudi v angleškem jeziku.
Financiranje ukrepa:	Za vzpostavitev in delovanje eVŠ bo zagotovljenih 700.000 EUR v letu 2011, 244.000 v letu 2012, 144.000 v letu 2013 in 104.000 EUR na leto od leta 2014 naprej.

Opis stanja

Zakonske podlage za eVŠ so bile vzpostavljene v letu 2011 z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu [ZViS-H 2011]. V povezavi z eVŠ elektronskimi vlogami sta bila spremenjena in dopolnjena Pravilnik o subvencioniranem bivanju [Uradni list RS, št. 46/12], Pravilnik o razpisu za vpis in izvedbi vpisa v visokem šolstvu [Uradni list RS, št. 7/13] ter pripravljen nov Pravilnik o razvidu VŠZ in zagotavljanju podatkov za eVŠ [Uradni list RS, št. 29/15].

V letu 2015 je predvidena še objava sprememb Pravilnika o obrazcih, dokumentaciji in stroških pri vrednotenju in priznavanju izobraževanju, ki bo poenostavila postopek oddaje vloge za priznavanje izobraževanja za namen nadaljevanja izobraževanja, ki bo z razpisi za vpis za študijsko leto 2016/17 postala del prijave za vpis v eVŠ [Odg MIZŠb 2015].

Pri spremembi Pravilnika o obrazcih, dokumentaciji in stroških pri vrednotenju in priznavanju izobraževanja, ki je v fazi objave v Uradnem listu Republike Slovenije, gre za poenostavitev in združitev postopka priznavanja izobraževanja in vpisa v VŠ študijske programe v Republiki Sloveniji. Pri tem gre za poenotenje dveh obrazcev: obrazca elektronske vloge prijave za vpis v eVŠ in vloge za priznavanje izobraževanja. V izogib podvajanju obrazcev vlog in dokumentacije ter z namenom odprave administrativnih ovir se bodo kandidati z istim obrazcem prijavi za oba postopka: prijavno-sprejemni postopek in postopek priznavanja tuje listine o izobraževanju. V ta namen se s študijskim letom 2016/17 portal eVŠ v delu prijave k vpisu na VŠ študijske programe v Republiki Sloveniji dopolni s sestavinami vloge za priznavanje izobraževanja.

Informacijski sistem eVŠ sestavljajo [Odg MIZŠb 2015]:

- evidenca visokošolskih zavodov,
- evidenca študijskih programov,
- evidenca študentov in diplomantov,
- elektronska vloga prijave za vpis (<http://portal.evs.gov.si/prijava>) in evidenca prijavljenih za vpis,
- elektronska vloga prošnje za bivanje (<http://portal.evs.gov.si/bivanje>) in evidenca prijavljenih za subvencionirano bivanje študentov,
- evidenca izvajalcev visokošolske dejavnosti (visokošolskih učiteljev).

Stanje podatkov v eVŠ [Odg MIZŠb 2015]:

- Podatke o VŠZ in študijskih programih od uvedbe Zakona o visokem šolstvu (1994).
- Evidenca študentov in diplomantov vključuje podatke o:
 - visokošolskih študentih, vpisanih na slovenskih javnih in zasebnih VŠZ od študijskega leta 2011/12 dalje,
 - diplomantih od leta 2012 dalje,
 - tujih študentih, ki pridejo v Slovenijo na mednarodno izmenjavo med študijem, in o študentih, ki so med študijem v Sloveniji odšli na mednarodno izmenjavo v tujino, in sicer od študijskega leta 2012/13 dalje.

Podatke iz eVŠ uporabljajo naslednje skupine uporabnikov [Odg MIZŠb 2015]:

- Kandidati, ki preko spletnega portala eVŠ izpolnjujejo elektronsko vlogo prijave za vpis ali prošnje za subvencionirano bivanje. V letu 2014 je bilo v eVŠ izpolnjenih 48.595 elektronskih vlog (31.095 prijav za vpis in 17.500 prošenj za bivanje).
- Pisarne za študentske domove, ki obravnavajo prošnje študentov za subvencionirano bivanje.
- Zaposleni na VŠZ in ministrstvih, ki dostopajo do evidenc študentov in diplomantov, prijavljenih za vpis, VŠZ oziroma študijskih programov (na dan 20. 10. 2015 je bilo registriranih že 392 uporabnikov).
- Institucije, ki dodeljujejo ugodnosti in pravice iz javnih sredstev vezane na status študenta, dostopajo do podatkov v evidenci študentov in diplomantov (ZZZS, ZRSZ, MDDSZ, ZPIZ, MZI, SOS).
- Statistični urad Republike Slovenije.

eVŠ nastopa tudi kot pomemben akter uresničevanja digitalne agende. Kandidati za študij so 21,3 % ali 10.393 vseh elektronskih vlog v eVŠ posredovali z digitalnim potrdilom. Promocija uporabe digitalnega potrdila poteka v sodelovanju z MJU, ki je skupaj z upravnimi enotami omogočilo izvajanje prijavnih služb digitalnih potrdil SIGEN-CA na slovenskih srednjih šolah. Referenti prijavnih služb na posamezni šoli dan ali dva sprejemajo zahteve za izdajo digitalnega potrdila in preverjajo identiteto oseb.

Za eVŠ je bilo v letih 2011–2012 skupaj namenjenih 979.528,82 EUR (2011: 425.422,63 EUR, 2012: 297.819,60 EUR, 2013: 150.472,24 EUR, 2014: 105.814,35 EUR). V letu 2015 je načrtovana realizacija 75.600 EUR. V predlogu proračuna za leto 2016 je za prihodnja leta predvideno financiranje eVŠ v obsegu 2016: 240.000, 2017: 240.000 in 2018: 81.883 EUR [Predlog proračuna 2015]. Dodatna sredstva za razvoj novega analitičnega orodja so predvidena v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020.

Kot datum aktiviranja eVŠ velja datum 17. 12. 2012, ko je ZZZS prvič prevzel podatke iz evidence študentov in diplomantov in je s tem eVŠ stopil v uporabno funkcijo.

Vzpostavitev eVŠ je v zadnjih letih (2013-2015) izpolnila vsa bistvena pričakovanja [Odg MIZŠb 2015]:

- vzpostavljena je evidenca VŠZ in študijskih programov, ki v Sloveniji vodijo do javnoveljavne izobrazbe, in s tem posledično nacionalni šifrant, ki ga uporabljajo VŠZ, SURS, MDDSZ;
- evidenca študentov in diplomantov je postala centralni vir za podatek o statusu študenta pri postopku dodeljevanja pravic iz javnih sredstev. Sporočanje podatkov VŠZ o študentih v eVŠ je avtomatizirano preko spletnih servisov, v kolikor je s strani VŠZ omogočena ustrezna informacijska podpora. V fazi zajema podatkov iz posameznih razpršenih evidenc se je izvedlo »čiščenje« podatkov, s čimer je bila zagotovljena osnova za poizvedovanje in poročanje;
- vzpostavljena je enotna točka za prijavo za vpis v VŠ (v slovenščini in angleščini) ter prošnja za bivanje preko elektronske vloge v eVŠ.

V okviru aktivnosti vezanih na informiranje javnosti o VŠ je bila v letu 2015 objavljena brezplačna mobilna aplikacija eVŠ namenjena dijakom, študentom in ostali zainteresirani javnosti, v katerem so na enem mestu zbrane pomembnejše informacije s področja VŠ v Sloveniji. Aplikacija omogoča iskanje po zbranih podatkih o VŠZ, študijskih programih in študentski prehrani. V rubrikah so podane pomembnejše informacije glede pravic študentov in ugodnosti, ki upoštevajo status študenta: štipendije, subvencije za prevoz, prehrano in bivanje, zdravstveno varstvo ter študentsko delo [Odg MIZŠb 2015].

Za prihodnje je načrtovana krepitev analitične vloge eVŠ. V okviru eVŠ bo vzpostavljeno sistematično spremljanje zaposljivosti VŠ diplomantov za izboljšanje odzivnosti sistema izobraževanja na potrebe trga dela, kar je ukrep predviden v nacionalnem razvojnem programu. Sredstva za njegovo realizacijo pa so predvidena v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Naslednji cilj eVŠ do leta 2020 je vzpostaviti orodje v podporo VŠZ pri spremljanju uspešnosti študentov in prehodu diplomantov na trg dela, prav tako pa tudi državnim organom pri oblikovanju celovitih politik na področju izobraževanja in pravic, ki so pogojene s statusom študenta (štipendije, prehrana, prevozi, bivanje, zdravstveno zavarovanje, pokojnina) [Odg MIZŠb 2015].

Uresničenost	DA	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	NE
	Vsebinsko:	NE
	Roke:	NE
	Kazalnike:	NE
	Cilje:	NE
	Merila:	NE
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	DA: Vzpostavitev sistema za spremljanje zaposljivosti visokošolskih diplomantov v Sloveniji	

3.2.3 Kakovost in odgovornost

Področje kakovosti in odgovornosti je še posebej občutljivo, saj je za razvoj kulture kakovosti potreben dosleden sistem razvojnih vzvodov v zakonodaji, ki mu mora slediti tudi ustrezno financiranje.

NPVŠ predvideva spremembo obojega, vendar se ne zakonodaja [ZviS 2012], ne financiranje nista prilagajala ciljem razvoja kakovosti in odgovornosti, kar so poudarili tudi intervjuvanci [Int NPVŠ 2015]. Namesto predvidene rasti sredstev od 2011 do 2015 za 8 % so ta od leta 2011 za 10 % upadla, s tem pa je v celoti umanjkal tudi razvojni steber financiranja, ki je bil predviden predvsem za razvoj kakovosti. Instrumenti OP so bili zato le obliž na rano, ki jo je povzročilo pomanjkanje sredstev za izvajanje osnovnih dejavnosti visokošolskih institucij.

Intervjuvanci so tudi poudarili, da je ReNPVŠII-20 v celoti gledano dober, vendar za njegovo izvajanje niso izpolnjeni osnovni pogoji.

Vrednotili smo ukrepe: 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27. V nadaljevanju shematsko prikazujemo njihovo uresničevanje.

Ukrep 19:	Vse visokošolske institucije bodo v celoti izpolnjevale 1. del Evropskih standardov in smernic za kakovost v visokem šolstvu ter okrepljen notranji sistem zagotavljanja kakovosti in javno in transparentno objavljane informacije o svoji kakovosti
Odgovornost:	visokošolske institucije, NAKVIS
Rok:	od leta 2012
Kazalniki:	Od leta 2012 visokošolske institucije objavljajo zlahka dostopne informacije o svoji kakovosti in izpolnijo 1. del Evropskih standardov in smernic za kakovost v visokem šolstvu.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Zagotoviti delovanje sistema zagotavljanja kakovosti (zunanji – NAKVIS in notranji – na visokošolskih institucijah) v celoti skladno z evropskimi standardi in smernicami za kakovost v visokem šolstvu. Na visokošolskih institucijah utrditi kulturo kakovosti in kulturo odgovornosti.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Pojasnilo Ukrepa:	NAKVIS bo pri (re)akreditaciji preverjal notranje sisteme zagotavljanja kakovosti. V vmesnem obdobju bo nudil podporo in svetovanje visokošolskim institucijam ter višjim strokovnim šolam za razvoj notranjega sistema zagotavljanja kakovosti. Ob okrepljeni kulturi kakovosti na visokošolskih institucijah, bodo le te javno in transparentno objavljale informacije o svoji kakovosti, prednostih, slabostih ter poročila iz notranjih in zunanjih evalvacij najkasneje od leta 2012 ter izpolnjevale 1. del Evropskih standardov in smernic za kakovost v visokem šolstvu.
Financiranje Ukrepa:	–

Opis stanja

Za kakovost so v prvi vrsti odgovorne visokošolske institucije same [ENQA 2015]. Iz njihovih objavljenih poročil je razvidno, da imajo v svojih strateških dokumentih kot cilj razvoj kakovosti na vseh ravneh svojega delovanja. Tudi NAKVIS ima pri uresničevanju ciljev NPVŠ pomembno vlogo, saj je tista institucija, ki preverja ali se na visokošolskih institucijah kakovost tudi dejansko razvija.

Iz poročila za leto 2014 [NAKVIS 2015] je razvidno, kakšne strateške cilje si je agencija postavila za obdobje 2011–2016:

- razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti;
- spremljanje napredka in utrjevanje kulture kakovosti visokega šolstva;
- umeščanje in prepoznavanje vloge, pomena in kakovosti delovanja agencije v javnosti;
- soustvarjanje in razvoj politike visokega šolstva na področju kakovosti;
- spodbujanje kakovosti transnacionalnega izobraževanja;
- vključitev agencije v mednarodna združenja (ENQA in EQAR);
- zagotavljanje visoko kakovostnih svetovalnih storitev agencije s strokovno usposobljenimi kadri.

Prioritetno do leta 2013, zamaknjeno tudi v leto 2014 pa:

- preoblikovanje sistema zagotavljanja kakovosti v visokem in višjem šolstvu;
- vzpostavitev in razvoj sistema zagotavljanja kakovosti agencije;
- sodelovanje pri razvoju visokega in višjega šolstva v Sloveniji.

Vendar je iz anket [Anketa NPVŠ 2015] in intervjujev [Int NPVŠ 2015] razvidno, da kljub formalno uvedenim sistemom zagotavljanja kakovosti in javnemu in transparentnemu objavljanju informacij o kakovosti, cilji niso doseženi. Glavni razlogi za nedoseganje ciljev so po mnenju respondentov:

- krog zagotavljanja kakovosti v večini visokošolskih institucij ni sklenjen – manjka izvedba korekcij, za kar je krivo predvsem dvoja:
 - neustrezna zakonodaja, ki zelo omejuje možnosti ukrepanja [ZViS 2012],
 - pomanjkljivo financiranje,
- pristojnosti so razpršene in nezadostne glede na odgovornosti,
- Tako motivacija kot sposobnost za zagotavljanje kakovosti so med visokošolskimi institucijami zelo raznolike, zato je tudi raven razvoja kulture kakovosti zelo različna. Vendar NAKVIS še ni izdelal meril.

70% vprašanih meni, da je cilj NPVŠ, utrditi kulturo kakovosti in kulturo odgovornosti na visokošolskih institucijah, dosežen manj kot polovično [Anketa NPVŠ 2015].

Uresničenost:	DELNO	
Ustreznost:	NE, zato bi kazalo ukrep:	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebinsko:	DA: Dodati smernice za učinkovitejše zakonske osnove zagotavljanja kakovosti (kazalniki in merila, stimulacije, ustrezne pristojnosti za ukrepanje odgovornih na VŠ institucijah). Med odgovorne vključiti Vlado RS (visoko šolstvo), saj brez spremembe ZViS ukrepa ne bo mogoče uresničiti.
	Roke:	DA: dodati roke za vključitev ustreznih vzvodov za razvoj kulture kakovosti v zakonodajo.
	Kazalnike:	DA: dodati kazalnike, ki bodo usmerjeni v fazo ukrepanja in s tem zapiranja kroga zagotavljanja kakovosti (primer: Do 2017 bodo visokošolske institucije zagotovile sistematično izvajanje in spremljanje izvajanja ukrepov za zagotavljanje kakovosti.)
	Cilje:	DA: konkretizirati cilj utrjevanja kulture kakovosti z doseganjem stopenj zagotavljanja kakovosti.
	Merila:	NE
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	DA: Cilji so delno uresničeni, k čemur sta pripomogla tudi instrumenta OP Javni razpis za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih v RS v letih 2012–2015 [JR KVŠ 2012] in deloma	

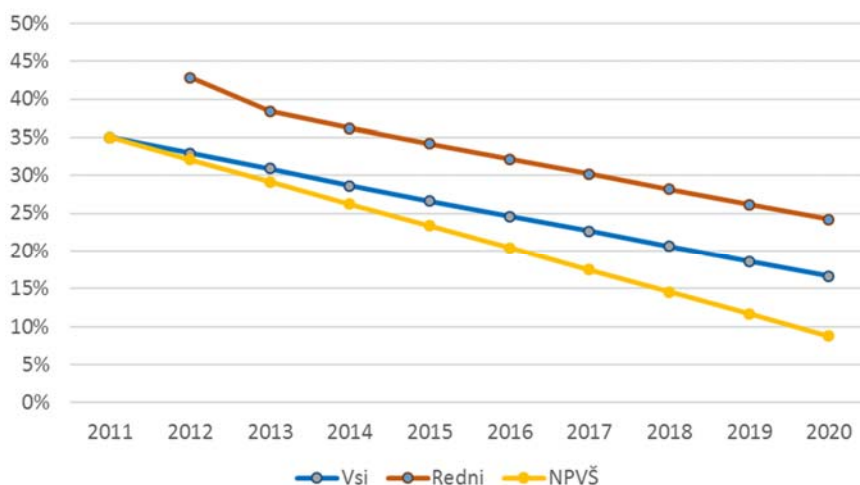
	Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009 [JR IBP 2008]. Še posebej prvi je neposredno vplival na razvijanje metod in ukrepov za razvoj sistema kakovosti na VŠ institucijah, ki so prejela sredstva. Drugi je vplival posredno zaradi uvajanja zagotavljanja kakovosti v procesu prenove in v izvajanju novih programov.
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?	
	NE

Ukrep 20:	NAKVIS bo razvil in nenehno posodabljal zunanji sistem zagotavljanja kakovosti ter pri tem vključeval vse visokošolske deležnike
Odgovornost:	NAKVIS
Rok:	od leta 2011
Kazalniki:	Od leta 2011 posodabljanje meril in procesov za akreditacijo visokošolskih institucij in študijskih programov.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Zagotoviti delovanje sistema zagotavljanja kakovosti (zunanji – NAKVIS in notranji – na visokošolskih institucijah) v celoti skladno z evropskimi standardi in smernicami za kakovost v visokem šolstvu. Na visokošolskih institucijah utrditi kulturo kakovosti in kulturo odgovornosti.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Odstotek študentov, ki se vpiše na visokošolske institucije in ne diplomira, bo do leta 2020 nižji za tri četrtine; trenutno znaša 35 %.
Pojasnilo Ukrepa:	NAKVIS bo oblikoval in posodabljal zunanji sistem zagotavljanja kakovosti v celoti skladno z evropskimi standardi in smernicami za kakovost v visokem šolstvu.
Financiranje Ukrepa:	Od leta 2015, ko se izteče (so)financiranje NAKVIS iz projekta Evropskega strukturnega sklada, bo za NAKVIS namenjenih okvirno 6 milijonov EUR na leto iz proračunskih sredstev ter zagotovili ustrezno rast sredstev glede na obseg dela in zahtevnost delovanja.

Opis stanja

Zunanje spremljanje kakovosti je nujno takšno, da je mogoče stanje primerjati tako časovno, kot med institucijami. Vendar se stanje še vedno ne spremlja sistematično. NAKVIS ni razvil meril, s katerimi bi primerjal stopnjo razvoja kakovosti visokošolskih institucij in s katerimi bi postavil jasne meje. Mnenje iz enega od intervjujev [Int NPVŠ 2015] tudi je, »da merila, ki jih za vrednotenje institucij uporablja NAKVIS, niso v skladu z evropskimi smernicami, zaradi česar je NAKVIS v ENQA sprejet pogojno«. Drugo mnenje je, »da se NAKVIS tega zaveda in merila želi spremeniti, vendar jih ne more zaradi togih zakonskih omejitev«. Enako kot pri ukrepu 19 pa velja tudi pri tem ukrepu, da so potem, ko so pomanjkljivosti prepoznane, možnosti za izboljšave izredno omejene. Novi ZviS bi zato moral uvesti nacionalni standard kakovosti ter omogočiti ukrepanje, kadar ni dosežen. »NAKVIS sicer sledi ESG, vendar predvsem po administrativni plati, vsebinske kulture kakovosti pa NAKVIS ne izgrajuje (ne sam, ne na ostalih institucijah). Glede na Erevanski komunike (14. - 15. maj 2015, Erevan/Yerevan) še ni premikov znotraj NAKVISA na področju izboljševanja kakovosti učenja in poučevanja v VŠ.« Podano je tudi mnenje, da bi »morali NAKVIS opredeliti kot razvojno institucijo za področje visokega šolstva in znanosti«.

Ukrep 20 je še posebej povezan z Merilom glede odstotka študentov, ki ne diplomira. Ta delež se v zadnjih letih sicer spreminja s trendom upadanja 2 % letno, kar pomeni, da merilo treh četrtin ne bo doseženo, temveč se bo ta delež pri enakem trendu zmanjšal za polovico (Slika 1).

Slika 1: Razmerje med prvič vpisanimi študenti in diplomanti.

Vir: Prikazano stanje 2012–2014 je izračunano iz podatkov o visokošolskih študentih v študijskih letih 2011/12, 2012/13, 2013/14 in 2014/15 in podatkov o visokošolskih diplomantih v letih 2012, 2013 in 2014 [SPVŠ MIZŠ 2015], stanje 2015–2020 pa na osnovi trendov v letih 2012-2014. Vrednost za 2011 za vse študente je povzeta iz [ReNPVŠ11-20 2010].

Vendar so sogovorniki v intervjujih postavili pod vprašaj ali je takšno Merilo sploh smiselno povezovati s kakovostjo. Delež študentov, ki študij uspešno zaključijo, je namreč v veliki meri odvisen od deleža populacije, ki se vključuje v terciarno izobraževanje. Pri ohranjanju standardov kakovosti znanj diplomantov je bilo jasno izraženo stališče, da je zastavljeno Merilo obratno sorazmerno s kakovostjo. »Smo tudi edina država v Evropi, ki je z bolonjsko reformo podaljšala študij, kar je prav tako lahko razlog za zmanjšanje deleža študentov, ki študija ne končajo.«

Po mnenju anketirancev [Anketa NPVŠ 2015] bi bilo primernejše Merilo zaposljivost diplomantov, ki pa ga doslej v RS nismo sistematično spremljali. Potrebno bo namreč spremljati vsakega diplomanta posebej, saj bo le tako mogoče natančno ugotoviti prehodnost, čas študija in ključne parametre zaposlitve, kot so področje zaposlitve, delovno mesto ipd. Sistem eVŠ je lahko pri tem v veliko pomoč.

Uresničenost:	DELNO	
Ustreznost:	NE, zato bi ga kazalo:	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebinsko:	DA: Dodati definicije stopenj zagotavljanja kakovosti (kot nacionalni standard) in način njihovega spremljanja.
	Roke:	DA: Dodati roke za uveljavitev spremljanja stopenj zagotavljanja kakovosti in za vključitev ustreznih stimulacij v zakonodajo.
	Kazalnike:	DA: Dodati opredelitev in uveljavitev stopenj zagotavljanja kakovosti, vključiti spremljanje razvoja in delovanja NAKVIS.
	Cilje:	DA: Konkretizirati cilj utrjevanja kulture kakovosti z doseganjem stopenj zagotavljanja kakovosti.
	Merila:	DA: Dopolniti merilo prehodnosti z merilom uveljavitve kriterijev za vpis v vse študijske programe tako, da se vpišejo le študenti, ki so motivirani in sposobni za uspešen študij.
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 21:	NAKVIS se zunanje evalvira ter kandidira za vključitev v EQAR in članstvo v ENQA
Odgovornost:	NAKVIS, Vlada RS (visoko šolstvo)
Rok:	Kandidacija 2012 EQAR, 2013 ENQA
Kazalniki:	Priprava na zunanjo evalvacijo v letih 2011 in 2012; zunanja evalvacija v letu 2012 (oz. 2013); kandidiranje za vključitev v EQAR in članstvo v letu 2012 oziroma 2013.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Zagotoviti delovanje sistema zagotavljanja kakovosti (zunanji – NAKVIS in notranji – na visokošolskih institucijah) v celoti skladno z evropskimi standardi in smernicami za kakovost v visokem šolstvu.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	NAKVIS se bo do leta 2014 vključil v EQAR in ENQA.
Pojasnilo Ukrepa:	Če se ob zunanji evalvaciji ugotovi, da NAKVIS ne izpolnjuje evropskih standardov in smernic za kakovost v visokem šolstvu oziroma meril za članstvo v ENQA, se takoj sprejmejo vsi potrebni ukrepi (v primeru težav z zakonodajo se spremeni Zakon o visokem šolstvu, v primeru težav z delovanjem se nemudoma spremeni delovanje NAKVIS).
Financiranje Ukrepa:	–

Opis stanja

NAKVIS je polnopravna članica:

- Evropskega združenja agencij za kakovost v visokem šolstvu EQAR. Z odločitvijo odbora EQAR o njeni včlanitvi na podlagi evalvacijskega poročila mednarodne skupine presojevalcev 19. 10. 2013 je izpolnila cilj;
- Evropskega konzorcija za akreditacijo ECA, v katerem je članstvo na podlagi evalvacijskega poročila mednarodne skupine presojevalcev članstvo uspešno podaljšala junija 2013;
- Srednje- in vzhodnoevropskega združenja agencij za kakovost v visokem šolstvu CEENQA, podpredsednik katere je direktor agencije;
- Mednarodnega združenja agencij za zagotavljanje kakovosti INQAAHE (od leta 2014).
- Agencija je v letu 2014 vložila vlogo za članstvo v Evropskem združenju agencij za kakovost v visokem šolstvu ENQA. Odločitev o včlanitvi v ENQA je bila sprejeta 6. 3. 2015.

Merilo je torej izpolnjeno. Vendar je v intervjujih [Int NPVŠ 2015] izraženo mnenje, da »vstop NAKVISA v ENQA in EQAR sam po sebi ne vpliva na razvoj kakovosti« pa tudi, da »je sprejem v ENQA pogojen«, saj Merila, ki jih za vrednotenje uporablja NAKVIS, niso skladna z evropskimi [ENQA 2015]. 65 % vprašanih v anketi [Anketa NPVŠ 2015] meni, da je cilj, ki se nanaša na Ukrep 21, dosežen manj kot polovično.

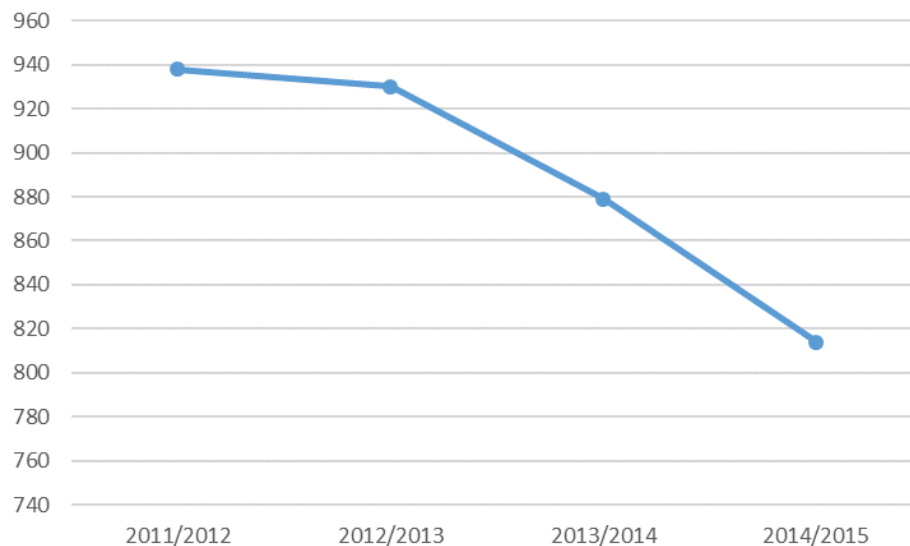
Uresničenost:	DA
Ustreznost:	DA
	Opustiti NE
	Spremeniti NE
	Vsebinsko: NE
	Roke: NE
	Kazalnike: NE
	Cilje: NE
	Merila: NE
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?	NE
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?	NE

Ukrep 22:	Prehod od programske akreditacije k institucionalni
Odgovornost:	vsi visokošolski deležniki
Rok:	S sprememba Zakona o visokem šolstvu v letu 2011 bo ukrep uveljavljen od leta 2017
Kazalniki:	Sprememba Zakona o visokem šolstvu v letu 2011, sprememba meril in drugih aktov NAKVIS; ukrep bo uveljavljen postopoma od leta 2012 do 2020.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Zagotoviti delovanje sistema zagotavljanja kakovosti (zunanji – NAKVIS in notranji – na visokošolskih institucijah) v celoti skladno z evropskimi standardi in smernicami za kakovost v visokem šolstvu. Na visokošolskih institucijah utrditi kulturo kakovosti in kulturo odgovornosti.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Pojasnilo Ukrepa:	Obstoj tako programske kot institucionalne akreditacije povzroča preobremenjenost sistema, visokošolskih institucij in agencije ter podvajanje preverjanja posameznih elementov delovanja visokošolske institucije. Za kakovostno izvajanje študijskih programov je treba zagotoviti ustrezno delovanje visokošolskih institucij na vseh ravneh z nenehnim internim sistemom preverjanja kakovosti (samoevalvacija) in s posodabljanjem študijskih programov. Tako se bo zunanje zagotavljanje kakovosti usmerilo na institucijo, in sicer na vsa področja delovanja, vključno z izvajanjem študijskih programov, pri čemer se bo izvajala institucionalna reakreditacija. Čas reakreditacije se bo pomembno skrajšal s trenutnih sedmih let. Programska evalvacija bo vključena v institucionalno reakreditacijo vzorčno, ohranjena pa bo pri uvedbi novih študijskih programov (prva akreditacija) ter preverjanju programov po področjih.
Financiranje Ukrepa:	–

Opis stanja

Akreditiranje, še posebej pa reakreditiranje študijskih programov s strani nacionalne agencije, predstavlja pri številu 814 razpisanih študijskih programov terciarnega izobraževanja v Sloveniji v letu 2014/2015 [SPVŠ MIZŠ 2015] izjemno obremenitev. Število programov sicer upada (Slika 2), vendar je to posledica prehoda na bolonjske programe in ne posledica strateških ukrepov za izboljšanje kakovosti. Prehod je sedaj zaključen in število se je ustalilo, kar pomeni, da bi moral NAKVIS vsako leto reakreditirati 116 programov, dokler bo obstajala zakonska zahteva po zunanjih akreditacijah študijskih programov. Glede na dosedanje delo NAKVIS to sicer zmore [NAKVIS 2015], vendar je iz izjav respondentov [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015] očitno, da so zaradi zapletenih in dolgotrajnih postopkov programske akreditacije ob ogromnem administrativnem delu prej ovira kot spodbuda v razvoju kakovosti.

NPVŠ je predvidel uresničenje ukrepa 22 do leta 2017, vendar je bil dejansko v praksi uresničen že leta 2012 s 57. členom ZUJF [ZUJF 2012], ki pravi: »Samostojni visokošolski zavod spreminja obvezne sestavine študijskih programov po enakem postopku, kot se sprejemajo, v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena. Univerza obvezne sestavine študijskih programov spreminja sama. O spremembah obveznih sestavin študijskih programov univerza seznanja Nacionalno agencijo Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu v 30 dneh od njihovega sprejema.« Vendar je takšna rešitev nedosledna, okoliščine pa na mnogih visokošolskih institucijah niso bile pripravljene za prenos odgovornosti, zato ukrep zahteva ustrezno rešitev v novem ZViS.

Slika 2: Število razpisanih študijskih programov terciarnega izobraževanja.

Vir: Število programov je izračunano na osnovi podatkov o visokošolskih študentih v študijskih letih 2011/12, 2012/13, 2013/14 in 2014/15 [SPVŠ MIZŠ 2015].

Iz Anket [Anketa NPVŠ 2015] in intervjujev [Int NPVŠ 2015] je razvidno, da je prehod na institucionalno akreditacijo nujen iz več razlogov:

- Programske akreditacije in reakreditacije onemogočajo fleksibilnejše prilagajanje študijskih programov razvoju znanosti in potrebam okolja.
- Nesmiselno je ponavljati evalvacije institucije v vsaki programski evalvaciji. S tem postaja NAKVIS neučinkovit in preobremenjen.
- Stroški za programske (re)akreditacije so bistveno večji kot doseženi učinki
- Prehod je potreben zaradi uravnoteženja pristojnosti in odgovornosti visokošolskih institucij.

Ob tem pa respondenti poudarjajo, da je potrebno ustvariti ustrežno kulturo kakovosti. Tudi z ustreznimi vzvodi v zakonu. 86 % vprašanih meni, da je ukrep izveden manj kot polovično [Anketa NPVŠ 2015].

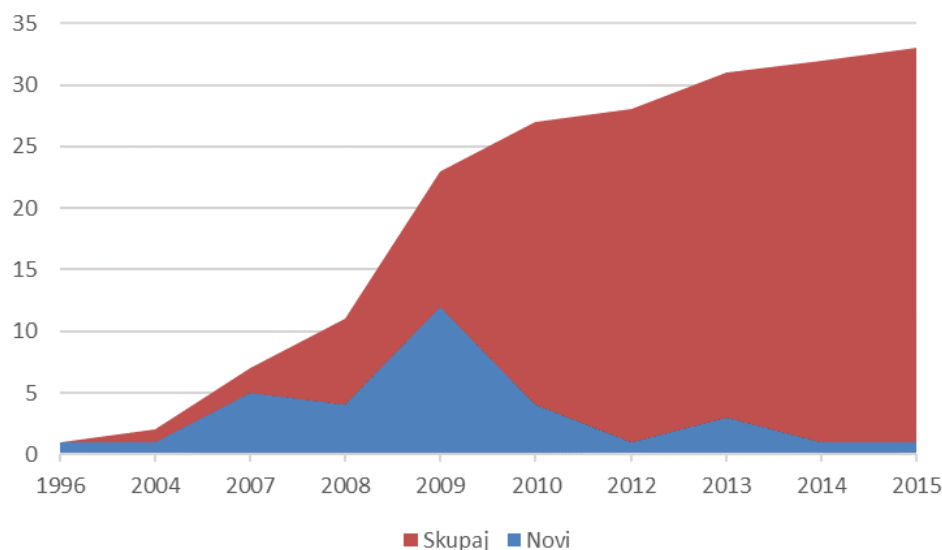
Uresničenost:	DELNO	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	NE
	Vsebino:	NE
	Roke:	NE
	Kazalnike:	NE
	Cilje:	NE
	Merila:	NE
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 23:	Olajšanje postopkov za spreminjanje študijskih programov in oblikovanje skupnih študijskih programov: 23 a. omogočanje visokošolskim institucijam samostojnost pri spremembi študijskih programov 23 b. olajšanje akreditacije skupnih študijskih programov
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo), NAKVIS
Rok:	postopoma od leta 2012 do leta 2020 oz. 2017 (navajata se dve letnici)
Kazalniki:	Sprememba Zakona o visokem šolstvu v letu 2011, sprememba meril in drugih aktov NAKVIS; ukrep bo uveljavljen postopoma od leta 2012 do 2020.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Na visokošolskih institucijah utrditi kulturo kakovosti in kulturo odgovornosti.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Pojasnilo Ukrepa:	Prehod od programske akreditacije k institucionalni je opisan že zgoraj in bo uveden postopoma do leta 2017, visokošolske institucije pa bodo samostojne pri spremembi študijskih programov že postopoma od leta 2012. NAKVIS bo v procesu reakreditacije ugotavljal, ali visokošolske institucije kakovostno izvajajo študijske programe, ki so jih akreditirale, in ne zlorablajo instituta spreminjanja programov v neprepoznavno obliko. Skupni študijski programi so ključni za internacionalizacijo – mobilnost, aktivno sodelovanje slovenskih institucij s tujimi, pridobivanje kompetenc v mednarodnem prostoru ipd. Postopek njihove akreditacije mora biti kar najbolj sproščen, vendar mora zagotavljati njihovo kakovost. Ocenjuje se, da bo ukrep prinašal tudi racionalizacijo priprave študijskih programov ter s tem finančne prihranke.
Financiranje Ukrepa:	–

Opis stanja

Ukrep 23 je tesno povezan s prehodom iz programske na institucionalno akreditacijo (Ukrep 22) in ga je mogoče razumeti kot prehodni ukrep, saj z uresničitvijo ukrepa 23 ukrep 22 ne bo več potreben. Tudi v zvezi z akreditacijo skupnih študijskih programov ne, saj naj bi bila tudi ta v pristojnosti visokošolskih institucij.

Mnenje respondentov ankete [Anketa NPVŠ 2015] in intervjujev [Int NPVŠ 2015] je, da »so postopki sicer olajšani, vendar v manjšem obsegu, saj NAKVIS ne upošteva v celoti določil ZUJF« [ZUJF 2012]. Pri skupnih programih pa »je uvajanje lažje le, ko gre za notranje sodelovanje, ko gre za skupne programe s tujimi univerzami pa so birokratski postopki predvsem pri ugotavljanju habilitacij profesorjev uglednih tujih univerz nesmiselna in nerazumljiva ovira«. NAKVIS po drugi strani »ne more izdelati novih meril, ker je vezan z zakoni, po drugi strani ne more tvegati tožb, zato se zelo podrobno drži črke zakona«. Število akreditiranih skupnih programov je zato v primerjavi z vsemi razpisanimi študijskimi programi v RS zanemarljivo majhno (Slika 3).

Slika 3: Število akreditiranih skupnih študijskih programov po letih

Vir: [SPVŠ MIZŠ 2015].

Iz izjav je mogoče tudi razbrati, da so zahteve po dokazilih, ki jih morajo vsebovati akreditacijske vloge, zelo pretirane in se podvajajo s tistimi, ki jih je NAKVIS že preveril v postopkih institucionalnih akreditacij. Ena od izjav se nanaša na rigoroznost in preobsežnost akreditacijskih vlog, ker so te prilagojene za institucije z najnižjo ravno kakovosti, ki pa je po drugi strani formalno ne ugotavljamo: »Pri akreditaciji študijskih programov smo priča paradoksu, ker enakovredno obravnavanje vseh visokošolskih institucij nujno vodi do pretirano rigoroznih postopkov zaradi prilagajanja postopkov institucijam z nižjo ravno kulture kakovosti. Tudi v tem primeru se kaže potreba po jasnem rangiranju kakovosti vseh slovenskih visokošolskih institucij in prilagajanju meril in postopkov glede na raven razvitosti kakovosti.«

Uresničenost:	DELNO	
Ustreznost:	NE	
	Opustiti	DA: potrebno je čimprej nadomestiti programsko akreditacijo z institucionalno (Ukrep 22)
	Spremeniti	NE
	Vsebino:	NE
	Roke:	NE
	Kazalnike:	NE
	Cilje:	NE
	Merila:	NE
	Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?	
	NE	
	Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?	
	NE	

Ukrep 24:	Zagotavljanje didaktičnega usposabljanja in podpora pedagoškemu kadru, pri čemer: 24 a. visokošolske institucije razvijejo podporne aktivnosti 24 b. NAKVIS preverja institucionalno pedagoško podporo in povezavo z notranjim sistemom zagotavljanja kakovosti
Odgovornost:	visokošolske institucije, NAKVIS
Rok:	od leta 2012
Kazalniki:	Število pedagoškega osebja, udeleženega v izobraževalnih in drugih podpornih aktivnostih.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Spodbuditi visokošolske institucije, da bodo razvile podporne aktivnosti za didaktično usposabljanje in podporo pedagoškemu kadru. Na visokošolskih institucijah utrditi kulturo kakovosti in kulturo odgovornosti. Bolje umestiti študij na daljavo v slovenski visokošolski sistem.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Odstotek študentov, ki se vpiše na visokošolske institucije in ne diplomira, bo do leta 2020 nižji za tri četrtine; trenutno znaša 35 %.
Pojasnilo Ukrepa:	Visokošolske institucije bodo nudile podporo osebju, vključenemu v pedagoški proces, kar bo pripomoglo k višji kakovosti. Med drugim so ti mehanizmi lahko: razvojni centri za pedagoške kompetence, nudenje dodatnega izobraževanja oziroma usposabljanja osebju, inovativne metode spodbujanja odličnosti v poučevanju ipd. Visokošolske institucije bodo pedagoško podporo vključile v notranji sistem zagotavljanja kakovosti. Pedagoška podpora bo tako omogočena vsem zaposlenim, vključenim v pedagoški proces, postopoma pa bo sistemsko zahtevano opravljeno pedagoško usposabljanje. Kadri, ki se bodo v visokošolski pedagoški proces vključili po letu 2013, bodo sistematično vključeni v pedagoško podporo, ki ga bodo nudile visokošolske institucije. Pedagoška podpora bo zagotovila pridobivanje celovitih kompetenc potrebnih za pedagoško delo vključno z razumevanjem in delovanjem v podporo trajnostnemu oziroma sonaravnemu razvoju družbe
Financiranje Ukrepa:	Z novim razvojnim delom financiranja in z osnovnim (temeljnimi) delom financiranja

Opis stanja

Respondenti v intervjujih [Int NPVŠ 2015] so izrazili stališče, da je »zagotavljanje didaktičnega usposabljanja in podpore pedagoškemu kadru podobno kot razvoj kakovosti v visokošolskem prostoru zelo neenakomerno razvito«. Nekateri univerze pospešeno uvajajo didaktično izobraževanje in si pri tem pomagajo s sredstvi iz različnih razpisov, vključno z instrumenti OP. Kjer so visokošolski učitelji in sodelavci motivirani, so odzivi pozitivni, vendar to ni ustaljena praksa na vseh visokošolskih institucijah. Enako velja za področje študija na daljavo oz. e-izobraževanja v širšem smislu, kjer obstajajo mednarodno priznani primeri inovativnih praks, na določenih visokošolskih institucijah pa tudi dobro uveljavljena podpora za asinhrono e-poučevanja in e-učenja (LMS, learning management system, npr. Moodle).

Respondenti v anketah [Anketa NPVŠ 2015] in intervjujih [Int NPVŠ 2015] se pomena didaktičnega usposabljanja zavedajo, ob tem pa 83 % anketiranih meni, da je bil ukrep izveden manj kot polovično. Med drugim je zaznati potrebo po sistematični podpori na institucionalni in državni ravni, saj je mnenje, da je z vidika kadrovske in finančne virov tak pristop bistveno bolj ekonomičen, nacionalna institucija pa naj bo odgovorna za kakovostno pripravo in izvedbo usposabljanj, posvetov, gradiv in za razvoj za vso pedagoško osebje v Sloveniji. Respondenti se, skratka, povsem strinjajo z definiranimi kazalniki ukrepa, vendar ugotavljajo, da se le-ti ne udeležujejo po programu.

Obstajajo tudi nekatera nasprotujoča stališča, da didaktična usposobljenost v terciarnem izobraževanju, predvsem pa na univerzah, nima takšnega pomena kot v srednjih in osnovnih šolah

in da je veliko bolj pomembno, da so prenešana znanja aktualna (poudarjanje raziskovalne dimenzije univerz).

Izraženo je bilo tudi stališče, da: »... stanja na področju ni mogoče natančno ugotoviti, saj ga nihče ne spremlja. Tudi NAKVIS za to nima izdelanih meril in jih v sedanjih zakonskih pogojih ne more spremeniti.«

Uresničenost:	DELNO	
Ustreznost:	NE	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	DA: vključiti ustrezne spremembe zakonodaje, ki bodo omogočile prilagoditve Meril NAKVIS. Med odgovorne vključiti Vlado RS (visoko šolstvo), saj brez spremembe ZViS ukrepa 24b ne bo mogoče uresničiti.
	Roke:	DA: natančneje opredeliti roke in jih posodobiti
	Kazalnike:	DA: natančneje opredeliti kazalnike za e-izobraževanje
	Cilje:	DA: nadgraditi »študij na daljavo« z e-izobraževanjem
	Merila:	DA: Dopolniti merilo prehodnosti z merilom uveljavitve kriterijev za vpis v vse študijske programe tako, da se vpišejo le študenti, ki so motivirani in sposobni za uspešen študij.
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	DA: Na razvoj e-izobraževanja lahko pomembno vpliva predvideni instrument Izvajanje inovativnih in prožnih oblik poučevanja in učenja (predviden razpis za e-izobraževanje 2016–2020)	

Ukrep 27:	Institucionalna prilagoditev na vseh področjih delovanja visokošolskih institucij za uporabo novih tehnologij in opreme IKT
Odgovornost:	visokošolske institucije
Rok:	od leta 2012
Kazalniki:	Od leta 2012
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Bolje umestiti študij na daljavo v slovenski visokošolski sistem. Spodbuditi visokošolske institucije, da bodo razvile podpirne aktivnosti za didaktično usposabljanje in podporo pedagoškemu kadru.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Pojasnilo Ukrepa:	Visokošolske institucije bodo v svoje delovanje vključile opremo IKT in sodobne tehnologije za administrativno oziroma upravljaljsko dejavnost institucij in vpeljavo novih tehnologij v učni proces oziroma podporo za učni proces. Visokošolske institucije bodo prav tako nudile izobraževanje kadrov in študentov za uporabo te opreme ter druge oblike podpore.
Financiranje Ukrepa:	Z novim razvojnim delom financiranja.

Opis stanja

Za Slovenijo je značilno, da novosti hitro opazimo, tudi sami razvijamo, a svojo inovativnost in nova spoznanja in tehnologije le redko uspemo sistemsko vključiti v razvoj družbe, vključno z visokim šolstvom. Podobno je na področju uporabe novih tehnologij in opreme IKT, kjer je skozi dalj časa mogoče prepoznati inovativne prodore, ki pa nimajo učinka na širšo akademsko skupnost in s tem na kakovost študija. Arnes npr. že leta sistematično omogoča uporabo video-konferenčnega sistema VOX (Adobe Connect), ki je v nekaterih primerih uporabljen tudi za redna predavanja na daljavo, Rektorska konferenca RS pa je podprla pobudo Opening Up Slovenia (<http://www.ouslovenia.net/>) za odprto izobraževanje ob podpori IKT. Vendar za te aktivnosti ne obstaja sistemsko podpora, kot ugotavljajo respondenti v anketi [Anketa NPVŠ 2015] in v intervjujih [Int NPVŠ 2015]. Izpostavljajo problem pomanjkanja usposabljanja in opreme, čeprav se zavedajo, da je za kakovost izobraževanja ustrezna IKT podpora zelo pomembna. Tudi za učinkovito podporo in upravljanje, od urnikov, do raziskovalnih projektov. Obstajajo tudi primeri, »ko je oprema kupljena iz različnih projektov, vendar zaradi pomanjkanja usposabljanja ali prevelikih pedagoških obremenitev ni izkoriščena«. Tudi zakonska podlaga je pomanjkljiva, »NAKVIS pa šele pripravlja merila za vrednotenje študija na daljavo in e-izobraževanja«.

91 % anketiranih meni, da je cilj umestitve študija na daljavo dosežen manj kot polovično, 65 % pa, da je dosežen manj kot četrtinsko.

Uresničenost:	DELNO
Ustreznost:	DA, vendar je nujna ustrezna finančna podpora
	Opustiti NE
	Spremeniti NE
	Vsebinsko: NE
	Roke: NE
	Kazalnike: NE
	Cilje: NE
	Merila: NE
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?	NE
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?	DA: Na razvoj e-izobraževanja lahko pomembno vpliva predvideni instrument Izvajanje inovativnih in prožnih oblik poučevanja in učenja (predviden razpis za e-izobraževanje 2016–2020)

3.2.4 Internacionalizacija

Razsežnost Internacionalizacija zajema vrednotenje naslednjih ukrepov: 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38. V nadaljevanju shematsko prikazujemo njihovo uresničevanje.

Ukrep 28:	Oblikovanje Nacionalne strategije za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo, znanost) v sodelovanju z vsemi visokošolskimi partnerji in Svetom RS za visoko šolstvo.
Rok:	do leta 2013
Kazalniki:	Nacionalna strategija za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva do leta 2013.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Leta 2020 bo slovensko visoko šolstvo del globalnega visokošolskega prostora, ki bo svojo kakovost nenehno izboljševalo v sodelovanju in tekmovanju z najboljšimi tujimi institucijami: • njegova kakovost bo skladna z evropskimi standardi kakovosti in mednarodno primerljiva, dosežki pa mednarodno konkurenčni • v odprtosti do mednarodnega prostora bo del Evropskega visokošolskega prostora, povezano s sosednjimi regijami in najrazvitejšimi drugimi državami z vsega sveta • poučevanje in raziskovanje v visokem šolstvu bosta potekali v sodelovanju s tujimi institucijami, visokošolskimi učitelji in raziskovalci ter ob prisotnosti tujih študentov • število skupnih študijskih programov s tujimi visokošolskimi institucijami se bo bistveno povečalo • slovenski študenti, visokošolski učitelji in drugo osebje ter raziskovalci se bodo učili, izpopolnjevali, poučevali in raziskovali tudi na tujih institucijah • priznavanje v tujini pridobljenega izobraževanja bo fleksibilno in odprto
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	• Leta 2020 bo 20 % slovenskih diplomantov mobilnih (kratkoročna mobilnost). • Do leta 2020 bo delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih visokošolskih institucijah vsaj 10-odstoten. • Do leta 2020 bo najmanj petina doktorskih študentov študirala na programih, ki so skupni programi s tujimi univerzami. • Med visokošolskimi učitelji, sodelavci in raziskovalci bo do leta 2020 vsaj 10 % tujih državljanov. • Do konca desetletja se bosta povečala obseg projektne dejavnosti v sodelovanju z najboljšimi tujimi institucijami in delež sredstev, pridobljenih v okviru mednarodnih projektov.
Pojasnilo ukrepa:	Visokošolske institucije bodo poiskale svojo vlogo v strategiji internacionalizacije ter natančneje opredelile svoj načrt na tem področju. Institucionalni načrt bo osnova za sredstva iz novega razvojnega dela financiranja, ki jih bodo visokošolske institucije lahko pridobile za svoj načrt mednarodnih aktivnosti.
Financiranje ukrepa:	–

Opis stanja

V letu 2011 je MIZŠ spodbudilo razpravo o pripravah na Nacionalno strategijo za internacionalizacijo VŠ v okviru Koordinacije VŠZ, ki so se jo udeležili vsi prorektorji univerz ter predstavniki Skupnosti samostojnih VŠZ, NAKVIS-a in CMEPIUS-a. Po pregledu težav s katerimi se pri internacionalizaciji srečujemo v Sloveniji je bilo dogovorjeno, da VŠZ najprej pripravijo

predloge nujnih ukrepov, ki bi jih morali vključiti v pripravo strategije internacionalizacije. Razprava o pripravah na Nacionalno strategijo internacionalizacije slovenskega VŠ je bila opravljena tudi na sestanku Bolonjskih ekspertov. Na nacionalnem posvetu o VŠ šolstvu, februarja 2012 na Brdu, je bila strategija internacionalizacije poudarjena kot pomemben ukrep pri razvoju diverzifikacije VŠ v Sloveniji [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

Nacionalna strategija internacionalizacije slovenskega VŠ 2015-25 nastaja v okviru projekta z naslovom ISLOQT – International Strategy, Learning Outcomes and Quality of Teaching in Slovenia⁸. Osnutek Strategije bo pripravil CMEPIUS. V procesu priprave osnutka, v skladu z zasnovo projekta, organizira razpravo z različnimi deležniki, predvsem v obliki posvetov, da bi dosegli čim večje število predstavnikov različnih skupin deležnikov in tako oblikovali strategijo v čim večji možni meri v soglasju z deležniki. Tako je CMEPIUS že imel razpravo s predstavniki mednarodnih služb VŠZ, osnutek pa so predstavili tudi Svetu RS za VŠ in RKRS [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

SVŠ se je na svoji 14. seji z dne 10. 6. 2015 seznanil s predlogom osnutka Strategije in povabil k javni razpravi vse deležnike. Odziv na javno razpravo je bil zelo skromen, rok za oddajo pripomb je bil 30. 10. 2015.

RKRS se je na svoji 8. redni seji z dne 22. 6. 2015 seznanila s predlogom osnutka strategije in soglaša, da je strategija internacionalizacije VŠ potrebna, a je v veliki meri odvisna od strategije države na tem področju. Poleg tega se RKRS strinja, da se VŠ ne more internacionalizirati zgolj s poučevanjem v slovenščini in da internacionalizacija zahteva dodatna finančna sredstva. Zato RKRS predlaga medresorsko usklajevanje strategije, ki bo zajela vse pomembne vidike internacionalizacije, ki jih pokrivajo MIZŠ, MNZ, MK, MF, MDSD. CMEPIUS-u daje konkretne predloge in pobude, pri čemer le-ta k sodelovanju lahko povabi delovno skupino RKRS za pripravo strategije za rabo jezika na slovenskih univerzah [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

V začetku novembra, t.j. 4. 11. 2015 je bil nacionalni VŠ posvet z naslovom *Internacionalizacija doma - izzivi, priložnosti in implementacija*, na katerem je bilo na osnovi primerov in izkušenj predstavljeno, kateri so ključni izzivi in priložnosti za uspešno udejanjanje koncepta internacionalizacije doma. Spomladi 2016 pa je načrtovan posvet na temo strategije internacionalizacije slovenskega VŠ.

Glede NPVŠ 2011–2020 in Nacionalne strategije internacionalizacije slovenskega VŠ, odgovorni deležniki (MIZŠ, ter predvsem SVŠ in CMEPIUS) menijo, da bi morali opredeljeni cilji in merila internacionalizacije biti usklajeni s cilji, merili in kazalniki Ukrepa 28, zaradi česar bi morali spremeniti resolucijo NPVŠ 2011–2020 oz. uskladiti oba dokumenta za naslednje obdobje po 2020 [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015]. Dejstvo je, da je izhodišče za pripravo strategije NPVŠ, ki pa ga strategija nadgrajuje v kvalitativnih in konkretnije opredeljenih ciljnih in ukrepih.

Glede obstoječih meril CMEPIUS in SVŠ predlagata, da bi bilo treba preveriti obstoječa merila, predlagati njihove nujne spremembe in vanje vnesi več kvalitativnih elementov. Menita tudi, da so ambiciozna (sploh glede na izhodišče/trenutne deleže) in jih bo težko doseči brez ustreznih dodatnih finančnih virov, zato bi jih kazalo revidirati. Na SVŠ tudi menijo, da je treba dodati merila, ki so zajeta v mednarodnih standardih, ki se nanašajo na internacionalizacijo VŠ in VŠZ kot npr. razvila ECA – European Consortium for Accreditation (ECA Certificate for Quality of Internationalisation) [ECA 2015] in kazalnike, ki jih uporabljajo mednarodne rangirne lestvice za področje mednarodne prepoznavnosti univerz [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

V zvezi s pojasnilom ukrepa, ki pravi, da bo strategija natančno opredelila elemente internacionalizacije slovenskega VŠ, prednostne geografske regije in področja sodelovanja z njimi ter osnovne ukrepe in mehanizme za doseganje zastavljenih ciljev, SVŠ meni, da bi bilo treba pri

⁸ Projekt se je pričel novembra 2014 in se bo končal do maja 2016. Namenjen je krepitvi bolonjskega procesa v Sloveniji in se odziva na potrebe VŠ deležnikov na treh področjih.

pripravi strategije internacionalizacije opredeliti tudi kazalnike kakovosti za spremljanje uresničevanja opredeljenih ciljev, vzpostaviti nadzor nad izvajanjem zapisanih politik v določenih časovnih okvirjih, še zlasti za to, ker bo strategija tudi izhodišče za financiranje mednarodnih sporazumov in mednarodne mobilnosti, ki se bo financirala iz proračunskih virov [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

Na SVŠ menijo, da internacionalizacija VŠ pomeni namreč njegovo odpiranje, vendar ob zagotavljanju in izpolnjevanju enakih pogojev ter pravic za vse kandidate za študij in nosilce predmetov ter raziskovalce, tako domače kot tuje, pri čemer se ne sme spregledati delovanja naših VŠZ v tujini [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

Na SVŠ menijo, da ima SVŠ pri oblikovanju in sprejemanju strategije posvetovalno vlogo, nosilec tega je MIZŠ, CMEPIUS pa je izvajalec, pri čemer mora MIZŠ opredeliti njeno celovitost na nacionalni ravni, njeno medsektorsko povezanost in financiranje kot tudi kateri ukrepi so ustrezni glede na njihove usmeritve in cilje razvoja VŠ [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

Na SVŠ in CMEPIUS menijo, da mora biti strategija pripravljena in sprejeta v skladu z 10. in 11. člena Uredbe o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna [Uredba RNPDP 2010]. Pri pripravi osnutka strategije so v veliki meri upoštevali 10. člen, ki opredeljuje vsebino razvojnih dokumentov. Soglašajo tudi glede 3. odstavka 11. člena uredbe, ki pravi, da druge dokumente razvojnega načrtovanja pripravijo ministrstva in vladne službe glede na delovno področje in jih uskladijo s Službo Vlade Republike Slovenije, pristojno za razvoj [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

Na CMEPIUS menijo tudi, da če želimo, da bo strategija uresničena in cilji doseženi, je treba opredeliti konkretne, merljive in stvarne cilje in ukrepe, ki bodo dejansko dosegljivi ter finančne vire in odgovornosti za izvajanje. Hkrati pa je zelo pomembno tudi, da se doseganje ciljev redno spremlja [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015].

Uresničenost	NE, uresničitev se predvideva v letu 2016	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	NE
	Roke:	DA: leto 2016
	Kazalnike:	DA: upoštevati nov rok njegove uresnitve.
	Cilje:	DA: konkretizirati
	Merila:	DA: znižati vrednosti
	Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?	
	NE	
	Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?	
	NE	

Ukrep 29:	Priprava mednarodne institucionalne strategije z lastnimi prednostnimi usmeritvami v visokošolskih institucijah ob upoštevanju Nacionalne strategije za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva, ki bo del širšega poslanstva in razvojnega načrta institucije
Odgovornost:	Visokošolske institucije, NAKVIS
Rok:	Najpozneje do leta 2014
Kazalniki:	Institucionalne strategije za internacionalizacijo skladne z nacionalno.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Pojasnilo ukrepa:	Visokošolske institucije bodo poiskale svojo vlogo v strategiji internacionalizacije ter natančneje opredelile svoj načrt na tem področju. Institucionalni načrt bo osnova za sredstva iz novega razvojnega dela financiranja, ki jih bodo visokošolske institucije lahko pridobile za svoj načrt mednarodnih aktivnosti.
Financiranje ukrepa:	–

Opis stanja

Dejstvo je, da niti Nacionalna strategija za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva niti nov sistem financiranja, ki bi med drugim upošteval institucionalni načrt internacionalizacije kot osnovo za sredstva iz novega razvojnega dela financiranja, nista bila sprejeta, zaradi česar ukrep ni bil uresničen.

Ne glede na to pa dajejo VŠZ velik poudarek internacionalizaciji, tako glede svojih organov kot tudi glede svojih strateških dokumentov, kjer so prisotne sestavine internacionalizacije, čemur tudi NAKVIS namenja ustrezno pozornost.

Tako UM kot UP imata prorektorja za mednarodno dejavnost (UM) oz. prorektorico za mednarodno sodelovanje (UP), UL pa ima v kabinetu rektorja zaposleno osebo za področje internacionalizacije.

UL bo v okviru Strategije internacionalizacije 2014–2017 [Strategija internacionalizacije UL 2014] povečala ponudbo svojih izobraževalnih programov v tujih jezikih, posebej na drugi in tretji stopnji študija ter v obliki poletnih šol. Dolgoročni strateški cilji na področju internacionalizacije so povečati:

1. ponudbo izobraževalnih programov v tujih jezikih, posebej na drugi in tretji stopnji,
2. izvajanje izobraževalnih programov v tujini,
3. mobilnost oziroma izmenjave zaposlenih in študentov s tujimi univerzami ter povečati delež tujih učiteljev.

Na področju internacionalizacija raziskovanja bo UL v okviru Strategije internacionalizacije 2014–2017 [Strategija internacionalizacije UL 2014] spodbujala nastajanje velikih interdisciplinarnih raziskovalnih skupin, ki bodo imele zadostno koncentracijo kadrov, znanja, opreme in sredstev za pridobivanje in koordinacijo velikih mednarodnih projektov ter za enakopravno sodelovanje. Zato bo UL dajala prednost raziskovalni dejavnosti, ki bo vpeta v mednarodni prostor ter povečevala delež tujih raziskovalcev in mobilnosti raziskovalcev.

UM je leta 2013 sprejela novo strategijo internacionalizacije [Strategija internacionalizacije UM 2013] in si bo naprej prizadevala za krepitev prepoznavnosti v evropskem in svetovnem VŠ prostoru in čim večjo internacionalizacijo, sodelovanje z drugimi univerzami in institucijami v EU in izven EU ter odprtost v mednarodni VŠ prostor. Pri tem je UM strnila prej širše nastavljene cilje in daje

velik poudarek uspešni umestitvi univerze v mednarodnih povezavah, poleg promocije na mednarodni ravni z različnimi aktivnostmi (npr. izdajanjem promocijskih gradiv, udeležbo na mednarodnih konferencah, seminarjih, obiski partnerskih univerz, medijsko promocijo, organizacijo mednarodnih dogodkov ipd.).

Dolgoročni/strateški cilji na področju mednarodne dejavnosti so [Strategija internacionalizacije UM 2013]:

- Krepitev mednarodne prepoznavnosti UM.
- Razvoj skupnih intenzivnih kratkih tečajev in drugih oblik poučevanja v tujem jeziku.
- Aktivno vključevanje UM v mednarodne bilateralne in regionalne mreže in združenja.
- Spodbujanje mednarodne mobilnosti zaposlenih in študentov.
- Aktivno sodelovanje pri realizaciji treh strategij Evropske unije za makro regije (Podonavsko, Alpsko, Jadransko-ionsko).

Dolgoročni strateški cilji UM na področju in internacionalizacije študijske dejavnosti je da bi povečali število akreditiranih mednarodnih skupnih programov, ki se izvajajo (iz 0 v letu 2014 na 3 v letu 2020) [Strategija internacionalizacije UM 2013].

Podcilji/Ukrepi za doseg dolgoročnega cilja so:

- Razvoj mednarodnih skupnih študijskih programov, predvsem podiplomskih, ki jih v tem regionalnem okolju ni in so prilagojeni potrebam in zahtevam trga.
- Oblikovanje skupnih študijskih programov ali njihovih delov z mednarodno uveljavljenimi institucijami.
- Povečati število poletnih (zimskih) šol z namenom testiranja mednarodnih elementov posameznih študijskih programov, razvoja novih partnerstev, pridobivanja sredstev in študentov ter večje prepoznavnosti Univerze v Mariboru.
- Izvajanje delov programov ali celotnih programov UM v tujini.
- Predstavitve študijske ponudbe v medijih, na izobraževalnih sejmih doma in v tujini, predvsem v državah nekdanje Jugoslavije in oglaševanje v geografsko ciljnih regijah.

UP je imela med leti 2010–2013 Program internacionalizacije [Program internacionalizacije UP 2010], sedaj pa ima Srednjeročno razvojno strategijo UP 2014–2020, kjer sta med srednjeročnimi cilji tudi naslednja dva cilja internacionalizacije [Srednjeročna razvojna strategija UP 2014]:

- Povečana mobilnost in mednarodna sestava študentskega telesa in pedagoškega osebja, dosežena z večjim številom vpisanih tujih študentov in zaposlenih tujih strokovnjakov, internacionalizacija kurikulumov in vstop na tuja študijska tržišča.
- Okrepljena strateška vloga in večja finančna uspešnost univerze v okviru EU in drugih mednarodnih programov financiranja znanstveno-raziskovalne in razvojne dejavnosti za večji pretok raziskovalnega osebja, izmenjave znanja in nadgradnjo raziskovalne infrastrukture.

NAKVIS ne glede na to, da ni nacionalne strategije internacionalizacije, le-tej posveča veliko pozornosti, saj jo presoja na več ravneh, predvsem v postopkih podaljšanja akreditacije. V merilih je določila, da mora imeti VŠZ razvito (izkazano) mednarodno sodelovanje [Merila A 2015]:

- v raziskovalnih projektih (mednarodnih, bilateralnih ali multilateralnih programih, meduniverzitetnih sporazumih ...),
- v tematskih omrežjih, intenzivnih programih in drugih projektih,
- v programih mobilnosti za študente ter VŠ in sodelavce,
- z vpisom tujih študentov.

NAKVIS akreditira tudi skupne študijske programe, ima posebna Merila za visokošolsko transnacionalno izobraževanje [Merila VSI 2015] žal pa se število skupnih študijskih programov ni bistveno povečalo (vseh skupaj je 7 in še to le na 2. stopnji, 6 na UL in 1 program na UNG) [EvAŠP 2015] pogodb o transnacionalnem izobraževanju je komaj za vzorec (od leta 2012 dalje jih je 5, ena

je od UP, 1 od UNG in 3 od dveh samostojnih fakultet) [EvVŠTI 2015]. To pa je vseevropski in tudi širši problem, zato mu je namenjena posebna pozornost v revidiranih (novih) evropskih standardih in smernicah za zagotavljanje kakovosti, sprejetih maja letos v Erevanu [ESG standards 2015].

Uresničenost	DELNO • NE (glede na rok). Predvidena uresničitev je po sprejetju Nacionalne strategije za internacionalizacijo slovenskega VŠ. • DELNO (z vidika prisotnosti internacionalizacije v organih in strateških dokumentih VŠZ, ki so v veliki meri posledica spremenjenega sistema financiranja in navodil s prilogami MIZŠ glede priprave letnih poročil VŠZ)	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	NE
	Roke:	DA: določiti nov rok, ki bo upošteval rok sprejetja Nacionalne strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva
	Kazalnike:	NE
	Cilje:	DA: oblikovati
	Merila:	DA: oblikovati
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 30:	Vzpostavitev sodelovanja z regijo Zahodnega Balkana, kot primerom dobre prakse na področju regijske mobilnosti do leta 2020
Odgovornost:	Vlada RS, CMEPIUS, Javni sklad za razvoj kadrov in štipendiranja, visokošolske institucije.
Rok:	Do leta 2013 bodo na vzajemni podlagi uvedeni enaki pogoji študija za državljane držav Zahodnega Balkana glede plačevanja šolnine, kot veljajo za domače študente in študente držav članic EU.
Kazalniki:	Študenti iz regije Zahodnega Balkana študirajo po enakih pogojih, kot domači študenti od leta 2012 na podlagi recipročnosti. Sprejem meddržavnih sporazumov do konca leta 2012.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Slovenija bo primer dobre prakse na področju regijske mobilnosti (Zahodni Balkan)
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Do leta 2020 bo delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih visokošolskih institucijah vsaj 10-odstoten.
Pojasnilo ukrepa:	Slovenija prepoznava strateško usmerjenost na regijo Zahodnega Balkana tudi na področju visokega šolstva. Za pritegnitev študentov iz te regije ter za oblikovanje dobre regionalne prakse je treba poleg izboljševanja kakovosti slovenskega visokega šolstva omogočiti tudi privlačne pogoje za študij študentov iz omenjene regije. V ta namen bodo uvedene posebne štipendijske sheme oziroma ciljno financiranje iz obstoječih virov, pri tem bodo še posebej spodbujeni doktorski in podoktorski kandidati.
Financiranje ukrepa:	–

Opis stanja:

Da je Zahodni Balkan pomembno strateško področje, je zelo jasno izpostavljeno, tako s strani MIZŠ, kot deležnikov na vseh razpravah in pogovorih na temo internacionalizacije in regijskega sodelovanja na področju VŠ.

V letu 2010 sta bila podpisana protokola na področju izobraževanja s Hrvaško in Črno Goro. Leta 2011 je bil podpisan protokol z Makedonijo, poleti leta 2013 s Svetom ministrov Bosne in Hercegovine in jeseni 2013 s Srbijo. 28. 10. 2015 pa je bil enak protokol podpisan še s Kosovom. Veljati bo začel šele po izpeljanih ratifikacijah v obeh podpisnicah, torej ob izpolnjenem pogoju ne prej kot za študijsko leto 2016/17 [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

Bistvena sestavina teh protokolov je vzajemno zagotavljanje ugodnejših pogojev šolanja in študija tako državljanov posameznih držav Zahodnega Balkana v Sloveniji, kot tudi slovenskih državljanov v teh državah. To pomeni, da so jim v Sloveniji zagotovljeni enaki pogoji šolanja in študija glede plačila šolnine, kot veljajo za domače študente in študente držav članic Evropske unije. Ne plačujejo torej šolnine, kot je sicer predvidena za tuje državljane, ampak se vpisujejo pod enakimi pogoji, kot domači državljani in državljani držav članic EU. To razumemo tudi kot enega od korakov približevanja teh držav EU. Zato imajo vsi protokoli tudi določilo, da se sklepajo do zaključka tistega šolskega in študijskega leta, v katerem bo posamezna država postala polnopravna članica EU.

Interes za sklenitev teh protokolov je na strani naših VŠZ velik, predvsem zaradi študentov iz teh držav, za katere na VŠZ menijo, da lahko ublažijo negativne demografske trende v Sloveniji [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

Protokoli določajo tudi izmenjavo kratkoročnih štipendij (povprečno po 18 mesecev letno). Veliko izmenjav pa poteka tudi v okviru programa oziroma sporazuma CEEPUS III. Posebnih oz. dodatnih štipendijskih shem na CMEPIUS ni na voljo [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

JSRKŠ izvaja programe štipendiranja naših študentov v tujini (za celotno stopnjo ali krajšo mobilnost v okviru izobraževanja doma) ter študentov iz Zahodnega Balkana za študij (praviloma podiplomski) v Sloveniji. Že sklenjeni sporazumi in druge podlage, ki tuje študente izenačujejo z domačimi, omogočajo, da za te štipendiste ni treba zagotavljati sredstev za šolnino (če je ni treba plačati domačemu študentu, je tudi tuji študent, ki je štipendist JSRKŠ, ne plačuje), kar pomeni, da razpoložljiva sredstva zadostujejo za več kandidatov. Tudi dogovor glede možnosti nastanitve njihovih štipendistov v študentskih domovih omogoča lažje urejanje. namestitev, če se štipendist za to možnost odloči [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

Tabela 12: Štipendije za magistrski oziroma doktorski študij tujcev oziroma državljanov držav Zahodnega Balkana v R Sloveniji

Ime in številka javnega razpisa	Vrednost razpisa	Štud. leto začetka študija	znesek štipendije letno	ČG	BiH	HR	RK	MK	SR	# štip. na razpis
Javni razpis štipendij za podiplomski študij državljanov Republike Kosovo v RS – 73 JR	151.800	2010/2011	max. 11.400	0	0	0	4	0	0	4
Javni razpis štipendij za doktorski študij tujih državljanov v RS v š. l. 2010/2011 – 91.JR	500.000	2010/2011	max. 11.400	0	1	1	0	5	4	11
Javni razpis štipendij za doktorski študij tujih državljanov v RS za 2011 – 113. JR	600.000	2011/2012	max. 11.400	0	1	2	2	5	3	13
Javni razpis štipendij za podiplomski študij državljanov Zahodnega Balkana v RS za 2012 – 138. JR	600.000	2012/2013	max. 11.400	2	1	0	2	18	6	29
Javni razpis štipendij za podiplomski študij državljanov držav Zahodnega Balkana v 2013 – 160 JR	600.000	2013/2014	max. 11.400	0	5	0	3	6	4	18
Javni razpis štipendij za podiplomski študij državljanov držav Zahodnega Balkana 2014 – 177. JR	600.000	2014/2015	max. 11.400	1	4	0	0	5	2	12
Skupno število štipendistov po državah				3	12	3	11	39	19	87

Vir: [JSRKŠ 2015].

Kot je razvidno iz Tabele 12, nobena štipendija ni dodeljena za študij na 1. stopnji. Za 2. in 3. stopnjo JSRKŠ ukinja štipendiranje za Zahodni Balkan. Z notranjo prerazporeditvijo so za letos zagotovili cca. 200.000 EUR, za prihodnje leto pa nimajo več načrtovanih sredstev v ta namen [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

Uresničenost	DELNO • DA, glede podpisanih protokolov in s tem zagotavljanja pogojev brezplačnega študija • NE, z vidika zagotavljanja posebne štipendijske sheme, ki se s prihodnjim letom ukinja.	
Ustreznost:	DA:	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	NE
	Roke:	DA: ustrezno podaljšati rok za njegovo uresničitev
	Kazalnike:	DA: upoštevati podaljšanje roka uresnitve ukrepa
	Cilje:	NE
	Merila:	DA: ustrezno zmanjšati vrednost
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	DELNO; Zato, ker je bilo 42 doktorskih študentov iz Zahodnega Balkana financiranih s pomočjo inovativne sheme za sofinanciranje doktorskega študija.	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 31:	Odprava administrativnih ovir in koncentracija virov financiranja za mednarodno mobilnost
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo, socialne zadeve), CMEPIUS, Javni sklad za razvoj kadrov in štipendiranje.
Rok:	Najpozneje do leta 2013
Kazalniki:	Lahki in transparentni postopki za pridobivanje štipendij za mobilnost na enem mestu za vse mobilnosti ter povečanje sredstev za podporo mobilnosti do leta 2013.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Oblikovati poseben štipendijski oziroma finančni sklad za mobilnost študentov, visokošolskih učiteljev in raziskovalcev s prednostnih regij in držav v Republiki Slovenijo, ki bodo opredeljene v nacionalni strategiji za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Do leta 2020 bo delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih visokošolskih institucijah vsaj 10-odstoten.
Pojasnilo ukrepa:	Financiranje mednarodne mobilnosti trenutno poteka prek različnih institucij (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije, Cmepius ...), podeljevanje pa je med seboj neusklajeno. V prihodnje bo temeljilo na Nacionalni strategiji za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva. V prihodnje bodo finančni viri in podporne institucije delovale komplementarno za podporo enotni politiki internacionalizacije visokega šolstva.
Financiranje ukrepa:	–

Opis stanja

Gre za področje, ki je izpostavljeno tudi v osnutku nastajajoče Nacionalne strategije internacionalizacije slovenskega VŠ.

Na področju odprave administrativnih ovir nismo seznanjeni z nobenimi konkretnimi aktivnostmi glede tega. Postopki so še vedno dolgotrajni in časovno neusklajeni med posameznimi pristojnimi ministrstvi in institucijami. Problematika je še posebej pereča za vse ne-EU državljane, ki bi želeli v Sloveniji študirati in raziskovati.

CMEPIUS skuša za programe, ki jih pokriva vsem prihajajočim nuditi ustrezno podporo, informacije, pomoč pri urejanju dokumentacije (npr. za program CEEPUS so na upravnih enotah že prepoznani kot ustrezen izdajatelj potrdil, ki študentom in profesorjem omogoča hitro pridobivanje ustreznih dokumentov). Prav tako z letom 2016 za področje mobilnosti raziskovalcev uvajajo v okviru EURAXESS centra tudi »t. i. servisni center«, torej nudenje asistencije prihajajočim tujim raziskovalcem [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

Z letom 2015 se je Slovenija pričela tudi bolj aktivno pojavljati v regiji na visokošolskih sejmih (2015 Hrvaška in BiH; 2016 tudi Srbija) prav tako je CMEPIUS vzpostavil spletno stran www.studyinSlovenia.si kot promocijsko in informativno vstopno točko za študij v Sloveniji. V ta namen je oblikovana celotna vizualna podoba Slovenije, kot študijske destinacije, s katero bo Slovenija predstavljena tudi na sejmih v regiji [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

Na JSRKŠ MDDSZ zmanjšuje oz. ukinja štipendije za tujce. Tako so letos že ukinili dodatek za ERAMSUS izmenjave (prej je bil 150 EUR, sedaj po pritiskih in medijski pozornosti so za 2015 zagotovili 80 EUR – prihodnje leto pa ne nameravajo več zagotavljati sredstev v ta namen) [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

Uresničenost	NE	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA

	Vsebino:	DA: razdeliti ta ukrep na ukrep odpravljanja administrativnih ovir in ukrep koncentracije virov financiranja na enem mestu
	Roke:	DA: ustrezno podaljšati rok
	Kazalnike:	DA: razčleniti kazalnik v skladu z delitvijo ukrepa na dva nova ukrepa
	Cilje:	DA: oblikovati cilje za predlagana ločena ukrepa
	Merila:	DA: ustrezno zmanjšati vrednost
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 32:	Vzpostavitev posebne ciljne podpore za mobilnost a. za slovenske študente v tujino b. za najboljše tuje študente v Slovenijo
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo, socialne zadeve), CMEPIUS, Javni sklad za razvoj kadrov in štipendiranje
Rok:	Od leta 2013
Kazalniki:	Lahki in transparentni postopki za pridobivanje štipendij za mobilnost na enem mestu za vse mobilnosti ter povečanje sredstev za podporo mobilnosti do leta 2013
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Oblikovati poseben štipendijski oziroma finančni sklad za mobilnost študentov, visokošolskih učiteljev in raziskovalcev s prednostnih regij in držav v Republiki Slovenijo, ki bodo opredeljene v Nacionalni strategiji za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Do leta 2020 bo delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih visokošolskih institucijah vsaj 10-odstoten.
Pojasnilo ukrepa:	Za omogočanje in spodbujanje večje mobilnosti študentov je treba ciljno usmeriti sredstva za podporo študiju v tujini ter za tuje študente za študij v Sloveniji ter smiselno zagotoviti dodatna sredstva.
Financiranje ukrepa:	Dodatna sredstva se zagotovijo skladno z razpoložljivimi proračunskimi sredstvi, vključno s sredstvi koncesij, ki izhajajo iz Zakona o malem delu oziroma ustreznega predpisa.

Opis stanja

MIZŠ si prizadeva spodbujati internacionalizacijo VŠ in mobilnost študentov v okviru svojih programskih in zakonskih pristojnosti ter proračunskih instrumentov. Štipendijska politika ni v pristojnosti MIZŠ. Je pa ministrstvo na to že večkrat opozorilo MDDSZ in predlagalo prenos pristojnosti za dodeljevanje štipendij za mednarodno mobilnost in pripadajočih sredstev na CMEPIUS. MIZŠ je to argumentiralo z dejstvom, da CMEPIUS izvaja znaten del drugih meddržavnih aktivnosti na področju mednarodne mobilnosti. Zato je ministrstvo menilo, da je za podporo politiki internacionalizacije VŠ smiselno oblikovati enoten sistem, saj bo tako lahko bolj transparentno izvajalo nacionalne ukrepe in cilje na tem področju [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

JSRKŠ meni, da so njihovi programi in programi CMEPIUS-a komplementarni in ne gre za podvajanje, sredstva za programe Sklada pa se trenutno zagotavljajo v celoti s strani MDDSZ, se pa skupna vrednost sredstev, namenjena mednarodni mobilnosti, trenutno zmanjšuje [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015].

Sredstva za podporo mobilnosti v/iz tujino temeljijo večinoma na obstoječih finančnih mehanizmih (EU programi, CEEPUS, bilaterale). Pomanjkanje ciljne usmerjenosti sredstev tako na nacionalni ravni, kot na ravni večine institucij je vezana na pomanjkanje konkretnih ciljev na tem področju. Pričakovati je, da se bo s sprejetjem Nacionalne strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva to izboljšalo.

Od leta 2013 je večjo spremembo prinesel Zakon o štipendiranju (ZŠtip-1), ki se je začel uporabljati s 1. 1. 2014. Zakon o štipendiranju sedaj prvič vključuje tudi posebne programe štipendiranja Ad futura izključno za mednarodno mobilnost – tako za celotno izobraževanje v tujini kot za krajše obiske v času izobraževanja v Sloveniji. V preteklosti je Zakon omogočal dodelitev Zoisove ali državne štipendije tudi za izobraževanje v tujini, ni pa urejal krajših mobilnosti ali posebnih štipendij [Zakon o štipendiranju 2013].

Uresničenost	NE	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	DA: Iz podukrepov tega ukrepa oblikovati dva ločena ukrepa
	Roke:	DA: Na novo opredeliti ustrezen rok
	Kazalnike:	DA: Ustrezno spremeniti kazalnik glede na morebitno preoblikovanje ukrepa in določitev ustreznih rokov
	Cilje:	DA: oblikovati cilje za predlagana ločena ukrepa
	Merila:	DA: ustrezno zmanjšati vrednost
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 33:	Slovenski visokošolski učitelji in sodelavci bodo redno odhajali na izmenjave v tujino za daljše obdobje oziroma se usposabljali v tujini
Odgovornost:	Visokošolske institucije, Vlada RS (visoko šolstvo)
Rok:	S spremembo Zakona o visokem šolstvu v letu 2011.
Kazalniki:	Povečanje izmenjav slovenskega visokošolskega osebja od leta 2011.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Slovenski študenti, visokošolski učitelji in drugo osebje ter raziskovalci se bodo učili, izpopolnjevali, poučevali in raziskovali tudi na tujih institucijah.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	
Pojasnilo ukrepa:	Poleg privabljanja tujih strokovnjakov za delo v Sloveniji, je treba spodbujati tudi slovenske kadre za delo in izpopolnjevanje v tujini. Le dolgoročne izmenjave (vsaj eno leto) zagotavljajo polno in celovito. Vsak slovenski visokošolski učitelj bo moral preživeti določeno obdobje v tujini ter se nenehno usposablja in razvijati z mednarodnimi izmenjavami oziroma gostovanji v tujini, sobotno leto bo torej postalo obvezno. Nujna je institucionalna prilagoditev praks za izrabo obstoječih možnosti in shem, ki trenutno niso v celoti izkoriščene, oblikovane pa bodo tudi nove. Ta ukrep bi se naj financiral z novim razvojnim delom financiranja.
Financiranje ukrepa:	Z novim razvojnim delom financiranja.

Opis stanja

V tabeli 13 je prikazano število visokošolskih učiteljev in sodelavcev, ki so bili v letih 2011 do 2014 na izmenjavi v tujini.

Tabela 13: Visokošolski učitelji in sodelavci na izmenjavi v tujini

leta/ zavodi	2011			2012			2013			2014		
	# T	# U	%	# T	# U	%	# T	# U	%	# T	# U	%
UL	283	4.123	6,9	224	3.885	5,8	271	3.792	7,1	229	3.593	6,4
UM	131	1.150	11,4	104	1.081	9,6	105	1.071	9,8	77	1.047	7,4
UP	61	589	10,4	54	578	9,3	85	557	15,3	86	559	15,4
Skupaj	475	5.862	8,1	382	5.544	6,9	461	5.420	8,5	392	5.199	7,4

Vir: [ULLP 2011], [ULLP 2012], [ULLP 2013], [ULLP 2014], [UMLP 2011], [UMLP 2012], [UMLP 2013], [UMLP 2014], [UPLP 2011], [UPLP 2012], [UPLP 2013], [UPLP 2014].

Opomba:

T = število učiteljev in sodelavcev na izmenjavi

U = število učiteljev in sodelavcev na VSZ

% = delež učiteljev in sodelavcev na izmenjavi glede na vse učitelje in sodelavce

Iz letnih poročil vseh treh javnih univerz izhaja, da se število visokošolskih učiteljev in sodelavcev, ki odhajajo v tujino giblje med slabih 400 do slabih 500, kar predstavlja okoli 8 % vseh zaposlenih visokošolskih učiteljev in sodelavcev. Število in delež učiteljev, ki odhajajo v tujino na UM in UP precej bolj niha kot to velja za UL.

Iz Analize stanja v slovenskem visokem šolstvu, ki služijo kot Izhodišča za razpravo o Nacionalni strategiji internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2015–2020, je vidno, da mobilnost slovenskega akademskega osebja v tujino v opazovanem obdobju nenehno narašča (iz leta 2012 na leto 2013 celo za več kot dvakrat). Leta 2013 je tako bilo mobilnega 7,15 % akademskega osebja. Največ visokošolskih učiteljev odhaja v Španijo, na Češko in Poljsko, v porastu so Portugalska, Avstrija in Hrvaška. V obdobju 2008–2012 je bilo na izmenjavi največ izrednih in rednih profesorjev [Analiza NSISVŠ 2015].

Tabela 14: Število in odstotek slovenskih VŠ učiteljev, ki odhajajo v tujino preko programov ERASMUS in CEEPUS

	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%	2013	%
Akademsko osebje v Sloveniji	9.395	100	10.309	100	10.504	100	10.781	100	10.531	100	10.433	100
CEEPUS			43	0,42	35	0,33	35	0,32	35	0,33	57	0,55
ERASMUS	261	2,78	285	2,76	325	3,09	309	2,87	336	3,19	689	6,60
Skupaj	261	2,78	328	3,18	360	3,43	344	3,19	371	3,52	746	7,15

Vir: [Analiza NSISVŠ 2015].

Najbolj mobilno je akademsko osebje s področja humanistike, poslovnih in upravnih ved ter s področja izobraževanja učiteljev. Z UL prihaja slabih 40 % akademskega osebja (569 v obdobju 2008–2012) glede na vso mobilno akademsko osebje v Sloveniji. Z UNG je bilo v opazovanem obdobju v tujini 36 visokošolskih učiteljev ali 2,5 % vseh mobilnih visokošolskih učiteljev v Sloveniji [Analiza NSISVŠ 2015].

V zvezi z mobilnostjo akademskega osebja dodajamo še naslednji prikaz iz Evalvacije učinkov Erasmus na visoko šolstvo v Sloveniji.

Tabela 15: Visokošolski učitelji in, ki so bili v tujini

Ali ste v zadnjih treh letih pri vaših predmetih ...	da (%)	ne (%)
... predavali v tujini?	41,4	58,6
... od izvedenih predavanj v tujini izvedli katero od le-teh v državah nekdanje Jugoslavije?	22,2	77,8

Vir: [Evalvacija učinkov Erasmus 2014].

Iz Analize stanja v slovenskem visokem šolstvu [Analiza NSISVŠ 2015] ter Evalvacije učinkov programa Erasmus [Evalvacija učinkov Erasmus 2014] pa izhaja dvojje:

- da se je v letu 2013 podvojilo število akademskega osebja, ki je odšlo v tujino prek programa ERASMUS, kar se le deloma odraža v letnih poročilih javnih univerz in
- da le dobrih 40 % naših VŠ učiteljev, ko gre v tujino, tam tudi poučuje.

Uresničenost	NE
Ustreznost:	DA
	Opustiti NE
	Spremeniti DA
	Vsebino: NE
	Roke: NE
	Kazalnike: DA: konkretizirati kazalnik
	Cilje: DA: konkretizirati cilj
	Merila: DA: oblikovati merilo
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?	NE
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?	DA: Mobilnost slovenskih visokošolskih učiteljev

Ukrep 34:	Vzpostavitev posebnih ukrepov za pritegnitev tujih strokovnjakov: posodobitev plačnega sistema zaposlenih v visokem šolstvu in omogočanje višjega plačila za najboljše tuje (in domače) strokovnjake, kot je omogočeno danes omogočanje drugih podpornih mehanizmov za tuje strokovnjake (nastanitev, pomoč pri pridobivanju delovnega dovoljenja, pomoč pri varstvu otrok ipd.) odprava ovir pri pridobivanju dovoljenj za bivanje za tuje strokovnjake in študente
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo, notranje zadeve, javna uprava), visokošolske institucije
Rok:	Ukrep se uveljavi postopoma od leta 2011
Kazalniki:	Sprememba zakonodaje in drugih ureditev za pridobivanje dovoljenj za bivanje postopoma od leta 2011. 10 % zaposlenih na slovenskih visokošolskih institucijah v letu 2020 bo tujcev.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Slovenija bo privlačna destinacija za visokošolski študij ter za pedagoško, raziskovalno in strokovno delo tujih študentov in strokovnjakov: do konca desetletja bo vsaka slovenska visokošolska institucija oblikovala nabor študijskih programov, ki jih bo ponujala v tujih jezikih za tuje študente, pri tem se bodo prednostno usmerila v podiplomske študijske programe; slovenske univerze bodo izvajale nekatere študijske programe za mednarodno mešane skupine študentov; delež tujih državljanov med študenti, visokošolskimi učitelji, sodelavci in raziskovalci se bo do leta 2020 bistveno povečal, tako da bo skupaj z mednarodnimi aktivnostmi zagotavljal mednarodni značaj slovenskih visokošolskih institucij; Slovenija bo primer dobre prakse na področju regijske mobilnosti (Zahodni Balkan).
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Med visokošolskimi učitelji, sodelavci in raziskovalci bo do leta 2020 vsaj 10 % tujih državljanov.
Pojasnilo ukrepa:	Za dvig kakovosti slovenskega visokošolskega in raziskovalnega prostora se mora pritegniti najboljše tuje strokovnjake. V ta namen je treba omogočiti privlačne pogoje dela, in sicer primerno plačilo ter druge oblike podpore. Oblikovana bo zakonodaja in pogoji za omogočanje privlačnih pogojev dela na visokošolskih institucijah, le-te pa bodo nudile podporne mehanizme ob izbiri tujih strokovnjakov. Prav tako bodo odstranjene ovire in poenostavljeni postopki za pridobivanje dovoljenj za bivanje za tuje strokovnjake in študente.
Financiranje ukrepa:	Oblikovano v novi finančni perspektivi Evropskega strukturnega sklada in vse programske možnosti, ki že obstajajo znotraj programov Evropske unije in z novim razvojnim delom financiranja.

Opis stanja

Predstavitev posebnih ukrepov za pritegnitev tujih strokovnjakov bomo predstavili z vidika zaporedja podukrepov, ki ta ukrep sestavljajo, pred tem, pa bomo predstavili podatke o vključenosti tujih strokovnjakov v izobraževanje.

Tuji strokovnjaki, vključeni v izobraževanje

Ciljni VŠZ za tuje akademsko osebje je v največji meri UL (konstantno naraščanje mobilnosti), sledi ji UM – slednji predstavljata dobrih 76 % vseh mobilnosti v primeru programa ERASMUS in več kot 88 % v primeru programa CEEPUS⁹.

Tabela 16: Število tujih strokovnjakov, ki so bili vključeni v izobraževanje

VŠZ	2011			2012			2013			2014		
	# TS	# AO	%	# TS	# AO	%	# TS	# AO	%	# TS	# AO	%
UL	637	4.123	15,4	450	3.885	11,5	496	3.792	13,0	536	3.593	14,9
UM	139	1.150	12,1	139	1.081	13,2	218	1.071	20,3	238	1.047	22,7
UP	89	519	17,1	122	500	24,4	142	499	28,4	146	491	29,7
skupaj	865	5.792	14,9	711	5.466	13,0	856	5.362	15,9	920	5.121	17,9

Vir: [ULLP 2011], [ULLP 2012], [ULLP 2013], [ULLP 2014], [UMLP 2011], [UMLP 2012], [UMLP 2013], [UMLP 2014], [UPLP 2011], [UPLP 2012], [UPLP 2013], [UPLP 2014].

Legenda:

TS = število tujih strokovnjakov

AO = število akademskega osebja

% = delež tujih strokovnjakov glede na akademsko osebje

V tabeli 16 vidimo, da je npr. v letu 2014 skoraj 60 % tujih strokovnjakov izobraževalo na UL, da pa sta v zadnjih letih UM in UP najbolj povečali tako število kot še bolj delež tujih strokovnjakov, ki so jih vključili v izobraževanje, glede na lastno akademsko osebje.

- a. Posodobitev plačnega sistema zaposlenih v VŠ in omogočanje višjega plačila za najboljše tuje (in domače) strokovnjake

Zaposleni v VŠ ne dosegajo višine plač zaposlenih v VŠ v zahodnih evropskih državah. Ko na univerzo ali na raziskovalni inštitut pride tuj profesor, ga je potrebno uvrstiti na slovensko lestvico plačnih razredov.

- b. Oblikovanje podpornih mehanizmov za vključevanje tujih strokovnjakov

ERASMUS in CEEPUS

Število in odstotek tujih visokošolskih učiteljev, ki prihajajo v Slovenijo, vsa leta zaostaja za številom in odstotkom domačih visokošolskih učiteljev, ki odhajajo v tujino. Trend mobilnosti akademskega osebja v Slovenijo se giblje med 300 in 400 oz. med 3 in 5 % v primerjavi z vsem slovenskim akademskim osebjem. (Za leto 2014 in 2015 so projekti še v teku; projekti 2014 se zaključijo konec maja 2016, projekti 2015 pa konec maja 2017).

Tabela 17: Število in odstotek tujih visokošolskih učiteljev, ki prihaja v Slovenijo

Akademsko osebje	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
V Sloveniji	9.395	100	10.309	100	10.504	100	10.781	100	10.531	100	10.433	100
CEEPUS	39	0,42	21	0,20	19	0,18	26	0,24	26	0,25	57	0,55
ERASMUS	288	3,07	316	3,07	384	3,66	368	3,41	473	4,49	410	3,93
SKUPAJ	327	3,48	337	3,27	403	3,84	394	3,65	499	4,74	484	4,64

Vir: [Analiza NSISVŠ 2015].

Legenda:

= število

% = odstotek

⁹ »Zaradi slabih štirih milijonov evrov, ki jih je ministrstvo za izobraževanje dobilo iz Evropskega socialnega sklada, si jih [tujih državljanov] obetajo še več /.../. Prednost za gostovanje tujcev bodo imeli v študijskih programih naravoslovja, matematike in računalništva oziroma tehnike, proizvodne tehnologije in gradbeništva /.../. ... do konca letošnjega leta (bo) v okviru dveh razpisov prav tako iz ESS na naših zavodih gostovalo več kot 250 tujih strokovnjakov /.../ [Dnevnik 2013].

Preko programa ERASMUS največ visokošolskih učiteljev prihaja v Slovenijo iz Češke in Poljske, sledijo Turčija, Nemčija, Avstrija in Finska. V okviru programa CEEPUS prednjačijo Srbija, Hrvaška, Poljska, Madžarska. V Slovenijo v večji meri prihaja akademsko osebje z višjim nazivom, med področji njihovega delovanja prevladujejo: humanistika, poslovne in upravne vede, umetnost, družbene vede in izobraževanje učiteljev [Analiza NSISVŠ 2015].

V okviru OP RČV 2007-2013 je bilo izvedenih pet razpisov, v okviru katerih je potekalo vključevanje zunanjih, gostujočih in tujih strokovnjakov v izobraževanje proces in zaposlovanje (MIZŠ [skrbnik razpisov]):

- Prvi štirje so sofinancirali vključitev 552 strokovnjakov, tako domačih kot tujih od 661 pričakovanih, kar pomeni, da so bili razpisi 83,5 % uspešni.
- Peti ukrep pa je omogočil zaposlitve tujih VŠ učiteljev in gostujočih strokovnjakov in to 427 od 434 pričakovanih, kar pomeni, da je bil razpis 98,4 % uspešen.

c. odprava ovir pri pridobivanju dovoljenj za bivanje za tuje strokovnjake in študente
Na tem področju ni bilo nobenih sprememb, pogoji pridobivanja viz za Schengen se niso spremenili.

Uresničenost	Podukrep a in c: NE Podukrep b: DA	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	DA, ukrep je tako kompleksen, da bi ga kazalo razčleniti in iz podukrepov narediti svoje ukrepe.
	Roke:	NE
	Kazalnike:	DA: Ob razčlenitvi ukrepa, razviti kazalnike za vsakega izmed njih in ustrezno zmanjšati % zaposlenih tujih strokovnjakov zaposlenih na slovenskih VŠZ.
	Cilje:	DA: Ob razčlenitvi ukrepa, razviti cilje za vsakega izmed njih ter poenostaviti in konkretizirati obstoječe cilje
	Merila:	DA: Ob razčlenitvi ukrepa, razviti merila za vsakega izmed njih ter ustrezno zmanjšati % zaposlenih tujih strokovnjakov, zaposlenih na slovenskih VŠZ
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	DA (za podukrep b.) V okviru OP RČV 2007–2013 je bilo izvedenih pet razpisov, v okviru katerih je potekalo vključevanje zunanjih, gostujočih in tujih strokovnjakov v izobraževanje in njihovo zaposlovanje. Z vidika tega ukrepa žal nimamo natančne slike o tem, koliko od 552 strokovnjakov iz prvih štirih ukrepov je bilo tujcev in koliko od 427 zaposlitev se je nanašalo na tuje VŠ učitelje.	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	DA: Gostujoči tuji strokovnjaki in zaposleni tuji visokošolski učitelji	

Ukrep 35:	Republika Slovenija bo podpirala dejavnosti dveh mednarodnih ustanov na področju visokega šolstva, ki lahko pomembno prispevata k večji internacionalizaciji sistema: a. ICPE kot primer ciljno usmerjene podpore sodelovanja s pomembno državo (Indijo kot eno od naglo razvijajočih se držav BRIK – Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska) ter b. Evrosredozemsko univerzo, ki kot ena od prioritet Unije za Sredozemlje odpira možnosti za mreženje slovenskih univerz z univerzami iz 42 drugih v obsežen proces vključenih držav
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo) in visokošolske institucije
Rok:	–
Kazalniki:	Podporne aktivnosti k delovanju dveh mednarodnih ustanov.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Pojasnilo ukrepa:	V podporo ciljni in načrtovani usmeritvi internacionalizacije se prepoznava vloga posameznih mednarodnih ustanov pri prispevanju k razvoju visokošolskega sistema v celoti. Zato bo okrepljena podpora obstoječim ustanovam strateškega pomena, ki lahko izboljšajo sodelovanje slovenskih visokošolskih institucij z regijami z visokim potencialom.
Financiranje ukrepa:	–

Opis stanja

a. ICPE

Programski okvir

Vlada Republike Slovenije je dala podporo ICPE tudi preko NPVŠ 2011-2020 v poglavju vezanem na internacionalizacijo slovenskega VŠ. ICPE je kot primer ciljno usmerjene podpore sodelovanja s pomembno državo (Indijo) kot eno naglo se razvijajočih držav BRIK. V tem duhu je Slovenija tudi vedno podpirala mednarodne študije, med njimi podiplomski študij MBA – magisterij upravljanja in organizacije – modul Public Sector Management. Gre za program, ki se je uspešno izvajal več kot 21 let in so se ga udeleževali visoko kvalificirani kandidati iz Indije kot tudi drugih držav članic. Na slovenski strani ga izvaja UL Ekonomska fakulteta v Ljubljani v sodelovanju z ICPE [Odg MIZŠc 2015].

Vodenje centra

Svet in Skupščina ICPE sta 7. aprila 2015 obravnavala kandidata za novega generalnega direktorja ICPE. Uradno je kandidaturo vložila Republika Indija, ki je predlagala svojega kandidata, ki je bil na Skupščini ICPE tudi izvoljen. Ob imenovanju in soglasni potrditvi novega direktorja s strani držav članic je vodenje Sveta prevzela, Republika Slovenija. Države članice so za predsednika Skupščine izvolile veleposlanika Bosne in Hercegovine v Sloveniji, ki je tudi vodil zasedanje Skupščine. Generalni direktor ICPE je pričel s svojim delom v maju 2015 in v tem času tudi opravil ustrezno primopredajo poslov. [Odg MIZŠc 2015].

Izpolnjevanje obveznosti države članice

Slovenija kot gostiteljica in članica ICPE izpolnjuje vse mednarodno pravne obveznosti do centra. Redno plačuje članarino za delovanje ICPE, v zadnjih letih, v višini 150.000 USD. Letna članarina podpira vrsto projektov, ki jih ICPE izvaja v sodelovanju s posameznimi resorji Vlade RS oz. vključujejo predstavnike slovenske javne uprave, izobraževalne in znanstvene institucije ali gospodarstvo (MBA in kratkoročni izobraževalni programi – v sodelovanju z javno upravo RS, izobraževalnimi institucijami RS in izbranimi gospodarskimi subjekti). Za leto 2015 je Slovenija

poravnala polovico svoje članarine v znesku 75.000 EUR. Razlog za izplačilo polovičnega zneska je bil zlasti ta, da celo najbolj aktivna država članica Indija redno več ne poravnava plačila svojih mednarodnih obveznosti v dogovorjenem znesku [Odg MIZŠc 2015].

Na zasedanjih Sveta in Skupščine ICPE je Slovenija vodila konsistentno politiko podpore prenovi in posodobitvi ICPE, kar naj bi bilo tudi ključen del strategije ICPE. Slovenija je tudi ves čas podpirala delovanje centra v smeri obnovitve stikov z neaktivnimi državami članicami in pridobivanja novega članstva. Kot država članica ICPE je skušala prispevati k temu cilju v okviru svojih diplomatskih dejavnosti in prizadevanj.

b. EMUNI

Akreditacija in reakreditacija

EMUNI je oddala na NAKVIS vlogo za akreditacije študijskega programa 2. stopnje Evromediteranske in medkulturne študije (EMICS) 7. 2. 2013 in študijskega programa za izpopolnjevanje Evro-sredozemske študije 22. 10. 2013. Skupina strokovnjakov za pripravo skupnega poročila o izpolnjevanju pogojev za prvo akreditacijo študijskega programa 2. stopnje EMICS, je obiskala EMUNI 27. 11. 2014 in po tem ogledu so predstavniki EMUNI imeli s strokovno skupino na NAKVIS 4. 6. 2014 »Ustno obravnavo v zadevi prve akreditacije študijskega programa druge stopnje EMICS« [Odg EMUNI, NAKVIS 2015].

NAKVIS meni, da ima EMUNI poseben status, določen z ZViS. Ker zanjo ne veljajo določbe o ustanavljanju zavodov (10.a člen) in v povezavi s tem merila za prvo akreditacijo zavoda, ne vidijo podlage za njeno podaljšanje. Podobno je s študijskimi programi; tudi zanje je zakonodajalec predpisal izjemo v ZViS (predzadnja odstavka 32. člena), zaradi česar NAKVIS meni, da niti v zakonu niti v merilih ni podlage, po kateri naj presodi in odloči (Z njihove strani je bilo ugotovljeno, da EMUNI oz. študijski programi ne more izpolnjevati veljavnih pogojev in meril za akreditacijo) [Odg EMUNI, NAKVIS 2015].

MIZŠ je 18. 1. 2015 posredoval NAKVIS mnenje v zvezi s člani ZViS glede EMUNIja na osnovi njihovega zaprosila s 26. 9. 2014, v katerem poudarja, da: »EMUNI univerza vsekakor lahko izvaja lastne študijske programe, kar pomeni, da tovrstni študijski programi vsekakor zapadejo pod regularne (re)akreditacijske postopke skladno z ZViS ...« [Zaprosilo glede EMUNI 2015].

Vpis in izvajanje študijskih programov

V študijskem letu 2014/15 se je prvič vpisalo 6 študentov iz Alžirije, Palestine, Sirije, Slovenije in Tunizije v študijski program 2. stopnje Intercultural Business Communication, za študijsko leto 2015/2016 pa sta vpisana 2 kandidata iz Egipta in Sirije.

Prostori

EMUNI ima najete prostore v Dijaškem domu Portorož in MIZKŠ je pozimi 2013 pripravilo pogodbo o brezplačnem najemu, ki pa ni bila podpisana s strani upravljalca Dijaškega doma. Dileme glede tega, ali ima lahko zasebni subjekt v brezplačnem najemu javne prostore, kljub mnenju MZZ niso razrešene [Odg EMUNI, NAKVIS 2015].

Zaradi neplačane najemnine RS toži EMUNI in v zvezi s tem se zaključuje mediacijski postopek, v katerem Državno pravobranilstvo zastopa RS in dosežen je bil dogovor, ki čaka na soglasje Vlade RS [Odg EMUNI, NAKVIS 2015].

Ker bo prenova Dijaškega doma predvidoma trajala 2 leti, se bo EMUNI prestavil na začasno lokacijo ob koncu novembra 2015 [Odg EMUNI, NAKVIS 2015].

Proračunska sredstva

Proračunska sredstva, namenjena EMUNIju, so prikazana v Tabeli 18.

Tabela 18: Proračunska sredstva, namenjena EMUNiju

Leto	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Znesek	556.378	442.212	384.697	388.985	381.052	200.000	200.000

Vir: [Proračun RS 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016].

Opomba: Do leta vključno 2014 so sredstva realizirana, od 2015 dalje pa načrtovana.

Vladna podpora

Vladna podpora EMUNI je na politični ravni tako s strani MIZŠ kot tudi MZZ zagotovljena, tudi prek člana Upravnega odbora EMUNI, ki ga imenuje Vlada RS [Odg EMUNI, NAKVIS 2015].

Z vidika javnega financiranja pa se vladna podpora zmanjšuje, kar je v največji meri posledica nekajletnih zamud pri pričetku izvajanja študijskih programov [Odg EMUNI, NAKVIS 2015].

Izpostaviti velja, da NAKVIS, ne glede na to, da je pridobil mnenje MIZŠ, ki ga je potrdila tudi Služba vlade RS za zakonodajo, ne konča začetega postopka akreditira študijska programa, ki ga je EMUNI posredovala v akreditacijo 3. 2. 2013.

Uresničenost	Podukrep a: DA Podukrep b: DELNO	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	NE
	Roke:	DA: ukrep nima roka
	Kazalnike:	NE / DA: predlogi
	Cilje:	DA: ukrep nima cilja
	Merila:	DA: ukrep nima merila
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 36:	Omogočanje poučevanja v tujih jezikih
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo), visokošolske institucije, RKRS, SAZU
Rok:	S spremembo Zakona o visokem šolstvu leta 2011. Ukrep bo uveljavljen od leta 2012.
Kazalniki:	Spremembo Zakona o visokem šolstvu leta 2011.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Pojasnilo:	Za doseganje vrhunske kakovosti, internacionalizacije in mednarodne privlačnosti bodo visokošolske institucije lahko izvajale študijski proces tudi v tujih jezikih. Pri tem se bodo še posebej usmerile na tretjo in drugo študijsko stopnjo. Visokošolski učitelji, ki bodo izvajali pedagoški proces v tujem jeziku, bodo izkazovali primerno znanje tujega jezika. Ukrep bo ob dvigu privlačnosti slovenskega visokošolskega prostora vplival tudi na pridobivanje jezikovnih, medkulturnih in drugih generičnih kompetenc študentov in osebja. Pri tem bo zagotovljen razvoj slovenskega jezika in terminologije v VŠ in znanosti tudi z dostopnostjo študijskih vsebin v slovenskem jeziku. V primeru poučevanja v tujih jezikih dostopnost študijskih vsebin v slovenskem jeziku pomeni: individualne konzultacije ali vaje v slovenskem jeziku, študijska literatura ali povzetki predavanj v slovenskem jeziku in podobno. Visokošolske institucije bodo prav tako nudile podporo svojim študentom in osebju za tuje jezike ter študentom iz tujine za slovenski jezik.
Financiranje ukrepa:	Z osnovnim in novim razvojnim delom financiranja

Opis stanja

OECD ugotavlja, da je vse več neangleško govorečih držav, ki ponujajo svoje programe v angleškem jeziku [OECD 2014].

Tabela 19: OECD in partnerske države, ki ponujajo svoje študijske programe v angleščini (2012)

Use of English in instruction	
All or nearly all programmes offered in English	Australia, Canada, ¹ Ireland, New Zealand, the United Kingdom, the United States
Many programmes offered in English	Denmark, Finland, the Netherlands, Sweden
Some programmes offered in English	Belgium (Fl.), ² the Czech Republic, France, Germany, Hungary, Iceland, Japan, Korea, Norway, Poland, Portugal, the Slovak Republic, Spain, Switzerland, ³ Turkey
No or nearly no programmes offered in English	Austria, Belgium (Fr.), Brazil, Chile, Greece, Israel, Italy, Luxembourg, Mexico, ³ the Russian Federation

Note: The extent to which a country offers a few or many programmes in English takes into account the size of the population in the country. Hence, France and Germany are classified among countries with comparatively few English programmes, although they have more English programmes than Sweden, in absolute terms.

1. In Canada, tertiary institutions are either French- (mostly Quebec) or English-speaking.

2. Master's programmes.

3. At the discretion of tertiary education institutions.

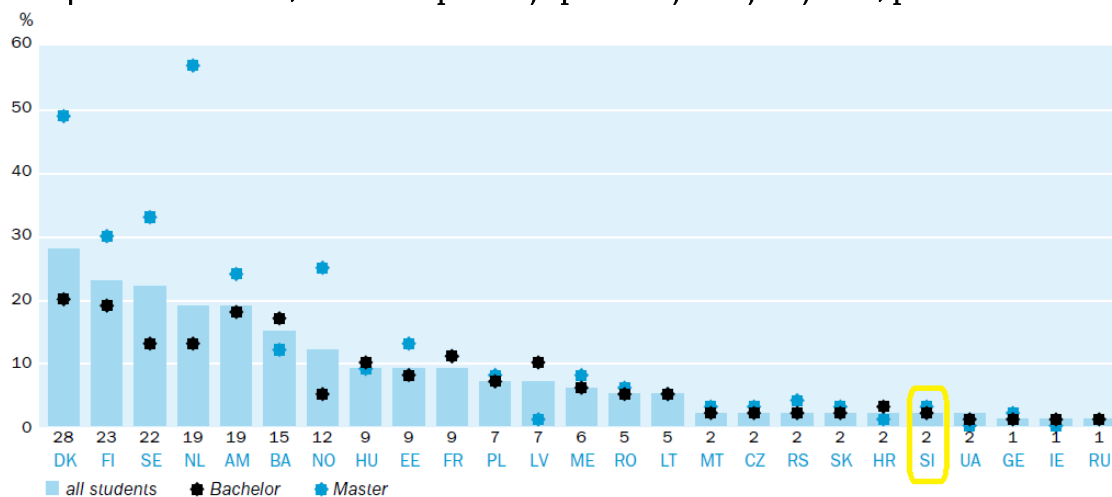
Source: OECD, compiled from brochures for prospective international students by OAD (Austria), CHES and NARIC (Czech Republic), Cirius (Denmark), CIMO (Finland), Campus France (France), DAAD (Germany), Campus Hungary (Hungary), University of Iceland (Iceland), JPSS (Japan), NIIED (Korea), NUFFIC (Netherlands), SIU (Norway), CRASP (Poland), Fundación Universidad.es (Spain), Swedish Institute (Sweden) and Middle-East Technical University (Turkey).

Vir: [OECD 2014].

Iz tabele 19 lahko vidimo, da Slovenija ni navedena v tem delu OECD analize, kar odraža dejansko ponudbo naših študijskih programov v tujem jeziku, ki znaša manj kot 1 % vseh študijskih programov v Sloveniji.

V nadaljevanju je prikazan delež študentov, ki v večini poslušajo predavanja v tujem jeziku po državah.

Slika 4: Delež študentov, ki v večini poslušajo predavanja v tujem jeziku, po državah

Data source: EUROSTUDENT V, K.22. No data: AT, CH, DE, IT. Too few cases: Master students: RU.

EUROSTUDENT question(s): 1.10 What is the main teaching language of your study programme?

Notes: It is possible that the values for both Bachelor and Master students exceed the value for all students if only few students in national degree programmes (>Chapter 5) study in a foreign language (which is the case e.g. in FR). Vice versa, the value for both Bachelor and Master students can lie below that for all students (as e.g. in MT) if large shares of students in national degree programmes study in a foreign language.

Deviations from EUROSTUDENT survey conventions: IE.

Deviations from EUROSTUDENT standard target group: DE, GE, IT.

Vir: [EUROSTUDENT 2015].

Kot lahko vidimo iz Slike 4, je Slovenija skoraj na repu držav, kjer poučevanje poteka v tujem jeziku.

ZViS (8. člen) opredeljuje slovenski jezik kot učni jezik na slovenskih VŠZ in posebne pogoje, ko je lahko učni jezik tudi tuj jezik. Zaenkrat velja, da se smejo izvajati v tujem jeziku le tisti študijski programi, ki se na VŠZ izvajajo tudi v slovenskem jeziku. V predlogu novega ZViS, ki nastaja na MIZŠ, je upoštevan predlog RKRS, ki širi možnosti izvajanja študijskih programov v tujih jezikih. Če bo ta predlog sprejet, je pričakovati, da bodo VŠZ povečali ponudbo študijskih programov VŠZ, ki bi se izvajali v tujem jeziku.

Pomanjkanje ponudbe predmetov v tujih jezikih, ki bi jih izvajali ali domači ali tuji visokošolski učitelji, predstavlja veliko oviro pri pridobivanju večjega števila tujih študentov – 55 % Erasmus koordinatorjev navaja, da njihova institucija ne ponuja predmetov v tujem jeziku. Izmed predmetov, ki so ponujeni v tujih jezikih, pa je kar 82 % predmetov takih, ki so ponujeni v angleškem jeziku [CMEPIUS EUROAC študija 2014].

Tabela 20: Število študijskih programov in predmetov, ki se izvajajo v tujem jeziku

LETO	UL		UM		UP		Skupaj		Vsi programi	
	# prog.	# pred.	# prog.	# pred.	# prog.	# pred.	# prog.	# pred.	# vseh programov	% programov v tujih jezikih
2011	0	265	0	189	0	55	0	509		
2012	0	306	0	109	0	93	0	508	855	0
2013	12	366	0	86	0	84	12	536	899	1,3
2014	NP	NP	0	138	2	NP	2	138	921	0,2
Skupaj	12	937	0	522	2	232	14	1.691		

Vir: Povzeto in dopolnjeno po [Analiza NSISVS 2015].

Legenda:

NP = Ni podatka

prog. = število programov, ki se izvajajo v tujih jezikih

pred. = število predmetov, ki se izvajajo v tujih jezikih

Žal za leto 2014 nimamo vseh potrebnih podatkov, a kot je videti, javne univerze ponujajo dobrih 10 študijskih programov in preko 500 predmetov v tujih jezikih, kar glede na vse študijske programe predstavlja zgolj dober odstotek. Pri tem je treba opozoriti, da število ponujenih predmetov v tujih jezikih ne pomeni tudi, da bodo izvajani oz. ali bodo izvajani v celoti in ne v obliki konzultacij ipd.

Poleg zgoraj zbranih podatkov MIZŠ navaja seznam vseh visokošolskih študijskih programov v Sloveniji, ki ponujajo možnost študija v angleškem jeziku – v skupnem obsegu seznam vključuje 132 študijskih programov, od tega jih je 25 prvostopenjskih, 48 drugostopenjskih in 59 tretjestopenjskih, kar seveda ne pomeni, da se le-ti programi izvajajo v tujih jezikih [Spletna stran MIZŠ 2015].

Zanimivi so tudi odgovori VŠ učiteljev na vprašanje o tem, ali so poučevali v tujem jeziku na domačem VŠZ in v katerem tujem jeziku [CMEPIUS EUROAC študija 2014].

Tabela 21: Poučevanje v tujih jezikih na domačih instituciji

Ali ste tekom tekočega ali preteklega leta na vaši domači instituciji poučevali (izvajali študijski predmet) v drugem jeziku kot v slovenščini?	DA (%)	NE (%)
V angleškem jeziku	46,2	53,8
V hrvaškem/srbskem jeziku	7,3	92,7
V italijanskem jeziku	0,8	99,2
V francoskem jeziku	0,8	99,2
V nemškem jeziku	1,5	98,5

Vir: [CMEPIUS EUROAC študija 2014].

Glede na število ponujenih predmetov in programov je odstotek anketiranih učiteljev, ki so v zadnjih letih poučevali v tujem jeziku, presenetljivo velik, saj znaša skoraj 50 %.

Uresničenost	NE	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	NE
	Roke:	DA: podaljšati rok na 2016
	Kazalnike:	DA: upoštevati podaljšanje roka
	Cilje:	DA: opredeliti cilj, saj ga ta ukrep nima
	Merila:	DA: opredeliti merilo, saj ga ta ukrep nima
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

Ukrep 37:	Povečanje obsega raziskovalne dejavnosti, izvedene v transnacionalnih projektih oziroma aktivnostih
Odgovornost:	Visokošolske institucije
Rok:	Do leta 2020 (postopna rast do leta 2020).
Kazalniki:	Sredstva za mednarodno sodelovanje. Delež sredstev JRO, pridobljenih iz programov OP EU. Število znanstvenih objav v soavtorstvu s tujimi državljani – rast do leta 2020.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Poučevanje in raziskovanje v visokem šolstvu bosta potekala v sodelovanju s tujimi institucijami, visokošolskimi učitelji in raziskovalci ter ob prisotnosti tujih študentov.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	Do konca desetletja se bosta povečala obseg projektne dejavnosti v sodelovanju z najboljšimi tujimi institucijami in delež sredstev, pridobljenih v okviru mednarodnih projektov.
Pojasnilo:	Trenutno je v Sloveniji iz evropskih projektov pridobljenih 12% raziskovalnih sredstev. Povečati se želi mednarodno sodelovanje na raziskovalnem področju. V ta namen si bodo raziskovalne organizacije prizadevale doseči cilj podvojiti sredstva iz evropskih projektov oziroma podvojiti raziskovalno dejavnost, ki se izvaja v transnacionalnem okolju.
Financiranje ukrepa:	–

Opis stanja

SURS podatki kažejo, da se delež tujih sredstev, namenjen razvojno-raziskovalni dejavnosti glede VŠ sektor precej povečuje, glede na državni sektor pa se gibljejo okoli 12 %. Njihovo povečevanje glede na financiranje VŠ lahko v veliki meri pripišemo zmanjšanju VŠ sredstev v letu 2012 [SURS 2015].

Tabela 23 prikazuje delež sredstev za RRD v visokošolskem in državnem sektorju v Sloveniji, ki je financiran iz tujine, glede na vse vire financiranja visokošolskega oz. državnega sektorja v letih od 2011 do 2013.

Tabela 22: Delež sredstev za RRD v visokošolskem in državnem sektorju v Sloveniji

Sektor	2011	2012	2013
Visokošolski	12,2	15,4	19,4
Državni	11,1	11,8	12,9

Vir: [SURS 2015].

Tabela 24 prikazuje delež sredstev za RRD v VŠ sektorju v državah EU-27 in nekaterih drugih državah EU, ki je financiran iz tujine glede na vse vire financiranja VŠ sektorja v letih od 2011 do 2013. Kot vidimo iz te tabele, je Slovenija glede deleža tujih sredstev za raziskovalno-razvojno dejavnost nad EU-27 povprečjem.

Tabela 23: Delež sredstev za RRD v VŠ sektorju v državah EU-27 in nekaterih drugih državah EU

	2011	2012	2013
EU-27	6,8	7,8	np
Češka	23,8	37,5	37,0
Nemčija	4,1	4,8	np
Slovenija	12,2	15,4	19,4
Finska	9,7	9,7	10,0

Vir: [Eurostat 2015].

V nadaljevanju prikazujemo podatke o mednarodnih raziskovalnih projektih slovenskih javnih univerz.

Tabela 24: Število in delež mednarodnih raziskovalnih projektov

Zavod	2011					
	EU	Ne-EU	Skupaj	Vsi proj.	% Skupaj	% EU
UL	400	818	1.218	2.488	48,9	16,0
UM	266	7	273	668	40,9	39,8
UP	31	0	31	225	13,7	13,7
Skupaj	697	818	1.522	3.381	45,0	20,1
2012						
UL	185	100	285	1.307	21,8	14,1
UM	92	66	158	366	43,1	25,1
UP	56	41	97	284	34,1	19,7
Skupaj	333	207	540	1.957	27,6	17,0
2013						
UL	187	84	271	1.206	22,4	15,5
UM	72	57	129	317	40,6	22,7
UP	47	0	47	228	20,6	20,6
Skupaj	306	141	447	1.751	25,5	17,5
2014						
UL	439	123	562	1.400	40,1	31,3
UM	94	56	150	187	80,2	50,2
UP	56	0	56	258	21,7	21,7
Skupaj	509	179	768	1.845	41,6	27,6

Vir: [ULLP 2011], [ULLP 2012], [ULLP 2013], [ULLP 2014], [UMLP 2011], [UMLP 2012], [UMLP 2013], [UMLP 2014], [UPLP 2011], [UPLP 2012], [UPLP 2013], [UPLP 2014].

Legenda:

EU = število mednarodnih raziskovalnih projektov, financiranih iz proračuna EU kot npr. pogodbeno partnerstva v 7. OP ter drugi projekti EU kot npr. Eureka, ERA-NET, programi transnacionalnega in čezmejnega sodelovanja ipd.

Ne-EU = število mednarodnih raziskovalnih projektov, financiranih iz drugih virov (ne EU)

Skupaj = EU + Ne-EU

Vsi proj. = število vseh raziskovalnih projektov, se pravi: EU + Ne-EU + število nacionalnih raziskovalnih projektov (temeljnih, aplikativnih, projektov CRP, podoktorskih, projektov mladih raziskovalcev in mladih raziskovalcev iz gospodarstva, drugih)

% Skupaj = delež mednarodnih EU in Ne-EU projektov glede na vse raziskovalne projekte

% EU = delež mednarodnih EU projektov glede na vse raziskovalne projekte

Iz Tabele 25 vidimo, da je na UL po letu 2011 število mednarodnih in domačih projektov precej padlo in da so se razmere v 2014 bistveno popravile, kar se še posebej vidi v njihovem deležu glede na vse projekte. Število mednarodnih projektov je na UM po 2011 dokaj stabilno, se pa precej povečuje njihov delež glede na vse projekte. Na UP se je zmanjšalo število mednarodnih projektov glede na 2012, se pa povečuje glede na leto 2011 in njihov delež v zadnjih dveh letih glede na vse projekte je dokaj stabilen. Zanimiv je tudi podatek, da je na UM kar 50 % mednarodnih projektov financiranih iz EU, na UL le 30 % in na UP pa so vsi mednarodni projekti financirani iz EU virov.

Zaradi tega smo skušali tudi ugotoviti, koliko ti mednarodni projekti prispevajo prihodka na univerzah. Na UL prispevajo v zadnjih letih dobrih 12 % glede na vse prihodke raziskovalne dejavnosti in zgolj slaba 2 % v vseh prihodkih, na UM in UP pa so ti deleži kar nekajkrat višji, kar je zelo spodbudno, npr. na UP v letu 2014 predstavljajo skoraj polovico prihodkov raziskovalno-razvojne dejavnosti in okoli 7 % vseh prihodkov univerze, podobno kot na UM.

Tabela 25: Prihodki iz tujine (proračun EU) za RRD in njihov delež v prihodkih za RRD in v prihodkih VŠZ

Zavod	2011				
	Pt	PR	P	% R	% P
UL	5.511.314	58.457.351	338.551.840	9,4	1,6
UM	3.984.819	15.255.007	94.100.000	26,1	4,2
UP	1.223.237	7.868.357	31.048.293	15,5	3,9
Skupaj	10.719.370	81.580.715	463.700.133	13,1	2,3
2012					
UL	6.456.095	55.784.683	312.164.882	11,6	2,1

UM	3.571.775	13.395.423	100.208.418	26,7	3,6
UP	1.076.651	6.792.426	24.927.788	15,8	4,3
Skupaj	11.104.521	75.972.532	437.301.088	14,6	2,5
2013					
UL	6.355.041	50.474.214	320.966.032	12,5	1,9
UM	6.214.661	14.029.190	102.714.054	44,3	6,1
UP	1.889.181	6.600.401	24.976.906	28,6	7,5
Skupaj	14.458.883	71.103.805	448.656.992	20,3	3,2
2014					
UL	5.991.914	48.401.279	324.689.669	12,3	1,8
UM	5.724.182	15.100.947	81.942.840	37,9	7,0
UP	1.754.406	3.517.620	25.769.167	49,8	6,8
Skupaj	13.470.502	67.019.846	432.401.676	20,1	3,1

Vir: [ULLP 2011], [ULLP 2012], [ULLP 2013], [ULLP 2014], [UMLP 2011], [UMLP 2012], [UMLP 2013], [UMLP 2014], [UPLP 2011], [UPLP 2012], [UPLP 2013], [UPLP 2014].

Legenda:

Pt = prihodki tujih raziskovalnih projektov – projektov, ki se financirajo iz proračuna EU (v EUR)

PR = vsi prihodki za RRD (v EUR)

P = vsi prihodki VŠZ (v EUR)

% R = delež prihodkov tujih EU raziskovalnih projektov v vseh prihodkih za RRD

% P = delež prihodkov tujih EU raziskovalnih projektov v vseh prihodkih VŠZ

V luči mednarodnega znanstveno raziskovalnega dela učiteljev, so zanimivi njihovi odgovori, ki se nanašajo na mednarodno znanstveno-raziskovalno dejavnost.

Tabela 26: mednarodna znanstveno raziskovalna dejavnost VŠ učiteljev

Ali ste v zadnjih treh letih ...	DA (%)	NE (%)
... pridobili sredstva za raziskovalno dejavnost iz tujine oz. iz mednarodnih virov?	32,4	67,6
... sodelovali v projektne oz. drugih oblikah raziskovalnega dela, ki ste ga izvajali z raziskovalci iz tujine?	52,7	47,3
... v okviru mednarodnega raziskovalnega dela sodelovali z raziskovalci iz držav nekdanje Jugoslavije?	23,6	76,4
... imeli skupne objave s tujimi raziskovalci?	48,1	51,9
... imeli skupne objave z raziskovalci iz nekdanje Jugoslavije?	17,6	82,4

Vir: [CMEPIUS EUROAC študija 2014].

Iz odgovorov anketirancev je razbrati, da so slovenski VŠ učitelji precej bolj mednarodno aktivni na področju raziskovalne dejavnosti, saj jih okoli polovica sodeluje (ali je sodelovala v zadnjih letih) v mednarodnih projektih in ima skupne objave s tujimi raziskovalci.

Uresničenost	NE Ukrep zaenkrat ni uresničen, glede na njegov rok 2020, pa bi lahko bil, še posebej glede na primerjavo podatkov iz leta 2014 glede na 2013.	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	DA
	Vsebino:	NE
	Roke:	NE
	Kazalnike:	DA: bolj konkretizirati
	Cilje:	DA: bolj konkretizirati
	Merila:	DA: Predlagali bi nadomestitev besede »najboljšimi«, ki bi ga nadomestili z »uglednimi«.
	Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?	
	NE	
	Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?	
	NE	

Ukrep 38:	Fleksibilno in odprto priznavanje v tujini pridobljenega izobraževanja za namene zaposlovanja
Odgovornost:	Vlada RS (visoko šolstvo)
Rok:	Sprememba Zakona o priznavanju in vrednotenju izobraževanja v letu 2011
Kazalniki:	Z novim Zakonom o priznavanju in vrednotenju izobraževanja v letu 2011.
Cilji, ki se nanašajo na Ukrep:	Priznavanje v tujini pridobljenega izobraževanja bo fleksibilno in odprto.
Merila, ki se nanašajo na Ukrep:	–
Pojasnilo ukrepa:	Trenutni postopki za priznavanje izobraževanja v tujini za namen zaposlovanja so administrativno obremenjujoči in dolgotrajni. Nova ureditev bo priznavanje za namen zaposlovanja prenesla na delodajalce, v primeru reguliranih poklicev bodo sodelovala pristojna ministrstva oziroma zbornice, nacionalni informacijski center (ENIC-NARIC) pa bo nudil informacije o tujem izobraževanju v obliki vrednotenja in informacij javnega značaja. Sistem priznavanja za namen nadaljnjega izobraževanja bo ostal na ravni odgovornosti visokošolskih institucij.
Financiranje ukrepa:	–

Opis stanja: [Povzeto in prirejeno iz odgovorov ENIC-NARIC centra, prejetih 5. 10. 2015.]

Zakon o vrednotenju in priznavanju izobraževanja se je pričel uporabljati 17. 12. 2011. Zakon je prinesel večje spremembe v postopkih obravnave tujih in drugih listin o izobraževanju z namenom bolj prilagodljivega in odprtega priznavanja v tujini pridobljene izobrazbe za namen vstopa na trg dela. Sistem priznavanja za nadaljevanje izobraževanja je ostal v pristojnosti VŠZ.

Nacionalni informacijski center ENIC-NARIC Slovenija, ki je ustanovljen na podlagi ratificirane Konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji, deluje v okviru Direktorata za visoko šolstvo in izdaja mnenja in informacije o tujem izobraževanju za celotno vertikalno izobraževanja v obliki vrednotenja in informacij javnega značaja.

Pred pričetkom uporabe novega zakona, predvsem pa v obdobju po uveljavitvi je bilo veliko pozornosti namenjene posodobitvi sistema priznavanja in vrednotenja izobraževanja, tako tujega kot domačega, ki se že kaže v olajšanju administrativnih postopkov pri pridobivanju mnenj o izobrazbi, ki jih delodajalci potrebujejo pri zaposlovanju domače ali tuje kvalificirane delovne sile.

Prav tako je velika pozornost namenjena aktivnemu sodelovanju pri razvoju nacionalnega in mednarodnega sistema priznavanja, sodelovanje poteka tako z nacionalnimi regulatorji, ministrstvi, ki regulirajo poklice in dejavnosti in z drugimi institucijami, ki delujejo na področju trga dela, sodelovanju v mreži nacionalnih informacijskih centrov več kot 55 držav.

Novi sistem je bil predstavljen tako domači javnosti kot tudi v mednarodnem okolju, saj sledi mednarodnim priporočilom in smernicam dokumentov s področja priznavanja izobraževanja in olajšanja mobilnosti delovne sile.

Prenos priznavanja na delodajalce

Pred, med sprejemanjem in po uveljavitvi novega Zakona o vrednotenju in priznavanju izobraževanja (Uradni list RS, št. 87/2011, 97/2011 popr. in 109/2012, v nadaljevanju: ZVPI [ZPVI 2011] je MIZŠ izvajalo seminarje z namenom seznanitve z novostmi zakona za institucije, ki se v svojih postopkih srečujejo s tujimi listinami o izobraževanju. Prenovljene so bile tudi spletne strani ENIC-NARIC centra [Odg ENIC-NARIC 2015].

V kolikor gre za tujo listino o izobraževanju, ki je delodajalec ne prepozna ali ne more ugotoviti v tujini pridobljene stopnje oziroma ravni izobraževanja, lahko od imetnika listine zahteva, da listino vложи v postopek vrednotenja na MIZŠ, ENIC-NARIC center. Lahko pa vlogo vложи delodajalec sam kot pravna oseba javnega prava (s soglasjem imetnika listine). Postopek ni obvezen, kar ni novost, saj tudi postopek priznavanja po prejšnjem zakonu ni bil obvezen za vse imetnike listin o izobraževanju, pridobljenih v tujini. Predvidevamo pa, da je večina delodajalcev v javnem sektorju napotila imetnike tujih listin v dosednji postopek priznavanja in jih napotuje tudi v sedanjih postopkih vrednotenja. V slovenskem prostoru je namreč za zaposlitev v javnem sektorju se vedno potrebno opredeliti stopnjo izobrazbe. Izdano mnenje v postopku vrednotenja služi delodajalcu kot pomoč pri prepoznavanju listin o izobraževanju.

Tako kot že do uveljavitve novega zakona, pa je konča odločitev o tem, koga bo dejansko zaposlil, prepuščena delodajalcu, glede na njegove zahteve po znanju, kompetencah in veščinah kandidata za zaposlitev, ob upoštevanju delovno pravnih predpisov. Izjema so regulirani poklici, za katere je treba izvesti postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij s strani ustreznega ministrstva, ki je pristojno za posamezen reguliran poklic (skladno z EU direktivami).

Prednosti novega postopka vrednotenja izobraževanja:

- Za center: z novim pristopom obravnave tujega izobraževanja za namen zaposlovanja ENIC-NARIC center dejansko opravlja funkcijo nacionalnega informacijskega centra, to je zbiranje in posredovanje informacij o slovenskem in tujih šolskih sistemih in kvalifikacijah, manj je formalnih vlog, manj upravnih sporov, več je časa tako za raziskovalno delo kot tudi za pomoč pri spremembah in oblikovanju nove zakonodaje na področju izobraževanja, saj se v centru kopici znanje poznavanja domače šolske zakonodaje – po celotni vertikali izobraževanja in tujih šolskih sistemov ter njihove zakonodaje.
- Za delodajalca: večja preglednost in uporabnost informacij o izobraževanju, ki ga je oseba opravila v tujini, saj izdano mnenje vsebuje več informacij, kot odločba. Informacije o izobraževanju in listini lahko hitreje pridobi tudi v obliki poizvedovanja pri ENIC-NARIC centru s poslano skenirano listino o izobraževanju v anonimizirani obliki brez vložitve formalne vloge.
- Za iskalca zaposlitve: hitrejše reševanje vlog, nižji stroški (za brezposelne osebe je postopek brezplačen).

Mnenje ni namenjeno zgolj iskalcem zaposlitve (četudi ti še vedno prevladujejo), temveč komurkoli, ki želi informacije o določenem tujem izobraževanju ali slovenskem izobraževanju/šolskem sistemu.

Slabosti:

- s strani centra ne zaznavamo. Sicer je za podajanje več informacij potrebno več raziskovanja in poizvedovanja pri različnih institucijah in organih, več pojasnil in neformalnih mnenj v obliki dopisov, preko elektronske pošte in telefona. Vendar je bil to tudi namen novega pristopa, saj je uporabnik prejšnje odločbe dobil le informacijo, ali se tuje izobraževanje prizna ali ne prizna.
- Za delodajalca: Ker ni več nostrifikacijskih odločb in odločb o priznavanju, je večja teza odgovornosti delodajalca pri odločanju glede ustreznosti kandidata za zaposlitev. Delodajalec dobi vse informacije o tujem izobraževanju, prav pa je, da končno odločitev sprejme sam ob upoštevanju vseh ostalih kompetenc kandidata in predpisov, ki urejajo zaposlovanje.
- Za iskalca zaposlitve: rigidnost državnih institucij (npr. Zavod za zaposlovanje, regulatorji poklicev ...), ki se niso pripravljene prilagoditi ali se novostim in mednarodnim smernicam prilagajajo prepočasi in zato stranke pošiljajo od vrat do vrat ter jim povzročajo nepotrebne stroške in izgubo časa.

Sodelovanje s pristojnimi ministrstvi, v povezavi z reguliranimi poklici [Odg ENIC-NARIC 2015]: Sodelovanje s pristojnimi ministrstvi je dobro. V primeru, da zbornice ali ministrstva v svojih postopkih potrebujejo informacije v zvezi z izobraževanjem, opravljenim v tujini, posredujejo svoja vprašanja skupaj s skenirano listino o izobraževanju v anonimizirani obliki. MIZŠ navadno še isti dan poda odgovor o tujem izobraževanju, tako da zbornica oz. ministrstvo lahko nadaljuje s svojim postopkom. Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za pravosodje pa v svojih postopkih priznavanja poklicne kvalifikacije od strank zahtevata mnenje MIZŠ, ENIC-NARIC centra.

Predstavniki ENIC-NARIC centra so bili člani medresorske delovne skupine za prenovo Direktive 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij in so tudi člani medresorske delovne skupine za implementacijo prenovljene Direktive [Direktiva PKRP 2005]. Na ta način so ves čas, tako sprejemanja nove direktive, kot implementiranja novosti, aktivno vključeni v vse spremembe, kar pomeni, da lahko že v samem začetku vplivajo na postopke na način, da so le ti na eni strani čim bolj strokovni, na drugi pa tudi poenostavljeni, v delih postopka, ko je to mogoče. Ravno tako opozarjajo na morebitne zadrege pri priznavanju poklicnih kvalifikacij, ki bi se lahko pojavile, zaradi nepoznavanja področja izobraževanja oz. tujih šolskih sistemov.

Kadar gre za reguliran poklic, sprejme končno odločitev tisti nacionalni regulator, ki določa zakonske pogoje za opravljanje takega poklica. Direktiva 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij v reguliranih poklicih [Direktiva PKRP 2005] ureja sistem vzajemnega priznavanja kvalifikacij in omogoča državljanom držav članic EU, EGP in Švice dostop ter opravljanje reguliranih poklicev oziroma dejavnosti v drugih državah članicah pod enakimi pogoji, kot veljajo za državljane države članice gostiteljice. Kontaktna točka za vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij v Republiki Sloveniji je MDDSZ.

Zagotavljanje informacij v obliki vrednotenja in informacij javnega značaja

S spremembo zakonodaje decembra 2011 smo prešli na postopke vrednotenja izobraževanja. V postopku se izdajajo mnenja o izobraževanju, ki vsebujejo veliko več informacij, kot jih je vsebovala odločba, ki se je izdajala v postopkih priznavanja izobraževanja. Medtem ko je odločba vsebovala le odločitev o priznanju ali nepriznanju izobraževanja, mnenje vsebuje naslednje informacije o izobraževanju:

- o opravljenem izobraževanju v državi izvora (o statusu izobraževalne institucije in izobraževalnega programa, področju oziroma smeri in njegovi umeščenosti v državi izvora, o pridobljenem naslovu, nazivu in načinu uporabe v Republiki Sloveniji, pravicah, ki iz izobraževanja izhajajo in kratek opis sistema izobraževanja v državi izvora),
- o primerljivosti tujega izobraževanja s slovenskim izobraževalnim sistemom.

V skoraj štiriletnem obdobju se je takšna obravnava izkazala kot primer dobre prakse, tako v nacionalnem kot mednarodnem prostoru. Tovrstno zagotavljanje informacij pri uporabnikih se dobro obnese, saj se beleži zelo majhen delež ugovorov [Odg ENIC-NARIC 2015].

Posebne informacije o tujem izobraževanju pri ENIC-NARIC centru so javno objavljene informacije o izobraževanju po posameznih državah in služijo kot pomoč pri prepoznavanju tujega izobraževanja. Informacije, ki so objavljene na spletnih straneh MIZŠ, se lahko uporabljajo na enak način, kot mnenje, izdano v postopku vrednotenja.

Glede informacij javnega značaja: informacije o obravnavi tujega izobraževanja iz najbolj frekventnih držav so že dostopne na spletni strani MIZŠ in jih uporabniki tudi uporabljajo. Raje pa imajo neposreden stik s centrom, preko telefona, po elektronski pošti ali osebno.

Število vlog [Odg IC-NARIC 2015]

Center je v zadnjem petletnem obdobju prejel na leto v povprečju 1.100 formalnih vlog za vrednotenje izobraževanja, 250 vlog za poizvedbe o akreditaciji tujih izobraževalnih institucij in 2.500 neformalnih poizvedb/zahtev za informacije. Letno se opravi več kot 10.000 telefonskih klicev in osebnih razgovorov z našimi strankami – imetniki listin, delodajalci, resornimi ministrstvi, izobraževalnimi institucijami od osnovnih šol do univerz, Zavodom RS za

zaposlovanje, zbornicami idr. Več kot 70 % vlog prejmejo iz držav nekdanje Jugoslavije, največ iz Bosne in Hercegovine in Srbije, sledijo vloge iz Makedonije, Hrvaške in Črne gore. Od drugih držav je največ vlog iz Ruske federacije in Ukrajine, v zadnjih letih se opaža povečevanje števila vlog iz teh držav. Sledijo vloge iz Italije, Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Avstrije, Združenih držav Amerike, Zvezne Republike Nemčije. Iz ostalih držav prejema center le posamične vloge. 60–70 % vlog se nanaša na visokošolske kvalifikacije, ostale vloge so vrednotenje listin do visokošolskega izobraževanja (osnovno, srednje poklicno, srednje, višje izobraževanje). Povečevanje števila vlog se vidi kot posledico gospodarske rasti, večje mobilnosti delovne sile, število vlog pa utegne povečati tudi trenutno migracijsko stanje in begunska kriza.

Nadaljnje možnosti za še bolj fleksibilno in odprto priznavanje v tujini pridobljenega izobraževanja [odg. ENIC-NARIC 2015]:

Z novim ZVPI leta 2011 je v skladu z ratificirano mednarodno Konvencijo o priznavanju VŠ kvalifikacij narejen se korak naprej k fleksibilnejši obravnavi tujega izobraževanja. Novi zakon je pomenil prehod od koncepta priznavanja tujega izobraževanja in ugotavljanja enakovrednosti h konceptu sprejemanja izobraževanja z izdajo mnenja o tujem izobraževanju in primerljivosti s slovenskim izobraževanjem. Gre za sprejemanje že pridobljenih pravic z zaključenim izobraževanjem v tujini. Postopek vrednotenja izobraževanja je uvedel nov koncept »acceptance«, kar pomeni da se tujo akademsko kvalifikacijo v postopku sprejme taksno kot je, in se jo prenese v slovenski šolski sistem v obliki informacije o primerljivosti tuje akademske kvalifikacije s slovenskim šolskim sistemom po stopnji izobrazbe. Ta informacija je vsebovana v mnenju o izobraževanju, ki ga ENIC-NARIC center v postopku vrednotenja izobraževanja izda. Taka oblika vrednotenja izobraževanja je že velik približek avtomatičnemu priznavanju. V postopkih priznavanja izobraževanja za namen nadaljevanja izobraževanja o uvedbi koncepta avtomatičnega priznavanja za še bolj fleksibilno in odprto priznavanja v tujini pridobljenega izobraževanja že dlje časa različni deležniki razmišljajo, predvsem v smislu postopka samega. Možnost za iskanje poti v smeri avtomatičnega priznavanja kot dolgoročnega cilja na področju priznavanja izobraževanja za namen nadaljevanja izobraževanja se kaže v načrtovanih dveh projektih z idejo, da bi ta koncept preizkusili v praksi med dvema državama.

Uresničenost	DA	
Ustreznost:	DA	
	Opustiti	NE
	Spremeniti	NE
	Vsebino:	NE
	Roke:	NE
	Kazalnike:	NE
	Cilje:	NE
	Merila:	NE
Ali je uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?		
	NE	
Ali bo uresničitev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?		
	NE	

4 VREDNOTENJE OPERACIJ NA PODROČJU VISokega ŠOLSTVA V OPERATIVNEM PROGRAMU RAZVOJA ČLOVEŠKIH VIROV 2007-2013

Pridobljene izkušnje izvajanja operacij v okviru OP RČV 2007–2013 za področje visokega šolstva predstavljajo podlago za načrtovanje in izvajanje ukrepov na področju visokega šolstva v OP 2014–2020.

V prvem delu smo izvedli analizo vsebinske izvedbe operacij. Analiza izvajanja operacij je del pregleda uresničevanja strateških ciljev visokega šolstva v RS, ki jih naročnik potrebuje za uspešno načrtovanje operacij. Te naj bodo karseda učinkovito načrtovane, "prijazne" za upravičence in skrbnike javnih sredstev, ter usmerjene k doseganju dolgoročnih ciljev družbe.

V drugem delu smo vrednotili uspešnost operacij. Ocena temelji na analizi doseganja rezultatov s pomočjo analize kazalnikov, na podatkih pridobljenih z izvedbo strukturiranih anket in na podatkih, pridobljenih na pol-strukturiranih intervjujih z vsemi deležniki (predstavniki ministrstva, skrbniki, upravičenci). S strani MIZŠ so bili narejeni intervjuji s skrbniki in vodjo službe za mednarodno sodelovanje in evropske zadeve. Osebe so bile povabljene k intervjuju zaradi dela, ki ga opravljajo na MIZŠ, vendar niso predstavniki MIZŠ.

4.1 Vsebinska izvedba operacij

Skladno s tehnično specifikacijo naročnika je na področju visokega šolstva v OP RČV 2007–2013 vključenih deset javnih razpisov oz. sedem instrumentov, ki so predmet našega vrednotenja. Za celovito vrednotenje instrumentov visokega šolstva smo dodali tri razpise oz. en instrument, ki so iz tehnične specifikacije izpadli. Vrednotenje tako vključuje trinajst javnih razpisov, v okviru osmih instrumentov:

- Bolonjski proces – združuje tri instrumente, in sicer:
 - razvoj študijskih programov visokega šolstva,
 - vključevanje zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces,
 - vključevanje gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces (dodan)¹⁰,
- karierni centri v visokem šolstvu,
- internacionalizacija slovenskega visokega šolstva,
- sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih,
- po kreativni poti do praktičnega znanja,
- inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija.

Spodnja tabela kaže umestitev javnega razpisa v posamezni instrument.

Tabela 27: Analiza Instrumentov in javnih razpisov

Instrument	Razpisi
Bolonjski proces	
Razvoj študijskih programov visokega šolstva	Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009.
Vključevanje zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces	Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2009 in 2010, z dvojnim odpiranjem.
	Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2011, 2012 in 2013, z dvojnim odpiranjem.

¹⁰ V nadaljevanju študije Instrument »Vključevanje zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces« in Instrument »Vključevanje gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces« analiziramo skupaj, ker gre za zelo podobne vsebine.

Vključevanje visokošolskih pedagoški proces	gostujočih učiteljev v pedagoški proces	Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letu 2010.
Karierni centri v visokem šolstvu		Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letih 2011–2013, z dvojnimi odpiranjem. Javni razpis za sofinanciranje razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu 2010–2013. Javni razpis za sofinanciranje nadaljnega razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu v letih 2013–2015.
Internacionalizacija visokega šolstva	slovenskega	Javni razpis za sofinanciranje aktivnosti v letih 2013–2015, ki spodbujajo internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva.
Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih	na	Javni razpis za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih v RS v letih 2012–2015.
Po kreativni poti do praktičnega znanja		Javni razpis za sofinanciranje projektov Po kreativni poti do praktičnega znanja (15. II. 2013). 2. Javni razpis za sofinanciranje projektov Po kreativni poti do praktičnega znanja (14. II. 2014).
Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija		Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2011. Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2012.

Vir: lastna analiza po javnih razpisih [ISDS 2011], [ISDS 2012], [JSRS 2015], [JR IBP 2008], [JR IBP 2009], [JR IBP 2011], [JR GVU 2010], [JR GVU 2011], [JR IVŠ 2013], [JR KVŠ 2012], [JR KPPZ 2013], [JR KPPZ 2014], [JR KCVŠ 2010], [JR KCVŠ 2013].

V nadaljevanju je predstavljen OP RČV 2007–2013 in kako se posamezni instrumenti, ki so predmet vrednotenja, umeščajo v ta program.

4.1.1 Umestitev predmeta vrednotenja v OP RČV 2007-2013

Ključna usmeritev izvajanja OP RČV 2007–2013 je vlaganje v ljudi, katerih človeški kapital bo zagotovilo za večjo stopnjo inovativnosti, zaposljivosti in gospodarske rasti, in tako za najboljši način za večjo zaposlenost in socialno vključenost, za zmanjšanje regionalnih razlik in za visok življenjski standard.

Sicer pa je izvajanje OP RČV 2007–2013 usmerjeno v naslednje razvojne prioritete:

1. Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti;
2. Spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih;
3. Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja;
4. Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti ter
5. Institucionalna in administrativna usposobljenost.

Instrumenti, ki so predmet vrednotenja, so usmerjeni v prvo in tretjo razvojno prioriteto, natančneje: v prvo razvojno prioriteto, prednostna usmeritev »Štipendijske sheme« (tretja prednostna usmeritev), in v tretjo razvojno prioriteto, prednostna usmeritev »Kakovost, konkurenčnost in odzivnost visokega šolstva« (tretja prednostna usmeritev). Tako umeščeni v OP RČV 2007–2010 imajo ti instrumenti bolj določne namene, ki so navedeni v Tabeli 28.

Tabela 28: Analiza instrumentov glede na namen

Bolonjski proces	
Razvojna prioriteta	Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja
Prednostna usmeritev	Kakovost, konkurenčnost in odzivnost visokega šolstva
Namen	Pospešiti razvoj kakovostnega, konkurenčnega in odzivnega visokega šolstva, ki bo v večji meri prispevalo k razvoju in uspešnosti gospodarstva. Spodbuditi pretok strokovnjakov med visokošolskimi zavodi, raziskovalnimi organizacijami, gospodarskimi družbami in drugimi ustanovami, med študijskimi področji, panogami in državami ter vključevanje le-teh v razvoj študijske in raziskovalne dejavnosti. Spodbuditi mobilnost visokošolskih učiteljev in drugih strokovnjakov, ki bodo na visokoškolskem zavodu prispevali k izmenjavi strokovnega znanja in izkušenj v okviru študijskih programov, razvoju študijske dejavnosti in h krepitvi mednarodnega sodelovanja.
Karierni centri v visokem šolstvu	
Razvojna prioriteta	Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja
Prednostna usmeritev	Kakovost, konkurenčnost in odzivnost visokega šolstva
Namen	Spodbujati razvoj dejavnosti za razvoj karierne orientacije za študente.
Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva	
Razvojna prioriteta	Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja
Prednostna usmeritev	Kakovost, konkurenčnost in odzivnost visokega šolstva
Namen	Pospešiti internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva.
Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih	
Razvojna prioriteta	Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja
Prednostna usmeritev	Kakovost, konkurenčnost in odzivnost visokega šolstva
Namen	Okrepiti nadaljnji razvoj notranjih sistemov zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih, da bi le-ti omogočali ustrezen lasten nadzor nad kakovostjo, hkrati pa nudili tudi ustrezno podporo zunanjim evalvacijam in akreditacijam, in podpreti razvoj programske ponudbe.
Po kreativni poti do praktičnega znanja	
Razvojna prioriteta	Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti
Prednostna usmeritev	Štipendijske sheme
Namen	Podpreti visokošolske, tehnološke ter znanstvene potrebe gospodarstva in prenos znanja v trikotniku visoko šolstvo, raziskovanje in gospodarstvo.
Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija	
Razvojna prioriteta	Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti
Prednostna usmeritev	Štipendijske sheme
Namen	Podpreti visokošolske, tehnološke ter znanstvene potrebe gospodarstva in prenos znanja v trikotniku visoko šolstvo, raziskovanje in gospodarstvo.

Vir: lastna analiza po javnih razpisih [ISDŠ 2011], [ISDŠ 2012], [JSRS 2015], [JR IBP 2008], [JR IBP 2009], [JR IBP 2011], [JR GVU 2010], [JR GVU 2011], [JR IVŠ 2013], [JR KVŠ 2012], [JR KPPZ 2013] [JR KPPZ 2014], [JR KCVŠ 2010], [JR KCVŠ 2013].

4.1.2 Analiza izvedbe predmeta vrednotenja

Analiza izvedbe instrumentov, ki so predmet vrednotenja, je omejena na analizo postopka izvedbe, kjer smo kot ključne podatkovne vire upoštevali naslednje elemente:

- število prejetih vlog na razpis,
- število odobrenih vlog – izdani sklepi,
- število zavrženih in zavrnjenih vlog,
- število podpisanih pogodb med prijavitelji na razpis in izvajalcem razpisa,
- število zaključenih projektov.

S pomočjo analize postopka izvedbe instrumentov smo oblikovali ustrezne kazalnike izvajanja (t. i. proceduralni kazalniki), ki so nam pomagali razumeti kako, kaj in koliko upravičencev je bilo vključenih v izvajanje predmetnih instrumentov. Kazalniki nam dodatno kažejo raven učinkovitosti izvajanja instrumentov ter njegove trajnosti.

Analiza temelji na uporabi naslednjih virov podatkov:

- vrednotenje ukrepov za spodbujanje raziskovalno razvojnih aktivnosti v gospodarstvu in institucijah znanja, končno poročilo o vmesnem vrednotenju, MK projekt, d. o. o., Ljubljana 2012 [MK Projekt 2012],
- interni podatki MIZŠ,
- intervjuji s skrbniki pogodb in nosilci Instrumentov.

Bolonjski proces

Instrument Bolonjski proces združuje tri instrumente. To so:

- Razvoj študijskih programov visokega šolstva,
- Vključevanje zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces in
- Vključevanje gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces.

Instrument Razvoj študijskih programov visokega šolstva vključuje en razpis, in sicer Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009. Predmet tega razpisa je sofinanciranje oblikovanja študijskih programov skladno z načeli bolonjskega procesa, kar je bil v času, ko je bil instrument izvajan eden od izzivov visokega šolstva v Sloveniji. Namen razpisa je bil pospešiti razvoj kakovostnega, konkurenčnega in odzivnega visokega šolstva, ki bo v večji meri prispevalo k razvoju in uspešnosti gospodarstva.

Instrumenta Vključevanje zunanjih strokovnjakov in gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces pa vključujeta štiri razpise z več odpiranji:

- Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2009 in 2010, z dvojnimi odpiranji.
- Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2011, 2012 in 2013, z dvojnimi odpiranji.
- Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letu 2010.
- Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letih 2011–2013, z dvojnimi odpiranji.

Predmet prvih dveh razpisov je sofinanciranje poletnih šol in usposabljanj mentorjev za izvajanje študijskih praks. Njun namen je spodbuditi pretok strokovnjakov med visokošolskimi zavodi, raziskovalnimi organizacijami, gospodarskimi družbami in drugimi ustanovami, med študijskimi področji, panogami in državami ter vključevanje le-teh v razvoj študijske in raziskovalne dejavnosti. Primarno je orientiran na vzpostavljanje različnih oblik sodelovanja med slovenskim

gospodarstvom in visokošolskim izobraževanjem, kar krepi tudi druge oblike sodelovanja med akterji.

Predmet drugih dveh razpisov je sofinanciranje plačila stroškov honorarjev na podlagi avtorskih pogodb, dohodka za delo po podjemni pogodbi ali delo po pogodbi o sodelovanju med visokošolskimi zavodi in gostujočimi učitelji in plačilo potnih stroškov ter stroškov bivanja gostujočih učiteljev. Namen je spodbuditi mobilnost visokošolskih učiteljev in drugih strokovnjakov, ki bodo na visokošolskem zavodu prispevali k izmenjavi strokovnega znanja in izkušenj v okviru študijskih programov, razvoju študijske dejavnosti in h krepitvi mednarodnega sodelovanja. Razpisi so podpirali gostovanja predstavnikov tujih izobraževalnih institucij, ki so študentom v Sloveniji prinašali nova znanja in izkušnje, ter vzpostavljali druge oblike sodelovanja med institucijami.

Kazalniki, ki so vključeni v analizo in so prikazani v spodnjih tabelah (Tabela 29 in Tabela 30), kažejo, da je bilo za javne razpise, v katerih gre za instrument Bolonjski proces, prejetih skupaj 233 vlog na razpis. Od tega je bilo:

- odobrenih 118 vlog (ali 50,6 %).
- 115 vlog je bilo zavrženih oz. zavrženih (49,3 %).
- Število podpisanih pogodb med prijavitelji in izvajalcem razpisa je bilo enako številu odobrenih vlog (100 %).
- dokončanih projektov je bilo 116 (98,3 %).
- 2 projekta nista bila dokončana (1,7 %).

Primerjava instrumentov, združenih v Bolonjski proces, pokaže naslednje. Obstajal je velik interes za sofinanciranje razvoja študijskih programov, kar kaže visoko število prijav in veliko zavrženih/zavrženih vlog. Prav tako je opazno povečanje števila prejetih vlog za instrumente, ki sofinancirajo sodelovanje izobraževalnih institucij, saj je število prejetih vlog med posameznimi razpisi rastlo. Delno se je povečanemu interesu odzval tudi izvajalec javnih razpisov, saj je tudi število odobrenih vlog v kasnejših razpisih bilo višje.

Del ekipe tega vrednotenja je vrednotenje zgoraj predstavljenih instrumentov izvedla že v letu 2012, v okviru vmesnega vrednotenja izvajanja instrumentov, kjer je bila izvedena poglobljena analiza izvajanja, z oblikovanjem ugotovitev in priporočil [MK Projekt 2012], za katere ugotavljamo, da jih je pripravljavec novih razpisov v pretežni meri upošteval. Podrobnejše analize tako v tem poročilu ne predstavljamo.

Tabela 29: BP1 – Postopek izvajanja instrumenta

	Število prejeti h vlog	Število odobren ih vlog – in izdani sklepi	Število zavrženih in zavrjnjeni h vlog	Število podpi- sanih pogodb	Zaklju- čeni projekt i
Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009	91	18	73	18	18
Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški procesov letih 2009 in 2010, z dvojnimi odpiranjem	35	30	5	30	30
Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa - sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2011, 2012 in 2013, z dvojnimi odpiranjem	56	34	22	34	34
Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letu 2010	13	8	5	8	7

Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letih 2011–2013, z dvojnimi odpiranjem	38	28	10	28	27
Skupaj	233	118	115	118	116

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], [MK Projekt 2012].

Tabela 30: BP2 – Kazalniki izvajanja instrumentov

	Zavržene zavržene vloge/Prejete vloge (%)	in Potrjene operacije/ Prejete vloge (%)	Zaključene operacije/ Podpisane pogodbe (%)
Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009	80,2	19,7	100
Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški procesov letih 2009 in 2010, z dvojnimi odpiranjem	14,2	85,7	100
Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa - sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2011, 2012 in 2013, z dvojnimi odpiranjem	39,2	60,7	100
Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letu 2010	38,4	61,5	87,5
Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letih 2011–2013, z dvojnimi odpiranjem	26,3	73,6	96,4
Skupaj	49,3	50,6	98,3

Vir podatkov: lastni izračuni na podlagi podatkov iz tabele 29.

Karierni centri v visokem šolstvu

Instrument vključuje dva javna razpisa:

- Javni razpis za sofinanciranje razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu, objavljen leta 2010
- Javni razpis za sofinanciranje nadaljnega razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu v obdobju 2013–2015, objavljen leta 2013

Predmet teh razpisov je sofinanciranje razvoja in izvajanja ter nadaljnega izvajanja dejavnosti kariernih centrov. Njun namen pa je spodbujati razvoj dejavnosti za razvoj karierni orientacije za študente. Mednarodne izkušnje namreč kažejo, da je karierno usmerjanje pomemben člen pri lažšanju prehoda iz izobraževanja na trg delovne sile.

Kazalniki, vključeni v analizo in prikazani v tabelah spodaj (Tabela 32 in Tabela 33), kažejo, da je bilo za ta dva razpisa:

- prejetih skupaj 18 vlog,
- odobrenih 11 vlog (61,1 %),
- zavrženih oz. zavrnjenih pa 7 vlog (38,8 %).
- podpisanih pogodb je bilo toliko, kot je bilo odobrenih vlog,
- vsi projekti so bili dokončani.

Upravičenci prvega javnega razpisa so bile univerze, upravičenci iz drugega javnega razpisa pa so bili poleg univerz tudi samostojni visokošolski zavodi, ki že imajo delujoč karierni center. S tem se

je število potencialnih upravičencev povečalo, kar je rezultiralo v večjem številu prispelih vlog in s tem nižjemu odstotku uspešnih prijav (50 %), kljub povečanemu številu odobrenih vlog.

Drugi javni razpis (za obdobje 2013–2015) je sledil dejanski potrebi visokošolskih zavodov po finančnih sredstvih za zagotavljanje kontinuitete delovanja kariernih centrov, ki bi v nasprotnem primeru lahko zamrli in smo jo identificirali že v vmesni evalvaciji instrumentov leta 2012 [MK Projekt 2012].

Tabela 31: KC1 – Postopek izvajanja instrumenta

	Število prejetih vlog	Število odobrenih vlog – in izdani sklepi	Število zavrnjenih in zavrženih vlog	Število podpisanih pogodb	Zaključeni projekti
Javni razpis za sofinanciranje razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu 2010–2013	4	4	0	4	4
Javni razpis za sofinanciranje nadaljnega razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu v letih 2013–2015	14	7	7	7	7
Skupaj	18	11	7	11	11

Vir podatkov: [MIZŠ 2015].

Tabela 32: KC2 - Kazalniki izvajanja instrumenta, v %

	Zavržene in zavrjene vloge/Prejete vloge (%)	Potrjene operacije/Prejete vloge (%)	Zaključeni projekti/ Podpisane pogodbe (%)
Javni razpis za sofinanciranje razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu 2010–2013	0	100	100
Javni razpis za sofinanciranje nadaljnega razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu v letih 2013–2015	50	50	100
Skupaj	38,8	61,1	100

Vir podatkov: lastni izračuni na podlagi podatkov iz Tabele 31.

Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva

Instrument predstavlja Javni razpis za sofinanciranje aktivnosti v letih 2013-2015, ki spodbujajo internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva. Predmet tega razpisa je sofinanciranje zaposlitev tujih visokošolskih učiteljev za daljše časovno obdobje, krajših gostovanj tujih strokovnjakov, organizacije mednarodnih delavnic, promocije slovenskih visokošolskih zavodov v mednarodnem okolju. Njegov namen pa je pospešiti internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva.

Po kazalnikih, vključenih v analizo in ki so prikazani v spodnjih tabelah (Tabela 33 in Tabela 34), je bilo za ta razpis:

- prejetih 22 vlog,
- odobrenih 5 vlog (22,7 %),
- 17 vlog je bilo zavrnjenih oz. zavrženih (77,2 %),
- podpisanih pogodb je bilo toliko, kot je bilo odobrenih vlog,
- vsi projekti so bili dokončani.

Veliko število prejetih vlog kaže na velik interes prijaviteljev in kaže na dejstvo, da se izobraževalne institucije želijo aktivneje povezati z mednarodnim izobraževalnim in gospodarskim okoljem ter vzpostaviti trajnejše oblike sodelovanja, ki bodo koristile tako študentom kot zaposlenim.

Instrument je vsebinsko nadgradnja predhodnih instrumentov bolonjskega procesa, ki so omogočali sodelovanje, nadgradnja tako v finančnem, kot v vsebinskem smislu. Pripravljaavec razpisa je sledil ugotovitvam in priporočilom predstavljenim v poročilu o vrednotenju programov iz leta 2012 [MK Projekt 2012].

Tabela 33: INT1 – Postopek izvajanja instrumenta

	Število prejetih vlog	Število odobrenih vlog – izdani sklepi	Število zavrnjenih in zavrnenih vlog	Število podpisanih pogodb	Zaključeni projekti
Javni razpis za sofinanciranje aktivnosti v letih 2013-2015, ki spodbujajo internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva	22	5	17	5	5

Vir podatkov: MIZŠ, intervju s skrbnikom pogodb.

Tabela 34: INT2 - Kazalniki izvajanja instrumenta, v %

	Zavržene zavrnjene vloge/Prejete vloge (%)	in Potrjene operacije/Prejete vloge (%)	Zaključeni projekti/ Podpisane pogodbe (%)
Javni razpis za sofinanciranje aktivnosti v letih 2013-2015, ki spodbujajo internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva		77,2	100

Vir podatkov: lastni izračuni na podlagi podatkov iz Tabele 33.

Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih

Instrument predstavlja javni razpis za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih v RS (2012–2015). Predmet javnega razpisa je bilo sofinanciranje aktivnosti, ki razvijajo ali nadgrajujejo katerikoli sestavni element sistemov kakovosti na visokošolskih zavodih ter hkrati sofinanciranje mednarodnih vrednotenj/akreditacij kot podporo razvoju sistema zunanjih vrednotenj/akreditacij, ki jih izvaja pristojna nacionalna agencija v RS. Predmet javnega razpisa je bila tudi kakovostna prenova programske ponudbe visokošolskih zavodov, ki se odziva na aktualne potrebe širšega družbenega okolja.

Na javni razpis so se lahko prijavili javni in zasebni visokošolski zavodi v Republiki Sloveniji ki so vpisani v razvid visokošolskih zavodov in izvajajo javno veljavne študijske programe, vpisane v razvid ter izvajajo te študijske programe vsaj tri leta od dneva objave javnega razpisa v Ur. l. RS in že imajo diplomante na teh programih.

Po kazalnikih, vključenih v analizo in ki so prikazani v spodnjih tabelah (Tabela 35 in Tabela 36), je bilo za ta razpis:

- prejetih 19 vlog,
- odobrenih 11 vlog (58 %),
- 8 vlog je bilo zavrnjenih oz. zavrnenih (42 %),
- podpisanih pogodb je bilo toliko, kot je bilo odobrenih vlog,
- vsi projekti so bili dokončani.

Šlo je za enkratni razpis, število prejetih vlog pa izkazuje interes in zavedanje visokošolskih inštitucij o potrebnem dvigu kakovosti študijskega procesa. Na razpisu so bile uspešne tri univerze in 8 zasebnih zavodov.

Univerze in ostale visokošolske inštitucije imajo in delujejo po internih pravnih aktih, ki zagotavljajo kakovost delovanja institucije, instrument pa je omogočil nadgradnjo obstoječih

sistemov in aktivnosti, ki jih institucije glede na interne akte izvajajo (npr. akreditacije, evalvacije). Poleg teh je instrument omogočil nove kompleksnejše storitve, ki se bodo izvajale tudi po koncu financiranja. Z instrumentom je bil financiran zagon teh storitev (npr. poenotenje in sistemska in tehnična rešitev izvajanja študentskih evalvacij študijskega procesa na vseh stopnjah).

V okviru instrumenta so upravičenci izvajali več različnih aktivnosti (do pet) – vsi upravičenci so izvajali različna usposabljanja za zaposlene in študente ter pričeli in končali postopke mednarodnih vrednotenj.

Tabela 35: SK – Postopek izvajanja instrumenta

	Število prejetih vlog	Število odobrenih vlog – izdani sklepi	Število zavrženih in zavrženih vlog	Število podpisanih pogodb	Zaključene operacije
Javni razpis za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih v RS v letih 2012-2015	19	11	8	11	11

Vir podatkov: [MIZŠ 2015].

Tabela 36: SK - Kazalniki izvajanja instrumenta, v %

	Zavržene in prejete vloge (%)	Potrjene operacije/ prejete vloge (%)	Zaključeni projekti/ podpisane pogodbe (%)
Javni razpis za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih v RS v letih 2012-2015	42,1	57,9	100,0

Vir podatkov: lastni izračuni na podlagi podatkov iz Tabele 35.

Po kreativni poti do praktičnega znanja

Instrument se je izvajal preko dveh javnih razpisov za sofinanciranje projektov po kreativni poti do praktičnega znanja. Namen razpisov je bil z uporabo inovativnega, problemskega in skupinskega pristopa k reševanju praktičnih problemov podpreti razvoj kompetenc, pridobivanje praktičnega znanja in izkušenj študentov in sicer z vključitvijo v projekte, ki so se izvajali v neposrednem partnerstvu visokošolskih zavodov z gospodarstvom. S pomočjo mentorjev iz izobraževalne in gospodarske sfere so študentje v okviru projektnih aktivnosti, ki so potekale kot dopolnitev rednega učnega procesa, razvijali inovativnost, kreativno razmišljanje ter druge kompetence, ki jim bodo omogočile lažji prehod iz izobraževanja v zaposlitev.

V okviru programa sta bila objavljena dva javna razpisa. Na javni razpis so se lahko prijavi visokošolski zavodi v Republiki Sloveniji, ki so na dan objave javnega razpisa v Uradnem listu Republike Slovenije bili vpisani v razvid visokošolskih zavodov.

Kazalniki, vključeni v analizo in prikazani v tabelah spodaj (Tabela 37 in Tabela 38), kažejo, da je bilo za ta dva razpisa:

- prejetih skupaj 42 vlog,
- odobrenih 29 vlog (69 %),
- zavrženih oz. zavrženih pa 13 vlog (31 %),
- podpisanih pogodb je bilo 28 (67 %),
- vsi projekti so bili zaključeni.

Po mnenju upravičencev gre za zelo uspešen Instrument v okviru OP RČV 2007-2013. Veliko vlogo pri Instrumentu je imel Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje (v nadaljevanju Sklad), ki je kot akter prevzel aktivno vlogo tako v administrativnem kot tudi izvedbenem smislu. Sklad o večjih težavah pri izvajanju programa ne poroča, razen v prvem obdobju izvajanja, ko je moral upravičenec zalagati sredstva za vse upravičene stroške operacije do izplačil iz proračuna. Slednje se je rešilo s spremembo zakonske podlage z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007–2013 (<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2014-01-3641>).

Prepoznavnost predvsem pa uporabnost Instrumenta se je pokazala predvsem z drugim javnim razpisom, saj je na drugi javni razpis prispelo precej več vlog in prijavljenih projektov kot na prvega, poleg tega v drugem javnem razpisu ni prišlo do odstopov od projektov. Vsekakor število prijavljenih in izvedenih oziroma zaključenih projektov kaže na interes in potrebo po povezovanju visokošolskega izobraževanja z gospodarstvom tudi v prihodnje.

Uporabniki so pohvalili predvsem delovanje Sklada in Instrumenta samega, ki je dejansko (v praksi) omogočal povezovanje visokošolskega izobraževanja z gospodarstvom, obenem pa so uporabniki poročali tudi o nekaterih težavah v zvezi s samim postopkom prijave oziroma z razpisom – po navedbah upravičencev so bili premalo jasno definirani nekateri pojmi (npr. visokošolski zavod, stopnja izobrazbe, »deluje kot asistent z doktoratom« ...). Prav tako ni bila dovolj jasno opredeljena zaposlitev delovnega mentorja.

Tabela 37: PKP – Postopek izvajanja instrumenta

Javni razpis	Število prispelih vlog (projekti) ¹¹	Število zavrženih/zavrženih vlog	Število odobrenih vlog (operacije)	Število odstopov od projekta	Število podpisanih pogodb	Število zaključenih projektov
PKP 1. JR	18 (312)	4	14 (211)	6	13	205
PKP 2. JR	24 (598)	9	15 (246)	0	15	246

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], [JSRS 2015].

Tabela 38: PKP – Kazalniki izvajanja instrumenta, v %

Javni razpis	Število odobrenih vlog/število prispelih vlog (%)	Število odobrenih projektov/število prispelih projektov (%)	Število odstopov od projekta/število odobrenih projektov (%)	Število podpisanih pogodb/število odobrenih vlog (%)	Število zaključenih projektov/število odobrenih projektov (%)
PKP 1. JR	77,8	67,6	2,8	92,9	97,2
PKP 2. JR	62,5	41,1	0,0	100,0	100,0

Vir podatkov: lastni izračuni na osnovi Tabele 37.

Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija

Instrument Inovativna shema je bil namenjen za dve generaciji, in sicer za generacijo študentov 2011 in generacijo študentov 2012. Prva izvedba (generacija 2010, je bila analizirana in vrednotena v poročilu vmesnega vrednotenja 2012¹²)

Javne razpise »Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2011« so univerze v letu 2011 izvajale z naslednjimi razpisi:

- JR Inovativna shema – UL – Univerza v Ljubljani,

¹¹ Visokošolski zavodi (članice univerze) so lahko prijavljali več projektov. V oklepaju je predstavljeno skupno število vseh projektov.

¹² [MK Projekt 2012].

- JR Inovativna shema – UP – Univerza na Primorskem,
- JR Inovativna shema – UM – Univerza v Mariboru,
- JR Inovativna shema – UNG – Univerza v Novi Gorici.

Na razpis posamezne univerze so se lahko prijavi doktorski študenti, ki so bili v študijskem letu 2011/2012 vpisani na doktorski študij tretje stopnje ali prejšnji doktorski študij na tej univerzi.

V letu 2012 pa so bili dodani še samostojni visokošolski zavodi. Javne razpise »Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2012«, so univerze in samostojni visokošolski zavodi (v nadaljevanju: visokošolski zavod) objavili v letu 2013 z naslednjimi razpisi:

- JR Inovativna shema – UL – Univerza v Ljubljani,
- JR Inovativna shema – UP – Univerza na Primorskem,
- JR Inovativna shema – UM – Univerza v Mariboru,
- JR Inovativna shema – UNG – Univerza v Novi Gorici
- JR Inovativna shema – FUDŠ – Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici,
- JR Inovativna shema – MPS – Mednarodna podiplomska šola Jožefa Stefana,
- JR Inovativna shema – FIS – Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu.

Na razpis posameznega visokošolskega zavoda so se lahko prijavi doktorski študenti, ki so bili v študijskem letu 2012/2013 vpisani na doktorski študij tretje stopnje.

V letu 2012 so se v inovativno shemo lahko vključevali poleg študentov UL, UM, UP in UNG tudi študenti FUDŠ, MPŠ in FIŠ, kljub temu pa trend kaže, da se število tako prejetih kot odobrenih vlog niža. Po podatkih javnih univerz (npr. [UL 2015]) je zaznati tudi trend upada števila vpisanih doktorskih študentov (podrobneje so ti podatki predstavljeni v poglavju Uspešnost operacij). Razlogi torej niso enoznačni in popolnoma jasni, med drugim pa iz ankete med upravičenci (študenti) lahko razberemo, da jih ovirajo kratki roki določeni s pogodbo, težko izpolnjevanje pogodbenih obveznosti (objava članka je lahko zelo zamuden postopek), pozne objave razpisov in dolga doba do povračila stroškov. Pri časovnih omejitvah in izpolnjevanju obveznosti je potrebno upoštevati, da gre pri doktorskih študentih, ki so vključeni v inovativno shemo v veliki meri za zaposlene študente (Iz ankete opravljene med upravičenci izhaja, da je 71 % zaposlenih) [Anketa ISDS 2015].

Tabela 39: IS – Postopek izvajanja instrumenta, 2011

IS 2011	Število o prejetih vlog	Število odobrenih vlog - izdani sklepi	Število zavrnjenih vlog - zavrženi h vlog	Število vseh in podpisanih pogodb (A+B)	Število podpisanih pogodb shema A	Število podpisanih pogodb shema B	Število umaknj enih vlog	Število pritožb zavrženih pritožb upravičencev	Število ugodno rešenih pritožb	Število odstotkov od pogodb
UL	385	331	54	318	211	107	23	15	4	70
UM	98	75	18	70	56	14	1	/	/	19
UNG	39	33	6	25	5	20	8	0	0	4
UP	58	37	21	36	18	18	0	0	0	11
SKUPAJ	580	476	99	449	290	159	32	15	4	104

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], interni podatki univerz.

V okviru instrumenta IS 2011 je prispelo skupaj 580 vlog, od tega je bilo odobrenih 478 (kar predstavlja 82% od vseh prispelih). Večina vlog je prispela na UL (385), kjer je bilo odobrenih 331 vlog, sledi UM (98 vlog), UP (58 vlog) in UNG (39 vlog). Nekateri od upravičencev kljub izdanim sklepom niso podpisali pogodb. Na vseh univerzah skupaj je bilo podpisanih 449 pogodb (shema A + B).

Tabela 40: IS – Postopek izvajanja instrumenta, 2012

IS 2012	Število prejetih vlog	Število odobrenih vlog izdani sklepi	Število zavrnjenih vlog	Število vseh podpisanih pogodb (A+B)	Število podpisanih pogodb shema A	Število podpisanih pogodb shema B	Število umaknjenih vlog	Število odstopov od pogodb
UL	335	288	46	254	179	75	12	25
UM	65	58	7	56	33	23	2	9
UNG	20	19	1	19	5	14	0	5
UP	38	33	5	33	26	7	0	6
FUDŠ	22	17	5	14	4	10	0	1
MPS	12	12	0	11	11	0	1	0
FIS	4	4	0	3	2	1	1	1
SKUPAJ	496	431	64	390	260	130	16	47

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], interni podatki univerz in VZ.

V okviru instrumenta IS 2012 je prispelo skupaj 496 vlog, od teh je bilo odobrenih kar 431 (kar predstavlja 87 % od vseh prispelih vlog). Vseh podpisanih pogodb pa je bilo 390.

Operacije za obe izvedbi Inovativne sheme so se zaključile 30. 9. 2015.

Tabela 41: IS – Kazalniki izvajanja instrumenta 2011 v %

Javni razpisi po univerzi	Odobrene vloge (%)	Zavrjene in zavrnjene vloge (%)	Podpisane pogodbe (%)	Umaknjene vloge (%)	Odstopi od pogodb (%)	Študentov, ki so opravili obveznosti po pogodbi (%)	Študente, ki niso opravili obveznosti (%)	Študente, ki so ostali v shemi (%)
UL	86,0	14,0	96,1	6,9	22,0	60,1	21,7	18,2
UM	76,5	18,4	93,3	1,3	27,1	52,9	28,6	18,6
UNG	84,6	15,4	75,8	24,2	16,0	63,9	25,0	11,1
UP	63,8	36,2	97,3	0,0	30,6	76,0	16,0	8,0
SKUPAJ	82,1	17,1	94,3	6,7	23,2	60,1	22,7	17,1

Vir podatkov: lastni izračuni na osnovi Tabele 39.

Tabela 42: IS – Kazalniki izvajanja instrumenta 2012 v %

Javni razpisi po univerzi	Odobrene vloge (%)	Zavrjene in zavrnjene vloge (%)	Podpisane pogodbe (%)	Umaknjene vloge (%)	Odstopi od pogodb (%)	Študentov, ki so opravili obveznosti po pogodbi (%)	Študente, ki niso opravili obveznosti (%)	Študente, ki so ostali v shemi (%)
UL	85,9	13,7	88,2	4,2	9,8	38,6	9,8	51,6
UM	89,2	10,8	96,6	3,4	16,1	48,2	16,1	35,7
UNG	95,0	5,0	100,0	0,0	26,3	57,6	12,1	52,6
UP	86,8	13,2	100,0	0,0	18,2	26,3	21,1	30,3
FUDŠ	77,3	22,7	82,3	0,0	7,1	64,3	33,3	28,6
MPS	100,0	0,0	91,7	8,3	0,0	100,0	0,0	0,0

FIS	100,0	0,0	75,0	25,0	33,3	66,7	7,1	0,0
SKUPAJ	86,9	12,9	78,6	3,7	12,1	43,8	11,3	44,9

Vir podatkov: lastni izračuni na osnovi Tabele 40.

4.2 Uspešnost operacij

4.2.1 Ocena uspešnosti operacij po doseženih kazalnikih

Prvi del ocene je namenjen oceni uspešnosti operacij po doseženih kazalnikih.

Bolonjski proces

Analiza vrednosti kazalnikov pričakovanih in doseženih rezultatov za oceno uspešnosti instrumenta Bolonjski proces obsega analizo dveh sklopov kazalnikov, od katerih vsak zadeva enega od dveh instrumentov, ki ju združuje Bolonjski proces.

Kazalniki prvega sklopa – ki zadevajo instrument Razvoj študijskih programov visokega šolstva in so prikazani v tabeli spodaj – kažejo, da je skupno število akreditiranih prenovljenih študijskih programov doseglo visoko vrednost – od 52 načrtovanih je bilo realiziranih 48 programov, kar pomeni, da je bilo doseženo 92,3 % pričakovanega. Uspešnost izvajanja instrumenta Razvoj študijskih programov visokega šolstva je torej visoka, to pa predvsem zato, ker je število akreditiranih prenovljenih študijskih programov 1. stopnje doseglo pričakovano vrednost – realiziranih je bilo vseh 20 načrtovanih programov – pa tudi zaradi visoke vrednosti, ki jo je doseglo število akreditiranih študijskih programov 3. stopnje – realiziranih je bilo 14 od 16 načrtovanih programov (ali 87,5 %). Število akreditiranih študijskih programov 2. stopnje je doseglo nižjo vrednost, vendar ta še vedno presega 50 %.

Glavni razlog za doseganje vrednosti, ki so nekoliko nižje od pričakovanih, je, da je bilo v okviru razpisa odobrenih manjše število vlog, da bi bilo mogoče doseči pričakovane vrednosti. Vloge pa so bile zavrnjene predvsem zaradi neupoštevanja v razpisu določenega roka za dokončanje projekta (kar 21 prijaviteljev) in zaradi nedoseganja minimalnega praga 40 točk (kar 48 prijaviteljev). Med razlogi za nedoseganje zastavljenih ciljev se kaže tudi dejanska (ne)pripravljenost posameznih prijaviteljev za uspešno izvedbo in zaključek postopka akreditacije v časovnem okviru, ki ga je predvidel javni razpis. Ker gre za zahteven proces je časovni okvir bil relativno kratek.

Tabela 43: BP1 – Kazalniki uspešnosti

Kazalnik	Pričakovano	Doseženo	Uspešnost: Doseženo/Pričakovano (%)
Število akreditiranih prenovljenih študijskih programov 1. stopnje – visokošolskih	6	6	100
Število akreditiranih prenovljenih študijskih programov 1. stopnje – univerzitetnih	14	14	100
Število akreditiranih prenovljenih študijskih programov 2. stopnje	26	14	53,8
Število akreditiranih prenovljenih študijskih programov 3. stopnje	16	14	87,5
SKUPAJ	52	48	92,3

Vir podatkov: [MK Projekt 2014], [MIZŠ 2015], lastni izračuni.

V primeru kazalnikov drugega sklopa – ki zadevajo instrument Vključevanje zunanjih strokovnjakov in gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces in so prikazani v spodnji tabeli – je podobno. Tudi ti kazalniki namreč kažejo, da je skupno število zunanjih strokovnjakov in gostujočih visokošolskih učiteljev, vključenih v pedagoški proces, doseglo visoko vrednost – od 661 načrtovanih je bilo realiziranih 551 vključitev oz. doseženo je bilo 83,3% pričakovanega.

Uspešnost izvajanja instrumenta Vključevanje zunanjih strokovnjakov in gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces je torej visoka, to pa, spet podobno kot v primeru instrumenta Razvoj študijskih programov visokega šolstva, predvsem zato, ker je število vključenih zunanjih strokovnjakov v okviru razpisa za leta 2011, 2012 in 2013 doseglo pričakovano vrednost – realiziranih je bilo vseh 152 načrtovanih vključitev – pa tudi zaradi visoke vrednosti, ki jo je doseglo število vključitev v okviru razpisa za leta 2009 in 2010 (87,2 % uspešnost), pa tudi število vključitev gostujočih visokošolskih učiteljev v okviru razpisa za leta 2011–2013 (84,6 % uspešnost). Število vključitev gostujočih visokošolskih učiteljev v okviru razpisa za leto 2010 je doseglo nižjo vrednost, vendar ta še vedno presega 60 % pričakovanega.

Tako kot v primeru kazalnikov prvega sklopa je tudi tu glavni razlog za doseganje vrednosti, ki so nekoliko nižje od pričakovanih, to, da je bilo v okviru razpisov odobrenih nekoliko premalo vlog, da bi bilo mogoče doseči pričakovane vrednosti, pri čemer so bile vloge zavrnjene predvsem zaradi nedoseganja minimalnega praga točk.

Razloge gre iskati v novosti instrumenta, kar je pri nekaterih prijaviteljih predstavljalo izziv glede samega izvajanja, omejitve glede razpoložljivosti lastnih finančnih sredstev in kadrovskega resursov, kot posledica ZUJF, ter časovna neprimernost odpiranja vlog in podpisa pogodb v obeh odpiranjih, ki se nista pokrivali s študijskim letom.

Tabela 44: BP2 – Kazalniki uspešnosti

Kazalnik	Pričakovano	Doseženo	Uspešnost: Doseženo/Pričakovano (%)
Število vključenih zunanjih strokovnjakov v okviru razpisa za leta 2009 in 2010	86	75	87,2
Število vključenih zunanjih strokovnjakov v okviru razpisa za leta 2011, 2012 in 2013	152	152	100
Število vključenih gostujočih visokošolskih učiteljev v okviru razpisa za leto 2010	156	98	62,8
Število vključenih gostujočih visokošolskih učiteljev v okviru razpisa za leta 2011-2013	267	226	84,6
SKUPAJ	661	551	83,3

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], lastni izračuni.

Karierni centri v visokem šolstvu

Analiza vrednosti kazalnikov pričakovanih in doseženih rezultatov za oceno uspešnosti instrumenta Karierni centri v visokem šolstvu obsega analizo kazalnikov v okviru dveh razpisov, ki ju vključuje instrument. Ti kazalniki, ki so prikazani v spodnjih dveh tabelah, kažejo naslednje.

V okviru **prvega razpisa** je večina vrednosti zelo preseгла pričakovano. Največji presežek je bil dosežen v primeru števila predstavitev programov in profilov diplomantov potencialnim delodajalcem, kjer je bilo načrtovanih 38, realiziranih pa 138 predstavitev, se pravi, da je bilo doseženo 363,1 % pričakovanega oz. da gre za 263,1 % presežka. V primeru ostalih kazalnikov so presežki manjši vendar še vedno veliki. Uspešnost izvajanja instrumenta Karierni centri v okviru prvega razpisa je torej večinoma tako zelo visoka, da je že previsoka.

Glavni razlog za doseganje vrednosti, ki so presegle pričakovano, je v nizkem načrtovanju končnega stanja kazalnikov pri tem novem instrumentu. Glede na to, da je šlo za nov razpis, ki nima (podobnega) predhodnika, je previdnost pripravljavcev instrumenta pri načrtovanju pogojev za odobritev vlog vsaj do neke mere razumljiva. Vendar pa bi pričakovali, da bo izkušnja s previsoko uspešnostjo upoštevana pri načrtovanju **dr drugega razpisa** – kar pa se, kot kažejo kazalniki v okviru drugega razpisa, ni zgodilo. Tudi kazalniki drugega razpisa so znatno preseženi od pričakovane vrednosti. Največji presežek je bil dosežen v primeru števila dogodkov s ciljem povezovanja

študentov z bodočimi delodajalci, kjer je bilo načrtovanih 481, realiziranih pa 681 dogodkov, se pravi, da je bilo doseženo 141,5 % pričakovanega oz. da gre za skoraj 41,5 % presežka. V primeru ostalih kazalnikov so presežki nekoliko manjši in znašajo od 22,5 % do 35,2 %.

Uspešnost izvajanja instrumenta Karierni centri v visokem šolstvu v okviru drugega razpisa je enaka kot pri prvem javnem razpisu. Glavni razlog za doseganje vrednosti, ki so precej presegle pričakovano, pa je spet to, da je bilo v okviru razpisa odobrenih precej vlog, zaradi lahkega doseganja minimalnega praga točk. To pa, med drugim, priča o prenizkih načrtovanih vrednostih kazalnikov oz. o premalo zahtevnih pogojih uspešnosti.

Drugi javni razpis je načrtoval doseganje znatno višjih števil pri vseh kazalnikih, ciljne vrednosti so bile večkratniki načrtovanih in doseženih rezultatov iz prvega razpisa. Povečanje letnih sredstev (povprečno 10% rast glede na prejšnji razpis) in pridobljene izkušnje prijaviteljev, ki so sodelovali v predhodnem razpisu, je vplivalo na to, da so prijavitelji pripravili boljše projektne predloge z bolj uporabnimi aktivnostmi, ki so jih tudi bolje izvajali. Tako je, kljub višje načrtovanim pričakovanim rezultatom pri kazalnikih vseeno opazno znatno večje število udeležencev, kot je bilo načrtovano.

Del vzroka je tudi v načinu evidentiranja kazalnika pri upravičencih, oziroma pri definiciji kariernega svetovanja (ali je to vsaka udeležba študenta na dogodku, ki ga izvede karierni center, ali je to individualno srečanje, delavnica ...) in pri možnostih, da je posameznik, ki je sodeloval na različnih dogodkih bil večkrat evidentiran. Za načrtovanje prihodnjih razpisov v okviru instrumenta Karierni centri v visokem šolstvu oz. podobnih razpisov bi torej priporočili upoštevanje izkušnje s previsoko uspešnostjo v okviru dveh že izvedenih razpisov.

Ob tej pripombi pa je potrebno poudariti, da je tako stanje, če ocenjujemo le uspešnost instrumenta seveda zaželeno, saj kaže na velik interes med uporabniki kariernega svetovanja, tako da ta instrument potrjeno dosega svoje cilje.

Tabela 45: KC – Kazalniki uspešnosti (1. razpis)

Kazalnik	Pričakovano	Doseženo	Uspešnost: Doseženo/Pričakovano (%)
Število študentov, uporabnikov kariernega svetovanja	1930	3262	169,0
Število dogodkov s ciljem povezovanja študentov z bodočimi delodajalci	171	241	140,9
Število neposrednih obiskov diplomantov v bodoča delovna okolja	86	174	202,3
Število predstavitev programov in profilov diplomantov potencialnim delodajalcem (ISSAR)	38	138	363,1
Število vključenih oseb s posebnimi potrebami (ISSAR)	110	172	156,3
Število vseh dogodkov	774	1155	149,2
Število certificiranih izobraževanj kariernih svetovalcev	16	16	100
Število udeležencev vseh dogodkov	12650	23354	184,6

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], lastni izračuni.

Opomba: Podatki so bili pridobljeni s strani MIZŠ dne 16.11.2015.

Tabela 46: KC – Kazalniki uspešnosti (2. razpis)

Kazalnik	Pričakovano	Doseženo	Uspešnost: Doseženo/Pričakovano (%)
Število študentov, uporabnikov kariernega svetovanja	16962	20795	122,5
Število dogodkov s ciljem povezovanja študentov z bodočimi delodajalci	481	681	141,5
Število neposrednih obiskov diplomantov v bodoča delovna okolja	278	375	134,8
Število predstavitev programov in profilov diplomantov potencialnim delodajalcem (ISSAR)	375	507	135,2
Število vključenih oseb s posebnimi potrebami (ISSAR)	208	280	134,6

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], lastni izračuni.

Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva

V primeru instrumenta Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva zajema analiza vrednosti kazalnikov pričakovanih in doseženih rezultatov kazalnice, ki so prikazani v tabeli spodaj in kažejo naslednje; večina vrednosti je dosegla visoke vrednosti – doseženo je bilo od 84,2 % do skoraj 99 % pričakovanega, pri čemer je bila najvišja vrednost dosežena v primeru števila gostujočih strokovnjakov, in sicer je bilo od 415 načrtovanih realiziranih 410 gostovanj oz. doseženo je bilo 98,7 % pričakovanega. Dve vrednosti pa sta pričakovano presegle. Ti dve vrednosti znašata 114,6 % in 131,4 % pričakovanega – prva je število mednarodnih delavnic za učitelje in zaposlene, druga pa število promocij visokošolskih zavodov.

Glavni razlog za doseganje vrednosti, ki so nekoliko nižje od pričakovanih, je, da je bilo v okviru razpisa odobrenih nekoliko premalo vlog, da bi bilo mogoče doseči pričakovane vrednosti. Vloge pa so bile zavržene predvsem zaradi nedoseganja minimalnega praga točk. Sama izvedba gostovanj je po svoji naravi kompleksna in vključuje več ljudi, zaradi tega je ob visokem številu gostujočih normalno, da nekatera gostovanja zaradi različnih, tudi osebnih, razlogov niso realizirana, na kar je potrebno biti pozoren tudi v prihodnje.

Analiza finančnih podatkov o izvajanju instrumenta bi pokazala, koliko sredstev, ki so bila načrtovana za izvedbo instrumenta, je bilo dejansko izkoriščenih. V kolikor bi se pokazalo, da je teh sredstev dovolj za financiranje dodatne operacije, je to smiselno upoštevati v prihodnje.

Tabela 47: INT – Kazalniki uspešnosti

Kazalnik	Pričakovano	Doseženo	Uspešnost: Doseženo/Pričakovano (%)
Število zaposlitev tujih visokošolskih učiteljev	19	17	89,4
Skupno število mesecev zaposlitev tujih strokovnjakov	149	125,5	84,2
Število gostujočih strokovnjakov	415	410	98,7
Število mednarodnih delavnic za študente	72	67	93
Število mednarodnih delavnic za učitelje in zaposlene	41	47	114,6
Število promocij visokošolskih zavodov	54	71	131,4

Vir podatkov: MIZŠ, intervju s skrbnikom pogodb, lastni izračuni.

Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih

Analiza vrednosti zajema kazalnike rezultata Instrumenta, pri tem pa je potrebno omeniti, da so upravičenci naredili veliko več, kot prikazujejo kazalniki – na primer tako Univerza v Ljubljani kot Univerza na Primorskem poročata o več različnih dejavnostih v okviru aktivnosti "Razvoj in nadgradnja sistema kakovosti" – ta aktivnost je zajemala veliko različnih dejavnosti (npr. integracija procesov kakovosti in upravljanja, prenova študentske ankete, evalvacija in nadgradnja tutorskega sistema UL, vzpostavitev sistema in orodij spremljanje zadovoljstva med zaposlenimi, izobraževanje zaposlenih, analiza obstoječega sistema kakovosti ter vzpostavitev celovitega in enovitega sistema ...), a je merjena le z enim kazalnikom, in sicer s številom udeležencev usposabljanj. V tabeli so predstavljeni merjeni kazalniki združeni za vse upravičence, kjer razberemo, da so bili vsi pričakovani cilji doseženi oziroma preseženi. Kazalniki kažejo, da je bilo izvajanje instrumenta uspešno.

Število udeležencev usposabljanj (kamor so bili vključeni tako pedagoški delavci, drugo osebje visokošolskih inštitucij ter tudi študenti) je bilo preseženo za 87 %, ostali kazalniki pa so bili večinoma doseženi v enaki meri kot so bili planirani z nekaj manjšimi odstopanji navzgor. Število udeležencev usposabljanj je preseženo tudi zato, ker so prijavitelji v prijavi napačno interpretirali in posledično ovrednotili ta kazalnik – v prijavi upravičenci niso navedli skupnega števila udeležencev za vsa usposabljanja skupaj, pač pa število udeležencev na vsako posamezno usposabljanje.

Zagotavljanje kakovosti imajo univerze in tudi druge visokošolske inštitucije kot cilj zapisano v svojih strategijah, instrument pa je omogočil, da so nekateri od ciljev bili doseženi prej, kot je bilo predvideno v načrtih inštitucij.

Tabela 48: SK – Kazalniki uspešnosti

Kazalnik	Pričakovano	Doseženo	Uspešnost: Doseženo/Pričakovano (%)
Število udeležencev usposabljanj	1949	3646	187,1
Število začelih postopkov mednarodnih evalvacij	15	15	100,0
Število začelih postopkov mednarodnih akreditacij	5	6	120,0
Število analiziranih študijskih programov	272	281	103,3
Število predmetov z osnovami ekonomije in podjetništva	24	24	100,0
Število predmetov z osnovami naravoslovja in tehnike	57	58	101,8

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], lastni izračuni.

Po kreativni poti do praktičnega znanja

Analiza vrednosti kazalnikov uspešnosti operacije Po kreativni poti do praktičnega znanja zajema naslednje kazalnike: število prejemnikov iz ukrepov štipendijske sheme, število vključenih mentorjev iz gospodarstva, število vključenih pedagoških mentorjev, število izvedenih projektov in število promocijskih dogodkov. Kot že omenjeno, gre po mnenju upravičencev in odgovornih na

Skladu za zelo uspešen Instrument povezovanja visokošolskega izobraževanja z gospodarstvom, kar kažejo tudi presežki na vseh kazalnikih.

Kot je razvidno iz tabel, so vsi realizirani kazalniki močno presegle načrtovane vrednosti – z JR 2013 je bilo število prejemnikov iz ukrepov štipendijske sheme preseženo kar za 70 %, z JR 2014 za 41 %; število vključenih mentorjev iz gospodarstva je bilo z JR 2013 preseženo za 106 % z JR 2014 za 96 %. Število pedagoških mentorjev je bilo preseženo za 67 % z JR 2013 in za 155 % z JR 2014. Število izvedenih projektov je bilo z JR 2013 preseženo za 105 % in z JR 2014 za 33 %.

Tabela 49: PKP – Kazalniki uspešnosti, 2013

Javni razpis, 2013	Pričakovano	Doseženo*	Uspešnost: Doseženo/Pričakovano (%)
Število prejemnikov iz ukrepov štipendijske sheme	800	1356	170
Število vključenih mentorjev iz gospodarstva	100	206	206
Število vključenih pedagoških mentorjev	110	294	167
Število izvedenih projektov	100	205	205
Število promocijskih dogodkov	2	12	500

Opomba: * stanje na dan: 1. 9. 2015

Vir podatkov: [MIZŠ 2015], lastni izračuni.

Tabela 50: Kazalniki uspešnosti, 2014

Javni razpis, 2014	Pričakovano	Doseženo*	Uspešnost: Doseženo/Pričakovano (%)
Število prejemnikov iz ukrepov štipendijske sheme	1465	2070	141
Število vključenih mentorjev iz gospodarstva	185	363	196
Število vključenih pedagoških mentorjev	205	523	255
Število izvedenih projektov	185	246	133
Število promocijskih dogodkov	3	8	267

Vir: [MIZŠ 2015], lastni izračuni.

Opomba: * stanje na dan: 1. 9. 2015

Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija

Analiza vrednosti kazalnikov zajema obe generaciji, se pravi obe izvedbi razpisov. Kot je razvidno iz tabel, so bili plani visoki, opozoriti pa je potrebno, da število študentov v splošnem upada, s tem pa tudi število doktorskih študentov.

Za ilustracijo predstavljamo trend vpisa doktorskih študentov na UL [UL 2015]:

leto 2011/12 – 2210 doktorskih študentov;

leto 2012/13 – 2220 doktorskih študentov;

leto 2013/1 – 1970 doktorskih študentov;

leto 2014/15 – 1649 doktorskih študentov.

Tako za generacijo 2011 kot tudi 2012 je bilo število planiranih upravičencev višje od realizacije. V IS 2011 je bilo planiranih 820 študentov, podpisanih pogodb pa 318, kar predstavlja 39 % realizacijo plana. Za IS 2012 je bilo planiranih 400 podpisanih pogodb, realiziranih je bilo 254, kar predstavlja 63,5 % realizacijo plana. Do odstopanja med prvotno planiranim številom študentov v shemi in dejansko realiziranim številom podpisa pogodb o sofinanciranju je prišlo zaradi previsoko postavljene ocene vpisa študentov, ki je temeljila na predhodni potrditvi študentov (ki bi si želeli

vpisati doktorski študij) in preteklih izkušnjah upravičencev glede števila vpisov na doktorski študij in vključitve študentov v shemo generacije 2010, kjer je bi podeljen približno sorazmerni delež štipendij, tako pod 3A točko razpisa, kot tudi 3B točko razpisa ter zaradi neizpolnjenih pogojev razpisa ali predhodnega odstopa, zaradi česa niso bili potem izbrani na samem razpisu (zamuda v objavi razpisa). Do vračil (kazalnik: Število študentov, ki niso izpolnili obveznosti iz pogodbe (odstop, nedosežen rok) pa prihaja predvsem zaradi tega, ker študentje ne izpolnijo pogodbenih obveznosti (večinoma ne napredujejo v višji letnik oziroma ne izpolnijo pogojev po pogodbi o sofinanciranju v roku).

V spodnjih tabelah so prikazane vrednosti po posameznih institucijah za vsak razpis posebej, po naslednjih kategorijah: število planiranih študentov, število študentov, ki so podpisali pogodbo, število študentov, ki so opravili obveznosti po pogodbi (objava znanstvenega članka, patenta ali zaključena doktorska disertacija) število študentov, ki niso izpolnili obveznosti ter število študentov, ki so ostali v shemi sofinanciranja. Za uspešne štejemo tiste operacije, kjer so izpolnjene obveznosti po pogodbi o sofinanciranju.

Kot je razvidno iz tabel, gre za relativno neuspešen instrument, saj je iz sheme generacije 2011 skupaj izpolnilo obveznosti po pogodbi le 60 % upravičencev iz sheme generacije 2012 pa le 44 %, pri tem pa je potrebno opozoriti, da v shemi generacije 2012 ostaja še 175 študentov, kar predstavlja 45 % odstotkov upravičencev. Če bi predpostavili, da bodo vsi ti upravičenci izpolnili pogodbene obveznosti, bi v tej generaciji pogodbene obveznosti izpolnilo 88% upravičencev, kar bi ocenili kot soliden rezultat in kar bi tudi spremenilo končno oceno uspešnosti instrumenta.

Tabela 51: IS – Podatki za uspešnost, 2011

IS 2011 ¹³	Število planiranih študentov	Število študentov, ki so podpisali pogodbo	Število študentov, ki so opravili obveznosti po pogodbi o sofinanciranju	Število študentov, ki niso izpolnili obveznosti iz pogodbe (odstop, nedosežen rok)	Število študentov, ki so ostali v shemi sofinanciranja
UL	820	318	191	69	58
UM	148	70	37	20	13
UP	70	36	23	9	4
UNG	49	25	19	4	2
SKUPAJ	1087	449	270	102	77

Vir podatkov: [MIZŠ 2015].

Tabela 52: IS – Podatki za uspešnost, 2012

IS 2012 ¹⁴	Število planiranih študentov	Število študentov, ki so podpisali pogodbo	Število študentov, ki so opravili obveznosti po pogodbi o sofinanciranju	Število študentov, ki niso izpolnili obveznosti iz pogodbe (odstop, nedosežen rok)	Število študentov, ki so ostali v shemi sofinanciranja
UL	400	254	98	25	131
UM	135	56	27	9	20
UP	60	33	19	4	10
UNG	45	19	5	4	10

¹³ Na dan 1. 09. 2015.

¹⁴ Na dan 1. 09. 2015.

MPS	50	11	11	0	0
FIS	10	3	2	1	0
FUDŠ	39	14	9	1	4
SKUPAJ	739	390	171	44	175

Vir podatkov: [MIZŠ 2015].

Tabela 53: IS – Kazalniki uspešnosti 2011 v %

IS 2011	doseženo - podpisane pogodbe/pričakovano	doseženo - opravljene obveznosti po pogodbi/podpisane pogodbe
UL	38,8	60,1
UM	47,3	52,9
UP	51,4	63,9
UNG	51,0	76,0
SKUPAJ	41,3	60,1

Vir: Lastni izračuni na osnovi Tabele 51.

Tabela 54: IS – Kazalniki uspešnosti 2012 v %

IS 2012	doseženo - podpisane pogodbe/pričakovano	doseženo - opravljene obveznosti po pogodbi/podpisane pogodbe
UL	63,5	38,6
UM	41,5	48,2
UP	55,0	57,6
UNG	42,2	26,3
MPS	22,0	100,0
FIS	30,0	66,7
FUDŠ	35,9	64,3
SKUPAJ	52,8	43,8

Vir podatkov: Lastni izračuni na osnovi Tabele 52.

4.2.2 Ocena uspešnosti operacij v pogledu uporabnikov

Rezultate ocene uspešnosti v pogledu uporabnikov smo pridobili iz izvedenih vprašalnikov in intervjujev, ki so jih člani projektne ekipe izvedli z različnimi deležniki, povezanimi z izvajanjem javnih razpisov in operacij.

Bolonjski proces

Javni razpisi so bili s strani uporabnikov dobro sprejeti in so pomembno pripomogli k kvalitetnejšemu in mednarodno konkurenčnejšemu visokošolskemu izobraževanju v Sloveniji. Med razlogi za zavrnitve prijav na Javni razpis »Sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009«, se je pokazalo dejstvo, da kar 21 prijaviteljev ni upoštevalo v razpisu določenega roka za dokončanje projekta (ki je morda bil arbitrarno določen, tako da velja v prihodnosti razmisliti o fleksibilnosti pri rokih) ter, da kar 48 prijaviteljev ni doseglo minimalnega praga 40 točk, kar pove veliko o kvaliteti prijav.

Opozoriti velja, da se MIZŠ, kot podpisnik pogodb pri izvajanju posameznih razpisov ni držalo predvidenega roka za obveščanje o izboru, ki je bil objavljen v posameznem razpisu in rokov za podpis pogodb, kar je povzročalo težave uspešnim prijaviteljem pri izvajanju projektov, saj se je v pomembnem delu spremenila dinamika izvajanja, ki pa je predvsem pri instrumentih izmenjav v akademski sferi vezana na semestrskeske cikle. Pri izvajanju aktivnosti v prihodnje velja spoštovati razpisne roke v logični povezavi semestrskih ciklov študija.

MIZŠ je, kar je pohvalno, upoštevalo ključne ugotovitve in priporočila iz poročila o vmesnem vrednotenju teh instrumentov, izvedenega v letu 2012 in tako v nadaljevanju programskega obdobja

oblikovalo nove bolj celostne in trajnostno usmerjene produkte v obliki novih javnih razpisov OP 2014–2020.

Karierni centri

Prvi javni razpis za upravičence je pomenil eno glavnih gonil razvoja modernega kariernega svetovanja. V obdobju financiranja so karierni centri na univerzah dobro zaživeli in se umestili kot povezovalni člen med delodajalci in posameznimi članicami univerze ter se uveljavili med študenti. Dobri praksi delovanja kariernih centrov so sledile tudi druge visokošolske institucije, ki so karierno svetovanje začele uvajati samostojno, brez podpore javnih sredstev.

Drugi javni razpis je z razširitvijo nabora potencialnih prijaviteljev tudi na samostojne visokošolske zavode dosegel namen, da je potrebno z javnimi sredstvi zagotavljati študentom enake pogoje in možnosti, ne glede na tip in pravno obliko izobraževalne institucije, kjer študirajo. Karierni centri so namreč v svoji funkciji oblika zagotavljanja podpore študentom in s tem njihov lažji vstop na trg dela, ki mora biti, ko je govora o javnih sredstvih, karseda enakomerno razporejeno.

Pri delovanju se kaže, da je na univerzah, ki so uspele na obeh razpisih, dosežena stabilnost delovanja kariernih centrov. V tujini pridobljena znanja sta omogočila razvoj centrov, ki s svojo rastočo ponudbo in različnimi modernimi prijemi poskušajo uveljaviti karierno svetovanje med večino študentske populacije in so pri tem uspešne.

Prepoznavnost kariernih centrov in možnosti, ki jih karierno svetovanje ustvarja pa je na strani potencialnih ponudnikov zaposlitvenih možnosti v gospodarstvu in negospodarstvu še vedno nezadostna. Razlog za to je v naravi navezovanja stikov z delodajalci, ki se ji svetovalci ne morejo v zadostni meri posvetiti, predvsem zaradi objektivne časovne razpoložljivosti zaposlenih, ki so primarno usmerjeni k študentom ter obvezam projekta, ki ga izvajajo. Zaradi tega velja razmisliti kako, s poenostavitvijo administrativnega in finančnega poročanja o izvajanju posamezne operacije, razbremeniti strokovne sodelavce v kariernih centrih, kar jim bo sprostilo del časa in ga bodo lahko namenili za promocijo med zaposlovalci. Eno od izhodišč za načrtovanje novega instrumenta mora biti poenostavitev in poenotenje ter informatizacija poročanja, ki naj dobi vsebinski in ne le administrativno-tehnični namen.

K večjemu uveljavljanju kariernih centrov med študenti je pripomoglo tudi stanje na trgu dela, ki je za mlade še posebej neugodno. Študenti so zaznali dodano vrednost, ki jo karierno svetovanje predstavlja. Še vedno pa je veliko prostora za aktivnejše vključevanje študentskih organizacij predstavnikov gospodarstva in sindikalnih central v njihovo delovanje, proces za to mora biti voden s strani kariernih centrov in je lahko, v fazi uveljavljanja, tudi podprt z javnimi sredstvi.

Pri kariernih centrih, ki so oblikovani na posameznem samostojnem visokošolskem zavodu pa je situacija nekoliko drugačna. Zaradi velikosti izobraževalnih organizacij in zaradi majhnega, pogosto ozko strokovno usmerjenega števila študentov, so potrebe, pa tudi zmožnosti kariernih centrov manjše. Tako ti centri težko izvajajo celostno karierno svetovanje, saj so kadrovsko prešibki. So pa zaradi narave dela in tržne usmerjenosti v teh kariernih centrih razvili nekatere elemente kariernega svetovanja, ki bi bili koristni tudi za druge karierne svetovalce. Da bi svojo neugodno kadrovsko strukturo izboljšali bi bilo potrebno oblikovati načine za mrežno sodelovanje z večjimi (univerzitetnimi) kariernimi centri, kar bi veljalo promovirati v naslednjih javnih razpisih.

Sodelovanje med različnimi kariernimi centri je zaenkrat šibko in predstavlja eno od omejitev pri uveljavljanju mednarodno primerljivega kariernega svetovanja v Sloveniji. V tujini izobraženi svetovalci različnih kariernih centrov svojega znanja in izkušenj zaenkrat ne delijo s kolegi, ki teh izobraževanj niso bili deležni. Prav tako so redke oblike medsebojnega sodelovanja pri izvajanju aktivnosti. Poudariti je potrebno, da karierni centri drug drugemu ne predstavljajo konkurence, saj vsak karierni center nudi storitve svojim študentom.

Med izvajanjem instrumenta je, zaradi nekonsistentnih navodil, novosti instrumenta in s tem povezane neizkušenosti na obeh straneh in obilice dokumentacije, ki je bila zahtevana s strani izvajalca javnega razpisa prihajalo do napak, ki jih je bilo potrebno popravljati za nazaj, kar je predstavljalo dodatno obremenitev za vse vpletene.

Glede na obstoječe stanje je smiselno nadaljevati z izvedbo aktivnosti, ki podpirajo nadaljnji razvoj in krepitev prepoznavnosti kariernega svetovanja. V prihodnjih razpisih velja omejevati sredstva za plače in jih preusmeriti v financiranje neposrednih aktivnosti za večjo prepoznavnost v gospodarstvu ter podpora k medsebojnemu sodelovanju.

V razpisih bi kot cilj veljalo izpostaviti tudi sodelovanje med kariernimi centri, preko izmenjave znanja in izkušenj med strokovnimi sodelavci, z izmenjavo orodij in izkušenj ter dobrih praks, z izvajanjem skupnih promocijskih in kadrovskih aktivnosti za študente in za zaposlovalce.

Pri oblikovanju novih instrumentov pa je ključno zagotoviti sodelovanje med skrbniki razpisov, razvojnim delom MIZŠ, organom upravljanja in Ministrstvom za finance, v pogovor pa je smotno vključiti tudi predstavnike kariernih centrov.

Vse podrobnosti razpisa (še predvsem posledice na operativni ravni) morajo biti pred objavo prečiščeni in medresorsko usklajeni na tehnični in izvedbeni ravni, da lahko skrbniki upravičencem podajo enoznačna natančna navodila, ki morajo vsebovati tudi načine za zagotavljanje fleksibilnosti pri izvajanju posamičnih operacij. V te postopke je potrebno vključiti skrbnike, predstavnike organa upravljanja in predstavnike Ministrstva za finance, po potrebi pa pridobiti uradno mnenje še s strani Evropske komisije.

Priporočamo tudi uvajanje pavšalnih zneskov za delovanje kariernih centrov, najprimerneje bi bilo v obliki standardnih stroškov na udeleženca svetovanja, kjer bi bile posamezne oblike svetovanj vrednotene glede na vsebinsko plat, neposrednim stroškom pa bi bili dodani tudi posredni stroški v obliki pavšalnega zneska.

Ob tem velja opraviti tudi premislek o trajnosti delovanja kariernih centrov po zaključku finančne perspektive 2014–2020, ko bi bilo potrebno breme financiranja delovanja kariernih centrov sorazmerno razporediti med posamezne izvajalce izobraževanja, med zaposlovalce in med študente ter sindikate, ki jih je potrebno, preko njihovih reprezentativnih organov, aktivneje vključiti v proces uveljavljanja kariernega svetovanja. Obstajajo različni modeli o katerih je potrebno v prihodnje razmisliti in najti rešitev.

Internacionalizacija

Nadgradnja predhodnih razpisov, ki so z javnimi sredstvi podpirala mednarodna gostovanja strokovnjakov in učiteljev v Sloveniji z razpisom Internacionalizacija je pozitivno vplivala na oblikovanje bolj zaokroženih vsebinskih prijav, ki so v praksi dosegle tudi več širših ciljev, ki jih ni mogoče meriti (nove skupne iniciative, koristi za študente, ustvarjanje novih kontaktov in aktivnosti v kariernih centrih ...).

Je pa ta sprememba zaradi vzpostavljenih pogojev in meril v javnem razpisu obenem omejila možnosti prijaviteljem, ki različne oblike mednarodnega strokovnega sodelovanja šele razvijajo in manjšim izobraževalnim institucijam, ki so družboslovno usmerjena.

Z uvedbo nove aktivnosti, namenjene dvigu mednarodne prepoznavnosti izobraževalnih institucij se je omogočila tudi podpora na povsem novem področju razvoja in uveljavljanja visokošolskih izobraževalnih institucij, ki je v preteklosti našim izobraževalnim institucijam bilo skoraj neznano. Zaenkrat je to možnost, ki pri upravičencih še ni dovolj prepoznana in izkoriščena.

Na začetku je potrebno izraziti pohvale novemu instrumentu, ki zaokroženo podpira področje internacionalizacije, skupaj z doseganjem številnih pozitivnih stranskih učinkov. Instrument je bil dobro sprejet in je še pospešil mednarodno vključevanje uspešnih prijaviteljev.

Ker pa gre za nov instrument so se pri izvajanju pojavljale težave, ki jih je potrebno pred uvajanjem podobnih instrumentov v obdobju 2014– 2020 identificirati in zanje poiskati najustreznejše rešitve, da bodo javna sredstva kar se da učinkovito in uspešno koriščena. Primarno so težave povezane s finančnimi predpisi in ozkim omejevanjem upravičenih stroškov, ter načinom in vsebino poročanja.

Zaradi zahtevnih pogojev iz razpisa in tudi zaradi nekaterih kriterijev točkovanja, ki je, med drugim, "nagrajeval" kompleksnejše in celovitejše oblike sodelovanja ter, s kriteriji v skupni višini 7 od 68 točk (ob pragu za uspešno prijavo 40 točk), poudarjal sodelovanje na študijskih področjih Klasius 4 in 5, je število odobrenih vlog nizko (zgolj 22%) in razpisana sredstva niso bila izkoriščena v celoti.

Potreba po dodatni promociji teh znanstvenih področij je po oceni projektne ekipe nepotrebna oziroma celo prinaša negativne učinke za družbo. Zato v prihodnje predlagamo odpravo tega merila v javnih razpisih. Razlog za predlagano spremembo je v naslednjih dejstvih:

- Potrebno se je soočiti z dejstvom, da Slovenija ni manj konkurenčna na tehničnih področjih, ampak na družboslovnih področjih, vključno z ekonomsko znanostjo, saj nam kot družbi manjka znanja in potenciala, ki bi uspel podpirati gospodarstvo in družbeni razvoj v enaki meri, kot je tega sposobna "tehnična" znanost. Podfinanciranje družboslovnega raziskovanja (bazičnega in aplikativnega) in pomanjkanje ustrezno usposobljenih družboslovnih strokovnjakov, kljub hiperprodukciji izobraženega družboslovnega kadra, predstavlja ena od temeljnih pomanjkljivosti slovenskega gospodarskega prostora. Posledično visoko usposobljeni tehnični strokovnjaki odhajajo v tujino, saj gospodarstvo in negospodarstvo, razen redkih izjem, ne ustvarja delovnih mest ki bi tovrstni kader potrebovala. Za ustvarjanje delovnih mest te vrste je namreč potrebno močno razvito družbeno okolje, usmerjeno v inovativnost in podjetnost v vseh delih družbe, kar lahko razvijejo le družboslovne znanosti.
- Sama sodelovanja in izmenjave med strokovnjaki in učitelji naj temeljijo na naravnih poteh nastanka in razvoja, umetno vsiljena merila, ki preferirajo ene oblike sodelovanja pa nižajo celotni potencial in posledično nižajo rezultate ter manjšajo učinke.

Zaradi nove vsebine javnega razpisa so se na izvajanje morali "priučiti" tako izvajalci razpisa kot upravičenci. Ozek nabor upravičenih stroškov in še ožje tolmačenje pravil je povzročalo obilico težav pri izvajanju gostovanj. Glede na naravo mednarodnih gostovanj in s tem povezanimi strokovnjaki, ki tovrstnih obremenitev in zahtev pri akademskem delu drugače niso navajeni, je bilo v veliki meri težavno izpolniti zahteve izvajalca. Pretirane so bile zahteve glede dokumentiranja in poročanja o izvedenih aktivnostih.

Pred začetkom izvajanja razpisa niso bila razčiščena vsa davčna in druga finančna vprašanja, kar jim je, kot izjavljajo upravičenci, povzročalo težave pri izvajanju. Zahteve in navodila glede upravičenih stroškov (omejitev upravičenih stroškov za zunanje storitve na stroške avtorskega dela ali dela po podjemni pogodbi, ter izključitev svetovalne pogodbe) so povzročile težave pri izvedbi gostovanj, predvsem pri tujih strokovnjakih iz gospodarstva, kar je zmanjšalo potencial sodelovanja.

Obdavčevanje stroškov za potovanje in bivanje, kot to predvideva davčna zakonodaja, predstavlja veliko oviro in povečuje administrativno-tehnično zahtevnost izvedbe posameznega gostovanja. Različna tolmačenja, ki so jih upravičenci pridobili od posameznih davčnih uradov po Sloveniji v zvezi s to problematiko, so povzročala težave pri računovodjih. Morda pa je potrebno omeniti tudi nevarnost posrednega financiranja države iz sredstev EU, preko pokojninske in davčne blagajne.

Pri nadaljnjem izvajanju javnih razpisov za internacionalizacijo velja razmisliti o uvajanju pavšalnega financiranja, smiselno je uvesti standardno lestvico stroškov na enoto za gostujoče učitelje in strokovnjake (ta bi bila sestavljena iz kriterijev kot so akademska kvaliteta gostujočega

glede na njegove znanstvene reference, strokovne in profesionalne izkušnje strokovnjakov, glede delovno dobo, delovno mesto, profesionalni življenjepis ter drugih), ali pa kar metodo pavšalnih zneskov, ki bi poleg neposrednih stroškov posameznega gostovanja vključevali tudi del za pokrivanje posrednih stroškov.

Ker gre v večini primerov za obsežne načrte gostovanj, tako v številu, kot v kvaliteti in ciljih, bi s tem zmanjšali administrativno breme, ki v praksi ne prispeva k transparentnosti in k pravilnejši porabi sredstev. Tako bi se lahko tisti, ki so odgovorni za nadzor nad pravilnostjo porabe javnih sredstev, posvetili nadzoru oziroma preverjanju izvajanja na kraju samem, med izvajanjem.

Sredstva za izvajanje promocijskih dejavnosti bi lahko bila ocenjena v pavšalnem znesku, glede na kriterije kot so velikost izobraževalne institucije, ciljne regije in znanstvena področja, pričakovani konkretizirani rezultati promocije...).

Kot eno ustreznih rešitev za zmanjševanje administrativnega bremena vidimo tudi uvajanje zunanje neodvisne revizije posameznih operacij s strani usposobljenih gospodarskih družb ki bi za izvajalca javnih razpisov nadzirala izvedbo posameznih aktivnosti in katere pozitivno mnenje bi zadoščalo za potrebe poročanja. Obenem bi te družbe kot obvezo prevzele tudi svetovanja in izobraževanja za upravičence in druge deležnike.

Ker gre v primeru upravičencev za institucije, s katerimi imajo izvajalci javnih razpisov dolgoletne izkušnje, hkrati pa so te institucije zavezane pozitivno k pravni zakonodaji iz področja javnega prava, bi bilo, kljub izzivom za organ upravljanja, te načine možno uveljaviti. Prihranki pri vseh sodelujočih se bodo povečali, projektna sredstva, vključno s kadri pa bodo lahko usmerjena na vsebinski del izvajanja posamezne operacije, kar bo izboljšalo rezultate.

Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih

Javni razpis je bil s strani uporabnikov dobro sprejet, saj je pomenil, da bodo nekatere zastavljene cilje s področja zagotavljanja kakovosti lahko uresničili prej kot so načrtovali.

Pokazalo se je, da je bilo glede na kriterije doseganja meril v razpisu uspešnih več prijaviteljev (dosežen minimalni prag točk) vendar zaradi razpoložljivih virov glede na vrstni red upravičencev niso bile izbrani. Take so bile tri vloge.

Največja težava instrumenta je bil zamik podpisa pogodb: pogodbe z upravičenci so bile namreč podpisane šele več kot leto po objavi razpisa v Uradnem listu, oziroma v povprečju 270 dni od izdaje sklepa o izbiri. Razlog zamika podpisa pogodb je bila dolžina izvedba ponovnega postopka ocenjevanja vlog na podlagi predhodne sodbe upravnega sodišča. Kljub zamiku so upravičenci lahko uveljavljali stroške od objave razpisa v Uradnem listu, vendar je to povzročilo dolgo obdobje zalaganja stroškov.

Sicer pa MIZŠ poroča tudi o velikih administrativnih obremenitvah pri izvajanju operacij v zvezi z dokazovanjem upravičenih stroškov. V povezavi s stroški je potrebno omeniti tudi to, da so bile tekom projekta z aneksi pogodbene vrednosti nekaterih upravičencev nekoliko znižane, saj vsi stroški, ki so jih uveljavljali upravičenci niso bili upravičeni, kar kaže na to, da ni bilo dovolj jasno definirano, kateri stroški so upravičeni in kateri niso, ob enem pa kaže tudi na nenatančno finančno načrtovanje na strani upravičenca. Po mnenju MIZŠ so bili upravičeni stroški jasno definirani, vendar je s strani upravičencev prišlo do napačne interpretacije upravičenih stroškov. Prav tako je med izvajanjem operacije prišlo do znižanja pogodbene vrednosti tudi zato, ker so upravičenci ocenili, da ne bodo porabili vseh dodeljenih sredstev.

Zaradi kadrovskih omejitev ni omogočeno sprotno vrednotenje učinkov projektov v smislu vrednotenja na terenu, skrbniki pogodb na MIZŠ namreč menijo, da le pisno poročanje o doseženem s strani upravičencev ni vedno dovolj. V prihodnje bi veljalo razmisliti o občasnih

obiskih skrbnika pogodb razpisovalca pri upravičencih, kjer bi se na kraju samem pregledalo opravljeno delo in doseženi cilji.

V splošnem pa ugotavljamo in lahko rečemo, da je bilo s pomočjo instrumenta izvedenih veliko aktivnosti, predvsem gre za različna izobraževanja iz različnih področij (npr. področje vrednotenja, didaktika, uporaba sodobnih tehnologij pri poučevanju), mednarodna vrednotenja in akreditacije in posodobitve programov, predvsem je potrebno izpostaviti, da je projekt omogočil zagon nekaterih aktivnosti (kar zahteva večje finančne vložke) - npr. poenoten sistem evalvacij študija s tehničnimi nadgradnjami, ki se bodo po zaključku sofinanciranja nadaljevale.

Priporočila za prihodnje izvedbe se nanašajo predvsem na zmanjšanje administrativnih bremen v povezavi s finančnim poročanjem – kot že predhodno omenjeno, bi zmanjševanje administrativnega bremena lahko omogočilo uvajanje zunanje neodvisne revizije posameznih operacij s strani usposobljenih gospodarskih družb, ki bi za izvajalca javnih razpisov nadzirala izvedbo posameznih aktivnosti in katere pozitivno mnenje bi zadoščalo za potrebe poročanja. Na ta način bi lahko bili zagotovljeni (človeški) viri za vrednotenje operacij na terenu.

Po kreativni poti do praktičnega znanja

Za oceno uspešnosti je bila izvedena spletna anketa med deležniki in sicer med študenti, pedagoškimi mentorji in delovnimi mentorji [Anketa KPPZ 2015]. V anketi je sodelovalo 640 študentov, 147 pedagoških mentorjev in 81 delovnih mentorjev.

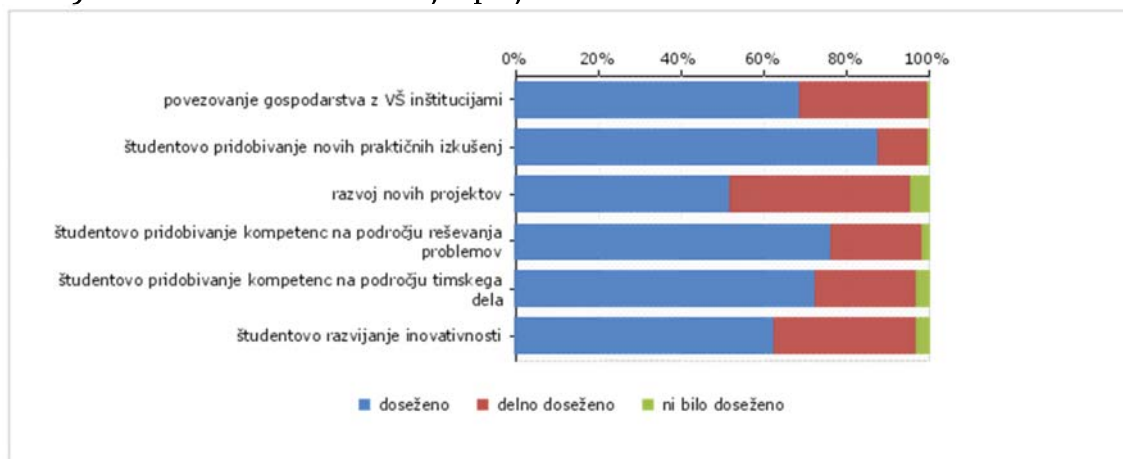
Splošna ocena je zelo pozitivna s strani vseh vključenih. Na tem mestu podajamo povzetek ugotovitev, podrobnejše poročilo ankete med upravičenci je v prilogi 6.

Podjetja so se za sodelovanje v projektu odločala iz več razlogov in sicer se jih je največ odločilo za sodelovanje, ker je to pomenilo priložnost za razvoj (60 %), ker lahko na ta način spoznajo potencialni kader (55 %) ter ker se na ta način prenaša znanje iz izobraževalne sfere v gospodarstvo (42 %). Najmanjši delež se jih je odločilo za sodelovanje zaradi finančne spodbude (21 %).

Sodelovanje s pedagoškim mentorjem so delovni mentorji večinoma označili kot dobro oziroma zelo dobro (povprečna ocena 4,7). Prav tako so bili precej zadovoljni z delom študentov (povprečna ocena 4,2) – kar 45 % delovnih mentorjev je dejalo, da so bili z delom študentov zelo zadovoljni, nihče od vprašanih pa ni bil nezadovoljen.

Najpogostejša oblika pomoči, ki so jo delovni mentorji nudili študentom je bilo svetovanje in vsebinsko usmerjanje, temu pa je sledil prenos znanja.

Cilji projekta so bili podpreti razvoj kompetenc, praktičnega znanja in izkušenj. Tudi na tem področju se kaže uspešnost projekta, saj delovni mentorji v splošnem ocenjujejo, da so bili cilji doseženi – v največji meri je bil dosežen cilj študentovo pridobivanje novih praktičnih izkušenj (88 %), sledi študentovo pridobivanje kompetenc na področju reševanja problemov (76 %) ter na področju timskega dela (73 %). Visoko so ocenjeni tudi vsi ostali cilji, najnižje je ocenjen cilj »razvoj novih projektov« (52 % jih ocenjuje cilj kot dosežen).

Slika 5: PKP – Ocena doseženih ciljev projekta

Vir: [Anketa KPPZ 2015].

Tudi študenti sami ocenjujejo, da so bili doseženi predvsem naslednji cilji projekta: pridobljene nove praktične izkušnje (68 %), pridobljene kompetence na področju timskega dela (66 %), pridobljene kompetence na področju reševanja problemov (58 %). Poudarili so pridobivanje novih znanj, povezovanja prakse in teorije ter pridobivanje tako splošnih kot specifičnih kompetenc.

Prav tako pedagoški mentorji ocenjujejo, da je PKP v največji meri dosegel cilje na področju pridobivanja novih izkušenj (90 %) in kompetenc študentov (88 %). Splošna ocena pedagoških mentorjev je, da je program PKP dober (na lestvici od 1–5, so ga ocenili z vrednostjo 4,2).

Prednosti, ki jih študenti vidijo v sodelovanju PKP je veliko, predvsem pa izpostavljajo delo v praksi, povezovanje z organizacijami, spoznavanje dela, delovanje v timu, povezovanje različnih znanj, priložnost za nadaljnje sodelovanje, spoznavanje potencialnih delodajalcev.

Delovni mentorji vidijo v instrumentu PKP veliko možnosti in priložnosti, tako za študente, kot tudi za delovno organizacijo, na tem mestu navajamo le nekatere:

- študentom lahko nudimo vpogled v prakso, svetujemo, pomagamo pri razvoju inovacij
- prepoznavanje kompetenc študentov, ki lahko kasneje sodelujejo s podjetjem,
- povezovanje z visokošolsko institucijo, spoznavanje možnosti, ki jih ponuja sodelovanje z visokošolsko institucijo,
- spoznavanje potencialnega kadra,
- pretok znanj, navezovanje novih stikov in poslovnih priložnosti, interdisciplinarnost,
- boljše povezovanje izobraževalnega sistema in potreb gospodarstva.

Pedagoški mentorji so izpostavili naslednje učinke instrumenta:

- razvoj različnih generičnih poklicno specifičnih kompetenc študentov v stiku z realnim delovnim okoljem in realnimi izzivi podjetij/družb. razvoj in krepitev interdisciplinarne obravnave problemov/izzivov, kar ponuja podjetjem drugačne rešitve, študente uvaja v komunikacijo z drugimi strokami in prav tako pedagoške mentorje,
- študenti se vključijo v strogo usmerjeno raziskovalno in razvojno delo za potrebe industrije. Pri tem se naučijo kakšne so potrebe industrije, kako se z industrijo komunicira, naučijo pa se timskega dela, seznanijo pa se tudi z osnovami koordinacije projektov, vodenja projektov in upoštevanja mejnikov časovnih mejnikov pri izvajanju projektov. zaradi relativno kratkega časa izvajanja projektov so za podjetja vidni predvsem delni učinki in odlična osnova za razširitev sodelovanja v bodoče,
- projektno timsko delo študentov na realnih industrijskih problemih,

- povezovanje študentov, podjetij in visokošolskih ustanov in s tem velika možnost izmenjave znanja in izkušenj ter razvoja drugih oblik sodelovanja (razvojni projekti, zaposlovanje študentov).

Seveda pa je prostor tudi za izboljšave, delovni mentorji so navedli naslednje težave, na katere so naleteli v času izvajanja projekta – na tem mestu jih izpostavljamole nekaj, ki se pojavljajopogosteje, podroben izpis je v prilogi 5:

- preveč je poudarka na količini (točkovanje je vezano na št. študentov), zato nekateri to izkoriščajoj, saj je težko "kaznovati" študente, ki se ne angažirajoj. Predlagamo, da za manjša podjetja npr. 3 vključeni študentje doprinesejo enako točk kot 10 študentov za večja podjetja. S tem bo manjši pritisk na iskanje kvantitete namesto kvalitete,
- birokratske zahteve in veliko poročanja, ki jemlje osredotočenost vsebini,
- omejeno število ur, ki so ga študentje opravljajoj pri projektu je zahtevalo krčenje idej in prilagajanje planov, ki so seveda odražajoj zaporednost dela. Vsi študentje so opraviloveliko več ur dela, kot so ga uradno izkazajoj, za to pa niso bili ustrezno plačani. Količino dela mora določiti podjetje, ne pedagoški mentor ali zunanja organizacija,
- preslabo definirana vloga institucije oz. pedagoškega mentorja. Študentsko delo je plačano pavšalno in ne po učinku, ki je lahko zelo različen. Ni možnosti individualnega nagrajevanja, kar je v realnosti seveda praksa,
- zakasnitve pri izplačilih študentskega dela in s tem povezane težave pri izvajanju programa.

Podobno ugotavljajoj tudi pedagoški mentorji, in sicer:

- čas sodelovanja je prekratek,
- na projektih je preveč študentov,
- slaba razporeditev ur za mentorje,
- prevelika administrativna obremenitev.

Sodelovanje s Skladom so vsi deležniki ocenilj kot dobro oziroma zelo dobro, predvsem podajanje navodil in sodelovanje z uslužbenci Sklada. V splošnem so Instrument pohvalilj in pozdravilj vsi – tako študenti, pedagoški in delovni mentorji, ki se strinjajoj, da je potrebno Instrument tudi v prihodnje nadaljevati.

Predloge za izboljšanje Instrumenta lahko strnemo v nekaj točkah:

- potrebno je razmisliti o številu ur, ki je namenjen mentorjem in študentom – povečati število ur študentom,
- čas, ko se izvajajoj projekti – izpitno obdobje za to ni najbolj primerno, saj so takrat študenti precej obremenjenilj (možnost dela v času počitnic),
- razmisliti o številu študentov na operacijah (predlog – največ 6 študentov na operacijo),
- poleg tega bi bilo smiselno razmisliti o podaljšanju časa operacij oziroma o nadaljevanju uspešnih operacij,
- poenostavitev poročanja,
- financiranje materiala in opreme za raziskovalno delo,
- sprotno izplačevanje opravljenega dela študentom,
- manjše skupine študentov,
- omogočiti, da so pedagoški mentorji lahko tudi asistentilj.

Podrobneje je izpis vseh predlogov podan v prilogi 6.

Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija

Za ugotavljanje uspešnosti z vidika uporabnikov smo uporabilj spletno anketo [Anketa ISDŠ 2015], ki je bila posredovana vsem upravičencem inovativne sheme v generaciji 2011 in 2012. Anketa je bila posredovana na univerze od koder so jo razposlalj upravičencem (študentom). Na anketo se je

odzvalo 323 respondentov (od skupno 840 uporabnikov), kar predstavlja 38,4 % vseh uporabnikov, kar za spletno anketo predstavlja zelo dober odziv. Na anketo je odgovarjalo 47 % upravičencev generacije 2011 in 53 % upravičencev generacije 2012. V tem delu podajamo kratek povzetek ugotovitev, podrobnejše analize pa so v prilogi 7.

Na anketo o inovativni shemi je odgovarjalo 39 % moških in 61 % žensk. Anketiranci so v večini (43 %) stari med 26 in 30 let, petina (21 %) jih je starih med 31 in 35 let, 16 % med 36 in 40 let, 15 % med 40 in 50, le 4 % pa so stari 51 let in več.

Redno zaposlenih za nedoločen čas je 48 %, četrtnina (24 %) jih je zaposlenih za določen čas, nezaposlenih je skoraj petina (17 %), na anketo je odgovarjalo tudi 3 % brezposelnih oseb ter 7 % takih, ki so označili odgovor Drugo. Med njimi je največ oseb s statusom študenta, nekaj pa samozaposlenih.

Večina anketirancev 71 % je na doktorski študij vpisana na Univerzi v Ljubljani, 13 % na Univerzi v Mariboru, 11 % na Univerzi na Primorskem, 2 % na Univerzi v Novi Gorici in na Mednarodni podiplomski šoli Jožefa Stefana, le 1 % pa na Fakulteti za informacijske študije v Novem mestu.

Po večini (77 %) so bili ob prijavi na razpis za Inovativno shemo za sofinanciranje doktorskega študija vpisani v 1. letnik, 18 % jih je bilo vpisanih v 2. letnik, 4 % v 3. letnik in 1 % v 4. letnik.

Za večino anketiranih je (76 %) je bila pridobitev finančnih sredstev zelo pomembna za vpis v doktorski študij, 19 % jih je odgovorilo, da je bila precej pomembna, 3 % da je bila malo pomembna in za 2 % ni bila pomembna. Respondente, ki so dejali, da pridobitev financiranja ni bila pomembna smo vprašali po razlogu in večina jih je dejala, da bi se vpisali v vsakem primeru oziroma so že bili vpisani, ko so izvedeli za shemo, nekateri pa so morali financiranje v celoti vrniti.

Glede na to, da je operacija zaključena ne preseneča, da je velika večina anketiranih (86 %) že izpolnila pogodbene obveznosti iz pogodbe o inovativni shemi, 14 % anketirancev pa tega še ni storilo.

Največ anketirancev, ki so izpolnili pogodbene obveznosti (97 %) je objavilo znanstveni članek, ali pa je ta bil sprejet v objavo. 12 % anketirancev je že uspešno zagovarjalo doktorsko disertacijo, 2 % pa je izdelalo patent, ki je sprejet v postopek na nacionalni ravni.

Podatki o izpolnjenih pogojih kažejo, da je zaključek doktorskega študija z zagovorom doktorske disertacije v treh letih izredno težek, saj je ta pogoj izpolnila le nekaj več kot desetina vprašanih. Večina respondentov je objavila znanstveni članek, kar je sicer tudi pogoj za pristop k zagovoru doktorske disertacije.

Sicer podatki kažejo (vir: MIZŠ), da so v letu 2014 doktorandi na študijskih programih III. stopnje v povprečju študirali 5,4 let - 13 % jih je študij zaključilo v 3 letih, 37 % v 4 letih, ostali pa so potrebovali več kot 4 leta, kar potrjuje ugotovitve iz ankete.

Kot izhaja iz ankete je težav s katerimi se srečujejo doktorski študenti več - del ovir se nanaša na časovne omejitve, s katerimi se srečujejo doktorski študenti, predvsem zaposleni, drugi del ovir pa se nanaša na same postopke - npr. dolgotrajnost postopkov za odobritev teme, dolgotrajnost postopka sprejetja članka v objavo, različne težave pri izvedbah raziskav...

Anketiranci, ki pogojev še niso izpolnili, imajo v načrtu pripraviti znanstveni članek za objavo (86 %), izdelati patent (6 %) ter uspešno zagovarjati doktorsko nalogo oziroma pridobiti naslov doktor znanosti (21 %).

Pogosto omenjena težava oziroma ovira pri Inovativni shemi je izpolnjevanje pogodbenih obveznosti. Anketiranci so v povprečju ocenili, da je bilo izpolnjevanje pogodbenih obveznosti za

Inovativno shemo srednje težavno (3,2). Ovire vidijo predvsem pri usklajevanju študija in službe, v časovni omejitvi, težavah pri objavah znanstvenih člankov ter birokraciji (podrobneje so odgovori navedeni v Prilogi 7).

Na tem mestu navajamo le nekaj odgovorov respondentov:

- »3 leta za dokončanje (z zagovorom) doktorskega študija je relativno kratko obdobje v primeru, da študent sam dela raziskavo, ki zahteva veliko terenskega dela in meritev. Objava znanstvenega članka je relativno dolg postopek, če upoštevamo, da v prvem letu študent izbere temo in jo tudi potrdi, v drugem letu izvaja vse meritve in intervencije, šele v tretjem letu pridobi konkretne rezultate s katerimi lahko napiše in objavi članek. Pri dobrih znanstvenih revijah včasih postopek ustreznosti članka traja tudi do dve leti.«
- »Razpis je bil objavljen zelo pozno, rezultati znani šele pozno spomladi. To pomeni, da smo imeli za izpolnitev pogodbenih obveznosti dve, in ne tri leta. Glede na dolge recenzentske postopke pri revijah, je to relativno malo časa za celoten proces, od pisanja članka do njegove objave. To se je sicer rešilo tako, da zadostuje zgolj potrdilo, da bo članek objavljen.«
- »Zaposlitev ob doktorskem študiju močno ovira študijske aktivnosti. Zaposleni študenti na ustreznem področju bi morali imeti drugačne pogoje za izpolnjevanje pogodbenih obveznosti, saj ob študiju pridobivajo tudi praktične izkušnje iz dela. Menim, da je cilj programa ravno medsebojna sinergija akademskega in praktičnega znanja. Posledično bi morali imeti zaposleni študenti možnost podaljšanja rokov za izpolnitev obveznosti.«

Namen javnega razpisa »Inovativne sheme je: »... podpreti tehnološke, visokošolske ter znanstvene potrebe gospodarstva in prenos znanja v trikotniku visoko šolstvo, raziskovanje in gospodarstvo s spodbujanjem doktorskega študija na vseh področjih ter s tem prispevati k trajnostnemu razvoju družbe«. Zanimalo nas je, kako respondenti ocenjujejo zagotavljanje izvajanja cilja z Inovativno shemo. Večina anketirancev je ocenila, da se izvajanje cilja s shemo zagotavlja v zadostni meri (44 %), 20 % da se izvajanje zagotavlja popolnoma, tretjina pa jih je ocenila, da se izvajanje cilja s shemo zagotavlja slabše.

Več kot polovica (54 %) anketirancev pravi, da prijava na razpis in pridobitev finančnih sredstev ni vplivala na odločitev za vpis v doktorski študij ali za nadaljevanje študija, saj so svojo odločitev sprejeli pred vstopom v shemo. **To kaže, da je bil javni razpis objavljen prepozno, veliko bolje bi bilo, da bi bil objavljen vsaj istočasno z vpisom v študijsko leto.** Pri nekaterih pa je bila prijava na razpis to ključen dejavnik, saj se je 34 % anketirancev zaradi tega odločilo za vpis v 1. letnik doktorskega študija, 12 % pa za nadaljevanje študija oziroma vpis v naslednji letnik.

Pridobljen naziv doktorja znanosti bo pri 37 % anketirancev pomenil možnost napredovanja na sedanjem delovnem mestu ali pri zaposlitvi, pri 36 % pomeni povečanje možnosti za zaposlitev v negospodarstvu, pri 22 % pa za zaposlitev v gospodarstvu. S pridobljenim nazivom bo 16 % anketirancev ohranilo sedanjo zaposlitev, pri 11 % pa je naziv doktorja pogoj za zaposlitev. Pri ostalih naziv doktorja nima tovrstnega vpliva, pomeni le izobraževanje in višanje ugleda.

Anketiranci so ocenjevali, kako dobro instrument dosega določene cilje – cilje so ocenjevali na lestvici od 1 do 5, pri čemer je 1 pomenila "sploh ne dosega" in 5 "popolnoma dosega".

Po mnenju anketirancev instrument **delno dosega naslednje cilje:**

- podpiranje tehnoloških, visokošolskih in znanstvenih potreb gospodarstva (3,6),
- povečanje uporabnosti znanstvenega in raziskovalnega dela v okviru doktorskega študija (3,5),
- ustvarjanje možnosti za pretok znanja med znanstveno-raziskovalno sfero v okviru doktorskega študija ter uporabniki znanja (3,4),
- spodbujanje sodelovanja med doktorskimi študenti, gospodarstvom in negospodarstvom (3,5) in spodbujanje interdisciplinarnosti podiplomskega doktorskega študija in raziskovalnega dela, ki omogoča pridobiti širši spekter znanj (3,7).

Instrument pa **dosega naslednje cilje:**

- spodbujanje doktorskega študija na vseh področjih in s tem prispevati k trajnostnemu razvoju družbe (4,1),
- vzpostaviti sistem denarnih spodbud za podiplomske študente doktorskega študija na univerzi (4,3)
- in povečati delež doktorjev znanosti v Sloveniji (4,1).

Kljub oviram, ki so jih navajali študenti, bi tovrstno financiranje drugim študentom priporočilo 95 % anketirancev, prav tako menijo, da bi bilo potrebno tovrstne možnosti sofinanciranja izvajati tudi v prihodnje (91 %).

Čeprav smo prejeli pojasnitev s strani MIZŠ, da se tega instrumenta ne predvideva v OP 2014-2020 navajamo kljub temu nekaj predlogov izboljšav za tovrstni namen javnih razpisov. V prihodnje bi veljalo razmisliti o naslednjih spremembah - vprašanje, ki se zastavlja je, ali so tudi zaposleni upravičeni do sofinanciranja doktorskega študija, morda bi bilo smiselno za redno zaposlene razmišljati le o deležu sofinanciranja (npr. 30 % sofinanciranje). Javni razpis bi bilo potrebno terminsko uskladiti z vpisom v študijsko leto, s tem bi se verjetno nekoliko dvignilo tako število vpisanih kot tudi število interesentov za sofinanciranje. Poleg tega pa bi bilo potrebno razmisliti o dolžini obdobja za izpolnjevanje pogodbenih obveznosti, ker se kaže, da je obdobje treh let nekoliko prekratko. To bi lahko rešili s podaljšanjem obdobja za šest mesecev.

5 PRISPEVEK NAČRTOVANIH INSTRUMENTOV VISOKEGA ŠOLSTVA K CILJEM NPVŠ

Poglavje je razdeljeno na tri dele: najprej sledi povzetek ukrepov NPVŠ (poglavij 3.2–3.5), nato povzetek ugotovitev analize instrumentov OP RČV (poglavja 4), v zaključku pa so navedene ugotovitve, ki iz obeh analiz o tem, kako je realizacija OP RČV vplivala na realizacijo ukrepov NPVŠ.

5.1 Povzetki ugotovitev analize ukrepov na raven razsežnosti NPVŠ

Zastavljeni fizični kazalniki realizacije ukrepov NPVŠ na sredini njegovega uresničevanja kažejo, da je program solidno na svoji poti uresničitve. Proučenih je bilo 24 ukrepov:

- od tega so 4 ukrepi že uresničenih (5, 15, 20, 38; eden z zamudo),
- 11 ukrepov je uresničenih delno (4, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 30, 34, 35),
- neuresničenih je 9 ukrepov (1, 10, 14, 31, 33, 36, 37, 32, 28), od tega za zadnja dva še ni nastopil rok realizacije.

Med proučenimi štirimi razsežnostmi je najdlje prišla realizacija ukrepov na področju »Kakovosti in odgovornosti«, kjer noben ukrep ni izostal, vsi so vsaj delno, eden pa v celoti realiziran. Področje »Financiranje« je od analiziranih ukrepov eden realizirano polovično, na področju »Visokošolski sistem« je uresničen en ukrep, še eden delno, dva pa nista. Na področju internacionalizacije sta uresničena dva ukrepa, dva delno, šest pa ni uresničenih (za dva rok še ni potekel).

Sklepne ugotovitve o uresničevanju ukrepov NPVŠ močno odstopajo od poznavalskih ocen o uresničevanju ciljev NPVŠ, ki so pridobljene z anketo in v intervjujih, predvsem v primerih, ko smo lahko povezali mnenja respondentov vseh ključnih deležnikov, ki na uresničevanje NPVŠ gledajo z nasprotnih strani VŠ sistema. Po zbranih mnenjih moramo sporočila fizičnih kazalnikov močno omiliti in dodati zelo resne kritične pripombe, saj uresničevanje ukrepov NPVŠ zelo slabo prispeva k izpolnjevanju ključnih ciljev sedmih razsežnosti NPVŠ, kar pod vprašaj postavlja tako učinkovitost izvajanja kot njegovo uspešnost za končne uporabnike. Brez ugodnega prispevka uresničevanja instrumentov OP RČV bi ostali ključni cilji NPVŠ doseženi še slabše.

Iz zbranih mnenj in njihovih prepletanj je mogoče izostriti več poudarkov o tem, da so ključne prepreke za uspešnejše uresničevanje NPVŠ predvsem systemske narave: niso izpolnjeni ambiciozni finančni načrti NPVŠ; izpolnjevanje ukrepov je le formalno, kljub temu pogosto preveč formalizirano in rigorozno. Nosilec je pomembna realizacija ukrepov, rezultati za uporabnike pa so v ozadju in pogosto izostanejo. Ukrepi niso diferencirani za različne uporabnike, ki delujejo v različnih pogojih vodijo. Ni zakonskih podlag za spremembe, ki bi bile potrebne ali pa so odgovornosti nezadostne in preveč razpršene. Nekateri ukrepi so zasnovani necelovito, nejasno ali nekonsistentno oziroma se razumevanje potrebnih sprememb med nosilci ukrepov in izvajalci včasih preveč razlikuje. S ključnimi cilji sedmih razsežnosti in z ustreznostjo ciljev ukrepov NPVŠ se konzultirani poznavalci sicer večinoma strinjajo in jih je treba uresničiti [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015].

5.1.1 Visokošolski sistem ter Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij

NPVŠ se je v razsežnost 'VŠ sistem' zavezal, da bo do leta 2020 vzpostavil kakovosten, raznolik in odziven visokošolski prostor. Za to si je zastavil ambiciozne cilje in merila: na novo opredeliti pogoje za ustanavljanje in delovanje VŠZ, ločena akreditacija in ločeno izvajanje univerzitetnega in strokovnega VŠ študija, zmanjšati število in s sodelovanjem povečati interdisciplinarnost programov ter povečati izbirnost vsebin, zmanjšati število področij habilitacij; zagotavljati avtonomijo VŠZ v odločanju o notranji organizacijski strukturi, urediti delovne obremenitve, plačilo in prehajanje kadrov, ter izboljšati sodelovanje VŠZ z JRZ, z gospodarstvom in negospodarstvom.

Analizirali smo 4 ukrepe in ugotovili, da sta samo dva ustrezna. Dva nista uresničena, eden delno in eden v celoti.

Po mnenju poznavalcev [Anketa NPVŠ 2015], je realizacija te razsežnosti NPVŠ ocenjena slabše kot razsežnost »Kakovost in odgovornost«, ki je med sicer vsemi slabimi ocenami najboljša. Instrumenti OP RČV (2007-2013) so na realizacijo obravnavanih 4 ukrepov vplivali manj ugodno kot v povprečju za vseh 7 razsežnosti (povprečna ocena 2,8 nasproti 3,0 za vse, gl. Tabela 3: Povzetek ključnih rezultatov ankete). Bolj so po mnenju anketirani prispevali instrumenti Sistem zagotavljanja kakovosti VŠ in Karierni centri v VŠ, manj pa instrument Vključevanje zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces in Inovativna shema doktorskega študija.

Po mnenju anketiranih (Tabela 19 v Statistični prilogi) je najslabše, negativno ocenjena realizacija naslednjih ciljev področja VŠ sistem: na novo opredeliti vrste VŠ institucij in pogoje za njihovo ustanavljanje ter delovanje, zagotoviti primerne pogoje za ločeno izvajanje univerzitetnega in strokovnega VŠ študija in zmanjšati število študijskih programov in omogočiti večjo izbirnost vsebin. Podporne institucije (SAZU, NAKVIS, CMEPIUS, Svet za VŠ, Javni sklad, Računsko sodišče) prispevek ocenjujejo slabše, Izobraževalne ustanove (VŠZ) pa bolje.

Po mnenju poznavalcev [Anketa NPVŠ 2015] je tudi skladnost OP 2014-2020 s cilji VŠ sistema nižje, kot v povprečju za druge razsežnosti NPVŠ (podrobnejše so povezave med NPVŠ in OP 2014-2020 obdelane v poglavju 5.3).

Tabela 55: Povzetek ugotovitev analize Uresničevanja in Ustreznosti ukrepov NPVŠ: Razsežnost: »VISOKOŠOLSKI SISTEM ter STRUKTURA ŠTUDIJA IN VISOKOŠOLSKIH KVALIFIKACIJ«

	Uresni- Čenost	Ustrez- Nost	Komentar
Ukrep 1: Nova opredelitev pogojev za ustanavljanje in delovanje posameznih vrst visokošolskih institucij	Ne	Ne	ZViS po mnenju NAKVIS ni ustrezna podlaga presojanje študijskih programov in s tem povezanega delovanja VŠZ v postopkih akreditacije. Opustiti ukrep oz. ustanavljanje Politehnik in institucionalne binarnosti, ker bi to bilo treba narediti ob uvedbi visokošolskih strokovnih in univerzitetnih študijskih programov.
Ukrep 4: Izboljšanje sodelovanja visokošolskih institucij z javnimi raziskovalnimi zavodi	Delno	Da	Število oseb, ki prehaja med VŠZ in JRZ se znižuje, a tudi vse bolj sledi kadrovskim potrebam, sinergijam sodelovanj med VŠZ in JRZ tako pri izobraževanju kot pri raziskovanju. Podatki kažejo na začetno rast deleža skupnih projektov iz slabih 18 % v l. 2010 na slabih 26 % v letu 2011, vendar se od l. 2012, ko je drastično padel na dobrih 8 %, počasi raste na dobrih 11 % v l. 2014. Najbolj opazen je padec pri raziskovalnih programih – od slabih 18 % na slabih 5 %, največja nihanja so pri temeljnih projektih, najbolj stabilno sodelovanje pa je pri aplikativnih projektih. Noben ukrep ni spodbujal postopnega združevanja univerz in manjših JRZ, niti poenotenje plačnega sistema ter pogojev napredovanja in dela za kadre na VŠZ in JRZ.
Ukrep 5: Izboljšanje sodelovanja VŠZ z gospodarstvom in negospodarstvom	Da	Da	Število sodelovanj in število skupnih projektov od leta 2012 narašča; prihodki univerz, ustvarjeni na trgu padajo v absolutnem znesku, v relativnem pa so bili leta 2014 višji od izhodišča (2011). Aktivnosti sodelovanja se v načrtih za 2015 poglobljajo v UM in UL, ne pa v UP. Uveljavljanje posvetovalnih oblik v VŠZ za dialog z delodajalci pri pripravi študijskih programov se uresničuje v UL, ki z gospodarstvom sodeluje tudi pri oblikovanju študijske dejavnosti ter pri oblikovanju kariernih možnosti študentov in diplomantov. Manj

			razvidno pa je posvetovanje razvidno v UM in UP. Ukrep bi lahko okrepili predvsem s poglobitvijo posvetovalnih oblik za dialog z delodajalci pri pripravi študijskih programov.
Ukrep 10* : Ureditev strukture študija	Ne	Ne	Zaradi večje integriranosti in transparentnosti, je treba dolžino trajanja študijskih programov preoblikovati, da bo zagotavljal fleksibilno prehajanje diplomantov med posameznimi stopnjami študija. NAKVIS nima zakonske podlage za večje uveljavljanje modela 3+2. Mnenje, da se študijskih programov na vseh področjih ne da uniformirati na tak način. Trajanje študija naj bi bilo predvsem odvisno od vsebine študijskega programa in s tem povezanimi cilji ter učnimi izidi. Na NAKVIS fleksibilnih študijskih programov ne razume, saj med drugim meni, da je v nasprotju z enotnim modelom 3 + 2. NAKVIS tudi meni, da bi morali ukrepe bolje opredeliti in si pojasniti, kaj pomenijo tako glede avtonomije VŠZ kot ciljev, učnih izidov posameznih študijskih programov.

Viri: Analiza uresničevanja ukrepov (poglavje 3); [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015]. Opomba: * Ukrep št. 10 spada v razsežnost Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij.

5.1.2 Financiranje

V razsežnosti »Financiranje« sta bila ovrednotena le Ukrep 14 in 15. Cilji Financiranja v NPVŠ so z večletnimi mehanizmi financiranja s temeljnim in razvojnim stebrom povečati skupna sredstva za visokošolsko dejavnost in znanstvenoraziskovalno delo, ki bo nagrajevalo uspešne. NPVŠ je načrtoval do l. 2015 zagotoviti vsaj 1,3 % BDP iz proračunskih sredstev (2,5 % BDP do l. 2020) in 0,3 % BDP iz drugih virov, pri tem da bodo sredstva na študenta, namenjena za visokošolske institucije, preseгла povprečje OECD. Oba analizirana ukrepa v teh ključnih ciljih in merilih sploh nista zajeta.

Oba proučena ukrepa sta ocenjena kot ustrezna. Ukrep 15 je realiziran, ukrep 14 še ne, njegova uresničitev se odлага na obdobje 2016–2018.

Ocene anketiranih deležnikov (Tabela 3) so najbolj kritične ravno, ko pridemo do ocene doseganja ciljev NPVŠ na področju financiranja, kjer so odločno podali negativno oceno. To pa nikakor ni povezano predvsem z analiziranimi ukrepoma, ampak se nanaša na nedoseganje Ukrep 13, ki je načrtoval povečanje skupnih sredstev za VŠZ.

Anketirani so bili opazno bolj zadovoljni s prispevkom realizacije instrumentov OP RČV na realizacijo ciljev NPVŠ, zapisanih pod poglavjem o Financiranju. Kot pokažeta tabeli 23 in 24 v Statistični prilogi je najvišji vpliv pripisan instrumentu Inovativna shema in Internacionalizacija VŠ, najmanjši pozitiven vpliv pa instrumentu Razvoj študijskih programov VŠ; najbolje prispevek instrumentov OP RČV na cilje NPVŠ ocenjujejo zasebni VŠZ, najslabše pa podporne ustanove.

Podobno, le nekoliko manj soglasna je ocena skladnosti OP 2014-2020 s cilji NPVŠ na področju Financiranja (podrobnejše so povezave med NPVŠ in OP 2014-2020 obdelane v poglavju 5.3).

Tabela 56: Povzetek ugotovitev analize Uresničevanja in Ustreznosti ukrepov NPVŠ: Razsežnost: »FINANCIRANJE«

	Uresni-Čenost	Ustrez-Nost	Komentar
Ukrep 14: Vzpostavitev sistema spremljanja učinkovitosti porabe javnih sredstev v VŠ s spremljanjem rezultatov in učinkov na	Delno	Da	Sistema spremljanja učinkovitosti porabe javnih sredstev v VŠ s spremljanjem rezultatov in učinkov na nacionalni ravni in ravni VŠZ še ni vzpostavljen. Realizacija je povezana z nadgradnjo eVŠ, ki bo določila kazalce in metodologije za njihov izračun za pripravo poročil o skladnosti poslovanja s predpisi in

nacionalni ravni in ravni VŠZ			usmeritvami, ki jih mora upoštevati uporabnik javnih sredstev pri svojem poslovanju in o gospodarnosti, o učinkovitosti in o uspešnosti. Nadgradnja za finančni in analitični modul je načrtovana v obdobju od 2016 do 2018. Podatki o študentih, diplomantih, VŠZ in študijskih programih, ki se že zbirajo v eVŠ, pa bodo oz. so uporabljeni pri določanju vrednosti kazalcev oz. izdelavi analiz.
Ukrep 15: Vzpostavitev evidenčnega in analitskega informacijskega sistema za VŠ (eVŠ)	Da	Da	eVŠ je aktiven od decembra 2012. Evidenca vključuje podatke o: visokošolskih študentih, vpisanih na slovenskih javnih in zasebnih VŠZ od študijskega leta 2011/12 naprej, o diplomantih od leta 2012 naprej, o tujih študentih, ki pridejo v Slovenijo na mednarodno izmenjavo med študijem, in o študentih, ki so odšli na mednarodno izmenjavo v tujino, in sicer od študijskega leta 2012/13 naprej. Vzpostavitev eVŠ je v zadnjih letih (2013–2015) izpolnila vsa bistvena pričakovanja. Za prihodnje je načrtovana krepitev analitične vloge eVŠ: spremljanja zaposljivosti VŠ diplomantov, do leta 2020 vzpostaviti orodje v podporo VŠZ pri spremljanju uspešnosti študentov in prehodu diplomantov na trg dela, kot tudi državnim organom pri oblikovanju celovitih politik na področju izobraževanja in pravic, ki so pogojene s statusom študenta (štipendije, prehrana, prevozi, bivanje, zdravstveno zavarovanje, pokojnina).

Viri: Analiza uresničevanja ukrepov (poglavje 3); [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015].

5.1.3 Kakovost in odgovornost

V razsežnosti '**Kakovost in odgovornost**' nosilci ukrepov sledijo ciljem zagotavljanja delovanja sistema in kulture VŠ kakovosti ter podporne aktivnosti in povečanje zmogljivosti VŠ kadra; prizadeva si za umeščanje študija na daljavo, posebej z izboljšanjem prostorskih razmer in opremljenosti visokošolskih institucij. Ključni merili doseganja ciljev VŠ v tej razsežnosti sta zvišanje deleža študentov, ki uspešno diplomirajo in vključitev NAKVIS v evropske sisteme zagotavljanja VŠ kakovosti.

Od sedmih ocenjenih ukrepov, so le trije prepoznani kot ustrezni, medtem ko 4 ukrepi terjajo premislek o potrebnih spremembah ali celo odpravi. Ugotavljamo, da je samo eden od sedmih ukrepov uresničen, in še ta bolj formalno kot dejansko. Ostalih šest ukrepov je doseženih le delno, večinoma veliko manj kot polovično, po mnenju ključnih deležnikov, s katerimi smo se pri ocenah posvetovali. Povprečna ocena realizacije ciljev NPVŠ na področju Kakovosti in odgovornosti je 2,1, na sami meji nezadostnega, pri čemer nobena od drugih štirih ključnih razsežnosti NPVŠ, ki so predmet podrobnejšega vrednotenja, ni ocenjena bolje, kvečjemu še slabše.

Dokaj ugoden vpliv, za konkreten primer, na doseganje skromnih ciljev te razsežnosti NPVŠ so imeli po mnenju anketiranih instrumenti OP RČV (2007-2013), ki so nanje vplivali najbolj ugodno v primerjavi z drugimi podrobneje proučenimi razsežnostmi NPVŠ. Najbolj ugodno sta po mnenju anketiranih (Tabela 27 v Statistični prilogi) prispevala instrumenta Vključevanje zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces in Sistem zagotavljanja kakovosti VŠ, najmanj, pa še vedno dokaj opazno, pa instrumenta Razvoj študijskih programov VŠ in Karierni centri v VŠ. Najbolje prispevek ocenjujejo javne Izobraževalne ustanove, najslabše podporne ustanove.

Po mnenju anketiranih je OP (2014–2020) dosegel skoraj prav dobro skladnost s cilji te razsežnosti NPVŠ (Tabela 3), kar je celo najbolj pozitivna ocena v celotni anketi (na tej ravni agregacije), še zlasti pri tistih, ki so se predstavili kot najboljši poznavalci problematike NPVŠ (podrobnejše so povezave med NPVŠ in OP 2014-2020 obdelane v poglavju 5.3).

Tabela 57: Povzetek ugotovitev analize Uresničevanja in Ustreznosti ukrepov NPVŠ: Razsežnost: »KAKOVOST IN ODGOVORNOST«

	Uresni-Čenost	Ustrez-Nost	Komentar
Ukrep 19 Izpolnjevati 1. del evropskih standardov v VŠ	Delno	Ne	Razlogov za nedosledno doseganje ciljev je več: krog zagotavljanja kakovosti v večini VŠZ ni sklenjen – manjka izvedba korekcij, zaradi omejevalne zakonodaje [ZViS 2012] in pomanjkanja financ. Poleg tega so pristojnosti razpršene in nezadostne glede na odgovornosti. Motivacija in sposobnost za zagotavljanje kakovosti so med VŠZ so zelo različne. Doseganje cilja je formalno, realno pa manj kot polovično meni 70 % vprašanih.
Ukrep 20 Zunanji sistem zagotavljanja kakovosti NAKVIS	Delno	Ne	Zunanje spremljanje kakovosti bi moralo biti primerljivo tako časovno, kot med institucijami. Vendar se stanje še ne spremlja sistematično.
Ukrep 21 NAKVIS se zunanje evalvira, kandidira za EQAR, članstvo v ENQA	Da	Da	Formalni vstop NAKVIS v ENQA in EQAR sam na sebi ni vplival na razvoj kakovosti. 65 % vprašanih meni, da je cilj dosežen manj kot polovično.
Ukrep 22 Prehod od programske akreditacije k institucionalni	Delno	Da	Potrebno je ustvariti kulturo kakovosti, tudi z ustreznimi vzvodi v zakonu. 86% vprašanih meni, da je ukrep izveden manj kot polovično.
Ukrep 23 Poenostavitev spreminjanja in oblikovanja skupnih programov	Delno	Ne	Gl. Ukrep 22. Enakovredna obravnava vseh VŠZ vodi do pretirano rigoroznih postopkov. Zahteve po dokazilih, ki jih morajo vsebovati akreditacijske vloge, so pretirane in se podvajajo s tistimi, ki jih je NAKVIS že preveril v postopkih institucionalnih akreditacij.
Ukrep 24 Didaktično usposabljanje in podpora pedagoškemu kadru	Delno	Ne	Usposabljanje in podpora pedagoškemu kadru je zelo neenakomerno razvito, pogosto odvisna od dosežene kakovosti na VŠZ in motiva sodelujočih. Potreba po sistematični podpori na institucionalni in državni ravni, saj je z vidika kadrovskih in finančnih virov tak pristop bistveno bolj ekonomičen. Nekateri menijo, da didaktična usposobljenost v terciarnem izobraževanju nima takšnega pomena kot v srednjih in osnovnih šolah.
Ukrep 27 Institucionalna prilagoditev VŠZ za uporabo novih tehnologij in opreme IKT	Delno	Da	Prepoznani so inovativni prodori, ki pa nimajo učinka na širšo akademsko skupnost in s tem na kakovost študija. Pomanjkanje usposabljanja in opreme, podpore in upravljanja, raziskovalnih projektov. Za te aktivnosti po pridobljenih mnenjih in ocenah ne obstaja sistemska podpora. 91 % anketiranih meni, da je cilj umestitve študija na daljavo dosežen manj kot polovično, 65 % pa, da je dosežen manj kot četrtinsko.

Viri: Analiza uresničevanja ukrepov (poglavje 3); [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015].

5.1.4 Internacionalizacija

Cilj internacionalizacije je, da VŠ sistem do l. 2020 postane del globalnega in evropskega VŠ, pri čemer bodo uveljavljeni evropski standardi kakovosti; Slovenija bo postala privlačna destinacija za VŠ študij, kjer se poučevanje in raziskovanje odvija v mednarodnem sodelovanju in izmenjavah s tujimi institucijami, visokošolskimi učitelji in raziskovalci; povečalo se bo število skupnih študijskih programov, olajšano in odprto bo priznavanje v tujini pridobljenega izobraževanja. Vsak VŠ zavod bo oblikovala nabor programov v tujih jezikih, prednostno podiplomskih, za tuje študente in deloma tudi za mednarodno mešane skupine študentov; Slovenija želi postati primer dobre prakse na področju regijske mobilnosti (Zahodni Balkan), kar bo podprto s posebnim skladom za mobilnost. Cilji bodo doseženi, če bo do l. 2020 (merila) vsaj 20 % slovenskih diplomantov mobilnih, če bo delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih VŠZ vsaj 10 %, da bo najmanj petina doktorandov študirala na programih, ki so skupni s tujimi univerzami, med visokošolskimi učitelji, sodelavci in raziskovalci bo vsaj 10 % tujcev, obseg projektnega sodelovanja

z najboljšimi tujimi institucijami in delež pridobljenih sredstev na tovrstnih projektih, se bo povečal.

Vsi analizirani ukrepi so ocenjeni kot ustrezni. Realizacija ukrepov na področju Internacionalizacije je sredi obdobja realizacije ni neuspešna. Ukrepi 38 je dosežen, ukrepi 29, 30, 34 in 35 delno, medtem ko ukrepi 31, 33, 36 in 37, 28 in 32 niso realizirani, slednja dva bosta po načrtu realizirana l. 2016.

Razkorak med fizičnimi kazalniki doseganja ukrepov NPVŠ in zadovoljstvom ključnih deležnikov glede izpolnjevanja ciljev celotnega področja internacionalizacije je opazen. Povprečna ocena anketiranih za področje Internacionalizacije je tako kritično kot za cel NPVŠ, razlike med povprečjem ocen in oceno najboljšimi poznavalcev ni (2,0; gl. Tabela 3). Nekoliko boljša je ocena prispevka OP RČV k doseganju ciljev NPVŠ na področju internacionalizacije (3,1). Najbolj prispeva instrument Internacionalizacija VŠ in Inovativna shema, najmanj pa Po kreativni poti do praktičnega znanja in Karierni centri v VŠ (Tabela 30, Statistična priloga). Najbolje prispevek OP RČV ocenjujejo javne ustanove, najmanj pa podporne (SAZU, NAKVIS, CPEPIUS, Svet za VŠ, Javni sklad, Računsko sodišče; Tabela 30, Statistična priloga). Sprejem OP 2014-2020 ni uveljavil odločitev, ki bi obetale kaj več kot razmeroma slabo realizacijo ciljev področnih NPVŠ do izteka njegove veljavnosti (Tabela 3), pri vsem ostalem nespremenjenem (podrobnejše so povezave med NPVŠ in OP 2014-2020 obdelane v poglavju 5.3).

Razkorak med ugotovitvami analize in mnenji anketiranih priča, da doseganje ukrepov NPVŠ ne prispeva v celoti k uresničevanju ciljev Internacionalizacije. Najslabše so anketirani ocenili doseganje naslednjih ciljev internacionalizacije: Število skupnih študijskih programov s tujimi visokošolskimi institucijami se še ni bistveno povečalo; Slovenske univerze še ne izvajajo izbranih študijskih programov za mednarodno mešane skupine študentov; Delež tujih državljanov med študenti, visokošolskimi učitelji, sodelavci in raziskovalci se še ni bistveno povečal in ne zagotavlja mednarodnega značaja slovenskih visokošolskih institucij; ni bil še oblikovan poseben sklad za mobilnost. Vprašani torej ocenjujejo kot slabo vsako nedoseganje, tudi takšno, ki še ni načrtovano po sprejeti časovnici NPVŠ.

Tabela 58: Povzetek ugotovitev analize Uresničevanja in Ustreznosti ukrepov NPVŠ: Razsežnost: »INTERNACIONALIZACIJA«

	Uresni- Čenost	Ustrez- nost	Komentar
Ukrep 28: Oblikovanje strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva	Ne (rok je l.2016)	Da	Priprava strategije se je začela l.2011, ko je MIZŠ povabilo VŠZ naj pripravijo predloge ukrepov. V okviru projekta, ki se je pričel novembra 2014 in se bo končal do maja 2016 bo CMEPIUS pripravil osnutek Strategije. SVŠ se je seznanil z dokumentom in povabil k javni razpravi. Odziv je bil skromen, vendar rok za oddajo pripomb še ni potekel. Z dokumentom se je seznanila RKRS in poudarila, da internacionalizacija zahteva dodatna finančna sredstva. Predlaga medresorsko usklajevanje strategije, ki bo zajela tudi MNZ, MK, MF, MDDSZ. V Anketi so MIZŠ, SVŠ in CMEPIUS menili, da bi morali opredeljeni cilji in merila internacionalizacije biti usklajeni s cilji, merili in kazalniki Ukrepa 28, zaradi česar bi morali spremeniti NPVŠ. Obstoječa merila bi bilo treba preveriti in vanje vnesi več kvalitativnih elementov. Dodati je treba merila, ki so zajeta v mednarodnih standardih in kazalnike, ki jih uporabljajo mednarodne rangirne lestvice za področje mednarodne prepoznavnosti univerz. Novembra 2015 in spomladi 2016 sta načrtovana dva posveta o Strategiji.
Ukrep 29: Priprava mednarodne	Delno	Da	Nacionalna strategija internacionalizacije VŠ, niti nov sistem financiranja, ki bi upošteval načrt

institucionalne strategije v VŠZ ob upoštevanju Nacionalne strategije internacionalizacije VŠ			internacionalizacije kot osnovo za sredstva iz novega razvojnega dela financiranja, nista bila sprejeta, zaradi česar za ukrep ni bil uresničen. Ne glede na to pa dajejo VŠZ velik poudarek internacionalizaciji. Sestavine internacionalizacije so prisotne na vseh treh Univerzah bodisi z imenovanjem posebnih organov za mednarodno dejavnost, s povečevanjem ponudbe izobraževalnih programov v tujih jezikih, posebej na drugi in tretji stopnji ter v obliki poletnih šol, s spodbujanjem nastajanja interdisciplinarnih raziskovalnih skupin, z prioretizacijo raziskovalne dejavnosti, vpete v mednarodni prostor ter s povečanjem deleža tujih raziskovalcev in mobilnosti raziskovalcev, s povečanjem števila akreditiranih mednarodnih skupnih programov, z Izvajanjem delov programov ali celotnih programov v tujini.
Ukrep 30: Vzpostavitev sodelovanja z regijo Zahodnega Balkana, kot primerom dobre prakse na področju regijske mobilnosti do leta 2020	Delno (z enoletno zamudo)	Da	Ukrep je uresničen delno: v celoti glede podpisanih protokolov (L. 2010 je bil podpisan Protokol na področju izobraževanja s Hrvaško in Črno Goro, l. 2011 z Makedonijo, 2013. pa z BiH in Srbijo) in s tem zagotavljanja pogojev brezplačnega študija in ni realiziran z vidika zagotavljanja posebne študentske sheme, ki se s prihodnjim letom ukinja. Od študijskega leta 2010/2011 je bilo za magistrski oziroma doktorski študij tujcev oziroma državljanov držav Zahodnega Balkana v Sloveniji podeljenih 87 štipendij, skoraj polovico za študente iz Makedonije.
Ukrep 31: Odprava administrativnih ovir in koncentracija virov financiranja za mednarodno mobilnost	Ne	Da	Postopki so še vedno zelo dolgotrajni in časovno neuskklajeni med posameznimi pristojnimi ministrstvi, institucijami. Problematika je še posebej pereča za vse ne-EU državljane, ki se želeli v Sloveniji študirati in raziskovati. Z letom 2016 se za področje mobilnosti raziskovalcev v okviru EURAXESS centra uvajajo »t. i. servisni center«, torej nudenje asistencije prihajajočim tujim raziskovalcem.
Ukrep 32: Posebna ciljna podpora mobilnost za slovenske študente v tujino in za najboljše tuje študente v Slovenijo	Ne (rok je l. 2016)	Da	Študentska politika ni v pristojnosti MIZŠ, na kar je bilo že večkrat opozorjeno MDDSZ s predlogom prenosa pristojnosti za dodeljevanje štipendij za mednarodno mobilnost in pripadajočih sredstev na CMEPIUS. MIZŠ meni, da je za podporo politiki internacionalizacije VŠ smiselno oblikovati enoten sistem, saj bo tako lahko bolj transparentno izvajalo nacionalne ukrepe in cilje na tem področju. JSRKŠ meni, da so s programi CMEPIUS komplementarni. Pomanjkanje ciljne usmerjenosti sredstev tako na nacionalni ravni, kot na ravni večine institucij je vezana na pomanjkanje konkretnih ciljev na tem področju. L. 2013 je večjo spremembo prinesel Zakon o štipendiranju, ki sedaj prvič vključuje tudi posebne programe štipendiranja za mednarodno mobilnost
Ukrep 33: Slovenski visokošolski učitelji in sodelavci bodo redno odhajali na izmenjave v tujino za daljše obdobje oziroma se usposabljali v tujini	Ne	Da	Iz letnih poročil vseh treh javnih univerz izhaja, da se število visokošolskih učiteljev in sodelavcev, ki odhajajo v tujino giblje med slabih 400 do slabih 500, kar predstavlja okoli 8 % vseh zaposlenih visokošolskih učiteljev in sodelavcev. Trend ni naraščajoč, prej obratno.
Ukrep 34: Vzpostavitev posebnih ukrepov za pritegnitev tujih strokovnjakov:	Deloma	Da	Povečuje se tako število kot še bolj delež tujih strokovnjakov glede na domače akademsko osebje. Število in odstotek tujih visokošolskih učiteljev, ki prihajajo v Slovenijo, vsa leta zaostaja za številom in

			odstotkom domačih visokošolskih učiteljev, ki odhajajo v tujino. Trend mobilnosti akademskega osebja v Slovenijo vsa leta narašča nobenih sprememb pa ni bilo na področju posodobitev plačnega sistema zaposlenih v VŠ, omogočanja višjega plačila za najboljše tuje (in domače) strokovnjake in pri odpravi ovir pri pridobivanju dovoljenj za bivanje za tuje strokovnjake in študente.
Ukrep 35: Podpora 2 mednarodnih ustanov na področju VŠ: ICPE; EMUNI	Delno	Da	Slovenija je gostiteljica in članica ICPE in izpolnjuje vse mednarodno pravne obveznosti do centra. Za leto 2015 je Slovenija poravnala polovico svoje članarine v znesku 75.000 EUR, saj Indija redno več ne poravnava plačila svojih mednarodnih obveznosti v dogovorjenem znesku. Vladna podpora EMUNI je na politični ravni zagotovljena. Z vidika javnega financiranja pa se vladna podpora zmanjšuje, kar je v največji meri posledica nekajletnih zamud pri pričetku izvajanja študijskih programov. Drugi problem pa je različna interpretacija členov ZViS, ki so omogočili ustanovitev EMUNI, s strani MIZŠ in NAKVIS, predvsem glede tega ali lahko EMUNI akreditira študijske programe.
Ukrep 36: Omogočanje poučevanja v tujih jezikih	Ne	Da	Javne univerze ponujajo nekaj več kot 10 študijskih programov in preko 500 predmetov v tujih jezikih, kar glede na vse študijske programe predstavlja zgolj dober odstotek. Ni pa razviden trend izboljšanja. Vseeno pa polovica slovenskih profesorjev poučuje v angleščini vsaj občasno.
Ukrep 37: Povečanje obsega raziskovalne dejavnosti, izvedene v transnacionalnih projektih oziroma aktivnostih	Ne	Da	Delež tujih sredstev, namenjen razvojno-raziskovalni dejavnosti v VŠ se precej povečuje, v državnem sektor pa stagnira. Število mednarodnih projektov precej niha in razlikuje na treh javnih Univerzah. Ukrep zaenkrat NI uresničen, glede na njegov rok 2020, pa bi lahko bil, še posej glede na najnovejše podatke iz leta 2014 glede na 2013.
Ukrep 38: Fleksibilno in odprto priznavanje v tujini pridobljenega izobraževanja za namene zaposlovanja	Da	Da	Novi Zakon o vrednotenju in priznavanju izobraževanja (Uradni list RS, št. 87/11, popr. 97/11) se je pričel uporabljati 17. 12. 2011. Zakon je prinesel večje spremembe v postopkih obravnave tujih in drugih listin o izobraževanju z namenom bolj prilagodljivega in odprtega priznavanja v tujini pridobljene izobrazbe za namen vstopa na trg dela. ENIC-NARIC na leto v povprečju prejme 1.100 vlog za vrednotenje izobraževanja, 250 vlog za poizvedbe o akreditaciji tujih izobraževalnih institucij in 2.500 neformalnih poizvedb. Več kot 70 % vlog prejme iz držav nekdanje Jugoslavije. Slabosti: Iskalci zaposlitve se srečujejo z rigidnostjo državnih institucij (Zavod za zaposlovanje, regulatorji poklicev...), ki se niso pripravljene dovolj hitro prilagoditi mednarodnim smernicam. Preizkušene bodo možnosti za avtomatično priznavanje - dolgoročni cilj na področju priznavanja izobraževanja za namen njegovega nadaljevanja.

Viri: Analiza uresničevanja ukrepov (poglavje 3); [Anketa NPVS 2015], [Int NPVS 2015].

5.2 Povzetki ugotovitev analize instrumentov OP RČV

Ocenjeni instrumenti OP RČV so v večji meri dosegli zastavljene cilje in bili pri uporabnikih ocenjeni kot koristni in jih je večinoma smiselno v prilagojeni obliki nadaljevati – upošteva

dosežke in izkušnje. S tem v grobem le ponavljamo dosedanja priporočila iz prejšnje evalvacije [MK Projekt 2012].

Pozitivno so bili sprejeti dodatni naporil nosilcev za zaokroževanje instrumentov, za bolj celosten pristop, za poenostavljanje, ki so bili mestoma uveljavljeni v času izvajanja instrumentov, kot odziv nosilcev na potrebe uporabnikov, za bolj učinkovito izvajanje in za doseganja večje uspešnosti instrumentov. Večkrat je bila poudarjena potreba po še dodatnem obveščanju potencialnih uporabnikov o koristih vključevanja v proučene instrumente OP RČV.

Najbolj zaviralno na uresničevanje ciljev vpliva administrativna zahtevnost operacij in ovire, ki za večino pogosto nastopijo kot višja sila, ki zavlačuje postopke, zato je stabilnost okolja v katerem se izvajajo instrumenti pogosto slaba in bremena upravičencev neupravičeno visoka.

Zgovoren primer je instrument Inovacijska shema, kjer gre za relativno neuspešen instrument, zaradi ostrih administrativnih pogojev, kratkih rokov določenih s pogodbo, težkega izpolnjevanja pogodbenih obveznosti, ker je to pogosto odvisno od zunanjih dejavnikov (čakanje na recenzijske postopke za objave v revijah ali neodzivni mentorji pri doktorskih dizertacijah), in neprijaznosti instrumenta samega – pozne objave razpisov in dolge dobe do povračila stroškov.

5.2.1 Bolonjski proces

Primerjava instrumentov, združenih v Bolonjski proces kaže, da je obstajal velik interes za sofinanciranje razvoja študijskih programov. Trend števila prejetih vlog za instrumente, ki sofinancirajo sodelovanje izobraževalnih institucij je naraščajoč, temu je sledilo tudi povečanje števila odobrenih vlog v kasnejših razpisih.

Ocena uspešnosti operacij po doseženih kazalnikih je torej visoka, ker je število akreditiranih prenovljenih študijskih programov 1. stopnje (visokošolskih) v celoti realizirano, medtem ko je realizacija na 2. in 3. stopnji slabša. Vključevanje zunanjih strokovnjakov in gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces je visoka na račun popolnega uspeha razpisa za leta 2011, 2012 in 2013.

Operacije so bile s strani uporabnikov dobro sprejete in so po njihovem pomembno pripomogle k kvalitetnejšemu in mednarodno konkurenčnejšemu visokoškolskemu izobraževanju v Sloveniji.

Ministrstvo je upoštevalo ključne ugotovitve in priporočila iz poročila o vmesnem vrednotenju teh instrumentov [MK Projekt 2012] in oblikovalo nove bolj celostne in trajnostno usmerjene instrumente.

5.2.2 Karierni centri v visokem šolstvu

Kazalniki uspešnosti kažejo, da so vse vrednosti zelo presegle pričakovano. Največji presežek je bil dosežen v primeru števila študentov, uporabnikov kariernega svetovanja. Uspešnost je deloma navidezna in skriva prenizko načrtovanje vrednosti kazalnikov uspešnosti.

Prvi javni razpis je za upravičence pomenil eno glavnih gonil razvoja modernega kariernega svetovanja. V obdobju financiranja so KC na univerzah dobro zaživel in se umestili kot povezovalni člen med delodajalci in posameznimi članicami univerze ter se uveljavili med študenti. Izkušnjam so sledile druge visokošolske institucije in karierno svetovanje začele uvajati brez podpore javnih sredstev.

Drugi javni razpis je z razširitvijo nabora potencialnih prijaviteljev tudi na samostojne visokošolske zavode dosegel namen, da je potrebno z javnimi sredstvi zagotavljati študentom enake pogoje in možnosti, ne glede na tip in pravno obliko izobraževalne institucije, kjer študirajo. Na univerzah, ki so uspele na obeh razpisih, je dosežena stabilnost delovanja kariernih centrov. Prepoznavnost kariernih centrov in možnosti na strani potencialnih ponudnikov zaposlitvenih možnosti v

gospodarstvu in negospodarstvu še vedno nezadostna. Študenti so zaznali dodano vrednost, ki jo predstavlja karierno svetovanje.

Sodelovanje med kariernimi centri je šibko. V tujini karierni centri med seboj delijo znanja in izkušenj in tudi medsebojno sodelovanje je redko. Med izvajanjem so bile zaznane administrativne težave, zaradi neizkušenosti in obilice dokumentacije.

5.2.3 Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva

Veliko število prejetih vlog kaže na velik interes prijaviteljev, da se izobraževalne institucije želijo aktivneje povezati z mednarodnim izobraževalnim in gospodarskim okoljem, ter vzpostaviti trajnejše oblike sodelovanja, ki bodo koristile tako študentom kot zaposlenim.

Uspešnost izvajanja instrumenta Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva je večinoma visoka. Več vrednosti kazalnikov sicer ni dosegla pričakovanih vrednosti, vendar zaostanki niso veliki, dve vrednosti pa sta pričakovano presegle, delno zaradi prenizko načrtovanih ciljev. Nadgradnja predhodnih razpisov z razpisom Internacionalizacija je pozitivno vplivala na oblikovanje bolj zaokroženih vsebinskih prijav, ki so v praksi dosegle tudi več širših ciljev, ki jih ni mogoče meriti (nove skupne iniciative, koristi za študente, ustvarjanje novih kontaktov in aktivnosti v kariernih centrih ...).

Z uvedbo nove aktivnosti, namenjene dvigu mednarodne prepoznavnosti izobraževalnih institucij je omogočena podpora na povsem novem področju razvoja in uveljavljanja visokošolskih izobraževalnih institucij, ki pri upravičencih še ni dovolj prepoznana in izkoriščena. Novi instrument zaokroženo podpira področje internacionalizacije. Ker pa gre za nov instrument so se pri izvajanju pojavljale težave, ki jih je potrebno pred uvajanjem podobnih instrumentov v obdobju 2014–2020 identificirati in zanje poiskati najustreznejše rešitve. Primarno so težave povezane s finančnimi predpisi in ozkim omejevanjem upravičenih stroškov, ter načinom in vsebino poročanja.

5.2.4 Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih

Upravičenci menijo, da so bili vsi pričakovani cilji doseženi oziroma preseženi. Upravičenci so naredili več, kot prikazujejo doseženi kazalniki (število udeležencev usposabljanj) – na primer integracija procesov kakovosti in upravljanja, prenova študentske ankete, evalvacija in nadgradnja tutorskega sistema, vzpostavitev sistema in orodij spremljanje zadovoljstva med zaposlenimi, izobraževanje zaposlenih, analiza obstoječega sistema kakovosti.

Javni razpis je bil s strani uporabnikov dobro sprejet, saj so zastavljene cilje s področja zagotavljanja kakovosti lahko uresničili prej kot so načrtovali. Največja ovira razpisa je bil pozen podpis pogodb, saj so bile pogodbe zaradi proceduralnih postopkov (pritožba) podpisane več kot leto dni od izdaje sklepa o izboru, kar je otežilo delo upravičencem. To je povzročilo dolgo obdobje zalaganja stroškov. Sicer pa MIZŠ poroča tudi o velikih administrativnih obremenitvah pri izvajanju operacij v zvezi z dokazovanjem upravičenih stroškov.

5.2.5 Po kreativni poti do praktičnega znanja

Ocena uspešnosti operacij je visoka, saj so vsi realizirani kazalniki močno presegle načrtovane vrednosti. Splošna ocena uporabnikov je zelo pozitivna. Najpogostejša oblika pomoči, ki so jo delovni mentorji nudili študentom je bilo svetovanje in vsebinsko usmerjanje, temu pa je sledil prenos znanja. Podjetja so se za sodelovanje v projektu odločala najbolj zato, ker je to pomenilo priložnost za razvoj (60 %). Sodelovanje s pedagoškim mentorjem so delovni mentorji večinoma označili kot zelo dobro (4,7). Prav tako so bili precej zadovoljni z delom študentov (povprečna ocena 4,2) – kar 45 % delovnih mentorjev je dejalo, da so bili z delom študentov zelo zadovoljni, nihče od vprašanih pa ni bil nezadovoljen.

Ocena uspešnosti operacij v pogledu uporabnikov projekta se kaže v tem, da so doseženi cilji projekta podpreti razvoj kompetenc, praktičnega znanja in izkušenj. Najnižje je ocenjen cilj »razvoj novih projektov« (52 % jih ocenjuje cilj kot dosežen). Tudi študenti sami ocenjujejo, da so bili doseženi predvsem cilji pridobivanja novih znanj, povezovanja prakse in teorije ter pridobivanje tako splošnih kot specifičnih kompetenc, razvoj različnih generičnih poklicno specifičnih kompetenc študentov v stiku z realnim delovnim okoljem in realnimi izzivi podjetij/družb. Razvoj in krepitev interdisciplinarne obravnave ponuja podjetjem drugačne rešitve, študente uvaja v komunikacijo z drugimi strokami in prav tako pedagoške mentorje (komentar k vprašalniku) Sodelovanje z Javnim sklodom RS za razvoj kadrov in štipendiranje so vsi deležniki ocenili kot dobro oziroma zelo dobro, predvsem podajanje navodil in sodelovanje z uslužbenci Sklada. V splošnem so Instrument pohvalili in pozdravili vsi – tako študenti, pedagoški in delovni mentorji, ki se strinjajo, da je potrebno Instrument tudi v prihodnje nadaljevati. Gre za eno uspešnejših operacij v okviru OP RČV 2007-2013.

5.2.6 Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija

Načrti so bili visoki, število študentov pa v splošnem upada, s tem pa tudi število doktorskih študentov. Razlogi za to niso enoznačni in popolnoma jasni, iz ankete med upravičenci (študenti) pa lahko razberemo da jih ovirajo kratki roki določeni s pogodbo, težko izpolnjevanje pogodbenih obveznosti, objava članka je lahko zelo zamuden postopek, pozne objave razpisov in dolga doba do povračila stroškov. Do odstopanja, med prvotno planiranim številom študentov v shemi in dejansko realiziranim številom podpisa pogodb o sofinanciranju, je prišlo zaradi previsoko postavljene ocene vpisa študentov. Do vračil (kazalnik: Število študentov, ki niso izpolnili obveznosti iz pogodbe (odstop, nedosežen rok) pa prihaja predvsem zaradi tega, ker študentje ne izpolnijo pogodbenih obveznosti (večinoma ne napredujejo v višji letnik oziroma ne izpolnijo pogojev po pogodbi o sofinanciranju v roku). Gre za relativno neuspešen instrument, saj je iz sheme generacije 2011 skupaj izpolnilo obveznosti po pogodbi le 60 % upravičencev iz sheme generacije 2012 pa le 43 %. Pri tem pa je potrebno omeniti, da precejšen delež študentov (45%) še ostaja v shemi sofinanciranja in proces še ni zaključen, kar pomeni, da se bo uspešnost instrumenta izboljšala, ko (če) bodo upravičenci, ki ostajajo v shemi izpolnili svoje pogodbene obveznosti.

Iz ankete med upravičenci izhaja, da je večina anketiranih (86 %) že izpolnila pogodbene obveznosti iz pogodbe o inovativni shemi. Največ anketirancev, ki so izpolnili pogodbene obveznosti (97 %) je objavilo znanstveni članek, ali pa je ta bil sprejet v objavo, le 12 % anketirancev je uspešno zagovarjalo doktorsko disertacijo, 2 % pa je izdelalo patent, ki je sprejet v postopek na nacionalni ravni. Težave se pojavljajo pri zaposlenih študentih, še zlasti če sami že vzdržujejo družine. Kljub oviram, ki so jih navajali študenti, bi tovrstno financiranje drugim študentom priporočilo 95 % anketirancev, prav tako menijo, da bi bilo potrebno tovrstne možnosti sofinanciranja izvajati tudi v prihodnje (91 %).

5.3 Ocena vpliva realizacije instrumentov OP na realizacijo ukrepov NPVŠ

Slabosti realizacije NPVŠ pri pretvarjanju njihovih aktivnosti v rezultate pri uporabnikih, so bile na površini do določene mere prikrite z dokaj uspešno realizacijo vsebinsko sorodnih instrumentov OP RČV.

Zato smo MIZŠ najprej pozvali, naj navede kateri ukrepi NPVŠ so se prikivali s katerimi instrumenti OP RČV. Iz dobljenih odgovorov smo povzeli ugotovitve, ki jih prikazuje Tabela 59. Iz odgovorov izhaja, da je moral biti vpliv uresničevanja instrumentov OP RČV na doseganje ukrepov NPVŠ v veliki večini primerov zgolj posreden, saj ni jasne korelacije, da bi bila uspešnost uresničevanja ukrepov NPVŠ večja v primerih, ko so se ti prekrivali z instrumenti OP RČV. Kar 5 ukrepov NPVŠ ni doseženih kljub precejšnjem prekrivanju z instrumenti OP RČV (Ukrepi 1, 10, 31, 33, 37), in 7 ukrepov je v celoti ali vsaj delno uresničenih, čeprav se ne prekrivajo z instrumenti OP RČV. Neposrednejši vpliv OP RČV je verjeten le na enem ukrepu (5) saj imamo le v enem primeru realizacijo ukrepov, ki so se prekrivali z instrumenti OP RČV. To so skladne ugotovitve s Tabelo 3, ki priča, da je vpliv uresničevanja OP RČV na NPVŠ pozitiven, vendar prešibek, da bi sam zagotovil uspešnost NPVŠ.

Tabela 59: Odvisnost stopnje realizacije ukrepov NPVŠ od prekrivanja ukrepov z instrumenti OP RČV

OP RČV \ Ukrep NPVŠ	Ni bilo prekrivanja z instrumenti OP RČV	Prekrivanje ukrepa NPVŠ z instrumenti OP RČV
Ni uresničen	4x (Ukrepi 14, 28, 32, 36)	5x (Ukrepi 1, 10, 31, 33, 37)
Delno uresničen	4x (Ukrepi 4, 20, 29, 35)	7x (Ukrepi 19, 34, 22, 23, 24, 27, 30)
Uresničen	3x (Ukrepi 15, 21, 38)	1x (Ukrep 5)

Vir: Priloga 9.

Oceno prekrivanja ukrepov NPVŠ z instrumenti NPVŠ je vzporedno podala tudi naša analiza ukrepov NPVŠ (Poglavja 3,2–3,5). Rezultati, prikazani v Tabeli 60 kažejo še veliko manjšo stopnjo povezanosti uresničevanja proučenih instrumentov OP RČV na proučene ukrepe NPVŠ (obstajajo namreč instrumenti OP RČVŠ, ki so imeli ugoden vpliv na ukrepe NPVŠ, pa jih naročnik ni uvrstil v evalvacijo, na primer ugoden vpliv instrumenta Mladi raziskovalci na realizacijo Ukrepa 5). Samo trije ukrepi NPVŠ (5, 19, 34) so neposredno povezani z uresničevanjem instrumentov OP RČV in oba ukrepa ste uresničena le deloma.

Tabela 60: Prispevek instrumentov OP 2013 in 2020 k realizaciji ukrepov NPVŠ

	Ali je uresničitvev ukrepa posledica instrumentov OP 2007–2013?	Ali je uresničitvev ukrepa posledica instrumentov OP 2014–2020?
VŠ SISTEM ter STRUKTURA ŠTUDIJA IN VISOKOŠOLSKIH KVALIFIKACIJ		
Ukrep 1	Ne	Ne
Ukrep 4	Ne	Ne
Ukrep 5	Javni razpis za sofinanciranje projektov po kreativni poti do praktičnega znanja Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov - generacija 2011 in Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2012.	Projektno delo študentov v sodelovanju visokošolskih zavodov z gospodarstvom in negospodarstvom ter z lokalnim okoljem Javni razpis za sofinanciranje projektov po kreativni poti do praktičnega znanja (posodobljeno)
Ukrep 10*	Ne	Ne
FINANCIRANJE		
Ukrep 14	Ne	Ne
Ukrep 15	Ne	Vzpostavitev sistema za spremljanje zaposljivosti visokošolskih diplomantov v Sloveniji
KAKOVOST		
Ukrep 19	Cilji so delno uresničeni, k čemur sta pripomogla tudi instrumenta OP Javni razpis za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih v RS v letih 2012-2015 [JR KVŠ 2012] in deloma Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009 [JR IBP 2008]. Še posebej prvi je neposredno vplival na razvijanje metod in ukrepov za razvoj sistema kakovosti na VŠ institucijah, ki so prejela sredstva. Drugi je vplival posredno zaradi uvajanja zagotavljanja kakovosti v	-

	procesu prenove in v izvajanju novih programov.	
Ukrep 20-23	-	-
Ukrep 24, 27	-	Na razvoj e-izobraževanja lahko pomembno vpliva predvideni instrument Izvajanje inovativnih in prožnih oblik poučevanja in učenja (predviden razpis za e-izobraževanje 2016–2020)
INTERNACIONALIZACIJA		
Ukrep 28	Ne	Ne
Ukrep 29	Ne	Ne
Ukrep 30	Delno; 42 doktorskih študentov je bilo iz Zahodnega Balkana financiranih s pomočjo inovativne sheme za sofinanciranje doktorskega študija.	Ne
Ukrep 31	Ne	Ne
Ukrep 32	Ne	Ne
Ukrep 33:	Ne	Mobilnost slovenskih visokošolskih učiteljev
Ukrep 34:	V okviru OP RČV 2007–2013 je bilo izvedenih pet razpisov, v okviru katerih je potekalo vključevanje tujih strokovnjakov v pedagoški proces, s katerimi je bilo vključenih v izobraževanje skoraj 1.000 tujih strokovnjakov.	Da (Gostujoči tuji strokovnjaki in zaposleni tuji visokošolski učitelji)
Ukrep 35	Ne	Ne
Ukrep 36:	Ne	Ne
Ukrep 37:	Ne	Ne
Ukrep 38	Ne	Ne

Vir: Lastna analiza ukrepov NPVŠ. Opomba: * Ukrep št. 10 spada v razsežnost Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij.

Po navedbah MIZŠ bodo v novem programskem obdobju 2014-2020 štiri instrumente od navedenih v Prilogi 9 ugasnili, dva pa uvedli na novo. Obratno pa sami ugotavljamo (Tabela 60), da bodo v proučevanem obdobju uvedeni 4 novi instrumenti, ukinjena pa dva (zajetje je seveda v obeh primerih različno in neprimerljivo). MIZŠ tako nakazuje znižanje povezav med ukrepi NPVŠ in OP 2014–2020, medtem ko sami mislimo, da bo prišlo do okrepitve povezave.

Prepad med stopnjo realizacije ukrepov in oceno rezultatov uresničevanja NPVŠ za uporabnike zahteva opraviti presojo **implementacijske logike** NPVŠ. Konkretno nas zanima predvsem, **zakaj se realizacija ukrepov ne pretvori v zadovoljstvo uporabnikov?** Pretvorba namreč ni samoumevna in ne moremo pričakovati, da se zgodi samodejno, saj ni rečeno, da izvedene programske aktivnosti po vsebini in obliki res dovolj ustrezajo potrebam uporabnikov. Kot tudi ni samoumevno, da bodo zagotovljena sredstva zadoščala za izvedbo aktivnosti ali da bodo zadovoljni uporabniki sami po sebi zagotovilo razrešitve strateških izzivov na katere odgovarja program. Že pri pripravi programa je treba zagotoviti skladnost vseh njegovih glavnih vzvodov, tako da izbrane aktivnosti (ukrepi, instrumenti) naslavlja prave vzroke za odkrite težave in sprožajo ravno potrebne posledice za njihovo razreševanje. Če povezave med sklopi niso funkcionalne, se lahko zgodi, da programi trošijo dragocene vire, finančne in nefinančne, ne da bi prinesli pričakovane učinke.

Z vrednotenjem ugotavljamo, da NPVŠ večinoma določa pravilne, četudi včasih preveč ambiciozne cilje in merila ter ukrepe za njihovo doseganje. Prevedba strateške ocene v ukrepe pa je groba, saj program ni dovolj strukturiran. Tako strateški izziv VŠ in strateški cilj nista jedrnato določena, zato, logično gledano, operativni vidik ostane 'v zraku'.

Povezave med merili in ukrepi so pomanjkljive, saj veliko ukrepov z merili sploh ni pokritih. Ukrepi na katere se ne nanaša nobeno merilo (VŠ sistem: Ukrep 5; Financiranje: Ukrep 14, 15 (nimata niti cilja na ravni razsežnosti); Kakovost in odgovornost: Ukrepi 19, 22, 23, 27; Internacionalizacija: Ukrepi 29, 36 (nimata niti cilja na ravni razsežnosti), 33; 30, 31, 36, 38). Podrobnejše ugotovitve o potrebnih posegih za uskladitev ukrepov, ciljev, kazalnikov in meril prikazuje zaključno poglavje (7).

Za potrebe ažuriranja NPVŠ predlagamo izboljšavo implementacijske logike z ilustrativnim primerom. Strateški problem visokega šolstva je vzemimo nizka uspešnost slovenskega VŠ sistema glede na njegove velike neizkoriščene notranje in zunanje potenciale; strateški cilj je razviti VŠ sistem, ki se bo, vzemimo, po evropski lestvici do leta 2025 uvrščal v prvo tretjino držav članic EU; za doseg tega glavnega cilja Slovenija recimo opredeljuje tri operativne cilje – doseči avtonomijo VŠ sistema, kakovost izobraževalnih procesov, internacionalizacija slovenskega VŠ sistema. Ti trije stebri morebitnega novega NPVŠ so izvedbeno razdelani v sedanjih sedem področij, ki se uresničujejo z 46 ukrepi. Rezultati za uporabnike se zdaj ugotavljajo le na ravni sedmih razsežnosti, medtem ko priporočamo, da se poslej spremljajo na ravni ukrepov. Za raven treh izvedbenih stebrov je treba določiti manjše število ključnih kazalnikov, ki bodo usklajeni na dve strani – navzdol s kazalniki rezultatov razsežnosti (ali ukrepov), na drugi strani pa z vodilnim ciljem (zgornja tretjina lestvice EU). Vpliv NPVŠ na širše družbene cilje bi proučevali s kazalniki treh stebrov NPVŠ. Renoviranje implementacijske logike NPVŠ naj temelji na jasni teoriji sprememb in na logičnem diagramu poteka, ki bo konsistentno povezal vse programske elemente.

Razvoj visokega šolstva ni sam sebi namen ampak je na višji ravni obravnave le integralna sestavina razvoja v trikotniku znanja, ki povezuje steber izobraževanja s stebrom raziskav in stebrom inovacij (povezovanja z gospodarstvom in negospodarstvom). V trikotniku so pomembni trije stebri in povezave med njimi, ki šele tvorijo celoto. Povezovalni element v sredini je infrastruktura trikotnika znanja, ki ima poseben pomen, ker je ključen za povezovanje med stebri. Nova implementacijska logika bi okrepila horizontalne vsebine NPVŠ, ki so enako pomembne za realizacijo večine ukrepov NPVŠ – kot je odstranjevanje sistemskih ovir uresničevanja ukrepov in naravnost k uporabniku.

6 PREDLOGI IZBOLJŠAV ZA NAČRTOVANJE IN IZVEDBO NPVŠ TER INSTRUMENTOV V PROGRAMSKEM OBDOBJU 2014–2020

Poglavje s predlogom izboljšav je razdeljeno na dva dela, najprej so predstavljeni predlogi za izboljšave ukrepov NPVŠ, potem pa še instrumentov OP RČV. Glede na to, da se obe skupini vladnih intervencij močno razlikujeta vse od faze programiranja in izvajanja do spremljanja dosežkov, se razlikuje tudi narava pridobljenih priporočil. Rezultat vrednotenja ukrepov NPVŠ so predlogi za dodelavo sistemskih in izvedbenih podlag razvoja VŠ sistema. Na drugi strani pa so instrumenti OP RČV, ki so veliko bolj uporabniško naravnani, privedli do predlogov v smeri povečanja prijaznosti instrumentov za uporabnike. Oblikovani sta dve nasprotni strukturi razmerij v prostoru znanja kot javnega dobra: v prvi (NPVŠ) morajo uporabniki skrbeti za sistem, v drugi (OP RČV) se sistem navaja k temu, da služi uporabnikom.

6.1 Predlogi za izboljšanje NPVŠ

Rezultati analize 24 ukrepov kažejo, da bi bilo treba 21 proučenih ukrepov NPVŠ ohraniti tudi v prihodnje, čeprav nekatere s temeljito preureditvijo. Tri ukrepe je smiselno opustiti. Samo pri petih ukrepih niso potrebne spremembe (uresničeni). Devet ukrepov zahteva le manjše dopolnitve (roke, kazalnike, cilje ali merila), medtem ko je pri sedmih ukrepih potrebna dodelava na vsebinski ravni. Največje spremembe so potrebne v razsežnosti »Visokošolski sistem ter Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij«, kjer predlagamo opustitev dveh od štirih analiziranih ukrepov. Druga po zahtevnosti predlaganih sprememb je Kakovost in odgovornost, kjer se razen opustitve enega ukrepa predlaga še vsebinska sprememba petih ukrepov. Ti dve razsežnosti bosta zahtevali temeljit premislek v celoti. Dosedanji ukrepi na področju Internacionalizacije zahtevajo dodelavo le v manjšem obsegu.

Med potrebnimi vsebinskimi spremembami prevladujejo predlogi za dodelavo sistemskih in izvedbenih podlag razvoja VŠ sistema in predlogi za poenostavitev ukrepov na bolj homogene sklope in osamosvajanje podukrepov v samostojne ukrepe.

6.1.1 Visokošolski sistem ter Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij

Tabela 61: Predlogi sprememb v razsežnosti NPVŠ: »VŠ SISTEM ter »STRUKTURA ŠTUDIJA IN VISOKOŠOLSKIH KVALIFIKACIJ«

Ukrep	Predlogi sprememb				
	Vsebine	Rokov	Kazalnikov	Ciljev	Meril
Ukrep 1: Nova opredelitev pogojev za ustanavljanje in delovanje posameznih vrst visokošolskih institucij	Opustiti	-	-	-	-
Ukrep 4: Izboljšanje sodelovanja visokošolskih institucij z javnimi raziskovalnimi zavodi	-	Podaljšati rok do 2020	Podaljšati rok kazalniku	-	Podaljšati rok merilu
Ukrep 5: Izboljšanje sodelovanja VŠ institucij z gospodarstvom in negospodarstvom	-	-	Konkretizirati kazalnik	Konkretizirati cilj	Oblikovati merilo
Ukrep 10:* Ureditev strukture študija	Opustiti	-	-	-	-

Viri: Analiza uresničevanja ukrepov (poglavje 3); [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015]. Opomba: * Ukrep št. 10 spada v razsežnost Struktura študija in visokošolskih kvalifikacij.

6.1.2 Financiranje

Tabela 62: Predlogi sprememb v razsežnosti NPVŠ: »FINANCIRANJE«

Ukrep	Predlogi sprememb				
	Vsebine	Rokov	Kazalnikov	Ciljev	Meril
Ukrep 14:	-	Podaljšati rok na 2016	Prilagoditi podalžšanju roka njegove uresničitve	Ukrep nima cilja, zato bi ga kazalo opredeliti	Ukrep nima merila, zato bi ga kazalo opredeliti
Ukrep 15:	Uresničen	-	-	-	-

Viri: Analiza uresničevanja ukrepov (poglavje 3); [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015]

6.1.3 Kakovost in odgovornost

Tabela 63: Predlogi sprememb v razsežnosti NPVŠ: »KAKOVOST IN ODGOVORNOST«

Ukrep	Predlogi sprememb				
	Vsebine	Rokov	Kazalnikov	Ciljev	Meril
Ukrep 19 Izpolnjevati i. del evropskih standardov v VŠ	Dodati smernice za učinkovitejše zakonske osnove zagotavljanja kakovosti (kazalniki in merila, stimulacije, ustrezne pristojnosti za ukrepanje odgovornih na VŠZ). Med odgovorne vključiti Vlado RS (VŠ), saj brez spremembe ZViS ukrepa ne bo mogoče uresničiti.	Dodati roke za vključitev ustreznih vzvodov za razvoj kulture kakovosti v zakonodajo	Dodati kazalnike ukrepanja za zapiranje kroga zagotavljanja kakovosti	Konkretizirati cilj utrjevanja kulture kakovosti z doseganjem stopenj zagotavljanja kakovosti	-
Ukrep 20 Zunanji sistem zagotavljanja kakovosti NAKVIS	Dodati definicije stopenj zagotavljanja kakovosti (kot nacionalni standard) in način njihovega spremljanja	Dodati roke za uveljavitev spremljanja stopenj zagotavljanja kakovosti in za vključitev ustreznih stimulacij v zakonodajo.	Dodati opredelitev in uveljavitev stopenj zagotavljanja kakovosti, vključiti spremljanje razvoja in delovanja NAKVIS	Konkretizirati cilj utrjevanja kulture kakovosti z doseganjem stopenj zagotavljanja kakovosti.	Dopolniti merilo prehodnosti z merilom uveljavitve kriterijev za vpis v vse študijske programe tako, da se vpišejo le motivirani in sposobni za uspešen študij
Ukrep 21 NAKVIS se zunanje evalvira, kandidira za EQAR, članstvo v ENQA	-	-	-	-	-

Ukrep 22 Prehod od programske akreditacije k institucionalni	-	-	-	-	-
Ukrep 23 Poenostavitev spreminjanja in oblikovanja skupnih programov	Opustiti. Potrebno je nadomestiti programsko akreditacijo z institucionalno (Ukrep 22)	-	-	-	-
Ukrep 24 Didaktično usposabljanje in podpora pedagoškemu kadru	Vključiti ustrezne spremembe zakonodaje, ki bodo omogočile prilagoditve Meril NAKVIS.	Natančneje opredeliti in jih posodobiti	Natančneje opredeliti kazalnike za e-izobraževanje	Nadgraditi »študij na daljavo« z e-izobraževanjem	Dopolniti merilo prehodnosti z merilom uveljavitve kriterijev za vpis v vse študijske programe
Ukrep 27 Institucionalna prilagoditev VŠZ za uporabo novih tehnologij in opreme IKT	-	-	-	-	-

Viri: Analiza uresničevanja ukrepov (poglavje 3); [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015].

6.1.4 Internacionalizacija

Tabela 64: Predlogi sprememb v razsežnosti NPVŠ: »INTERNACIONALIZACIJA«

Ukrep	Predlogi sprememb				
	Vsebine	Rokov	Kazalnikov	Ciljev	Meril
Ukrep 28: Oblikovanje strategije internacionalizacije VŠ	-	Prestaviti rok na leto 2016	Upoštevati nov rok njegove uresničitve	Konkretizirati	Znižati vrednosti
Ukrep 29: Priprava institucionalne strategije s prednostnimi usmeritvami VŠZ	-	Določiti nov rok, ki bo upošteval rok sprejetja Nacionalne strategije internacionalizacije VŠ	-	Opredeliti	Opredeliti
Ukrep 30: Vzpostavitev sodelovanja z regijo Zahodnega Balkana, kot primerom dobre prakse na področju regijske mobilnosti do leta 2020	-	Ustrezno podaljšati rok za njegovo uresničitve	Upoštevati podaljšanje roka uresničitve ukrepa	-	Ustrezno zmanjšati vrednost

Ukrep 31: Odprava administrativnih ovir in koncentracija virov financiranja za mednarodno mobilnost	Razdeliti na ukrep odpravljanja administrativnih ovir in ukrep koncentracije virov financiranja na enem mestu	Ustrezno podaljšati rok	Razčleniti kazalnik v skladu z delitvijo ukrepa na dvanovna ukrepa	Oblikovati cilje za predlagana ločena ukrepa	Ustrezno zmanjšati vrednost
Ukrep 32: Posebna ciljna podpora mobilnost za slovenske študente v tujino in za najboljše tuje študente v Slovenijo	Iz podukrepov tega ukrepa oblikovati dva ločena ukrepa	Na novo opredeliti ustrezen rok	Ustrezno spremeniti kazalnik glede na morebitno preoblikovanje ukrepa in določitev ustreznih rokov	Oblikovati cilje za predlagana ločena ukrepa	Ustrezno zmanjšati vrednost
Ukrep 33: Slovenski VDŠ učitelji in sodelavci bodo redno odhajali na izmenjave v tujino za daljše obdobje oziroma se usposabljali v tujini	-	-	konkretizirati kazalnik	konkretizirati cilj	konkretizirati merilo
Ukrep 34: Vzpostavitev posebnih ukrepov za pritegnitev tujih strokovnjakov	Ukrep je tako kompleksen, da bi ga kazalo razčleniti in iz podukrepov narediti svoje ukrepe.	-	Ob razčlenitvi ukrepa, razviti kazalnike za vsakega izmed njih in ustrezno zmanjšati kazalnik % zaposlenih tujih strokovnjakov zaposlenih na slovenskih VŠZ.	Ob razčlenitvi ukrepa, razviti cilje za vsakega izmed njih ter poenostaviti in konkretizirati obstoječe cilje	Ob razčlenitvi ukrepa, razviti merila za vsakega izmed njih ter ustrezno zmanjšati merilo % zaposlenih tujih strokovnjakov, zaposlenih na slovenskih VŠZ
Ukrep 35: Podpora 2 mednarodnih ustanov: ICPE, EMUNI	-	Ukrep nima roka	-	Ukrep nima cilja	Ukrep nima merila
Ukrep 36: Omogočanje poučevanja v tujih jezikih	-	Podaljšati rok na 2016	Upoštevati podaljšanje roka	Opredeliti cilj, saj ga ta ukrep nima	Opredeliti merilo, saj ga ta ukrep nima
Ukrep 37: Povečanje obsega raziskovalne dejavnosti, izvedene v transnacionalni	-	-	Bolj konkretizirati	Bolj konkretizirati	Nadomestiti »najboljšimi«, z »uglednimi«.

h projektih oziroma aktivnostih					
Ukrep 38: Fleksibilno in odprto priznavanje v tujini pridobljenega izobraževanja za namene zaposlovanja	-	-	-	-	-

Viri: Analiza uresničevanja ukrepov (poglavje 3); [Anketa NPVŠ 2015], [Int NPVŠ 2015].

6.2 Predlogi za izboljšanje izvajanja instrumentov, ki jih zdaj pokriva OP RČV

Večino najbolj poudarjenih ocen o uresničevanju instrumentov OP RČV v preteklem programskem obdobju lahko strnemo v priporočilo, da je treba v več pogledih povečati prijaznost instrumentov za uporabnike.

Uskladiti je treba dinamiko njihovega izvajanja z dinamiko delovanja uporabnikov. Birokratske zahteve bi bilo nujno potrebno poenostaviti in uvajati metode poenostavljenega obračunavanja stroškov.

Pri ocenjevanju uspešnosti je potrebno preiti od količinskih ciljev h kakovostnim, od administrativnih k vsebinskim presojam. Financiranje naj postane bolj stimulatивно in manj represivno, zlasti ko je dokazana uspešnost operacij (na pobudo nosilcev operacij, z zunanjimi revizijami ali neodvisnimi evalvacijami).

Instrumenti bi lahko predvideli nadaljevanje dokazano uspešnih operacij, če je to pomembno za doseganje bolj dolgoročnih učinkov. Podrobni predlogi so navedeni pri obdelavi vsakega instrumenta v poglavju 4.

Narava tega poročila ne predvideva izvedbe predhodnega vrednotenja novih instrumentov, ki jih namerava MIZŠ uvesti v tem programskem obdobju. Za utemeljeno analizo potreb, ter ciljev in načrtovanih rezultatov bi bilo priporočljivo izvesti posebno javno naročilo, tako da svoje predloge omejujemo na že do sedaj izvajane instrumente ki se bodo nadaljevali.

Predlogi in priporočila o vprašanih glede spremljanja in vrednotenja izvajanja kohezijske politike so predstavljeni v predhodnem poglavju.

6.2.1 Bolonjski proces

Iz prejšnjih vrednotenj se tudi tukaj ponavljajo zahteve deležnikov po časovno usklajenem izvajanju razpisnih rokov instrumentov Bolonjskega procesa, ki bo v prihodnje dosledno sledilo semestrskemu ciklom študija.

6.2.2 Po kreativni poti do praktičnega znanja

Sodelujoči so si enotni v oceni, da so birokratske zahteve sodelovanja prevelike in bi jih bilo potrebno poenostaviti.

Ker razpisi nagrajujejo število vključenih študentov je preveč je poudarka na količini. To ni dobro, ker to študentov ne spodbuja k angažiranju. Razmisliti bi kazalo o znižanju števila študentov na operacijah (največ 6 študentov na operacijo; 3 vključeni malim podjetjem doprinesejo enako točk kot 10 študentov za večja podjetja).

Študentsko delo je plačano pavšalno, lahko pa bi bilo po učinku, ki je zelo različen. Uvesti bi bilo treba individualno nagrajevanje. Študentje pogosto opravijo veliko več ur dela, kot ga uradno izkažejo. Uvesti sprotno izplačevanje opravljenega dela študentom, v financiranje operacij vključiti tudi plačilo materiala in opreme, čas sodelovanja je prekratek, izpitno obdobje za to ni najbolj primerno, bolje bi bilo sodelovati v času počitnic; smiselno bi bilo povečati število ur študentom, in o podaljšanju časa operacij ter o nadaljevanju uspešnih operacij.

6.2.3 Karierni centri v visokem šolstvu

S poenostavitvijo administrativnega in finančnega poročanja o izvajanju operacije razbremeniti strokovne sodelavce v kariernih centrih. Eno od izhodišč za načrtovanje novega instrumenta mora biti poenostavitev in poenotenje ter informatizacija poročanja, ki naj dobi vsebinski in ne le administrativno-tehnični namen. Priporoča se tudi uvajanje poenostavljenih oblik obračunavanja stroškov, na sistemski ravni pa uvajanje pristopa vključevanja neodvisnih revizijskih organov v operacije za namen potrjevanja pravilnosti porabe javnih sredstev, kot je to že praksa pri EU projektih.

KC v samostojnih VŠ zavodih ima manjše zmožnosti doseganja ciljev, saj so kadrovske prešibke in izvajajo svoje storitve za malo študentov. Potrebno bi bilo oblikovati mrežno sodelovanje z večjimi (univerzitetnimi) KC, preko izmenjave znanja in izkušenj, z izmenjavo orodij in izkušenj ter dobrih praks, z izvajanjem skupnih promocijskih in kadrovskih aktivnosti za študente in za zaposlovalce. To se lahko doseže v okviru dodatnih kriterijih znotraj sedanjih razpisov, ali pa v obliki posebnega javnega razpisa.

V prihodnjih razpisih velja omejevati sredstva za plače in jih preusmeriti v financiranje stroškov delovanja kariernih centrov, neposrednih aktivnosti za večjo prepoznavnost v gospodarstvu ter podpori k medsebojnemu sodelovanju. Ob tem velja opraviti tudi premislek o trajnosti delovanja KC po l. 2020, ko bi bilo smiselno breme njihovega financiranja razporediti med izvajalce izobraževanja, zaposlovalce in med predstavniške organizacije študentov ter delavcev, ki jih je že sedaj potrebno aktivneje vključiti v proces uveljavljanja kariernega svetovanja.

Pri oblikovanju novih instrumentov je ključno zagotoviti sodelovanje med skrbniki razpisov, razvojnim delom MIZŠ, organom upravljanja in Ministrstvom za finance, v pogovor pa je smotrno vključiti tudi predstavnike kariernih centrov, si pridobiti zunanjo strokovno pomoč, po potrebi pa pridobiti mnenje še s strani Evropske komisije.

6.2.4 Internacionalizacija slovenskega visokega šolstva

Administrativna bremena izvajanja so tudi v tem primeru postavljena v ospredje med področji, kjer so možne velike izboljšave. Razmisliti velja o uvedbi poenostavljenih oblik obračunavanja stroškov, kjer bi bila kriterij sofinanciranja dejanska akademska kvaliteta posameznega gostujočega, skupaj z vsebino sodelovanja, sama finančna in tehnična izvedba, skupaj s plačevanjem stroškov, pa bi bremenila upravičence. Ker gre v večini primerov za obsežne načrte gostovanj, tako v številu, kot v kvaliteti in ciljeh, bi s tem zmanjšali administrativno breme, ki je neupravičeno veliko in v praksi ne prispeva k transparentnosti in k pravilnejši porabi sredstev, saj se povečuje prostor za napake.

Potreba po dodatni promociji znanstvenih področij Klasius 4 in 5 je po oceni projektne ekipe nepotrebna oziroma celo prinaša negativne učinke za družbo, zato predlagamo ukinitve tega merila. K zmanjšanju administrativnega bremena bi prispevalo uvajanje pristopa vključevanja neodvisnih revizijskih organov operacij na sistemski ravni za namen potrjevanja pravilnosti porabe javnih sredstev, kot je to že praksa pri EU projektih.

6.2.5 Sistem zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih

Zaradi kadrovske omejitve ni omogočeno sprotno vrednotenje učinkov projektov v smislu vrednotenja na terenu. Skrbniki pogodb na MIZŠ namreč menijo, da le pisno poročanje o doseženem s strani upravičencev ni vedno dovolj. V prihodnje bi veljalo razmisliti o občasni obiski skrbnika pogodb razpisovalca pri upravičencih, kjer bi se na licu mesta ocenilo opravljeno delo in doseženi cilji.

7 VIRI IN LITERATURA

- [Analiza NSISVŠ 2015] Analiza stanja v slovenskem visokem šolstvu, Izhodišča za razpravo o Nacionalni strategiji internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2015–2020.
- [Anketa NPVŠ 2015] Vprašalnik za evalvacijo doseganja ciljev razsežnosti Nacionalnega programa visokega šolstva 2011–2020 – NPVŠ, MK projekt, Ljubljana.
- [Anketa ISDS 2015] Vprašalnik evalvacije uspešnosti Inovativne sheme za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2011 in 2012, MK projekt, Ljubljana.
- [Anketa KPPZ 2015] Vprašalnik za evalvacijo uspešnosti Po kreativni poti do praktičnega znanja, MK projekt, Ljubljana.
- [CMEPIUS EUROAC študija 2014] Klemenčič, Flander, Žagar Pečjak, Pogoji akademskega dela v Sloveniji, Ugotovitve študije EUROAC 2013, CMEPIUS, 2014.
- [Direktiva PKRP 2005] Direktiva 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij v reguliranih poklicih
http://www.cbbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/02005L0036200701015_1190190901.pdf, (5. 10. 2015).
- [Dnevnik 2013] Dnevnik, 2013: <https://www.dnevnik.si/1042602165/slovenija/stiri-milijone-evrov-za-tuje-profesorje>, (7. 11. 2015).
- [ECA 2015] European Consortium for Accreditation – ECA Certificate for Quality of Internationalisation <http://ecahe.eu/home/services/internationalisation/certificate-for-quality-in-internationalisation/>, (15. 10. 2015).
- [EC ER 2006] EC Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Institute of Technology. IMPACT ASSESSMENT – integrating ex ante evaluation requirements. Commission Staff Working Document, COM(2006)-604 final.
- [EC-DGREG 2014] Guidance Document on monitoring and evaluation. European Cohesion Fund European Regional Development Fund. Concepts and Recommendations. European Commission, Directorate-General for Regional Policy.
- [EC-DGREG 2015] Guidance Document on monitoring and evaluation. European Cohesion Fund European Regional Development Fund.
- [EHEA 2015] The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process- Implementation Report. European Commission/EACEA/Eurydice. Luxembourg: Publications Office of the European Union
- [EK ESS 2015] Spremljanje in vrednotenje evropske kohezijske politike. Evropski socialni sklad.
- [ENQA 2005] Julkaisupalvelut, P (ed.) 2005, Standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru, Evropsko združenje za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (ENQA), Helsinki. [EO 2011] EO - Ekonomsko ogledalo UMAR (Slovenian Economic Mirror, IMAD). Ljubljana: UMAR, May 2011.
- [EO 2011] Ekonomsko ogledalo UMAR, 2011, letnik 17, številka 6), <http://www.dlib.si/preview/URN:NBN:SI:DOC-ZSZPX7GN/91e2ca05-51e0-4c35-bd93-cb931259780/save>.
- [ESG standards 2015] Standards And Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, <http://www.enqa.eu/index.php/home/esg/>, (9. 11. 2015).
- [ESS 2015a] Spremljanje in vrednotenje evropske kohezijske politike. Navodila. Evropski socialni sklad.
- [ESS 2015b] Programming Period 2014-2020: Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy. European Social Fund. Guidance document - Annex D - Practical guidance on data collection and validation.
- [EUROSTUDENT 2015] Social and Economic Conditions of Student Life in Europe, Eurostudent v letih 2012–2015, 2015.
- [EUROAC študija 2013] Klemenčič, Flander, Žagar Pečjak, Pogoji akademskega dela v Sloveniji, Ugotovitve študije EUROAC 2013, CMEPIUS, 2015.
- [Eurostat 2015] Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat>, (28. 11. 2015)
- [Eurydice 2012] The European Higher Education Area in 2012: Bologna Process Implementation Report«, Eurydice, 2012.

- [Evalvacija učinkov Erasmus 2014] Klemenčič, M., Flander, A. (2014). Evalvacija učinkov programa Erasmus na visoko šolstvo v Sloveniji. Ljubljana: CMEPIUS.
- [EvAŠP 2015] Javna evidenca akreditiranih študijskih programov, 2015, <http://test.nakvis.si/sl-SI/Content/Details/46>, (9. II. 2015).
- [EvVŠTI 2015] Javna evidenca visokošolskega transnacionalnega izobraževanja, 2015, <http://test.nakvis.si/sl-SI/Content/Details/46>, (9. II. 2015).
- [GCI 2015] Florida R., C. Mellander, K. King. The Global Creativity Index 2015. The Cities Project - Martin Prosperity Institute.
- [IMD 2011] IMD World Competitiveness Yearbook, 2011.
- [Int NPVŠ 2015] Intervjuji z deležniki o Ukrepih NPVŠ, beležke izpraševalca za razsežnost kakovost in odgovornost, 2015.
- [IP ARRS 2015] ARRS, interni podatki, 23. 10. 2015 in 5. II. 2015.
- [ISDŠ 2011] Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2011.
- [ISDŠ 2012] Inovativna shema za sofinanciranje doktorskega študija za spodbujanje sodelovanja z gospodarstvom in reševanja aktualnih družbenih izzivov – generacija 2012.
- [IUS 2011] Innovation union scoreboard 2010. The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation. Maastricht Economic and social Research and training centre on Innovation and Technology, Inno Metrics.
- [IUS 2015] Innovation Union Scoreboard 2015. Maastricht Economic and social Research and training centre on Innovation and Technology.
- [JR IBP 2008] Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje aktivnosti pri razvijanju študijskih programov visokega šolstva v letih 2008 in 2009.
- [JR IBP 2009] Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2009 in 2010.
- [JR IBP 2011] Javni razpis Implementacija bolonjskega procesa – sofinanciranje vključevanja zunanjih strokovnjakov v pedagoški proces v letih 2011, 2012 in 2013.
- [JR GVU 2010] Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letu 2010.
- [JR GVU 2011] Javni razpis za sofinanciranje vključevanja gostujočih visokošolskih učiteljev v pedagoški proces v letih 2011–2013.
- [JR IVŠ 2013] Javni razpis za sofinanciranje aktivnosti v letih 2013–2015, ki spodbujajo internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva.
- [JR KVŠ 2012] Javni razpis za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih v RS v letih 2012–2015.
- [JR KPPZ 2013] Javni razpis za sofinanciranje projektov Po kreativni poti do praktičnega znanja.
- [JR KPPZ 2014] 2. Javni razpis za sofinanciranje projektov Po kreativni poti do praktičnega znanja.
- [JR KCVŠ 2010] Javni razpis za sofinanciranje razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu 2010–2013.
- [JR KCVŠ 2013] Javni razpis za sofinanciranje nadaljnega razvoja in izvajanja dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu v letih 2013–2015.
- [JSRKŠ 2015] Interni statistični podatki Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje.
- [Merila A 2015] Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov (velja od 6. 6. 2014), <http://test.nakvis.si/sl-SI/Content/Details/4>, (6. 10. 2015).
- [Merila P 2014] Merila za prehode med študijskim programi, 2014, <http://test.nakvis.si/sl-SI/Content/Details/4>, (6. 10. 2015).
- [Merila VSI 2015] Merila za visokošolsko transnacionalno izobraževanje, <http://test.nakvis.si/sl-SI/Content/Details/4>, (9. II. 2015).
- [MIZŠ 2015] Kazalniki plan in realizacija posameznih javnih razpisov oziroma operacij, interni podatki MIZŠ 2015.
- [MK Projekt 2014] MK Projekt in dr. 2014. Predhodno vrednotenje OP 2014–2020.
- [MK Projekt 2012] Vrednotenje ukrepov za spodbujanje raziskovalno razvojnih aktivnosti v gospodarstvu in institucijah znanja, končno poročilo o vmesnem vrednotenju.
- [Morra et al. 2012] Put do rezultata : dizajniranje i provođenje efektivnih razvojnih evaluacija, Linda G. Morra Imas, Ray C. Rist, Fojnica, BiH 2012, za World Bank.
- [NAKVIS 2015] Poročilo o delu in poslovanju NAKVIS v letu 2014, NAKVIS, Ljubljana.

- [Odg CMEPIUS, JSRKŠ, MIZŠ 2015] Odgovori na vprašanja izpraševalca z CMEPIUS (2. 10. 2015), JSRKŠ (7. 10. 2015) in MIZŠ (30. 10. 2015).
- [Odg EMUNI, NAKVIS 2015] Odgovori na vprašanja izpraševalca z EMUNI (pridobljenih 3. 10. 2015) in NAKVIS (pridobljenih 6. 10. 2015).
- [Odg MIZŠa 2015] Odgovori na vprašanja izpraševalca z MIZŠ, prejetih 27. 10. 2015 in 4. 11. 2015.
- [Odg MIZŠb 2015] Odgovori na vprašanja izpraševalca z MIZŠ, prejetih 21. 10. 2015.
- [Odg MIZŠc 2015] Odgovori na vprašanja izpraševalca z MIZŠ, prejetih 8. 10. 2015.
- [Odg MIZŠ, SVŠ, CMEPIUS 2015] Odgovori na vprašanja izpraševalca z MIZŠ (23. 10. 2015), SVŠ (2. in 13. 10. 2015) in CMEPIUS (7. 10. 2015).
- [Odg MIZŠ, ENIC-NARIC 2015] Odgovori na vprašanja izpraševalca z MIZŠ, ENIC-NARIC, prejetih 5. 10. 2015.
- [Odg NAKVIS 2015] Odgovori na vprašanja izpraševalca z NAKVIS, dobljenih 6. 10. 2015.
- [OECD 2011] OECD Ekonomski pregled za Slovenijo 2010.
- [OECD 2012] OECD Reviews of Innovation Policy: Slovenia. Paris: OECD Publishing.
- [OECD 2014] Education at a Glance, OECD Indicators, OECD, 2014.
- [OECD 2015] OECD pregled inovacijske politike: Slovenija (2010–2011).
- [OP 2014] Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020.
- [OP 2007] Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013 (OP RČV 2007–2013).
- [Kainz 2012] Predavanje rektorja Tehniške univerze v Gradcu Haralda Kainza, Maribor spomladi 2012.
- [Predlog proračuna 2015] Predlog proračuna RS za leto 2016: <http://imss.dz-rs.si/imis/45233fe08be70476748i.pdf>, (23. 10. 2015).
- [Program internacionalizacije UP 2010] Program internacionalizacije UP 2010–2013, <http://www.upr.si/libs/download.php?file=/53d1d699689ebda090b477241fboce72>, (26. 10. 2015).
- [Radej et al. 2012] Radej, B, Golobič, M, Macur, M, Dragoš, S & Štrajn, D 2012, Kompleksna družba v radikalni sredini, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, Ljubljana.
- [Radej et al. 2015] Radej B., K. Žvokelj Jazbinšek, M. Dolinšek. Measuring Smartness of Innovation Policy. Sprejeto za objavo v Asia-Pacific Tech Monitor (Asian and Pacific Centre for Transfer of Technology), Issue July-Sept. 2015.
- [ReNPVŠ11-20] 'Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011-2020', Uradni list RS, št. 41/2011.
- [Sorčan 2012] Sorčan, S. (2012), Osnutek letnega poročila o izvajanju NPVŠ v letu 2011.
- [Spletna stran MIZŠ 2015] MIZŠ 2015 www.mizs.gov.si/en/areas_of_work/directorate_of_higher_education/higher_education_system_in_slovenia, (28. 10. 2015).
- [SPOP MIZŠ 2015] Interni statistični podatki MIZŠ o izvajanju posameznih operacij v okviru operativnih programov. 2015.
- [SPVŠ MIZŠ 2015] Interni statistični podatki MIZŠ o visokem šolstvu. 2015.
- [Srinivasan. 2015] Srinivasan N, S. Sahu. Third Asia-Pacific NIS Forum. Diagnosis of NIS and Development of STI Strategies in the Open Innovation Framework – Discussion Paper. New Delhi: Asian and Pacific Centre for Transfer of Technology.
- [Statut UP 2015] Statut UP, [http://www.uradni-list.si/1/content?id=122509#/Statut-Univerze-na-Primorskem-\(uradno-precisceno-besedilo\)-\(Statut-UP-UPB2\)](http://www.uradni-list.si/1/content?id=122509#/Statut-Univerze-na-Primorskem-(uradno-precisceno-besedilo)-(Statut-UP-UPB2)) (19. 10. 2015).
- [Strategija internacionalizacije UL 2014] Strategija internacionalizacije Univerze v Ljubljani 2014–2017, [https://www.uni-lj.si/mma/Strategija%20internationalizacije%202014-2017\(2020\).pdf/2014092408393147/](https://www.uni-lj.si/mma/Strategija%20internationalizacije%202014-2017(2020).pdf/2014092408393147/), (26. 10. 2015).
- [Strategija internacionalizacije UM 2013] Strategija internacionalizacije Univerze v Mariboru 2013–2020, <http://www.um.si/kakovost/reakreditacija/Documents/Internacionalizacija%20-%20strategija.pdf> (26. 10. 2015).
- [Srednjeročna razvojna strategija UP 2014] Srednjeročna razvojna strategija UP 2014–2020: <http://www.upr.si/libs/download.php?file=/07062054475b67c3467c04d9596758ba> (26. 10. 2015).
- [SURS 2015] SURS, <http://www.stat.si/statweb>, (28. 11. 2015).
- [UL 2015] Univerza v Ljubljani, interni podatki 2015.
- [ULLP 2015] Univerza v Ljubljani 2014, Letni program dela 2015.

- [ULPPR 2015] Univerza v Ljubljani 2015, Odločno po načrtanih poteh, Poslovno poročilo rektorja 2014.
- [ULLP 2015] Univerza v Ljubljani 2015, Letno poročilo 2014.
- [ULPD 2014] Univerza v Ljubljani 2014, Program dela 2014.
- [ULLP 2013] Univerza v Ljubljani 2014, Letno poročilo 2013.
- [ULLP 2012] Univerza v Ljubljani 2013, Letno poročilo 2012.
- [ULLP 2011] Univerza v Ljubljani 2012, Letno poročilo 2011.
- [UMLP 2014] Univerza v Mariboru 2015, Letno poročilo 2014.
- [UMLP 2013] Univerza v Mariboru 2014, Letno poročilo 2013.
- [UMLP 2012] Univerza v Mariboru 2013, Letno poročilo 2012.
- [UMLP 2011] Univerza v Mariboru 2012, Letno poročilo 2011.
- [UMRKP 2014] Univerza v Mariboru 2015, Realizacija kazalci in podatki 2014.
- [UMRKP 2013] Univerza v Mariboru 2014, Realizacija kazalci in podatki 2013.
- [UMRKP 2012] Univerza v Mariboru 2013, Kazalci in podatki RD realizacija 2012.
- [UPLP 2014] Univerza na Primorskem 2015, Letno poročilo 2014.
- [UPLP 2013] Univerza na Primorskem 2014, Letno poročilo 2013.
- [UPLP 2012] Univerza na Primorskem 2013, Letno poročilo 2012.
- [Uredba JFVZ 2011] Uredba o javnem financiranju visokošolskih zavodov in drugih zavodov, <https://www.uradni-list.si/1/content?id=102064> (27. 10. 2015).
- [Uradni list RS, št. 46/12] Pravilnik o subvencioniranem bivanju (Uradni list RS, št. 46/12).
- [Uradni list RS, št. 7/13] Pravilnik o razpisu za vpis in izvedbi vpisa v visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 7/13).
- [Uradni list RS, št. 29/15] Pravilnik o razvidu VŠZ in zagotavljanju podatkov za eVŠ (Uradni list RS, št. 29/15).
- [Uredba EK 1303/2013, čl. 54] UREDBA (EU) št. 1303/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006
- [Uredba EK 1304/2013] UREDBA (EU) št. 1304/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006.
- [Uredba RNPDP 2010] Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračun, <https://www.uradni-list.si/1/content?id=98848> (15. 10. 2015).
- [Zaprosilo glede EMUNI 2015] Zaprosilo za razlago določil Zakona o visokem šolstvu glede EMUNI – mnenje, MIZŠ 28. 1. 2015.
- [Zakon o štipendiranju 2013] Zakon o štipendiranju, <https://www.uradni-list.si/1/content?id=113765>, (7. 10. 2015).
- [ZPVI 2011] Zakon o priznavanju in vrednotenju izobraževanja ((Uradni list RS, št. 87/11, popr. 97/11), <https://www.uradni-list.si/1/content?id=105669>, (5. 10. 2015).
- [ZRS 2012] Zakon o računskem sodišču, <http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/I/KDFoB1CAFiAAFr79AC1257B6E003BF3DB> (27. 10. 2015).
- [ZRRS 2013] Mladi in trg dela. Zavod RS za zaposlovanje v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, http://www.ess.gov.si/_files/4809/mladi_in_trg_dela.pdf.
- [ZSZN 2015] Zakon o strokovnih in znanstvenih naslovih, <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200661&stevilka=2571>, (6. 10. 2015).
- [ZUJF 2012] 'Zakon za uravnoteženje javnih financ', Uradni list RS, št. 40/2012.
- [ZViS 2012] 'Zakon o visokem šolstvu (uradno prečiščeno besedilo)', Uradni list RS, št. 32/2012.
- [ZViS-H 2011] Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu (ZViS-H; Uradni list RS, 78/11).
- [WCY 2011] IMD World Competitiveness Yearbook 2011. Lausanne: IMD World Competitiveness Center.

8 PRILOGE